

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת כי תשא

לקראת שוב מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 159

פנינים לפרשת כי תשא

מועד חלוקת המלגות לאברכי רשת הכוללים התקרב, ולרבי אלחנן ויסבורד שליט"א אין פרוטה בחשבון. הוא שאל האם לנקוט בצעד חריף וחריג: להתקשר לגבירים, ופשוט לבכות. אולי הבכי ימיס לבבם. ענהו רבינו: "אם לבכות, לך לבכות בפני הקדוש ברוך הוא!"

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על כספים ואמונה

"מחצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל', י"ג)

ובענין זה ש"כתוצאה מריבוי הממון היה דבר לא טוב", נזכיר סיפור שסיפר אברך מאחת מערי השדה. אשתו עסקה בהוראה בשכר נמוך, שלא הספיק לכלכלת המשפחה ההולכת וגדלה. הוצעה לה עבודה טובה במשכורת גבוהה ובתנאים נוחים. אמנם בבעלות חילונית, אבל בהפרדה מוחלטת. התלבטה, והחליטו לעלות לבני ברק, בעלה פנה אל מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, ששמע והפנה אל הרבנית עליה השלום. היא מבינה בענייני עבודת נשים. האברך מסר את התשובה לאשתו, שעלתה לשוחח עם הרבנית.

בגמרא (בכורות ה"ב) אמרו, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים כספה וזהבה של מצרים. ואף על פי שאין מה לעשות עם כל כך הרבה כסף וזהב, מכל מקום אדם מרגיש רחבות הדעת בריבוי ממון. ובאמת שהיתה להם טרחה גדולה ללכת בדרך עם מקנה כל כך כבד. ואף כשעברו בים והגיעו למדרגה גבוהה של גילוי שכינה והתעלו לנבואה בשירת הים, מיד פנו להסיר מנבלות סוסי מצרים את הרתמות המשובצות בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, עד שהיה קשה להפרידם מאיסוף הממון והוצרך משה להסיען בעל כרחם (רש"י שמות ט"ו, כ"ב). והרי לא מוזכר שהסוסים נפלטו לשפת הים, נמצא שנכנסו לים להסיר הרתמות. עד כדי כך "הנפש לא תמלא" (קהלת ו', ז') ולא תשבע. "...וכתוצאה מריבוי הממון שקיבלו היה דבר לא טוב כמו שאמרו (בברכות לב ע"א) שמושה אמר לקדוש ברוך הוא בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו 'די', הוא שגרם שעשו את העגל..." (אילת השחר)

ואולי יש לומר דבתחילה, לאחר שאדם מקבל, הוא שבע קצת זמן ואומר 'די', אלא שמיד אחר כך הוא רוצה עוד. ומה שאמרו במדרש שאין אדם מת וחצי תאוותו בידו, יש לפרש דאפילו אם ימות בזמן שהוא מרוצה ואומר די, מכל מקום גם אז אליבא דאמת, אין כל תאוותו בידו אלא שבינתיים אינו מבקש עוד. (ימלא פי תהילתך)

הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א נשלח פעם ע"י מרן החזו"א לרבינו כשהגיע ביקש ללחוץ את ידו ורבינו סירב, והסביר שהיות והוא חולה, אינו רוצה שיתקרב אליו וינזק ממנו. ביקש רבי נסים בכל אופן לתת יד ורבינו סרב

חכמתו יראתו והליכותיו של מרן הגאון מטשעבין, רבי דב בעריש וידנפלד זצ"ל

”נָתַתִּי חֶכְמָה וַעֲשֹׂו אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ” (שמות ל"א, ו')

זהירות בכבוד הגמרא

רבינו היה זהיר מאוד בהלכות לשון הרע, ותדיר היה מקפיד על בני ובאי ביתו שלא ידברו סרה בזולתם. בתו הרבנית שניאורסון סיפרה שהיה מרגלא בפומיה: 'אז מרעדט אויף יענס רעדט מאן אויף זיך' (כשאדם מדבר רעה על זולתו, הוא בעצם מגלה בדיבורו את חסרונותיו הוא), וכמאמרם ז"ל (קידושין ע:): 'כל הפוסל במומו פוסל'. גם כשהיה צריך לדבר דברי ביקורת ושלילה לתועלת, היה מוציא את הדברים מפיו בצורה נפלאה, כשהוא מדבר על צד החיובי והטוב, שמהם יבין השומע מה לא טוב בעיניו.

'לא הזכיר במילה שהדבר נעשה בלי רשות'

תקופה קצרה לאחר שרבינו הגיע לארץ, נכנס אליו תלמיד חכם שערך ירחון תורני וביקש בהשאלה את ה'דובב מ'שרים', שלא היה אז בנמצא, ורבינו ניאות לבקשתו. הלך אותו מו"ל והדפיס בירחון תשובה אחת תחת שמו של רבינו, בלא שקיבל רשות, גם לא ציין שמקור החידוש הוא בספר 'דובב מ'שרים'. ולמטה רשם העורך את הערותיו על הנדפס לאורך כל ה'תשובה'. לרבינו היתה מורת רוח מכל הענין, שכל המשמעות היתה שרבינו מסר חידושי תורה לאותו ירחון. כעבור זמן מה נכנס עורך של ירחון אחר וביקש מרבינו, שכשם שנתן חידושי תורה לירחון פלוני, שיתן גם לירחון. למרות שלא היה חפץ בכך, מסר לו חידושי תורה ולהדפיסם, ולא הזכיר ולו במילה אחת שהעורך הראשון כלל לא ביקש רשות...

זהירות שלא להכשיל בגזל

בצעירותו כאשר סחר באריגים נסע פעם בענייני המסחר לעיר למברג. עוד לפני שנסע סיכם מראש עם סוחר מסויים, שכאשר יבוא לעיר ישב בבית מדרש מסויים, וכשתהיה שעת כושר יפגשו ויעשו את העסקה. וכך הווה, רבינו נסע, נכנס לביהמ"ד שסיכמו, החל ללמוד וחיכה שהלה יבא.

ואכן, אותו סוחר היה מגיע מידי יום בשעה מסויימת, והיה סוחר עמו. יום אחד נודע לרבינו שחל שינוי בשער המטבע, והסוחר לא גילה לו זאת, וכתוצאה מכך נגרם לו הפסד ממון מהעסקה, מה

שגרם לו צער. באותו יום הגיע הסוחר לגבות את כספו, ורבינו התלבט אם מגיע לו הכסף או לא. בסופו של דבר החליט לוותר לו מספק, אולם חשש שאולי הוותור לא יהיה בלב שלם, ואז יכשיל את הסוחר בגזל.

ביקש ממנו רבינו שהות, הוא נכנס לחדר סמוך והסתובב הלך ושוב, ודיבר עם עצמו באומרו: 'האם אני מוחל לו?' 'האינני מקפיד עליו?', וחזר על כך כמה וכמה פעמים, עד שהיה משוכנע שאכן עבד על עצמו שהוא מוחל בלב שלם, ואז יצא ונתן לו את הכסף.

בתקופה שרבינו התעסק במסחר הפחמים, אירע שקיבל דף חשבון מעסקיו, וכשעיין בחשבון גילה שבטעות זוכה חשבונו בחמשת אלפים זלוטי. רבינו נפנה מיד כדי לשלוח את הכסף בחזרה, אמנם היה בהתלבטות גדולה, שכן לבעל מכרה הפחם היו חמישה מנהלי חשבונות, ורבינו חשש שאם יכתוב את הטעות שעשה הלה בחשבון, עלול בעל המכרה להענישו ורצה להחזיר את הכסף בלי שיגרום נזק למישהו, ומספרת בתו מרת מינדל גולדשטון: "אינני זוכרת איך בדיוק בסופו של דבר החזיר את הכסף, אבל זאת אני זוכרת היטב שהענין העסיק אותו מאוד".

לא רוצה להזיק לאחרים

הג"ר נסים קרליץ נשלח פעם ע"י הגאון החזו"א לרבינו. כשהגיע ביקש ללחוץ את ידו ורבינו סירב, והסביר שהיות והוא חולה, אינו רוצה שיתקרב אליו וינזק ממנו. ביקש רבי נסים בכל אופן לתת יד

שמחת פורים

סיפר הג"ר יוסף פאדווא, שבילדותו היה כמה פעמים שליח הולכה לקיים מצות 'משלוח מנות' ששלח אביו הג"ר העניך פאדווא לרבינו. וסיפר, שבדרך כלל הרבנית היא זו שהיתה משיבה לשולחים משלוחי מנות כנהוג. שנה אחת כשהגיע לא היתה הרבנית בבית כשהביא את המשלוח מנות, ולכן נכנס רבינו בעצמו למטבח כדי להשיב. וסיפר שלמרות שהיה ילד, עשה עליו רושם איך שנתן סבר פנים יפות במיוחד ובריבוי, שמילא את השקית על כל גדותיה והכניס עוד ועוד, עד שלא היה מקום להכניס בה שום דבר נוסף...

"צדקתך כהררי קל"

היה חביב עליו דבר תורה ששמע פעם מכ"ק אדמו"ר רבי ישראל מטשורטקוב. היה זה כשנסע לטשורטקוב עוד בחיי אביו, אדמו"ר רבי דוד משה, ובסעודה שלישית היה רבי ישראל אומר 'תורה'. ואמר שדרכו של עולם שכשעושים מצוות אין מחשיבים את המצוה אלא עושים זאת כמלומדה, ואילו כשאדם נכשל בעברה הוא מרגיש שנכשל בדבר גדול, וצריך לדעת שהקב"ה מסתכל על זה בדיוק הפוך, וכמו שנרמז בפסוק (תהילים ל"ו ל"ז): "צדקתך כהררי קל, משפטיך תהום רבה, אדם ובהמה תושיע..." "צדקתך", היינו המצוות שישאל עושים, הם אצלו כהררי קל, היינו שהוא מגבیهן ומחשיבן למעלה למעלה במושגים שמימיים, אמנם 'משפטיך' - על העבירות שאדם נכשל בהן רח"ל, הקב"ה דן זאת במושגים ארציים כ'תהום רבה', היינו שזוכר את מצבו של האדם בעולם החומר השפל, שכן אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח שטות וכדו'. ומסיים הפסוק: "אדם ובהמה תושיע ד'", היינו כשאתה מסתכל במצווה כ'אדם' ובעבירה כ'בהמה' זוהי ישועה עבורנו. והיה אומר שצריך לזכור זאת, כי היצר הרע מגדיל את העבירות אצל האדם, כאילו אין לו ח"ו תקומה, ואת המצוות הוא מבטל אצל האדם, כאילו אין להן ערך והאמת הפוכה. (קטעים מתוך הספר 'שר התורה')

ורבינו סרב, והזכיר את דברי התוס' (ב"ק כג. ד"ה וליחייב ושם כז: ד"ה אמאי): "יותר יש לאדם לזהר שלא יזיק אחרים, משלא יזיק".

היכי דמי 'הכנסת אורחים'

סיפר הרה"ג רבי חיים שנייבלג, שכאשר היה בחור בן ארבע עשרה, נכנס לביתו של רבינו לשאול דבר מה. אחרי שענה לו על שאלתו, שאלו רבינו אם אכל כבר ארוחת ערב, וכשהשיב בשלילה, ניגש רבינו בעצמו והגיש לו ארוחת ערב. כשישב לאכול התיישב רבינו לצדו ודיבר איתו על דא ועל הא, ובתוך הדברים אמר לו שחלק ממצוות הכנסת אורחים, הוא לדבר עם האורח ולתת לו הרגשה טובה.

כך מעיד גם הרה"ח רבי לייבל טייטלבוים, שבבוכרה התגורר עם רבינו באותו בנין יהודי אלמן עם בנו, שעבד כל היום לפרנסתו כסנדלר. בשעות הערב כשהיה חוזר לביתו, היה רבינו שופת עבורו כוס קפה ויושב בקביעות לדבר איתו זמן מה, לשמוע ממנו איך היתה העבודה, כמה מכר היום ופרטים על המקצוע, וסיפר שבתחילה היה זה פלא בעיני הרואים, הרי רבינו כולו תורה, ומה לו לשוחח איתו בעניינים כאלו? עד שהבינו שזה חלק מהמצווה, להנעים את זמנו כשעושה עמו את החסד!

פעם התבטא שהכנסת אורחים אמיתית הינה לתת לאורח להרגיש נעימות, עד כדי שאם ירצה, יגש בעצמו וישפות את המים ויכין לעצמו כוס קפה, ולא יתבייש.

התשובה שהיה קשה לרבינו לכתוב

פעם שח רבינו למקורבו הרה"ג מרדכי דוד לודמיר, שדרכו מעולם כשהוא כותב תשובה להלכה לא לתת מקום לרגש, שכן המטרה היא רק לברר מהי ההלכה, ואז אין לרגש מקום. ורק בתשובה אחת התרגש מאד. וזה בתשובה בענין חולה במחלה מדבקת, שהנוהג בבית חולים לשרוף כל מה שנכנס לחדרו של החולה, אם יאסר עליו לקחת עמו תפילין לבית החולים, שאותה היה קשה לו לכתוב.

קם הממונה לומר דרשה בפני מרן הגראי"ל
שטיינמן זיע"א, ובפני הרב של פורים, והודיע:
"אנו מעוניינים להכתיר את מרן רה"י לרבי שלנו...
מרן התחמק ואמר: "וכי צריך רב? הרי יש לכם את
הרב של פורים..."

על ההחלטה הגורלית של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א

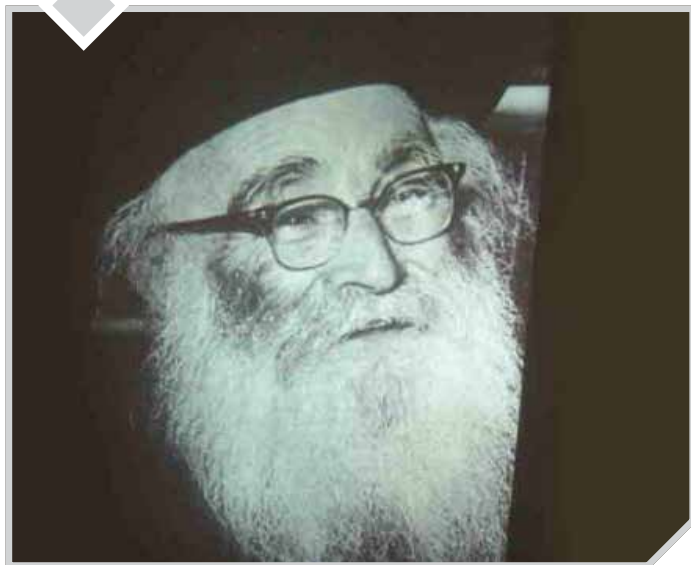

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

צעדתי לצדו של אבא ברחובות ירושלים, לפתע נגלתה מקצה הרחוב דמות שכמותה לא ראיתי מעודי: יהודי שזקנו הלבן יורד על פי מידותיו, אור קורן מפניו, וכל מציאותו אומרת זכות וטוהר. בדיוק כך תיארתי לעצמי את דמותו של אליהו הנביא: "אבא, הנה אליהו הנביא!"

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א הרבנית ר. צביון מספרת על הסבא רבי אריה לוי זצ"ל

!"הנה קרן עור פניו" (שמות ל"ד, ל')

את דרכו ללא הפסק עד עלות נשמתה לשמי רום.

כמלאך מושיע

אמנם סבא רבי אריה לא היה 'אליהו הנביא', אולם היה כמלאך מושיע לרבים. כפי ששני לוחות הברית, המסמלים את שני חלקי התורה - מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחברו - מצומדים ומשולבים זה בזה, כך זה היה סבא הצדיק רבי אריה לוי: גדולתו העצומה בתורה ובעבודת הבורא השתלבה בגדלות עצומה של אהבת הבריות. נדכאים ושבוי לב מצאו אצלו נוחם ועידוד וזכו לקבל ממנו יחס חם ואוהב, ואפילו חוטאים ועבריינים התקבלו אצלו בחיבה ובחמלה.

אין אלו מילים בעלמא: האדם היחיד ששם נפשו בכפו וביקר באופן קבוע בבית החולים למצורעים בירושלים היה רבי אריה! אפילו קרובי המשפחה של המצורעים חששו להיכנס לבניין, והם היו משוחחים עם יקיריהם מהמרפסת של המבנה הסמוך. אמנם רבי אריה נזהר ממגע ישיר עם החולים כדי שלא להידבק חלילה, אולם הוא היה משוחח עמם, נוסך בהם תקווה ועידוד ואף מסייע להם למלא את זמנם בדברים של ערך - לומד עמם וקורא לפניהם את פרשת השבוע.

בית החולים למצורעים היה בבעלות נוכרים, ועל כן לחולים היהודים

אני זוכרת מעשה זה כאילו התרחש רק אתמול. בהיותי כבת שש צעדתי לצדו של אבא ברחובות ירושלים כשידי נתונה בידו. לפתע נגלתה מקצה הרחוב דמות שכמותה לא ראיתי מעודי: יהודי ירושלמי נמוך קומה, זקן ושבע ימים, זקנו הלבן יורד על פי מידותיו, אור קורן מפניו, וכל מציאותו אומרת זכות וטוהר. בדיוק כך תיארתי לעצמי את דמותו של אליהו הנביא, והנה אני זוכה לראותו פנים אל פנים.

"אבא! משכתי בידו. "הבט, הנה אליהו הנביא!"

"זהו זיידע רבי אריה שאליו אנו הולכים", חייך אבא... סבא-רבא הגאון רבי אריה לוי זצ"ל הוא הדמות היחידה שאני זוכרת מהדור שמעל סבי וסבתותי. רבי אריה, סבא של אמא, היה כנראה אחד ממעצבי דמותה העיקרית: שתי תכונותיה הבולטות של אמא - מסירותה למען תורתו של אבא ונתינת כל כולה למען הזולת - היו פירות ההנהגה והחינוך של סבא רבי אריה.

כאשר התקיימה שמחת אירוסיהם של אבא ואמא, דיבר סבא הסטייפלר בפני גיסו החזון איש בשבחה של אמא. בין השאר סיפר, כי הבריות אומרות על הכלה שהיא דומה בתכונותיה לסבא רבי אריה לוי. ירושלמים רבים שהכירו את רבי אריה ואת אמא-נכדתו, ציינו בהשתאות את הדמיון הרב בין הסב לנכדה. רבנית חשובה התבטאה בפני על אודות אמא: "לא הבנתי איך ילוד אשה יכול להיות טוב כל כך, אבל אם היא נכדה של רבי אריה - הכל מובן..."

אכן, כשם שסבא רבי אריה ורעייתו באבע חנה הפקירו את עצמם ואת ביתם למען הזולת, כך נהגה אף בתם, סבתא הרבנית אלישיב, ובעקבותיהם נהגה כך גם נכדתם, הלוא היא אמא. וכשם שבנותיו של סבא רבי אריה חונכו להקריב את כל כולן למען תורת בעליהן, כך חונכה גם אמא, ואף ישמה זאת למעשה כל ימי חייה.

את התכונות המופלאות שעברו ב'תורשה' מדור לדור זיהה אף רבי אריה בעצמו. שנים רבות לאחר נישואיהם של הורי, התבטא רבי אריה בפני תלמידו הרב ניסן שוב: "שמח אני לראות את נכדתי הולכת בדרכי אמא, הרואה בסיוע לתורתו של בעלה את ייעוד חייה, ועל כן אינה מאפשרת לבעלה לעסוק בצורכי הבית". אמא אף התחנכה על ידי סבא רבי אריה בעצמו. בהיותה אחת מהנכדות הגדולות נעשתה שותפה למעשי החסד הרבים שלו, והיא המשיכה

המתפללים שלא היו מסוגלים לסבול את החום, גערו ביהודי ופתחו שוב את החלונות. הגיע האיש אל מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, ואמר לו "למה אתה פותח את החלונות?"... צריכים לשמוע מה השיב לו רבי יוסף חיים, כדי להבין כיצד יש להתייחס לבית כנסת...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ההתנהגות בבית המלך ובבית הכנסת

"על בשר אדם לא ייסך" (שמות ל', ל"ב)

"שלא למשווח בשמן המשחה שעשה משה אלא כהנים לבד. שנאמר 'על בשר אדם לא ייסך' וכו'. משורשי מצוה זו, גם כן להגדלת הבית וכל אשר בו, ולכן אין ראוי להדיטות להשתמש באותו השמן הנכבד שבבית, רק הנבחרים בעם לבד, שהם כהנים ומלכים. ובכן, בהימנע ההמון ממנו, ייקר בעיניהם עד מאד ויתאוו אליו, כי גודל ערך הדברים בלב רוב בני אדם לפי מיעוט המצאם אצלם". (החינוך) בשרשי מצוה ק"ח כותב 'החינוך', שהאיסור להשתמש בשמן המשחה לאיש זר נובע מכך שהתורה רוצה 'להגדיל את הבית וכל אשר בו', ומי שמתייחס לבית המקדש כמקום מכובד שבו משרתים כהנים ומלכים, צריך להבין גם שההמון אינו יכול להשתמש בשמן הנכבד שבבית, ויותרנו רק ל'נבחרים בעם'. וכל שההמון ימנע ממנו, כך ייקר בעיניו ערכו האמיתי.

כי ההתייחסות הנכבדה תבוא רק 'לפי מיעוט הימצאם אצלו', וכפי שאנחנו יודעים ומכירים זאת מהווי-החיים שלנו, שכל דבר שמורגלים בו מאבד את ערכו בעיני הקהל, ורק חפץ כזה ש'צריכים לחפש אותו', מקבל חשיבות מרוממת. והאמת, שהדברים שטבע 'החינוך' בשורשי מצוותינו, כתובים כבר בפסוק (ויקרא ט"ז, ב'): "ואל יבוא בכל עת אל הקודש", והוא האיסור המוטל על הכהנים שלא יכנסו בכל עת אל המקדש, וכל-שכן אנשים זרים.

ואנחנו צריכים לשאול את עצמנו, בעצם - למה לא? מדוע לאסור את הכניסה בכל עת אל הקודש? הרי לכאורה כל כניסה כזו מביאה על האדם קדושה נוספת!

את התשובה לכך נבין בדרך משל. תארו לכם, איזו התרגשות קיימת בלבו של תושב-חו"ל המגיע לארץ ישראל וכאן מפגישים אותו עם מרן הגר"ח קניבסקי. אבל אנחנו, שבידינו לראותו בכל עת, מתרגשים פחות... והתורה רוצה שבכל פעם שניכנס לבית המקדש, יגאו רגשותינו ויעלו למעלה-ראש, ולכן ציוותה עלינו שלא נבוא בכל עת אל הקודש.

האדם הנמצא בבית המלך חושב על כל פעולה שהוא עושה

וכיון שרגילים לעשות הקבלה, בין קדושת בית המקדש לקדושתם

של בתי כנסיות ובתי מדרשות בימינו, הרי שגם בהתייחסותו של היהודי לבתי-מקדש-המעט, צריך להיות מורגש הפן הזה של 'לא להתרגל', כדי שנוכל להודות על כל רגע שניתן לנו להיות שם. כי מי שיודע באמת שבית הכנסת הוא מעונו של מלך מלכי המלכים, לא יתכן שינהג בו מנהג של בזיון; ואפילו לא יהיה זה בזיון של ממש, אבל דורשים ממנו להתנהג בבית המדרש ממש כפי שמתנהגים בביתו של מלך, דהיינו שלא יעשה בו כל אשר עולה על רוחו. שכן ברור ופשוט הוא שאדם הנמצא בבית המלך, חושב על כל פעולה ופעולה, ועל כל צעד וצעד, כי אם יעשה צעד קטן לא-מחושב, משרתי המלך יהרגוהו.

היהודי האומלל האשים את הגרי"ח בפתירת החלון

בענין זה סיפר לנו הגאון רבי יעקב מאיר זוננפלד, רבה של רכסים, סיפור מרטיט על סבו, מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל: בבית הכנסת של הגרי"ח התפלל יהודי שדעתו השתבשה עליו קמעה, ובתקופת הקיץ, כשהחלונות בבית הכנסת היו פתוחים לרווחה, קם וסגר אותם. הגרי"ח, כמובן, לא אמר מילה, ולא נקט בשום מעשה.

אבל המתפללים שלא היו מסוגלים לסבול את החום, גערו ביהודי, ופתחו שוב את החלונות. לא עברה דקה והנה הוא בא וסוגרם. וחוזר חלילה.

פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות', ואחת מהן שקשר חבל דק מגדות הנהר אל העבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו, כמהלך על היבשה בשלוה ובבטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא, ויפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על אמונה ובטחון בהקב"ה

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקוּדֵיהֶם" (שמות ל', י"ב)

שהיה עושה 'חכמות' שונות ומשונות, ואחת מהן שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו, כמהלך על היבשה בשלוה ובבטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם: מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה? אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש - "למדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע הנה לצפות באותו ערל, המהלך מעל הנהר וכפסע בינו לבין המוות?", ויענהו הרבי: "ראה נא, גוי זה מהלך ומסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו בחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעט ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא, דאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם בקל עליון

בפרשתו "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם". ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל: "הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמוז, למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלה לים והדאגות וטרדת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים. זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה את הראש והמוח לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה, גופא בטר רישא גרירא", עכ"ל.

וכן ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע, בקרא (תהלים קכ"ח ב') "יגיע כפיך כי תאכל", כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שפעמים ועל האדם להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי.

אמנם למעלה זו - שיישאר ראשו צף מעל פני המים יגיע על ידי האמונה שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' וז"ל: "שיאמין באמונה שלימה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפילו אם היה הוא יחיד בעולם לא יעדיף להרוויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתווספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבבות, לא יחסר ממה שקצוב לו" עכ"ל. אז יבין שלא ייתן לו ולא יוסיף לו אם יצרף את ראשו ומוחו ליגיע כפיו, כי כל הנקצב לו ממילא בוא יבוא אליו בכל אופן.

הרה"ק ה'אבני נזר' זי"א (נאות דשא ח"א דברים מפי השמועה) המליץ בדברי חז"ל (קידושין כט.) "האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים", שכמו השט במים, הרי אף שגופו שקוע במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

וכמעשה שהיה עם הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע, שהיה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה, וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה,

(שאין הפרנסה תוצאת ההשתדלות), **שאם לא כן מיד ניפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה**, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באבינו, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל".

ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ח.): "גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים", ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים? וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא שיגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדרגה זו של אמונה זכה וברה, עולה יותר על מדרגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

איש יהודי היה באחת מעיירות גאליצא, ולו ממון הרבה כחול הים. באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפירעון "והילד איננו"... מה עשה זה המלווה? קיים רק את הסיפא של הפסוק - "...תהיה לו כנושה", והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק. הלווה שלא הייתה בידו אפילו שווה פרוטה, החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מצפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע, שם קיווה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא, ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - "הרי זה לווה רשע ולא ישלם"...

א"ל הרה"ק: **"דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר"**, וישאל המלווה: "האם הרבי מבטיחני?", חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה): "לעולם לא תפסיד את מעותיך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלה יעמוד לך ממקום אחר,

והכסף כבר ימצא את דרכו להגיע לידך"... כשמעו כי כן הבין כי יש דברים בגו' ויען ויאמר: "הריני מוחל בלב שלם ללווה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה כרטיסי הלאטר" (לוטו) **וזכה בגורלו בסכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר'**" (מפי הגאון החסיד ר' שלום בראנדער זצ"ל).

המאמין בה', יודע שהכל נקצב מן שמיא, ישאר תמיד בישוב דעתו, ולא ירדוף אחר פרנסתו מתוך בהלה, וכל הנהגתו תהיה במתינות ובדרכי נועם. וידע שאף שאמת נכון הדבר שהאדם מחוייב להתעסק בצרכי פרנסתו, מפני שכך ברא הקב"ה את עולמו - שיתנהל בדרך הטבע ובהעלם התגלות האלוקות, **מכל מקום אין ההצלחה תוצאת ההשתדלות, ואין ההשתדלות אלא אחיזת עיניים בעלמא**, וכלשון הרמב"ן (בראשית ל"ז, ט"ו) **"הגזירה אמת, והחריצות שקר"**, כלומר, שהרי האדם ירוויח בדיוק כפי מה שנגזר עליו, וכל החריצות ותוספות ההשתדלות לא יועילו לו מאומה, ואם נגזר עליו עושר רב יתעשר אף אם לא יעבוד יותר מדאי.

וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות - כי מה בינו וביניהם, **הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים והמזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרכויותם, וכיו"ב ממש הוא הסומך על עסקיו ו'עובד' אותם**, בחשבו כי מהם תצמח ישועתו... אלא יאמין האדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור ואמצעי, שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת ובכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל בודאי יקבל, בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולות השתדלות כדי להמשיך את הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה.

(באר הפרשה' כי תשא תשע"ח)

הוציא הגוי סכין גדולה והזהירו, שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו - יהרגהו. בלית ברירה אכל ושתה והתענג היהודי על הסעודה. לפתע חזר בו הגוי, וביקש מחילה, נענה היהודי: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על פורים

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

"אני רוצה לומר לך: נתתי 2,000 שקל שילמדו עבורו, אבל אני לא סולח לו!!", ופרץ בבכי. הוא עמד כך, אדם מבוגר ממני לפחות ב 30 שנה, כיסה את עיניו בשתי ידיו ובכה כמו תינוק, כל גופו רעד ורטט מבכי. ניסיתי להבין: רבוננו של עולם, למה שלחת לי את האדם הזה בדיוק כעת?

הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א, בסיפור מרטיט על סליחה ומחילה

"וְסִלַּחְתָּ לַעֲוֹנֵינוּ וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ" (שמות ל"ד, ט')

והנה היום יצאתי מהמפעל לשעה קלה, וכשאני חוזר חזרה, אני מגלה שהטייפ נעלם ואיננו."

"אני דורש ממי שלקח את הטייפ - להחזיר אותו כעת! תוכלו לחסוך מעצמכם בושות - אני לא אאלץ לעבור תיק אחר תיק ולגלות את הגנב, ולא נצטרך לערב בעניין את המשטרה."

השתררה שתיקה מביכה. ישבנו שם, כל שלושים העובדים, כססנו אצבעות, הבטנו זה בזה - אבל אף אחד לא קם ולא הודה.

המנהל המתין לנו כמה דקות, ואז אמר: "אינכם מודים, ואני הולך כעת למלתחה כדי לבדוק את כל התיקים שלכם. אוי לו למי שהטייפ ימצא אצלו!"

המנהל יצא, בדק תיק אחר תיק - ולא מצא דבר. הוא חזר לחדר וכולנו עמדנו דרוכים לראות מה יעשה כעת.

הוא לא היה נראה נבוך בכלל. "אין בעיה" - הצהיר - "אני מבין בחכמת הפרצוף. אסקור אתכם כעת אחד אחד, ואגלה מיד מיהו הגנב."

בלי להמתין, הוא החל לסקור את הראשון מקצה קדקדו עד כך רגלו, ואחר כך את השני. עבר אדם ועוד אדם, ואז הגיע התור שלי. הוא הביט הישר לתוך עיני, ופתאום אמר: "אתה הגנב! תחזיר את הטייפ!"

באותו רגע קפא הדם בעורקי.

שלושים זוגות עיניים נתקעו בי כאילו היו מחטים. כולם בחנו אותי ובדקו מה אני עושה. אמרתי: "רבוננו של עולם, אתה הרי יודע שהיו

יהודי נשוא פנים ניגש אלי לפני שנים אחדות, לאחר שיעור שמסרתי, וביקש לדבר איתי כמה דקות ביחידות. יצאנו אל מאחורי הבנין, והוא סיפר את קורות חייו:

"עליתי ארצה כבחור, יחד עם הורי ובני המשפחה. חבלי הקליטה שלנו לא היו מן הקלים - בקושי היה אוכל בבית. היו ימים שבהם הלכנו לישון בלי ארוחת ערב, וגם בבוקר לא תמיד היה בבית משהו לקחת לארוחת בוקר. בכל זאת לא התלוננתי. השנים חלפו, כשהגעתי לגיל בר מצוה לא קנו לי לא חליפה ולא כובע. לאף אחד לא היה כסף לזה. קיבלתי כובע וחליפה בירושה מדוד שהלך לעולמו. שום דבר לא התאים למידות שלי, אבל ידעתי להודות על שיש לי לכל הפחות מה ללבוש.

"הימים היפים שלי התחילו בישיבה - כשבכל ארוחה קיבלתי פרוסת לחם. ישבתי ולא האמנתי - אני כאן בארץ ישראל, יכול ללמוד תורה ולאכול לחם!

"יום אחד בחזרתי הביתה, הבחנתי במודעה שנתלתה בבית הכנסת, ובה הצעה לעבודה בימי 'בין הזמנים'. היות והפרוטה לא היתה מצויה בכיסי, ותמיד חלמתי שיום אחד אוכל לקנות לעצמי חליפה וכובע, חולצה, עניבה ואולי גם נעלים חדשות, קרץ לי הענין ביותר. החלטתי להקדיש את 'בין הזמנים' לעבודה באותו מפעל דתי. בפרוטות שאקבל, קיוויתי להלביש את עצמי, ואת מה שישאר לי תכננתי לתת לאבא, כדי שיהיה לו במה לקנות את צרכי חג הסוכות. "הגעתי למפעל, ובקשתי להתקבל לעבודה. הודיעו לי שעובדים כאן משמונה בבוקר עד חמש אחר הצהריים, והסבירו לי מה עלי לעשות. הסכמתי לכל דרישה - והתחלתי את העבודה. כך חלפו עלי השבוע הראשון, השני והשלישי.

"באמצע השבוע השלישי ארע הדבר. אותו יום התחיל כיום עבודה רגיל ושגרת. לקראת השעה 2 בצהריים קרא המנהל לכל עובדי המפעל, כשלושים במספר, להיכנס לחדר האוכל. התיישבנו סביב השולחן, ותהינו לשם מה הוא קרא לנו. בעל הבית נכנס אחרון, על פניו ניכר כעס נורא. הוא נעל את דלת החדר ואמר: "רבותי בחדר העבודה שלי היה מונח טייפ קטן שהשמיע שירים". באותם ימים היה טייפ קטן יקר המציאות.

"את הטייפ הזה" - הגביה המנהל את קולו - "הבאתי במיוחד מחו"ל.

"עשיתי כך. חייתי עד שיגיעו האברכים, נתתי לכל אחד מאתים שקל, וביקשתי מהם ללמוד את כל ששה סדרי משנה". האדם שמולי השתתק. התפעלתי ממנו. לחצתי את ידו ואמרתי לו: "אשריך! עליך נאמר: 'כל המעביר על מידותיו מאריכים לו ימים ושנותיו'! כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים! תבורך מפי עליון! הקב"ה יזכור לך את מחילתך לטובה, ויעמוד לך הדבר לזכות!".

תוך כדי כך הוא לופת את ידי בחוזקה ואומר לי: "אני רוצה לומר לך. נתתי אלפיים שקל לעילוי נשמתו - אבל אני לא סולח לו!!", ופרץ בבכי.

הוא עמד כך, אדם מבוגר ממני לפחות בשלושים שנה, כיסה את עיניו בשתי ידיו ובכה כמו תינוק. פתאום לא היה יכול לעמוד יותר מולי, הסתובב והלך. עקבתי אחריו בהליכתו, כל גופו רעד ורטט מבכי. נשארתי על עומדי וניסיתי להבין: רבונו של עולם, למה שלחת לי את האדם הזה בדיוק כעת?

זו היתה פעם ראשונה שבה ראיתי אדם נושא על שכמו פצע מדמם במשך עשרות שנים, ולא יכול להוציא מפיו את המילים: 'אני סולח!' החוויה הזו יכולה להמחיש עד כמה התשובה והסליחה אינן דברים פשוטים.

השיעור שמסרתי אז עסק בדברי רבנו יונה: "מן הטובות אשר היטיב השם יתברך עם בראיו, כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם, ולנוס מפח פשעיהם" - רבנו יונה אומר שהתשובה היא מן הטובות שה' היטיב עם בראיו, רבי נסים גאון כותב: "ולא יודע עוז רחמין אלא בהעבירך חטאות יראיך".

אין לנו מושג בחד הנפלא הזה שנקרא תשובה! אין לנו מושג כמה רחמי שמים יש בענין של תשובה! רק אבא יכול לסלוח לבנים שלו ולקבל אותם בתשובה! רק אבא נוהג כך עם בניו! נבין איזו מתנה נפלאה קיבלנו. (מתוך 'דורש טוב' יום הכיפורים)

לילות שלא היה לי מה לאכול, אבל גם אז מעולם לא שלחתי ידי ולא לקחתי פרוסת לחם שלא היתה שייכת לי!", בקול אמרתי: "שאני אגע בטייפ לא שלי? אני בכלל איני יודע מה זה טייפ!" אבל שום דבר לא הועיל לי.

המנהל אמר: "אתה הגנב. זה ברור. מחר תקבל את המשכורת שמגיעה לך, ואחרי שנקזו ממנה את עלות הטייפ - תלך הביתה". למחרת באתי הייתי אמור לקבל עשרים לירות. המנהל קיזז שמונה עשרה לירות - מחיר עלות הטייפ - נתן לי שתי לירות ושלח אותי הביתה. הלכתי, וכל הדרך ראיתי רק שלושים זוגות עיניים שתלויות בי.

מאז כל לילה שהייתי הולך לישון, הייתי אומר: "הריני מוחל וסולח לכל מי שחטא כנגדי, לכל מי שהכעיס והקניט אותי, חוץ מאדם זה!". גם בערב יום כיפור, בתפילה זכה, אמרתי: "אני מוחל וסולח לכולם - חוץ מלאדם זה!"

"חלפו מאז כבר חמישים שנה" - סיים האדם מולי - "לאיש לא סיפרתי את הסיפור הזה". "ומה קרה כעת?" - שאלתי.

"השבוע צעדתי ברחוב ופתאום ראיתי מול עיני מודעה המכריזה כי אותו מנהל הלך לעולמו. עמדתי ליד המודעה ודיברתי אל עצמי: לא הגיע הזמן לסלוח? אם הקב"ה מוחל וסולח, למה אתה לא מסוגל. למה אתה כל כך אכזרי?"

"המשכתי ואמרתי: רבונו של עולם, אני מבקש ממך, שהוא לא ייענש בגללי, אני מוחל וסולח על כל מה שעשה לי... אבל תוך כדי כך שמעתי את קולו אומר לי: 'אתה גנב!' - ולא הייתי מסוגל לסלוח. 'למחרת בבוקר ניגשתי אל רב בית הכנסת שבו אני מתפלל, סיפרתי לו את כל הסיפור ושאלתי אותו מה עלי לעשות. אמר לי הרב: 'יש כאן בבית הכנסת כולל אברכים, תחלק ביניהם ששה סדרי משנה שילמדו לעילוי נשמתו, ותשלם לכל אחד מאתים שקל על כך. כשתממן מכיסך אלפיים שקל לעילוי נשמתו, ודאי תמחל לו'.

ה'חפץ חיים' ניגש לקיים את סעודת פורים, והבחור נעמד מולו ואמר: "רבי, אתם לא הולכים לאכול את סעודת פורים עד שאתם מבטיחים לי שאני יושב במחיצה שלכם לעתיד לבוא" ה'חפץ חיים' מסתכל ולא עונה

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א
בסיפור מדהים שסיפר אביו על פורים במחיצת ה'חפץ חיים'

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

שאל אותו העשיר: "אינני מבין אותך. אני עומד וצועק עליך במשך דקות ארוכות, כיצד אתה נשאר כה קר ואדיש, וכי באמת אין זה מכאיב לך שאני צועק עליך?..."

על נפלאות ההשגחה הפרטית - מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ" (שמות ל"ג, כ"ג)

נקודה מופלאה ונחוצה מאיר מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, בפרוש פסוק זה: "וראית את אחרי ופני לא יראו". פעמים רבות אנו רואים דברים שונים שנעשים בעולם, מבלי שיש לנו איזושהי הבנה או השגה על מה ולמה עשה ה' יתברך ככה, לאיזה צורך ולאילו תכלית. אולם כעבור תקופה, פעמים אף תקופה ארוכה ביותר של שנים רבות, לפתע מתייצבת למול עינינו התמונה במלואה, שמובילה אותנו לראות בחוש את יד ההשגחה העליונה, שסבבה את כל הסיבות לתכלית מסוימת. אז מבינים למפרע ששום פרט לא ארע לחינם, כל המקרים והמאורעות שמשו כהכנה וכהקדמה, כדי שייעשו על ידם תשועה ופורקן לישראל, לכלל ולפרט.

אומר ה'חתם סופר' שנקודה זו מרמזת בפסוק: "וראית את אחרי ופני לא יראו", כלומר, אם רצונך לראות את השגחת ה' יתברך, אל לך לצפות לראות כל מקרה מהו פשרו ומטרתו מיד, היות ו'פני לא יראו'. רק לאחר שהגיעה תכלית הדבר, פעמים שאז נשזרים ומשתלבים למול עינינו כל הפרטים בשלימותם, ונתן לראות ולהבין למפרע לאילו כוונה היו הסיבות והעניינים שסובב הבורא - בבחינת 'וראית את אחרי'. פלאי פלאים!

מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל המשיל זאת במשלו הידוע:

בשבת אחת הגיע עובר אורח לעיר פלונית, וראה כיצד גבאי בית הכנסת מחלק את העלויות והכיבודים. הסדר שהגבאי קבע לדעתו היה משונה מאוד בלשון המעטה, בסוף התפילה פנה אל הגבאי ותמה בפניו מדוע כיבד את פלוני על פני אלמוני, ומדוע הקדים את זה לפני זה, ובכלל מדוע אינו מעלה לפי סדר הישיבה, וכך כל אחד ידע מתי תורו ולא יבוא לידי מריבה.

השיב לו הגבאי: "הנה באת לשבת אחת ועל כן יש לך קושיות, התכבד והישאר כאן כמה שבתות, או אז תיווכח לדעת כי פלוני כבר קיבל בשבת הקודמת, וכי אלמוני יש לו בשבת זו שמחה או יארציט וכדומה. אז תשכיל להבין כי השיקולים ואמות המדה כיצד לתת את הכיבודים בכל שבת, הינם רחבים בהרבה מכפי שאתה חושב".

כך הם חיי האדם בעולם הזה, אמר ה'חפץ חיים'. פעמים נדמה לאדם כי אין דין ואין דין, כי השם יתברך חלילה מגביה רשעים ומשפיל צדיקים, או שדבר פלוני שארע עמו הוא צרה עבורו, ועומד

ותמה מדוע מגיע לי כל זה? היכן הוא היושר בהנהגת העולם? אך האמת היא שחיי האדם כאן קצרים מכדי שאכן יספיק להיווכח בעיני בשר כי "משפטי ה' אמת צדקו יחדו". ראיית האדם צרה בהיקפה מלכלול את כל פרטי ההנהגה כדי להבין את עומקן ויושרן של דרכי ה'.

אמנם, אילו היה הקדוש ברוך הוא מאריך את ימיו של האדם ופוקח את עיניו, היה מבין ורואה בחוש את הסדר המופתי שעל פיו מתנהלת הבריאה, בחיי הפרט ובחיי הכלל, והיה עומד ומשתומם נוכח אמינות ההנהגה ויושר הדין. "...תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא".

עצה נפלאה כיצד להגביר אצלנו את האמונה בהשגחה פרטית, ראיתי בעבר במכתב שכתבו מאורי הגולה, מרנן הגאונים רבי משה פיינשטיין ורבי יעקב קמינצקי זכר צדיקים לברכה, בהקדמה לקונטרס העוסק בענין השגחה פרטית. תוכן הדברים כך הוא: כל אדם ואדם נפגש בחייו במקרים רבים, שחש בעצמו כי נחלץ בדרך נס מצרה או צוקה שהתרגשה עליו, ונפגש כל העת באין ספור חסדים גלויים שמזמן הקדוש ברוך הוא לידי, כמו דבר מה שהוצרך לו בדחיפות בדיוק ברגע זה וכדומה, והוא עומד נפעם מההשגחה הפרטית שנכח בה בחוש מול עיניו.

כמה רצוי וחשוב הדבר לרשום אותם ברשימותיו האישיות לזכרון, כדי שכל פעם שיתמודד עם בעיה דומה או צרה כזו או אחרת,

יוכל לעין ברשימותיו ולהתחזק בביטחון בקדוש ברוך הוא, דווקא מתוך המקרים האישיים שארעו עמו בעבר, וזוהי עצה טובה בשביל האדם, להחדיר בלבו את האמת הפשוטה ואת ההכרה הברורה שאין עוד מלבדו, ואין הקדוש ברוך הוא מסיר את השגחתו הפרטית מעמו אפילו לרגע אחד.

כך גם שמעתי מהגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', בשם מרן הרב מבריסק, הגרי"ז הלוי סולוביצקי זצ"ל: "יותר מאשר יכול האדם להשיג על ידי ספרי מוסר העוסקים בענין אמונה ובטחון, מסוגל האדם להשיג מהמתרחש אצלו אישית!..."

זהו למעשה פשר התופעה, שאנו זוכים בדורות האחרונים לראות גלוי השגחה פרטית. כך כתב הגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל, בספרו 'אגרות דעת' (אגרת קי):

"אנו חיים בבור עמוק של הסתרת פנים, ומובטחים ישראל לעשות תשובה לפני ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן, ממילא צריך שיתראה ויתברר דאכן יש אלוקים בישראל, כדי לשוב ולידע למי לשוב. ועל ידי זה באים פרשיות מפלאות של השגחה פרטית אשר רק הוא יתברך מצילנו ויכול להצילנו... ובזה נפנה כל לבבנו רק אליו!..."

הגה"צ רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת 'תורה אור', סיפר סיפור מדהים אודות ידיד נעוריו משיבת גרודנא, הגאון רבי אפרים צבי בילסטוצקי זצ"ל הי"ד. רבי אפרים צבי נמנה על אחד מבכירי הישיבה, ולאחר נשואיו שימש כריש מתיבתא בישיבת רמיילעס בוילנא, בשואה האימה נעקד על קדוש ה' יחד עם כל בני משפחתו.

בשנות עלומיו אירע עמו מעשה מאלף, שהיה נראה לכאורה כ'הסתר פנים' אולם לאחר זמן נוכחו הכל כמה רחמי שמים מונחים בזה:

בימי בחרותו חלה אפרים צבי במחלת השחפת, מחלה חשוכת מרפא באותם ימים, הוא טופל על ידי רופאים בורשא, והם המליצו לו כי לצורך בריאותו עליו לנוח כל החורף, לא להרבות במאמץ. כעצת הרופאים נסע לעיירת מרפא בפולניה בשם 'אוטווצק', ובחסדי שמים הבריא למעלה מן המצופה, "אך גם אז ידענו" - אמר רבי זיידל - "שיש לשמור על בריאותו במיוחד כדי שיחלים לגמרי ממחלתו".

המנהג בישיבה היה, שלקראת סוף הקיץ נסעו בעלי היכולת מבין הבחורים לפוש בעירה 'לונא' הסמוכה לגרודנא. בחורים שהיו חסרי יכולת, היתה הישיבה משתדלת בעקיפין לעזור להם לנסוע, במיוחד למצויינים ולחלשים שבהם, כדי שיפושו ויחליפו כח ויוכלו להמשיך ללמוד ביתר עז.

באותה שנה נגשו כמה בחורים לאחד מראשי הישיבה, הגאון רבי שרגא פייבל הינדס זצ"ל, חתנו של מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, ומי שהיה ממונה על ניהולה הכלכלי של הישיבה, ובקשו ממנו לסייע לבחור אפרים צבי לנסע ללונא, בעקבות המחלה הקשה שחלה בה. אולם רבי שרגא פייבל השיבם כי היות והשנה סובלת הישיבה ממצוקה כספית גדולה, לא יתאפשר הפעם סיוע כספי

מצד הישיבה לבחורים החלשים כפי שהיה בעבר.

בתחילה נסו הבחורים להתווכח עמו על כך וטענו: "מה הפרוש אין כסף? הרי מדובר בפקוח נפש? אפרים צבי חייב לנוח שלא תשוב חלילה המחלה, והישיבה מחוייבת לעשות עבורו גם אם אין כסף!". אולם רבי שרגא פייבל נשאר איתן בדעתו: "אין כסף!", אמר בפסקנות, כשהוא מנמק: "ממי שיכול הייתי ללוות עבור הישיבה כבר לוויית, וממי שיכול הייתי שלא לפרוע לא פרעתי, וכי ברצונכם שחלילה אגנוב למען מטרה זו?", שאל בתמיהה. הבחורים כמוזן לא האמינו לדבריו וכאבו מאד, אך בלית ברירה נשאר אפרים צבי בישיבה, וגם בשנה לאחר מכן לא נסע.

באותה שנה דובר לאפרים צבי נכבדות, שדוך עם בת אחיו של גאון הדור, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, בעל ה'אחיעזר' ורבה של וילנא. משפחת הכלה בררה בישיבה אודות הבחור ושמעו הטוב הגיע לאזניהם, וחפצו בו לחתן.

אמנם לפני סגירת השידוך גונבה לאזניהם השמועה, כי הבחור חלה לפני שנים ספורות במחלת השחפת, והסתפקו אם להמשיך בשידוך. הוחלט להעלות את השאלה על שולחנו של הדוד, רבן של ישראל רבי חיים עוזר. הוא הציע שיבררו מה היה עמו מאז שהבריא, ואם עדיין ניכרים בו סימני חולשה ממחלתו בעבר.

ואכן בררו בני המשפחה בישיבה ושמעו שהבריא לגמרי. שאלו האם נסע להבראה מאז, והבחורים השיבו שלא נסע זה שנתיים להבראה. תשובה זו סיפקה את משפחת הכלה, כי אם אפרים צבי בריא על אף שלא נסע להבראה, אין זאת אלא כי הוא מחוסן לגמרי מפני המחלה, ואכן כך יצא השידוך אל הפועל. בזכות כך זכה רבי אפרים צבי להיכנס לבית גדול זה, משפחתו של רבי חיים עוזר, ולהתמנות למגיד שעור מפאר בישיבת רמיילעס בוילנא.

רבי זיידל ציין ממעשה זה את גודל חסדי השם יתברך, כיצד מטמין הקדוש ברוך הוא את חסדיו במצב שנראה לכאורה 'הסתר פנים', ומשם בדיקת צומחת הישועה.

השגחה פרטית שביטלה את ליל 'ניטל' בוואלוז'ין

מעשה עצום של 'השגחה פרטית' שאירע בישיבת וואלוז'ין, ספר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת-השרון, בשם אביו הגאון רבי צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל, רבה הראשון של רמת-השרון: ידוע המנהג העתיק שלא ללמוד תורה בלילה הידוע בכינוי 'ליל ניטל', ביום שבו אומות העולם חוגגים את לידת אותו האיש, ליל אידיה. אולם בישיבת וואלוז'ין למדו כרגיל, ובעקבותיה נהגו כל ישיבות ליטא, שלא לבטל את סדרי הלימוד ביום זה. אגב אודות מקור מלה זו 'ניטל', יש אומרים משום שאותו האיש 'נתלה', ויש אומרים שזהו קצור של שתי מלים "ניט-לערנען", תרגום: 'לא ללמוד', וישנם עוד פרושים בזה.

אך רבי צבי יהודה ספר פרט לא ידוע, שבתחלת יסוד הישיבה בוואלוז'ין נהגו גם שם לא ללמוד בלילה זה, ורק מאוחר יותר ביטלו את הדבר. הסיבה לכך נעוצה במעשה נורא שאירע בישיבה. כך היה המעשה:

"מה אתם רוצים מחיי? מה שנשאר לי מכל רכושי בן המיליונים, הוא רק אותו סכום של 25,000 דולר שנתתי לישיבה. גם את זה אתם מעוניינים לקחת ממני?!"...

לא כל אחד 'זוכה' לתת לתורה - הסיפור על התרומה לישיבת 'חברון', שסיפר הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל

"מחצית השקל תרומה לה'" (שמות ל', י"ג)

סיפר הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל [רבה של ירושלים], מה ששמע מפי מרן הגר"י סרנא זצ"ל: כאשר החליטה הנהלת הישיבה (חברון) בסלבודקה בשנת תרפ"ד לעזוב את ארץ העמים, עקב גזירת הגיוס שריחפה על ראש תלמידיה, עם ההחלטה לעלות לארץ ישראל, לעיר האבות חברון, נזקקו בפתאומיות לסכום כסף גדול מאד. סכום שיענה על הוצאות הדרך, רכישת מבנה למשכן הישיבה בעיר חברון, וכל ההוצאות הנלוות לעלייתם ארצה של 150 תלמידים.

באותה עת שהה ראש הישיבה, מרן הגרמ"מ אפשטיין זצ"ל בארצות הברית. שם נפגש עם מר שיף [סגן נשיא אגודת הידידים של הישיבה]. מיד כששמע מר שיף את מטרתו ומגמתו של ראש הישיבה, נטל על עצמו לתרום את הסכום האדיר שהועידו למטרה זו: \$ 25,000.

מר שיף, היה אמנם איש עתיר ומשופע בנכסי דלא נייד, מיליונר בקנה מידה גדול מאד, חלש על רכוש רב ובעל רשת מלונות עניפה, אולם אעפ"כ בימים ההם סכום של עשרים וחמשה אלף דולר, היה סכום אדיר.

הודות לנדבת ליבו זו, התאפשרה העתקת הישיבה לעיר חברון, ובכך ניצלה מסכנת סגירה שריחפה עליה על ידי השלטונות.

דא עקא, שבשנת תרצ"א עת פקד את ענף הנדל"ן בארצות הברית משבר חמור, ירד כל רכושו לטמיון, ומר שיף, כמו אילי הון רבים אחרים, פשט את הרגל. כל עסקיו התמוטטו כמגדל קלפים, הוא נאלץ להתגורר במחסן של אחד הבתים שהיו בעבר בבעלותו, וחי על לחם צר ומים לחץ. למרות זאת נותרה רוחו איתנה והוא לא נשבר בצוק העיתים.

מצבו הבריאותי של ראש הישיבה רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל באותה עת היה רעוע, ועקב כך נסע חתנו מרן רבי יחזקאל סרנא זצ"ל במקומו לארצות הברית, על מנת לעשות למצבה הכלכלי הדחוק של הישיבה, ולעורר את לב נדיבי עם לפעול לביסוסה החומרי.

בכינוס רב משתתפים של תומכי הישיבה נשא דברים מר שיף, וכה אמר: "אחי ורעי, לא אאחל לאף אחד מכם שיפסיד את כל רכושו כמוני. רכוש אדיר במיליונים שהשקעתי כל ימי ירד לנגד עיני לטמיון, הכל הפסדתי, חוץ... מהשקעה אחת, השקעה שאותה

אף אחד לא יוכל לקחת ממני לעולם! ההשקעה המוצלחת ביותר מבחינתי: \$ 25,000 שנתתי לישיבת סלבודקה, על מנת שתוכל להעתיק את משכנה לארץ ישראל. צריך לדעת היכן להשקיע!"... כשנוכח רבי יחזקאל סרנא זצ"ל במצבו החומרי העגום, שלח טלגרמה לראש הישיבה רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, להודיעו על כך. ולא עברו ימים אחדים ובמכתב התשובה ששלח רבי משה מרדכי לרבי יחזקאל, הורה לו לתת בדחיפות 'הלוואה' - סכום ראשוני של חמשת אלפים דולר, כעזרה ראשונה למר שיף מכספה של הישיבה, בכדי שיוכל לעמוד על רגליו ולהחל לבנות שוב את עסקיו.

רבי יחזקאל סרנא זצ"ל הלך מיד לדירת המחסן של מר שיף, כשבידו הטלגרמה אותה שלח רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, ובכיסו מונח הסכום שנדרש לתת לו כ'הלוואה'. כשהראה רבי יחזקאל את המכתב למר שיף, נזעק הלה וזעק מנהמת לבו: "מה אתם רוצים מחיי? מה שנשאר לי מכל רכושי בן המיליונים, הוא רק אותו סכום של עשרים וחמש אלף דולר שנתתי לישיבה. גם את זה אתם מעוניינים לקחת ממני?!"...

רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל הוסיף וסיפר, כי בעת שניסה לשדל גביר אחד לתרום לישיבתו הק', אמר לו: "לא כל אחד זוכה להיות קשור בשלשלת הזהב, של מסירת התורה מזמן משה, יש אנשים שעל ידי החזקת התורה, נכנסים בקשר עבות עם מוסרי התורה לדורותיה". כפי הנראה, על אף הדברים לא הצליח הגביר הנ"ל להיפרד מאותו

סכום ממון שנדרש ממנו ע"י רבי בצלאל זצ"ל לשיבה, ועל כן הוסיף ואמר לו שוב בחדות: "כפי הנראה לא זכית משמים לתת מכספך לשיבה, אינך ראוי לכך!"

לא עברו שנים רבות ואותו גביר פשט את הרגל, ולא הציל מן המצולה אלא את בגדיו לגופו, בחלקו לא נפלה הזכות להשקיע את ממונו במקום הנכון. כשסיים רבי בצלאל זצ"ל את סיפורו הוסיף:

"בהיותי באוסטרליה, נוכחתי לראות שם את הכולל של יוצאי ישיבת ליקווד, ואין לי ספק כי הכולל הזה נזקף גם הוא לזכותו של ה'סבא' מסלבודקה זצ"ל, ואם תשאלו הכיצד מתקשר הכולל הזה ל'סבא' זצ"ל, התשובה ברורה: ה'סבא' זצ"ל הוא שלח בשעתו את רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל יחד עם י"ד בחורים מהישיבה בסלבודקה, להקים את ישיבת סלוצק. על הבחורים ההם נמנה בין השאר הבחור רבי אהרן קוטלר זצ"ל. מאוחר יותר ייסד רבי אהרן

קוטלר את הישיבה בקלצק, ומשם עבר לארה"ב והקים את הישיבה הגדולה בליקווד. א"כ הכולל של יוצאי ליקווד באוסטרליה הוא מכוחו ובזכותו של הסבא מסלבודקה.

"כמו כן מקומות התורה בארץ ישראל, בארצות הברית ובעוד מקומות ברחבי העולם, שנפתחו ברבות הזמן ע"י אותם בחורים שעלו עם הישיבה מסלבודקה לארץ ישראל, גרמו לפריחת התורה והתפשטות כוחה לאין שיעור, וכל זה החל בזכות אותם דולרים של מר שיף, אותם נתן במסירות נפש אמיתית, למען העלאתם של הבחורים מישיבת סלבודקה לארץ ישראל, והתורה התפשטה בכל רחבי האולם מכוחו וכוח כוחו.

"אכן, הוא זכה לתת את כספו להחזקת התורה, שלא תשכח מפי זרענו עד עולם, זכות שלא נופלת בחלקו של כל אחד."

(מתוך הספר נסיך ממלכת התורה)

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

רבי חיים מוואלוז'ין, ראש ומייסד הישיבה, נהג מדי פעם לסור להיכל הישיבה בלילות. פעם אחת הגיע לשיבה בליל 'ניטל', ובית המדרש היה ריק מתלמידים. והנה בעוד הוא צועד למקומו בהיכל הישיבה, ראה לפתע גמרא שנופלת מארון הספרים על הרצפה, ויגש רבי חיים למקום, הרימה, נשקה והחזירה למקומה. הוא מתרחק צעדים ספורים ושוב שמעה אזנו חבטה, הוא סובב את ראשו וראה שוב את אחד מכרכי הגמרא שנופל על הרצפה, ניגש רבי חיים והחזירו למקומו. כך חזר המקרה על עצמו בפעם השלישית שנופלה גמרא מהארון, ורבי חיים מהר להרימה...

כראות רבי חיים את הפליאה המוזרה הזאת, הבין שיש כאן רמז משמים, ומיד שלח את השמש להעיר את כל תלמידי הישיבה, ולהזמין לבוא לבית המדרש. לאחר שהתאספו כלם, ובית המדרש היה מלא מפה לפה בהמוני לומדים וקול התורה בקע ממנו, לפתע נכנסו לבית המדרש אנשי השררה וראשי המשטרה של העירה וואלוז'ין, והסתכלו כה וכה אל קהל הלומדים. רבי חיים קבל את פניהם בברכת שלום, ושאלם מהי מטרת ביקורם כאן באישון לילה? הם התחמקו מלהשיב, רק היתה ניכרת הבעת שביעות רצון על פניהם. למחרת נודע הדבר, כי היתה הלשנה של המוסרים בפני השלטון הנוצרי, שהיהודים מבזים את הנצרות בכך שהם מבטלים תורה באותו ליל חגא, והוחלט לשלוח פקידים לאמת את נכונות השמועה. בחסדי שמים הם באו לשיבה בשעה שכבר התמלא בית המדרש בלומדים, וחזרו והצהירו שבמו עיניהם הם ראו את כל תלמידי הישיבה לומדים בשקידה, וכל העלילה הזאת הנה שקרית לחלוטין. הואיל והתרחש נס באותה שנה בליל ניטל, ראה רבי חיים בכך רמז משמים שחפצים שלא יבטלו תורה בלילה זה, וקבע שכך ינהגו גם בשנים הבאות, לא יבטלו את בית המדרש בליל 'ניטל'.

אסיים ברעיון יפה שימחיש את העניין:

מעשה באברך ירושלמי שפרנסתו עלתה לו בקושי רב, ומצבו

הכלכלי היה בכי רע. בלית בררה הוצרך לכתת רגליים לארצות ניכר, להסתובב בין נדיבי עם ולהתרימם כדי להשיא את צאצאיו.

באחד הימים נכנס לביתו של עשיר גדול עתיר נכסים, וביקש את תרומתו. הלה החל לצעוק עליו צעקות רמות והפליא בו טעונים קשים: "כיצד אינך מתבייש לבוא ולהתרים אותי? הרי אני עובד כל כך קשה על כספי. לא ישן לילות מרוב מתח ודאגה מעסקי. מבוקר ועד ערב אני עסוק בהצלחתם, ואילו אתה... בן ישיבה 'פרזיט', אינך עושה דבר... אינך מתבייש להעיז פניך לבוא ולדרוש ממני כסף?"

האברך עמד ושמע את הכל בשוויון נפש ובדומיה, מבלי להוציא כל הגה מפיו, ומבלי להראות שום סימני רתיעה. לאחר דקות ארוכות של צעקות, הוציא העשיר שלוש מאות דולר והעניק לו...

לפני יציאתו מהבית, שאל אותו העשיר: "אינני מבין אותך, אבקש שתסביר לי משהו: אני עומד וצועק עליך במשך דקות ארוכות, כיצד אתה נשאר כה קר ואדיש כאילו הדבר אינו נוגע ללבך כלל? וכי באמת אין זה מכאיב לך שאני צועק עליך?"

השיבו האברך: "אומר לך את האמת, לפני שיצאתי מהבית לאסוף כספים בחוץ לארץ, הצטיידתי ברשימה מסודרת של כתובות בהן אני אמור לבקר. אחת הכתובות שהופיעה ברשימה היא הכתובת שלך. במשבצת הערות נכתב אודותיך כך: 'האיש צועק רבע שעה, אולם בסוף נותן שלוש מאות דולר'. והיות שידעתי כי מצפה לי מתנת יד הגונה לאחר קיתון הצעקות, הרגשתי שהצעקות הן רק 'היכי תמציי' כדי לקבל את התרומה, והוקל לי לקבלן..."

זוהי בדיוק נקודת האמונה. כאשר האדם קובע בלבו שהכל מתוכנן ונעשה בגזירת עליון, הקשיים אינם מעיקים עליו! האמונה הזאת נוטעת בו את ההכרה שזהו חלק מהתהליך שהוא אמור לעבור, והכל לטובתו. הידיעה הזאת מחזקת אותו ונוסכת בו תקוה לעבור את הקשיים בצורה קלה יותר.

(קטעים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

לא הבנתי מדוע הדוד הזה לא הביא מתנה לחתונה, אבל דנתי אותו לכף זכות, כנראה משום איזושהי סיבה מוצדקת... כבר 'התייאשתי' ממנו... והנה כעבור חודש מהחתונה הוא הגיע אלי, מתנצל כולו על האיחור ובידו מעטפה. משפתחתי את המעטפה גיליתי שיש בתוכה...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על הצדקה, וסיפור ייחודי על מחצית השקל של בעל ה'כתב סופר' ורבי יהודה אסאד זיע"א

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ל', י"ב)

כתב בעל הטורים: "ונתנו - אם תקראנה למפרע יהיה גם כן 'ונתנו'. לומר לך: מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום".

אדם שמקיים כאן למטה, "ונתנו" - זוכה לכך שהקב"ה מוריד עליו "ונתנו" מלמעלה.

פעם אחת ברח האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל מרימינוב זיע"א יהודי ב'פרנסה טובה', והלה התעשר עושר רב, בקנה מדה בלתי נתפס.

באו גדולי החסידים אל רבם ושאלו: "מדוע נתן הרבי את כל הכסף העצום הזה רק ליהודי אחד? סכום כזה מן הראוי היה שיתחלק בין כמה וכמה אנשים?".

נענה האדמו"ר ואמר: "אני לא נתתי לו את כל העושר העצום הזה! אני נתתי לו רק את הברכה, והוא, במעשיו, הגדיל והעצים את הברכה עד לממדים כה גדולים!".

ביאור הדברים: שאדם זה השכיל לעשות צדקות בכספו. ככל שגדלה הברכה - כן גדלו תרומותיו לצדקה. הוא לא הסתפק בצדקות שנהג בעבר. וכיון שהוא הגדיל את ה"ונתנו" שלו - בה במדה הגדילו לו משמים את ה"ונתנו" המגיע משם. בריבוי מעשי הצדקה שלו, הוא זה שהעצים והרבה את הברכה, עד לעשירות המופלגת לה זכה.

לא הגיוני שאדם שהפריש סכום מסוים לצדקה, בתקופה בה הרוויח אלף, ייתן את אותו הסכום לצדקה בתקופה בה הוא מרוויח עשרת אלפים...

אם הוא לא משכיל להרבות את הצדקה אלא "הון ועשר בביתו - וצדקתו עמדת לעד", הצדקה שלו נשארה "עומדת" על אותו סכום - גם משמים לא יעצימו לו את הברכה!

אבל אם הוא יודע שמאלף מפרישים מאה, וכשהקב"ה נתן ברכה ויש עשרת אלפים, מפרישים אלף, "האלף לך שלמה" - הברכה שבמעונו "מתפשטת ומתרחבת" ולא נותרת כפי שהייתה.

וזהו שאמר האדמו"ר לחסידיו: אותו אדם שהתברך ממני, הוא זה שהשכיל לדעת איך להעצים את הברכה. ההעצמה לא באה ממני. "והיה ברכה" - כשהקב"ה מברך אדם, עליו להשכיל "לגדל" את

הברכה. אם, חלילה, לא ישכיל - "ונתנה לרעך הטוב ממך", והיא תפנה למי שכן יודע לגדלה.

מצדקה רק מרוויחים

לא אחת עמדת משתומם מול מעשי צדקה נפלאים, בהם ראו הנותנים - עין בעין - את התגשמות ההבטחה "ונתנו" - הנה אחד מהם:

הגיע אלי חתן שהתחתן לא מכבר, ובידו מעטפה. "כבוד הרב", כך אמר לי, "במעטפה יש את כספי המעשר מהכספים שקבלנו לחתונה. אני מעוניין, בלי נדר, להקפיד על 'מעשר כספים'". אמרתי לו: "הרי אני מכיר אותך. דירה אין לך. פרנסה אין לך. צרכים מינימאליים לבית עדיין חסרים לך. מדוע לא תשתמש בכספי המעשר לצרכי קיומך?".

"רבי! אני מעוניין בכל לבי לקיים מצוות מעשר כספים. ובאשר לצרכי הפרטיים - היד ה' תקצר?", אמר ונתן את תרומתו הנכבדה. וכי יעלה על דעת מאן דהו שהקב"ה לא ירעיף עליו שפע של ברכה? כעבור חודש ימים הוא שב אלי. מעטפה נוספת בידו ואמר: "כבוד הרב! במעטפה יש את כסף המעשר ממתנה נוספת שקבלנו זה עתה. אחד הדודים שהשתתף בחתונה, שלח רק עכשיו את מתנתו לחתונה".

"אומר לרב את האמת", הוסיף. "לא הבנתי מדוע הדוד הזה לא הביא

בלב הנוכחים כבר הפציע חשד קל כי למרות זקנתו וגדלותו, לא עמד רבי יהודה בפיתוי, והחליק לכיסו באין רואים את המטבע היחידה במינה

כהרף עין הורה ה'כתב סופר' לנעול את שערי האולם, וצווה על כל המשתתפים לחפש את המטבע בכל עוז. לאחר שמחצית השקל לא נמצאה, הודיע ה'כתב סופר' כי אם המטבע לא תימצא בעוד עשר דקות, הוא יאלץ לפקוד על תלמידיו לעבור בין כל המשתתפים, ולחפש את האבדה בבגדיהם. הכל החלו בחיפושים נמרצים, אך המטבע נעלמה כאלו בלעה אותה האדמה...

ה'כתב סופר' כבר עמד להורות לערוך חיפוש מדוקדק בבגדי האנשים, כשלפתע נעמד תלמיד חכם זקן ונשוא פנים, אשר התחנן ממעמקי לבו שלא יערכו חיפוש בבגדיהם, אלא ימשיכו לחפש אחר המטבע במשך עשר דקות נוספות. הזקן בעל הדרת הפנים, היה לא אחר מאשר עמוד ההוראה בדורו, רבי יהודה אסאד זצ"ל, בעל שו"ת "יהודה יעלה", שהיה תלמיד חכם מופלג, ונחשב לאחד מגדולי דורו. ה'כתב סופר' נענה לבקשה והכל המשיכו בחיפושים קפדניים במשך עוד עשר דקות רצופות, אך המטבע לא נמצאה. ה'כתב סופר' כבר עמד לצוות לפשפש בבגדי הנוכחים, כשרבי יהודה אסאד פנה אליו שוב והתחנן על נפשו: "מבקש אני ממעלתכם בכל לשון של בקשה, אנא המשיכו לחפש במשך עשר דקות נוספות, אולי בכל אופן תימצא המטבע, והבושה תיחסך מהקהל הנכבד!".

הבקשה המוזרה העלתה שאלות ותמיהות בקרב הצבור. 'מדוע כל כך חשוב לרבי יהודה שימשיכו בחיפושים?!' בלב הנוכחים כבר הפציע חשד קל כי למרות זקנתו וגדלותו, לא עמד רבי יהודה בפיתוי, והחליק לכיסו באין רואים את המטבע היחידה במינה. אולם מחמת כבודו נענו אף לבקשתו השניה והמשיכו לסרוק את כל פינות האולם, במטרה לאתר את המטבע הנעדרת.

בעוד הנוכחים משוטטים באולם וסוקרים בשיטתיות כל חלקה פנויה, נכנס למקום אחד המלצרים והכריז באדישות: "אולי מישוהו איבד פה מטבע?!". התברר כי אחד העובדים גרף בחסר תשומת לב את המטבע יחד עם מפת השולחן. המטבע העתיקה כבר עמדה להיות מושלכת לאשפה ככלי אין חפץ בו, לולי ערנותו של המלצר, שהחליט להשיבה לאולם, ולברר מיהו בעליה.

לאחר שנמצאה המטבע ושקטו הרוחות, הסה רבי יהודה אסאד את קהל הנוכחים ופתח בדברים:

"מן הסתם תמהתם וחשדתם בי על התנהגותי המוזרה במשך הדקות האחרונות. יתכן גם שבלבו של אי מי כבר בצבץ החשד כי

מתנה לחתונה, אבל דנתי אותו לכף זכות, כנראה משום איזושהי סיבה מוצדקת... כבר 'התיאשתי' ממנו... והנה כעבור חודש מהחתונה הוא הגיע אלי, מתנצל כולו על האיחור, ובידו מעטפה. "משפתחתי את המעטפה, גליתי שיש בתוכה בדיוק את אותו הסכום שנתתי לכבוד הרב כ'מעשר כספים' בפעם הקודמת, סכום שהוא מעל ומעבר למה שציפיתי לקבל ממנו. את המעשר ממנה הבאתי עתה..."

"ונתנו" - "ונתנו". אדם שנותן - נותנים לו. הכל חוזר בחזרה, ובגדול. כבר אמרו חז"ל (בראשית רבה ט, יא): "כל המדות בטלו, מדה כנגד מדה - לא בטלה". המתכון לקבלת הברכה, להרעפת השפע הוא: "ויתן, ויחזור ויתן", בלי חשבונות...

זה בהחלט דבר לא פשוט ולא קל. אך טבעי הוא שלכל אחד יש את החשבונות שלו: "גם לי אין פרנסה"; "אני נצרך לא פחות ממנו"; "אני חוסך כל פרוטה לקנות לעצמי דירה, איך אני יכול לתת..." וכדומה. דרושה עבודה כדי לשנות את המבט, לשנות את התפיסה. להפנים שלעולם - אבל לעולם - לא מפסידים מלתת. ולא רק מלתת, אלא גם "מלתת ולחזור ולתת" רק מרוויחים!

דוד המלך אומר בתהלים (כ"ג, ו'): "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". אדם שנותן צדקה, וגומל חסד בממונו, מביא את עצמו למצב שהחסד "רודף" אחריו, ורוצה "להדבק" בו...

אחרי ה"ונתנו" שלו - ה"ונתנו" בכוון השני "רוצה לבוא"... ועדיין - גם מי שניחן בלב טוב שרוצה לתת - צריך להתפלל לה' שיכוון אותו לתת למקומות הנכונים, למקומות של תורה וקדושה. יש כאלו הרחוקים משמירת תורה ומצוות, שהם אמנם בעלי חסד ותורמים מהונם, אך הם תורמים לכל מיני שטויות והבלים, למועדוני ספורט ולבתי תרבות קלוקלים, שהשם ירחם.

צריך תפילה מיוחדת שלא להיכשל בעניים שאינם מהוגנים, ולזכות לעשות עם הכסף צדקה אמיתית, שהקב"ה חפץ בה.

יְהוָה יִתֵּן כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל" (שמות ל, י"ג)

בזמן מרנא ה'כתב סופר', הלא הוא רבי שמואל בנימין סופר, בנו של ה'חתם סופר' זצ"ל, נערכה סעודה גדולה לרגל התקנות החדשות שתקנו למניעת ההתבוללות וההשכלה. האסיפה היתה מכוונת כנגד רוחות הרפורמה שפשו באותה תקופה. ובאמצעות כינוס זה בקשו גדולי הדור לבלום את הפרצות הגדולות שנוצרו בכרם ישראל.

בעצומה של הסעודה, קם ה'כתב סופר' והכריז באוזני הנוכחים: "ברצוני להראות לכם חפץ מופלא! הביטו וראו: הנה מטבע מחצית השקל עשויה כסף טהור! מטבע זו שמורה עמי בירושה מאבות אבותי, ושמשה למצוות מחצית השקל בזמן בית המקדש השני!".

המטבע הנדירה הועברה בהתרגשות מיד ליד, והמשתתפים הנפעמים בחנו אותה בעיניהם בדקדקנות. כעבור זמן מה בקש ה'כתב סופר' לקבל את מחצית השקל בחזרה, אך שוד ושבר, מטבע הכסף יקרת המציאות לא נמצאה!

מנהל החידוד אורה שוקולד?

פורים בפתח, והשאלות הקבועות חוזרות מדי שנה.
האם ניתן לשלוח סוכריות לסבא?
ומה שלחנו שנה שעברה לדוד מבני ברק?
וכמובן מה ניתן השנה למלמד בחיידר?
ואיך נצליח להגיע לידידנו באלעד.

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

לרגל הוצאת הכרך החמישי בסדרת הספרים המצליחה 'לקראת שבת' ו'יקרא א'- פסח

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו.
תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו או שלחו לידיכם מגוון מתנות עד לשווי של 1687 ש"ח, ובנוסף קבלו
כרטיסי הגרלה בסכום מצטבר של 50.000 ש"ח.

מסלול
25 מס'

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח
ומקבלים מתנות ללא הגרלה בשווי

538

ש"ח

סט 'משנה ברורה' דרשו'
ספר 'לקראת שבת' שמות ב' - פורים
או 'לקראת שבת' ו'יקרא א'- פסח
2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול
24 מס'

תורמים 18 ש"ח למשך 6 חודשים סך התרומה 108 ש"ח
ומקבלים מתנות ללא הגרלה בשווי

212

ש"ח

ספר 'לקראת שבת' שמות ב' - פורים
ספר 'לקראת שבת' ו'יקרא א'- פסח
בקבוק יין MOSCATO / היוצר
כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

להצטרפות וקבלת המתנות:

* בקבוק יין ניתן לבחירה: MOSCATO - PRIVATE COLLECTION כרמל מזרחי - הכשר הרב רובין או 'היוצר - בראשית' בהכשר בד"ץ העדה החרדית

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לתשומת לבכם: 'לקראת שבת' שמות ב' עם קובץ מיוחד וסיפורים מרתקים לימי הפורים. ובכרך 'ויקרא א' קובץ ענק ומיוחד, עם סיפורים וראיונות מרתקים בענייני חג הפסח.

מסלול
מס' 27

תורמים 18 ש"ח למשך 17 חודשים סך התרומה 306 ש"ח
ומקבלים מתנות ללא הגרלה בשווי

600

ש"ח

סט 'משנה ברורה' 'דרשו'
סט 'דרש דוד' על המועדים 2 כרכים
בקבוק יין MOSCATO / היוצר
2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול
מס' 26

תורמים 36 ש"ח למשך 25 חודשים סך התרומה 900 ש"ח
ומקבלים מתנות ללא הגרלה בשווי

1687

ש"ח

סט 'משנה ברורה' 'דרשו'
סט 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' 'דרשו'
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
סט 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
גביע כסף
בקבוק יין MOSCATO / היוצר
10 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

* חבילות המכילות בקבוק יין/בלי כסף המשלוחים רק בערים: ירושלים, בני ברק, ביתר, מודיעין עילית, בית שמש, אלעד וגבעתיים ואב * מספר החבילות מוגבל * התמונה להמחשה בלבד!

כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשרה בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכוחות נפשו אוזלים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים מתחלקים כוחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים

הגה"צ רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א על ההשקעה בתפילה

"יִחְיֶה מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו ד'" (שמות ל"ב י"א)

שמעתי מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל, שהוא התבונן, שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידים חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזה בגלל חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורדת ופוחתת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשרה בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכוחות נפשו אוזלים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים מתחלקים כוחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים.

כלפי מטה, שכך נמצא שתמיד יתחיל להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים.

וראיה לדבר שבתוה"ק הוזכרו י"ב שבטי י-ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו לו כמה וכמה אופנים, פעם התחיל מראובן, פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל 'לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אין הדברים אמורים רק לגבי בגדים וכותנת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי על כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חיידר, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים

(מתוך ממשקה ישראל יתרו ע"ט)

ואמר רבי זונדל, שהאמא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות, שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו', והתפילות האלה אינן 'מוותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיט דשבועות על עשרת הדברות, והזכיר בדיבור כבד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים, ממילא עליך לכבד אביך ואמך.

הרי שאחת ממצוות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר', כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמיות וברוחניות.

העצה איך להתפלל על כל בן כבן יחיד

עוד עצה שמעתי מהגאון רבי זונדל קרויזר, שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל הראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם

בישיבת מיר ישנו לפחות נציג אחד מכל אזור בעולם שקיים בו יישוב יהודי. כך שההצטרפות הסוחפת בקרב תלמידי הישיבה לתכנית ה'דף היומי בהלכה' מהווה בהחלט דוגמא ו'מראה מקום' ללמד על הכלל כולו

מבט על המהפכה השקטה בעקבות התחלת לימוד הלכות עירובין במסגרת ה'דף היומי בהלכה'

הרב שלום הרשלב

הרבה גבות התרוממו למול הפרסומים של 'דרשו' על התכונה המיוחדת לקראת ההתחדשות וההצטרפות הרבתית ללימוד ההלכה לרגל תחילת לימוד הלכות עירובין בלימוד חלק ד' במשנה ברורה.

על הראשונים אנו מתפללים ומקוים שיישארו במסגרת. אך שיצטרפו חדשים?! היו לא מעטים שהתפלאו בשקט. הלכות לא מוכרות. אינם שייכים כל-כך למעשה. ובכלל יש כל כך הרבה הלכות שאנשים צריכים ללמוד לפני זה...

כיום, בסייעתא דשמיא נגלה הפלא לעינינו. ההתלהבות ההמונית של כל שלומי ישראל, לחצרותיהם ולקהילותיהם. בכל שבטי ישראל לגוניהם המצוינים ניכרו ובלטו ההצטרפות הסוחפת ללימוד ה'דף היומי בהלכה' שהביאה בהמשך לרבים וטובים להסתפח לנחלת השם להיות חלק מלגיננו של מלך, שוני ההלכה בכל יום. בהחלט יכולים לומר ולהכריז; אשרי העם הם לומדך. אשרי העם שככה לו. להשלמת התמונה פנינו להרב אהרן כהן ראש מערך ה'דף היומי בהלכה' וביקשנו לשמוע ממנו, מהיכרותו את השטח עד כמה התפשטה לימוד ההלכה בישראל. את פרץ האושר שנבע מהרב כהן במשך השיחה לא נוכל להעביר, אך לתועלת הקוראים נרשום את המילים המספרים את המציאות המוכרכת.

אפשר הרבה להאריך ולהעריך בגודל המהפכה ההלכתית המתרחשת מול עינינו בחודשיים האחרונים. מקדים לנו הרב כהן. אך להמחשה חיה, נדגים את המתרחש בתקופה האחרונה בישיבת מיר המעטירה בעיר הקודש והמקדש ירושלים יצ"ו אמן.

את ישיבת מיר אין צורך להציג. אין יהודי בעולם ששמעה של הישיבה לא הגיעה לאוזניו. קרוב לרבבת לומדים השקועים ומשוקעים בתוככי ים-התלמוד במרחבי בנייני הישיבה מעידים כאלפי עדים על בית היוצר הגדול לתורה.

ייחודיותה של ישיבת מיר במבחר הגוונים והסוגים המסתופפים בצילה-סביב תורתנו הקדושה. עד שנדמה שמכל אזור שבעולם הקיים בו יישוב יהודי ישנו לפחות נציג בישיבה הקדושה. כך שההצטרפות הסוחפת בקרב לומדי ותלמידי הישיבה ללימוד בתכנית ה'דף היומי בהלכה' מהווה בהחלט דוגמא ו'מראה מקום' ללמד על הכלל כולו.

בראש; עברנו לשיחה עם האחראי הוותיק בישיבה הרב אהרן אתרוג לשמוע ממנו על הנעשה;

מזה שנים קיים 'מוקד מבחן' בבית הכנסת 'בית יוסף' ברחוב זונפלד 23 בו מתקיים המבחן ביום חמישי בשבוע של המבחן בשעה 6:30 בערב. החל הוא בתיאור הנעשה בשטח. כעת עם תחילת לימוד הלכות עירובין נדברתי עם רבים מה'חבורות' שלמדו בעבר הלכות עירובין וציינתי להם על המעלות להצטרפות ללימוד במסגרת ה'דף היומי בהלכה' לכל יהודי ובייחוד להם שכבר עברו ולמדו בעיון רב את הסוגיות בעניין. כן דאגתי למודעות פרסום.

ברוך השם השקעה הוכיחה את עצמה. מציין הרב אתרוג כשהתרגשות נשמעת בקולו. במבחן האחרון הייתה עלייה מיוחדת בכמות הנבחנים שלא התכוננו אליו ואף לא חלמנו על עלייה של במספרים כאלו. כבר במבחן הראשון של עירובין הייתה 'הכפלה' במספר הנבחנים, כשבסך הכל מאות! מבני ולומדי הישיבה השתתפו במבחן!

המחזה היה נהדר, ממשיך הרב אתרוג, רבים טובים מבני הישיבה באו והתיישבו למבחן המסכם. ראו עליהם את ההנאה והסיפוק אותו הם חיים על ההעברה על החומר והסיכום בכתב. לצידם הגיעו רבים שעמדו והציצו במחזה הנהדר בקודש. היו כמה שלא התאפקו וניגשו אלי כשהם לוחשים לי כהן, בעזרת השם בחודש הבא אנו גם נבחן...

אפילו כיום, כבר שבועיים אחרי המבחן הקודם. מעביר הרב אתרוג בקול רוגש. לא עובר כמעט יום, שלא ניגש אלי 'נבחן חדש' ומודה לי בלבביות על המבחן שעזר לו לסכם את הלימוד, או הודאה על

הגאון מוילנא התגלה בחלום לתלמידו הגדול ר' חיים מואלוזין, וניבא לו באופן מדויק ביותר את קורות שלושת תלמידיו שסרו מן הדרך, ואת העתיד לקרותם...

'יש בתורה כח עליון להשיב נפש - כנגד חילות היצר'

איכפת לו, שיהודי התענה יבכה ויתפלל כל היום, ובלבד שלא ילמד תורה.

מסופר על מרנא הגאון רבי חיים מוולוז'ין זיע"א, שבתקופתו רווחה אגדה בין יהודי ליטא, בדבר שלשה תלמידים של ישיבת וולוז'ין, תלמידים אלה התבלטו ב'תרונותיהם המיוחדים, האחד היה מיוחס נצר למשפחה שמנתה שבעה דורות רבנים בזה אחר זה, השני היה מוכתר בנימוסים ומחונן במידות טובות להפליא, ואילו השלישי היה חריף ובנוסף לזה שקדן עצום בתורה.

לימים נתפסו שלושת התלמידים הללו לרוח ההשכלה הברלינאית שהשתלטה אז על מחנה ישראל, הם עזבו את הישיבה ויצאו לתרבות רעה, צער רב הצטער עליהם מייסד הישיבה מרנא ר' חיים, הזיל דמעות ומיאנה נפשו להנחם.

והנה באחד הימים נגלה אליו בחלום רבו 'הגאון' רבי אליהו מוילנא זיע"א ואמר לו: 'כזאת וכזאת תאכל חרב ההשכלה, זכות אבות לא תעמוד למי שנפל בפח הכפירה, שהרי כל בני ישראל בני אברהם יצחק ויעקב, גם המידות הטובות אינן משמשות תריס בפני הפורענות שכן מידות טובות אינן מיוחדות לישראל בלבד, רק זכות התורה לבדה תעמוד לו ליהודי שלא תכרת נפשו מישראל, כל מי שלמד פעם תורה לשמה, כל מי שטעם מתיקותה של התורה, כל מי שספג לתוכו את ריחה של התורה, מובטחני שהתורה תעמוד לו

הרב בנימין גולד

וַיֹּאמֶר מִי לְד' אֵלַי וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לֵוִי (שמות לב, כו)

שבט לוי עמדו בנסיון הקשה של 'חטא העגל', שהיה נסיון קשה מאוד, וכפי שהביא רש"י, שהשטן עשה תחבולות גדולות כדי ללכוד את כלל ישראל ברשתו, ובלבל העולם ועשה דמות משה שנושאים אותו באויר רקיע השמים.

כיצד באמת הצליחו שבט לוי לעמוד בנסיון הקשה הזה? מביא בדעת זקנים מבעלי התוספות בשם הרמב"ם, שאברהם מסר קבלת התורה ליצחק ויצחק ליעקב ויעקב ללוי, וזרעו הושיבו ישיבות שלא פסקה מהם תורה כלל, ולפיכך גם לא ישתעבדו במצרים. זה מה שעמד להם להנצל מתחבולת השטן במעשה העגל.

העצה היחידה לעמוד מול פיתוי היצר והשטן, זה לימוד התורה! המאור שבתורה מחזירו למוטב, יש בתורה כח עליון להשיב נפשו של האדם לרוממו ולחזקו כנגד כל פיתויים שבעולם.

ידוע מה שאמר מרנא הכהן הגדול החפץ חיים זיע"א בדרשה שנשא בפני כינוס ועד הישיבות בוילנא אודת הדרכים להחזקת התורה, וכך אמר: בתורה מסופר שהמלאך נאבק עם יעקב אבינו שהיה אחרון שבאבות, ושאל - שיש להתבונן מדוע חיכה המלאך כל כך הרבה שנים ולא נאבק עם אברהם אבינו או עם יצחק אבינו?

ונשא החפץ חיים תירוצו אשר הוא יסוד מוסד לכל מהלך חיינו, ואם לא היה אומרה אין אנו היינו יכולים כלל לעלותה על לוח ליבנו, שהנה ידוע שאברהם אבינו הוא עמוד 'החסד', ויצחק אבינו הוא עמוד 'העבודה' שפשט צאוורו לשחיטה בהר המוריה, ויעקב אבינו הוא עמוד 'התורה', שתתן אמת ליעקב זו תורתנו הקדושה.

אמר החפץ חיים, שרו של עשו - הוא היצר הרע, יכל לסבול את מידת החסד של אברהם אבינו, וכן יכול לסבול את העבודה של יצחק אבינו, אבל כשהגיע יעקב אבינו שהוא כח התורה, כאן החליט היצר הרע שחייב הוא לצאת למלחמת חורמה, כי התורה היא המגינה מהיצר הרע ולכן פחד שרו של עשו מיעקב אבינו, ואמר החפץ חיים שמיני אז ניתשת מלחמה תמידית מצד כוחות הרע אל מול עוצם תורתנו הקדושה לומדיה ומחזיקיה.

והנה כבר ידוע מה שאמר מרן הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א ששמע מפי קדשו של מרנא החפץ חיים זיע"א, "שליצר הרע לא

להגן עליו ולהציל את נפשו מרדת שחת, אין התורה מניחה ליהודי לכפור באלוקיו ולהדבק לעם אחר'.

עברו שנים רבות, ר' חיים חקר ודרש על גורלם של שלושת תלמידיו, ונודע לו כי התלמיד הראשון היחסן שכח את יחסו ותפארת משפחתו והתבולל בעמי הארץ. התלמיד השני שהצטיין בנימוסיו התמסר לחכמת הפילוסופיה ודעתו נתבלבלה עליו, עד שהמיר דתו והיה דורש דרשות של דופי. ואילו השלישי המתמיד לאחר שנכנס לאוניברסיטה בהיותו בעל מוח חריף ושקדן, עשה חיל בלימודים הכלליים, עד שיצא שמו לתהילה וכל המלומדים השכימו לפתחו, לבסוף נתמנה לפרופסור באוניברסיטה המלכותית.

אלא שנכוננו לאותו תלמיד קשיים גדולים, היות ומשרה רמה שכזו בדרך כלל לא ניתנה ליהודי, הוא נידרש להמיר את דתו, אך הוא התחמק מידי פעם בפעם, כאשר גבר עליו הלחץ, ביקש אורכה של שלושה ימים, לאחר מחשבה עמוקה החליט לוותר על הכבוד

ונמלט ממקומו על מנת לעלות לארץ ישראל. בדרכו לארץ ישראל, סר לוולוז'ין להקביל את פני רבו לשעבר ולקבל את ברכתו, ר' חיים עלו מאד לקראתו וחיבקו בזרועותיו, לאחר שהתלמיד סיפר לרבו על מאורעותיו, שאלו ר' חיים: 'בני מי הצילך מן החטא?' השיב התלמיד: נזדמן לי לעבור בעיר מגורי באישון לילה על פני בית יהודי, מן הבית בקע קול לימוד תורה בניגון עצוב, הניגון משך אותי ונצמדתי למקומי והקשבתי, צלילי התוגה שהדהדו באזני נצטיירו בדמיוני כאילו התורה בוכה על שנששתיה והנני עומד על סף הכחש והבגידה בה, אותה שעה נתעוררו בי הרהורי תשובה, וכך הגעתי עד הלום.

חלומי של הגר"א מוילנא התקיים במלואו! רק התורה מגינה ומצילה מפני נסיונות היצר והשטן, היא חומה ומגן להזכיר לאדם כל הזמן את רוממות ערכו, המאור שבה מחזירו למוטב גם אם נפל ומעד, תמיד הניצוץ שבה ידליק בו את אור האמת ויחזרהו למוטב.

איזה מטבע בתורה היה בשווי של 24 קרט?

"מִחְצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה" (שמות ל', י"ג)

קב ונקי
הרב צבי וינבר

בתורה כתוב שמטבע ה'שקל' מכיל בתוכו עשרים גרה, וכתב רש"י ש'גרה' הוא לשון מעה.

באבן עזרא כתב ש'גרה' הוא גרגיר של עץ החרוב, ומטבע ה'שקל' היה במשקל עשרים גרגירי חרוב. וכ"כ היראים (סי' ק"מ [שנג]): שמעתי שעשרים גרה הם עשרים גרעיני חרובין, ונקראו על שם שהבהמות גרות אותם, וכסף משקל העשרים גרעינים הוא השקל, והוא דבר מועט. והנה בימי בית שני הוסיפו על המטבעות שהיו בימי משה במדבר כמש"כ בתוס' במנחות (עז). ד"ה והשקל עשרין גרה, וכל שקל היה במשקל כ"ד גרה, דהיינו כ"ד גרגירי חרוב.

ישנה מידת מישקל הנקראת קרט - שהיא יחידת משקל באבני חן, ושווה בדיוק ל-200 מיליגרם. מקור השם הוא בזרע פרי עץ החרוב (ביוונית *κεράτιον* - קרטיון) ששימש בימי קדם לשקילת אבני החן. השימוש בזרעי החרוב כיחידת משקל נוצר, כיוון שפעם חשבו שלכל זרעי עץ החרוב, בכל פרי, יש אותו משקל בדיוק. בפועל, שונים הזרעים במשקלם כמו זרעים אחרים אך כיוון שהם שטוחים, קשה להבחין בזרעים חריגים בגודלם. ולפי פירושו של האבן עזרא ש'גרה' הוא גרגיר החרוב, נמצא א"כ שכבר בתורה מצאנו מקור למשקל ה'קרט'.

המעניין הוא, שלפי זה מצאנו אף רמז לענין ה-24 קרט, כי יש האומרים שמטבע היווני סולידוס, היה ה"דולר"

של התקופה הביזנטית, הוא היה מטבע יציב וחזק ששימש לעריכת עסקאות במקומות רבים בעולם. הסולידוס היה מטבע זהב טהור שמשקלו 24 קרט, כלומר משקל של 24 זירעוני חרובים. לפי פירוש האבן עזרא, ה'שקל' שהיה בימי בית שני לאחר ההוספה, אף הוא היה 24 קרט.

בתקופה מאוחרת יותר אימצו את יחידת המידה 'קרט' כדי למדוד את דרגת טוהרו של הזהב, כיום יש למושג קרט שתי משמעויות שונות: האחת - יחידת מידה למדידת משקל של אבני חן והאחרת - יחידת מידה למדידת דרגת הטוהר של זהב. כאשר אומרים שתכשיט עשוי 24 קראט זהב, מתכוונים שהוא עשוי זהב טהור, כלומר 99.9% זהב.

והנה, לילה אחד, בשעה 2 בלילה, נחרד הגאון רבי משה חברוני זצ"ל - ראש ישיבת חברון, לשמוע דפיקות בדלת הישיבה. למרות שהנקישות היו עדינות משהו, מפלס החרדה בלבם זינק לגבהים. מי הוא זה הדופק האלמוני, שיצא לרחובה של עיר בעיצומו של עוצר?

סוד הפרת העוצר הלילי שנחשף בהלוויה

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה" (שמות ל', ט"ו)

אחד הדברים המאפיינים את עם ישראל, אחד הערכים שעם ישראל מתמסר אליהם בכל לבו ונפשו - הוא ערך השלום והאחדות. התחושה שבקרב כולנו היא, שכולנו עם אחד, בנים לאותו אב אהוב, אחים יחדיו לצרה ולשמחה. בכל עת מצוא ובכל זמן, יהודים הם עם אחד - יחיד ומיוחד, שהאחדות שבו מחממת את הלב ומרגשת את הנשמה. אשרינו שזכינו להיות חלק מעם מאוחד, הנשמר מכל משמר למנוע מחלוקת או תגרה מיותרת.

פרשת השבוע, הפותחת במצוות נתינת מחצית השקל, טומנת בחובה עוד אוצר יקר על מעלת האחדות, שכדאי שכולנו נכיר. הבה נראה את ר' וולף הגביר, אשר זוכה להערכה רבה והכל חרדים לכבודו, מגיע לבית המקדש לתת מחצית השקל. הוא שולף פנקס שיקים של 'חשבון מנהלים', מוציא מכיס חליפתו היוקרתית עט מוזהב, ובבואו לרשום - הגזבר פוקד עליו: 'חצי שקל רבי וולף, אגורה אחת לא יותר, כמו כולם בדיוק!'

דקה אחריו, מגיע ר' חייקל העני. מורגל הוא להלך בצידי הדרכים, משתדל להשתמט מכל הוצאה שאינה חובה. בבואו לגזבר, הוא שומע את אותן מילים פשוטות ונחרצות: 'חצי שקל ר' חייקל, אגורה לא פחות!' - כי זה מה שביקש בורא עולם בפרשת השבוע, שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט, כולם שווים ובעלי ערך זהה בדיוק, אין שווים יותר ואין שווים פחות!

כי מחצית השקל היא התרומה המיועדת לקרבן התמיד - הוא הקרבן המגן על עם ישראל 24 שעות ביממה 365 יום בשנה, ותנאי הכרחי להיותו קרבן ציבור מושלם - הוא שכל הציבור יהיה שווה בנתינה עבורו, כולם שווים לחלוטין. מלבד עצם הנתינה המשותפת ויעוד התרומה, המושג 'קרבן ציבור' הוא במהותו קשר רוחני נפלא עם אבא שבשמים, ולכן כה חשוב וקריטי לקשר הזה להתקיים באופן בו כולם שווים לחלוטין.

כי התנאי הראשון לאחדות מושלמת - הוא ההבנה שכל יהודי שווה, משמעותי, בעל ערך ייחודי. בוודאי שיש יהודים בכל הרמות הרוחניות והאישיות, אך לא ניתן לזלזל באף אחד מהם, כי קיומו של כל אחד הוא קריטי להשלמת התמונה המלאה. וכמו פאזל שהופך למושלם רק כשכל חלקיו במקומם, כך שלימות ההגנה השמימית

על העם היהודי היא רק בהבנה שכל היהודים שווים בחשיבותם, לא ניתן לזלזל באף אחד מהם, ויש לברוח מכל מחלוקת ביניהם! את התגלית הזו מגלה בעל ה'אבן שלימה' בפרשה זו, בהאירו את האושר הרב הטמון בהבנה שכל יהודי הוא רק מחצית, ונדרש לערך המיוחד של זולתו, כדי להשלים את שלמותו הרוחנית. כי ההתרוממות המיוחדת של בני ישראל, היכולת של כולנו - כאומה שלימה ומאוחדת - לעמוד מול האתגרים שלנו, להתייצב בגאון מול הקמים עלינו, לינוק אנרגיה שמימית כבירה ורבת עוצמה - היא רק כאשר כולנו מאוחדים, שומרים איש על כבוד זולתו ומכירים בערך חברינו.

זה לא תמיד קל, כי גם הגביר עלול לחוש שלא בנוח לנוכח העובדה שאינו רשאי לתת יותר ממחצית השקל, וגם העני עלול לחוש לחץ על שהוא חייב לתת את אותו הסכום בדיוק, אבל זה בדיוק המסר החשוב לכולנו: שנכיר כולנו בערך זולתנו, שנשמור על האחוה והריעות בינינו, שנעמוד בכוחות משותפים לשמר ולפתח ולהעצים את אחדותנו!

הבה ניקח את המסר הזה העולה מפרשת השבוע, לחיי היום יום שלנו. מחלוקת עלולה להתלקח תוך שניות אחדות, בבנין המגורים בו אנו מתגוררים, בקהילה, בבית הכנסת, בין החברים. מילה אחת שאינה במקום, פגיעה מיותרת, לשון הרע שטוב לו שלא יצא מהפה, ביטוי פוגעני או לא מכובד - ואש המחלוקת משתוללת בחוסר שליטה, ומחסלת את כל הנקרה בדרכה.

מאידיך, היותור ההדדי, השמירה על כבוד הזולת, ההבנה כי חברינו חשובים לנו ויקרי ערך עבורנו, אנו מחוייבים בכבודם ונעשה הכל כדי

לשמר אותם בידידות ואחוזה עימנו - הם הם הערובה להתרוממות הרוח ולקירוב הלבבות לאבא שבשמים, ולהשפעת שפע אושר ושמחה עד בלי די על כולנו, ככתוב: 'ברכנו אבינו' - כי 'כולנו כאחד יחד'!

בריתה מוזרה שהצילה חיים!

העיר אוז'רוב שבפולין היתה עיר לא גדולה, אך נחשבה למגדלור רוחני הפועם בעוז. בימים שלפני מלחמת העולם הראשונה, כיהן בה כרבי הרה"ק רבי אברהם שלמה מאוז'רוב ז"ע, ובנו - הרה"ק רבי משה יחיאל מאוז'רוב ז"ע, בעל ה'באר משה', כיהן בה כרב בלעדי, ואף פתח בעיר ישיבה, לצד פעילות חסד עניפה למען נזקקי העיר. למרות שהוצעו לו הצעות רבנות מכובדות ונחשבות מהעיר אוז'רוב, ויתר עליהן והעדיף להמשיך להתמסר לצרכי הקהילה - הרוחניים והגשמיים כאחד.

ואז הגיעה מלחמת העולם הראשונה, בשנים תרע"ד - תרע"ה. העיר אוז'רוב הפכה לשדה קרב מדמם, והראשונים לשלם את המחיר - היו כמובן היהודים. הכוחות הרוסים החליטו על גירוש כל יהודי העיר, שנאלצו לאסוף את מיטלטליהם ולצאת אל הלא נודע, כשמבטי לעג של שכניהם הגויים מלווים אותם לדרכם. עוד טרם יצאו כבר כבשו איכרי הסביבה כל בית או נכס יהודי, נכנסו, גנבו, שדדו ובזזו מכל הבא ליד, וכל זאת לעיני היהודים הרואים באובדן נכסיהם ועיניהם כלות.

אם לא די בכך, בצאתם את העיר פקדה שריפה קשה את כל העיר ומבואותיה, כילתה את בתיה וחוללה שמות בכל הרכוש שנותר. בני הקהילה מצאו את עצמם בעירום ובחוסר כל, וכשהתירו להם הרוסים לשוב העירה - שבו כולם לאוז'רוב חפויים ואבלים, מחפשים מוצא, עידוד וניחומים על כוס התרעלה העוברת עליהם. ה'באר משה' נזעק להצלת אחיו, במאמץ אדיר גייס כספים והחל לכונן את הקהילה מחדש, ואז התרגשה ובאה עליו צרה חדשה:

מגיפת הדבר. המגיפה הפילה חללים רבים, בהם גם הרבנית הצדקנית רעייתו של ה'באר משה'. מיד אחר כך, בשנת תרע"ח, נפטר עליו אביו הרה"ק רבי אברהם שלמה ז"ע, והוא נותר אלמן ויתום מאביו הגדול, כשעול הקהילה המרוסקת והמדוממת כולה מוטל על כתפיו הצעירות...

כאן התגלתה דמותו המאירה של ה'באר משה' במלוא יפעתה. הוא לא נתן לגזירות הקשות לשבור את רוחו, והוא שעמד לעדתו כעמוד האש - המאיר את הדרך החשוכה ומחמם את הלב. בכוחות לא לו אסף את השברים, ופעל כדי לשוב ולבנות את בית הכנסת ואת מקווה הטהרה, את מוסדות החינוך ואת בתי התמחו, הכל בנה בעל ה'באר משה' בעשר אצבעותיו לאחר החורבן הנורא שעברה הקהילה.

ואז, לאחר שנים של מסירות נפש והשקעה אדירה עד כלות הכוחות, לאחר לילות כימים של עבודה מאומצת למען הכלל והפרט, לאחר הקרבה שאין מילים לתארה למען קהילת אוז'רוב עד שראה אותה פורחת כבתחילה - - -

נשא ה'באר משה' את רגליו, והיגר לארצות הברית. במהירות, בחופזה, כנמלט ממש. מה קרה לו לרבי האהוב והנערץ שבנה את

הקהילה מחורבותיה? מה הכריח אותו לברוח לארץ כה רחוקה לאחר שכה התמסר למען תושביה?

שנים ארוכות ריחפה השאלה בחלל, עד שה'באר משה' בעצמו נתן את התשובה...

היה זה שנים רבות אחר כך, לאחר מלחמת העולם השנייה. אל חדרו נכנס יהודי, ותינה את צערו. הוא סיפר כי בנה בעשר אצבעותיו את מוסדות הקהילה בשכונה בה הוא מתגורר, פתח את בית הכנסת וארגוני הסיוע בקהילה, והתמסר להצלחת כל אחד מבני הקהילה - רובם אודים מוצלים מאש התופת הנאצית.

'ולאחר כל זאת', סיפר אותו יהודי ופרץ בבכי, 'בני הדור הצעיר, רוצים להשתלט על הקהילה שבניתי במאמץ רב ותוך מסירות נפש. הם החלו לשנות את סדרי הזמנים, מבקשים לשנות את סדר היום בבית הכנסת, פועלים הפוך מכל הוראה שלי. רבי!' פנה היהודי אל ה'באר משה', 'עוצה לי עצה כיצד להתמודד עם הצרה הנוראה הזו שניחתה עליי בעיצומו של יום בהיר!'

ואז, פנה אליו ה'באר משה', וסיפר את סיפור חייו. את מסירותו והשקעתו למען הקהילה באוז'רוב שבפולין, את מלאכת השיקום שהשקיע, ואת בית המדרש והמוסדות שפתח ופיתח. 'ובכל זאת ברחתי לארצות הברית, התדע למה?'

היהודי שם אוזנו כאפרכסת, סוד גדול עומד להתגלות. וכך סיפר הרבי: 'כי לפתע קמו אנשים וקראו עוררין על היותי מנהיג הקהילה ורבה הבלתי מעורער. ידעתי שיש לי חסידים רבים בעיר, ידעתי שהם ילחמו על כבודי וינהלו קרב עיקש על מעמדי - ודווקא לכן ברחתי. ברחתי מהמחלוקת הנוראה הזו שאיימה לפרוץ, העדפתי להגיע למקום ציה ושממה כמו ארצות הברית באותם ימים - ובלבד שהמחלוקת לא תיגע בשולי בגדי, שלא יהיה לי חלק בה ולו כמלוא נימה!'

הרבי נשם עמוקות והמשיך: 'והלא תדע בני, מה היה הסוף העצוב של הקהילה'. כאן פרץ הרבי בבכי על צאן מרעייתו, למרות השנים הרבות שחלפו ולמרות שברח מאש המחלוקת שאיימה להתלקח ביניהם - צערו על בני הקהילה היה כאובדן בניו ממש. 'כשהנאצים ימ"ש נכנסו העירה, הם אפילו לא טרחו לשלוח את יהודי אוז'רוב למחנות. פשוט העמידו את כולם בשתי שורות ישרות, וירו בהם בזה אחר זה...

ואני ניצלתי. כי ברחתי מאש המחלוקת! - סיכם הרב, והותיר לבן שיחו להסיק לבד את המסקנות...

את הסיפור הנפלא הזה, שמענו מנינו של ה'באר משה', הרה"ח ר' דוד בקר שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב שליט"א, והוא טומן בחובו מסר נורא הוד: אש המחלוקת היא קטסטרופה נוראית, היא פוגעת בצודקים ושאינם צודקים כאחד, אינה מבחינה בין טובים לרעים.

כשרואים מחלוקת מתגלעת, כשניצוץ מחלוקת מתחיל להתלקח - אדם חכם נושא את רגליו ובורח, מה לו ולצרה הזאת. יתכן שהוא צודק, יתכן שהוא מאוד מאוד צודק, לפחות כמו ה'באר משה' ביחס לקהילה אותה הקים וייסד ושיקם. ועדיין, כדאי לראותו מול העיניים כדי לזכור כיצד נהג, כדי להימלט ולהינצל.

רק האחדות - היא המבטיחה סייעתא דשמיא, ברכות שמים, רוממות

הרוח. אחדות מרוממת את בני ישראל, מקרבת אותם לאביהם שבשמים, מביאה בכנפיה ישועות וברכות לרוב. הבה נשמור על אחדותנו מכל משמר, כי כוחנו באחדותנו!

דפיקות באישון ליל...

היה זה לפני כשמונים שנה, בתקופה בה התנהל מאבק מתמשך עקוב מדם בין השלטון הבריטי ששלט בארץ, לבין המחתרות היהודיות. אחד מאמצעי הביטחון שהשליט הבריטי היה 'עוצר', לפיו נאסרה יציאה מהבית בין השעות 6 בערב ל-6 בבוקר. מי שנתפס מהלך בחוצות קריה בשעות הערב והלילה - נעצר מיידית או חלילה נורה בידי החיילים הבריטיים שפטרלו ברחובות ופיקחו על ביצוע העוצר במלואו.

והנה, לילה אחד, בשעה 2 בלילה, נחרד הגאון רבי משה חברוני זצ"ל - ראש ישיבת חברון, לשמוע דפיקות בדלת הישיבה. למרות שהנקישות היו עדינות משהו, מפלס החרדה בלבו זינק לגבהים. מי הוא זה הדופק האלמוני, שיצא לרחובה של עיר בעיצומו של עוצר? ואולי אלו החיילים הבריטיים בעצמם? הוא ניגש לדלת, שאל 'מי שם', ונענה: 'דער פעטער' - הדוד. עתה רווח לו קמעא - כי הלא לא מדובר בחיילים בריטיים, אלא בדודו - הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל!

הוא פתח את הדלת והזמין את רבי איסר זלמן להיכנס, כשהוא תמיד מיד: 'מה הביא את הדוד בכזו בהילות לישיבה, באמצע הלילה ותוך חירוף נפש? מה כל כך בוער ולא סובל דיחוי עד שעת בוקר?'

רבי איסר זלמן נראה כמי שציפה לשאלה, והשיב בפשטות כי צצה לו קושיא ברמב"ם מוקשה, והוא חפץ לפרוש אותה בפני אחיינו הגאון ולדון עמו בצוותא בעניינה, כדי שהדברים יעלו ברורים ומחוזרים, שכן עד שהרמב"ם לא יתורץ ויובן יפה - לא יוכל לתת תנומה לעפעפיו... רבי משה נענה לאתגר בשמחה, ויחדיו הם ישבו ודנו בקושיא המורכבת שעה ארוכה, עד שהדברים הוסברו והובהרו, ורבי איסר זלמן פנה לצאת לשוב לביתו...

'לא, במטותא', עצר רבי משה את רבי איסר זלמן, 'הלא סכנה להסתובב בחוץ, יש עוצר! ימתין כבודו בישיבה עד שעת בוקר, תוכלו גם לנוח כאן. לצאת עכשיו? מה כל כך דחוף?'

רבי איסר זלמן הודה על ההזמנה, אך הסביר כי לא יענה לה, שכן הוא צריך לכתוב את התירוצים במחברתו. לא הועילו כל תחנוניו של רבי משה, ולמרות הסיכון - קם רבי איסר זלמן ויצא לביתו בשעת לפנות בוקר מוקדמת, כדי לכתוב מיד את התירוצים במחברת!

בהלווייתו של רבי איסר זלמן, עמד אחיינו רבי משה והספידו, סיפר את הסיפור והוסיף: 'ראו נא ראו, עד היכן הגיעה אהבת התורה שלו. הוא היה מוכן להסתכן בשעת לילה, לצאת הלון וחוזר תוך הפרת העוצר, כדי ליישב רמב"ם מוקשה ולשמר את התירוצים במחברתו. אהבת תורה עד כדי מסירות נפש!' - אמר בשבח דודו.

אלא שכשבא רבי משה לנחם את דודתו הרבנית בימי השבעה, הפטירה לעברו: 'לא כך היה המעשה...', ולנוכח מבטי התמיהה שלו - שכן הוא גיבור המעשה והיה עד לפרטיו, הסבירה: 'כל המעשה שונה לחלוטין. הוא בכלל לא עוסק באהבת התורה שלו - שבוודאי

היתה אדירה ונעלית. הסיפור עוסק במשהו אחר!' - וכאן פתחה הרבנית וסיפרה את הסיפור מנקודת מבטה:

לא בחינם נותר רבי איסר זלמן ער באותו לילה, אלא משום שבאותה תקופה נדרשה המתנה ארוכה להדפסת ספר בבית הדפוס, והנה בתחילת הערב קיבל הודעה כי מישוה שתורו נשמר לו ליום המחרת בשעה 8 בבוקר - ביטל את עבודת ההדפסה שתכנן. בעל הדפוס עדכן את רבי איסר זלמן, כשהוא מתרה בו להביא את תכריך כתביו עד 8 בבוקר בדיוק, כדי לתפוס את התור שהתפנה, לפני שיעבור ללקוח הבא בתור ברשימה, ויאלץ לחכות לתורו בעוד כשנה...

רבי איסר זלמן והרבנית התיישבו לעסוק בסידור הכתבים לדפוס, ולפתע נזעק רבי איסר זלמן: 'לא יתכן, לא נוכל להמשיך!' - קבע לפתע. 'הרי יש לי שלושה אחיינים גאונים - רבי אהרן כהן, רבי יחזקאל סרנא, ורבי משה חברוני. את השניים הראשונים אני מזכיר בספר ומצטט מפייהם, ואילו מרבי משה חברוני לא הזכרתי דבר! הוא עלול להיפגע!'

'הוא לא ייפגע', קבעה הרבנית לעומתו. 'הן רבי משה עניו ושפל ברך, לא מחפש את כבודו האישי. האם בשל כך נוותר על ההזדמנות להדפיס את הספר כבר מחר ולחסוך שנה של עיכוב?' אך רבי איסר זלמן טען מנגד: 'לא יעלה על הדעת, לא אדפיס ספר בלי לצטט גם משהו מפיו. לא יקום ולא יהיה, גם במחיר עיכוב הדפסת הספר!'

ואז, במוחה של הרבנית עלה רעיון גאוני, לצאת באישון ליל לישיבת חברון, לפרוש קושיא בפני רבי משה - שרבי איסר זלמן כבר ידע את התירוצים עליה, ולהיכנס עמו בשיחה עד שיענה את התירוצים בעצמו... רבי איסר זלמן הבין כי זו הדרך היחידה להדפיס את הספר עם שחר, והוא שם את נפשו בכפו והפר את העוצר הלילי הלון וחוזר, הכל כדי שיוכל לכתוב תירוצים בשם אחיינו רבי משה בספר היורד בשעת בוקר מוקדמת למכבש הדפוס!

'הלא תבינו', סיימה הרבנית, 'כי יותר ממה שהיה רבי איסר זלמן מתמיד וגאון בתורה - היה מתמיד וגאון בזהירות בכבוד הזולת, במאמץ למנוע כל סרך פגיעה או מחלוקת. כדאי היה לו להסתכן בעיצומו של ליל, כדי למנוע מאחיינו ספק פגיעה!'

סיפור זה, המופיע בספר 'אדרבה', מעורר וקורא: לפעמים מניעת הפגיעה דורשת תשומת לב מרובה, השקעה אדירה, מאמץ לא פשוט. ועדיין, בכל עת שעומד לנגדנו ספק ספיקא של פגיעה, הבה נראה את רבי איסר זלמן מתרוצץ באישון ליל במרכז ירושלים תוך הפרת העוצר, רק כדי למנוע ספק פגיעה מאחיינו, רק כדי לוודא שלא יתגלגלו הדברים כך שרבי משה חברוני יחוש צביטה בלב...

מניעת המחלוקת, מניעת הפגיעה המפעילה קיטוב לבבות - הן ערך כה נעלה ששווה כל מאמץ. הבה נתאחד יחדיו כדי לשמור על כבוד הזולת, למנוע כל חשש מחלוקת. ככל שנרבה בזהירות בכבוד הזולת - כך נשמור על אווירת חיינו וטהורים מכל בדל מחלוקת ופירוד לבבות, ונזכה להשפיע עלינו שפע טוב מן שמיא!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי:
במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

אלא שאז קרתה תקלה גדולה: טרם צאתי מהמשרד, במקום ללחוץ על מקש השמירה, כדי לשמור על ארבע שעות עבודתי הרצופה, לחצתי בטעות על מקש המחיקה וכל עבודתי ירדה לטמיון...

המהר"ם שיק זצ"ל שומר מן השמים שלא יעבדו על ספריו במוצאי שבת

הרב ישראל ליוש

"וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת..." (שמות ל"א, ט"ז)

שבת, ובוודאי ישמח שהספר ייצא לכבוד יום ה'איר"צ. וכך מתוך מחשבות מקלות אלו, עבדתי ארבע שעות רצופות ושקטות, וברוך ה' הספקתי לעמוד את כל הספר. שמחתי היתה גדולה, הנה כבר מחר יכנס הספר לדפוס ומשם לכריכה, ובעזה"ת נוכל ביום ה'איר"צ לברך על המוגמר.

"אלא שאז קרתה תקלה גדולה, טרם צאתי מהמשרד, במקום ללחוץ על מקש השמירה, כדי לשמור על ארבע שעות עבודתי הרצופה, לחצתי בטעות על מקש המחיקה וכל עבודתי ירדה לטמיון, כי במשך כל ארבעת השעות לא שמרתי את העבודה אפי' פעם אחת..."

"טעויות כאלו" - מבהיר המעמד - "אינן דברים שבשגרה. גם אי שמירת החומר במשך ארבע שעות, הוא דבר לא מצוי בקרב הוותיקים שבמקצוע. אבל כשה' רוצה לקיים את רצון יראיו, גם דברים מוזרים כאלו יכולים לקרות."

"למחרת" - מסיים המעמד את סיפורו - "ספרתי את הסיפור לראש המכון הג"ר אשר אנשיל ש"ב של המהר"ם שיק, ושמח מאוד שמן השמים הראו לו שאכן בקשתו שלא לעבוד במוצאי שבת, היא קיום רצונו של צדיק."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

מהי תוספת הלשון 'לעשות את השבת'? - שואל ה'אור החיים' - די אם היה כתוב 'ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם'.

מלבד זאת, מעיר ה'אור החיים', הרי בני ישראל באמת אינם עושים את השבת, השבת נעשית מאליה ביום השביעי, ועל בני ישראל מוטל לשמור אותה. אם כן, מהו הציווי לעשות את השבת, לאחר שכבר נצטוו לשמור אותה?

ה'אור החיים' מיישב את הפסוק בכמה אופנים, נתמקד באחד מהם: הרי מבואר בגמרא (יומא פא) שצריך להוסיף מן החול על הקודש. ותוספת זו, בין לפני השבת ובין לאחריה, חשובה בעיני הקב"ה כשבת ממש. נמצא שהמוסיף שעות מיום ו' לפני השבת, ומיום א' אחר השבת, הרי הוא עושה את אותן שעות 'שבת'.

לפנינו סיפור ששמעתי מכלי ראשון, מבעל המעשה. הגאון רבי אשר אנשיל קליין זצ"ל, שעמד בראש המכון להוצאת ספרי המהר"ם שיק, ביקש ממעמד הספרים שלא לעבוד על ספרי המהר"ם שיק במוצאי שבת עד חצות. והסביר את בקשתו, היות והמהר"ם שיק נהג שלא לכתוב במוצאי שבת עד חצות.

בדרך כלל לא היה קשה למעמד לקיים את הבקשה, כי בלאו הכי לא נהג לעבוד במוצאי שבת. אלא שבשנה אחת, לכבוד יום ה'איר"צ של המהר"ם שיק שחל בר"ח שבט, עמדו להוציא לאור עוד ספר מספריו, והחומר הגיע לידי של המעמד אחרי חנוכה. הזמן היה לחוץ מאוד, וצריכים עוד להספיק להדפיס ולכרוך. ערמות העבודה במשרדי המעמד גבהו, והן גרמו ללחץ נוסף לקראת יום ה'איר"צ הקרב ובא.

"והנה במוצאי שבת של לילי טבת הארוכים" - מספר המעמד - "עמדתי בפני ניסיון קשה. מחד, ראש המכון הרי ביקש ממני שלא לעבוד במוצאי שבת. מאידך, הרי גם רצונו של המהר"ם שיק שיצא הספר לכבוד יום ה'איר"צ, וערב זה של מוצאי שבת, זו הזדמנות טובה להתקדם בעבודה מבלי מפריע. מה אעשה? הספקות הטרידו אותי מאוד, אך לבסוף בראותי כי אין זמן אחר שאוכל להתקדם בעבודה, החלטתי כי הרי גם המהר"ם שיק רואה מן השמיים שהלחץ בעבודתי אינו מאפשר לי עבודה בזמן אחר מלבד במוצאי

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

שמעה, ואמרה: "לכו אל הרב שטיינמן, יש לו רוח הקודש והוא יענה לכם".

שוב נכנס האברך, ושטח את השאלה. רבינו שמע, וענה נחרצות: "חינוך תמיד עדיף. בעבודה השניה יש כסף, אבל כשיש כסף אין דברים אחרים!"

ניסה האברך: "אבל אנו שקועים בחובות, וכך נוכל להחליץ!", ורבינו חזר ואמר: "כשיש כסף, אין דברים אחרים..." (מפי השמועה)

קיצוצים חדים בתקציב הישיבות

כשהיו קיצוצים חדים בתקציב הישיבות, התאוננו ראשי הישיבות בפני רבינו, והשיבם: "תמיד מעז יוצא מתוק, ומהגזרות באה ישועה. היתה גזרת 'כל הבן הילוד היאורה תשליכהו' ומה היה לבסוף? יצא משה רבינו!"...

הציעו: אם כן, אולי כדאי להפסיק לקבל תמיכה מהממשלה, כי במצב כזה, שהם נותנים מעט כל כך ודרישותיהם הולכות ומחמירות, לא שווה להתעסק איתם. אמר: "זו האמת, וכך היה ראוי לנהוג - אבל הרי אין מטרתם לחסוך בכספים, אלא להציק לעולם התורה. כסבורים הם שבמניעת תקציבים הם מציקים מאד, ומסתפקים בזה. אבל אם יפסיקו ליטול מהם תקציבים, יחפשו אפיקים אחרים להציק ויטענו לעיקר הלימודים. לכן כדאי להמשיך לקבל את התקציב הזעום, שיחשבו שבכך הם מציקים נוראות ויסתפקו בכך..." (כאיל תערוג)

לך לבכות בפני הקדוש ברוך הוא

מועד חלוקת המלגות לאברכי רשת הכוללים 'יששכר באהליך' התקרב, ולרבי אלחנן ויסבורד שליט"א אין פרוטה בחשבון. כל מאמציו להשיג כספים נכשלו. בא לשאול האם לנקוט בצעד חריף וחריג: להתקשר לגבירים, ופשוט לבכות. אולי הבכי יפעל, ימיס את לבבם.

ענהו רבינו: "אם לבכות, לך לבכות בפני הקדוש ברוך הוא - לך

להתפלל!".. (רבי אהרן ליב, כקב)

איך אני, הדל והאביון, אפרנס את משפחתי ללא הלוואות?

בן תורה ביקש ברכה לפרנסה. עמד שם אדם ותמה בקול: "איני מבין כיצד אנו מבקשים 'ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם'. לא מתנה, ואף לא הלוואה מגמ"ח - ואיך אני, הדל והאביון, אפרנס את משפחתי ללא הלוואות, ועוד אשיא את צאצאי. מהיכן?"

שמע רבינו, והגיב בכאב: "היודעים אתם מדוע אין האנשים זוכים לסייעתא דשמיא בפרנסתם? מדוע תפילתם להרווחה אינה נענית? כי אינם מאמינים דיים שהקדוש ברוך הוא יכול לתת! - הם מתפללים ועם זאת מהרהרים: נו, ואיך באמת ייתן לי? לא מתנה ואף לא הלוואה, אז איך?!"... ורבינו הגביה קולו: "וכי אתה דואג לקדוש ברוך הוא. וכי צריך הוא את עצותיך? 'בטח עלי, והוא יעשה'! כן, כן, כן! לא על ידי מתנת בשר ודם, וגם לא על ידי הלוואות, כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה!" - כשתדע זאת ותבטח בכך, תתקבל הבקשה! (מאחורי הפרגוד)

ברוך הבא בשם ה'

רבינו הגיע לאנגליה לחיזוק הקהילות, לא ביקש כסף ולא הסכים לקבלו. לא עבר החזקת הכוללים והישיבות שבנשיאותו ולא לשום מטרה אחרת. במעמד קבלת הפנים במנשסטיר קרא הרב שיינבלג: "'ברוך הבא בשם השם' יש אורחים שבאים לשם כסף, יש שבאים להאדרת קהילותיהם ומוסדותיהם, גם ברוכים יהיו!" "אבל כאן אפשר לומר בפה מלא: 'ברוך הבא בשם השם', בא אך ורק להאדרת כבוד שמים, ותו לא!"... (הפנקס, סז)

(מתוך הגדה של פסח 'אהלי תורה')

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

בשלב מסוים הגיע האיש אל מרן הגר"ח בעצמו, ואמר לו: "למה אתה פותח את החלונות? הלא הנך רואה שאני סוגרם!"...

צריכים לשמוע מה השיב לו רבי יוסף חיים, כדי להבין כיצד יש להתיר לבית כנסת. "אני האחרון", אמר לו הגר"ח, "שהנך יכול לחשוף בי בפתיחת החלונות. ומדוע? - כיון שמעולם לא פתחת ולא סגרת חלון בבית הכנסת! מעולם!"

ומרן הגר"ח הסביר את עצמו, ואמר: "הרי אם הייתי נמצא בביתו של מלך בשר-ודם, בודאי שלא היה עולה בדעתי לסגור או לפתוח שם את אחד החלונות! כי אם הייתי עושה זאת, היו הורגים אותי

מיד! על אחת כמה וכמה, כשאני נמצא בבית המלך, מלכו של עולם, שלא פתחתי ולא סגרת בו חלון, מעודי!"

"ואם כן, כיצד הנך חושד בי שפתחת את החלונות שסגרת?", אמר הגר"ח ליהודי האומלל.

אין כמו סיפור זה כדי להמחיש לנו באמת את ההרגשה שצריכה לקנן בנו, שבית הכנסת הוא ביתו של מלך! אם היינו מרגישים כך ומתנהגים על פי זה, היתה התנהגותנו בבית הכנסת משתנה מן הקצה אל הקצה.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

איך התחיל הכל? תפסנו לשיחה את המג"ש. האמת, הוא משתף. בעבר הייתה כבר כזה יוזמה של שיעור '5 דקות' בתחילת הסדר בבוקר, אך זה לא הצליח, גם משום הקושי לצאת עם החומר בחמש דקות, וגם שזה נסחב ליותר זמן, ואנשים לא נהנו... כיום, עם תחילת לימוד הלכות עירובין, ייסדנו את השיעור במתכונת של כ-10 דקות עם תחילת הסדר, כשהשיעור מתחיל כבר בדיוק 9:30: כשאנו מתאמצים לעמוד בזמן שנקבע. אני מצדי מתכוון ומשקיע הרבה לפני השיעור, למען יהיו הדברים מבוארים וברורים לתועלת כלל המשתתפים כשברוך השם ציבור המשתתפים הולך וגודל... להשלמת העניין מציין הוא שני מעלות עיקריות ששמע מאת המשתתפים החשובים המדברבן אותם להגיע לשיעור; ניצול הזמן באופן מיוחד, כשגם הדקות בתחילת הסדר מנוצלים לתורה ולהלכה. לימוד מעניין וחוויתי, עם חומר לא מוכר כל כך, שלא נלמד באופן רגיל, וכאן הם זוכים לטעום וליהנות ממנה. לא הגענו והספקנו לסייר בכל השיעורים הוותיקים לצד החדשים בכל מרחבי הישיבה הגדולה בעולם, כשלצד זה ראוי באמת לסקר גם את השיעורים המעניינים שכבר יצא שמם ונודע בשערים כגון השיעור שנמסר בנסיעה מביתר לשישי בבוקר ועוד ועוד. אי"ה עוד חזון למועד. עד אז, נחזור ונדגיש. כל אלו; ללמד על הכלל כולו יצא!

לשליחת תגובות ושיתוף בסיפור האישי שלכם, כתבו ל: a0533185209@gmail.com

הסיפוק הנפשי במילוי מבחן על הלימוד החודשי. ועדין לא הזכרתי את ה'מוקד' החדש שנפתח ב'מיר-פרידמן' ע"י חברי הנמרץ הרב שמעון כהן הראוי גם לסיקור מיוחד. כהצעתו עברנו לשיחה מיוחדת עם הרב שמעון כהן לשמוע ממנו על המתרחש; אישית הצטרפתי ללימוד ה'דף היומי בהלכה' עם תחילת חלק א' ב'משנה ברורה'. מתחיל הוא בדיבורו כשעם הנמרצות ששפעה מקולו, קלטנו עוד סיבה להצלחה המיוחדת. לאחרונה לקראת תחילת לימוד הלכות עירובין קלטתי שיש עוד הרבה לומדים בישיבה שוודאי ישמחו להצטרף ללימוד ההלכה, לרכוש בקצב מסודר קניין נצח בהלכה למעשה. מדיבורים למעשה, התחלתי לדבר עם חברים ותברר לי שהצימאון והביקוש גדול הרבה משחשבת. ברוך השם מסכם הוא בסיפוק, המבחן מתקיים אצלנו ב'מיר-פרידמן' ביום חמישי בשבוע של המבחן בשעה 2:30 בצהריים. רק המראה הקדוש, כשבסך הכל רק תלינו כמה מודעות על המוקד החדש, וכבר במבחן הראשון הגיעו עשרות-עשרות לומדים שישבו וסכמו בסיפוק במבחן המסכם בכתב את עשר דפי משנה ברורה שלמדו בחודש האחרון. שווה כל הון. מציין הוא בלהב. התגובות הרבות שלא מפסיקים להגיע, רק מראים ומספרים שעלינו על הגל הנכון כשאנו מחכים ומצפים כבר למבחן הבא, ביום חמישי פרשת ויקהל לראות את ציבור הלומדים הנבחרים שבעזרת השם יילך ויגדל עוד ועוד... ומכאן לשיעור חדש שנפתח גם זה עתה ב'מיר-פרידמן' המועבר ע"י הבחור החשוב יעקב חיים פטשניק וזוכה כבר להצלחה מיוחדת.

אחד הבחורים היה 'פורים רב'. ובתוך הדרשה אמר מילה לא יפה. תהיתי בליבי מה יעשה רבינו, מחד ודאי לא יעליבנו ברבים וגם לא ירצה להשבית השמחה, מאידך האם ישב וישתוק על דבר כזה?

ימי הפורים במחיצתו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

לקראת שבת מלכתא שמות חלק ב' מיוחד לפורים, להזמנות: 02-560-9000

גם להבא."

לא אחת הרבה רבי אריה האם הוא נוהג נכון בהקדישו זמן רב למעשי חסד, כיון שהשתוקק לעסוק בתורה בכל שעות היממה, ואילו מעשיו אלו גזלו ממנו זמן רב. באחת מפגישותיו עם רבו, ה'לשם' הקדוש, שטח בפניו את לבטיו. "אם אכן מצליח אתה בחסדיך, אות הוא כי לך נוצרת", הרגיע ה'לשם', "לך בכוחך זה והושע את ישראל!"

גילוי אליהו

ועוד בהקשר של סבא רבי אריה ואליהו הנביא. אמא היתה מספרת על גילוי אליהו שהיה לסבא רבי אריה. מדי שנה בשנה, בפרוס חג הפסח, היה רבי אריה עורך מגבית 'קמחא דפסחא' בעבור עניי ירושלים. שנה אחת היתה שנת בצורת, העוני היה גדול, ולא עלה בידו לאסוף את הסכום הדרוש. רבי אריה הסתובב בשוק שבעיר העתיקה כשעצב גדול בלבו. והנה, בעודו ממתין בתחנת האוטובוס, ניגש אליו ערבי, שאל לשמו ומסר לו מעטפה סגורה. כשפתח רבי אריה את המעטפה, הופתע לגלות כי היא מכילה את הסכום החסר בדיוק! ואמא היתה מסיימת: "סבא רבי אריה התבטא כי צר לו על שאליהו הנביא התגלה אליו בדמות של ערבי בלבד". ואני אמרתי לאמא כי אין הדבר נורא כל כך - הן גם לאברהם אבינו נגלו המלאכים בדמות ערבים...

(מתוך 'בית אמי')

לא היה מזון כשר. סבתא חנה היתה מבשלת להם ארוחות טעימות, וסבא היה מביא את האוכל לבית החולים. שח האדמו"ר מסוכטשוב: באחד מימי ראש חודש ביקשני רבי אריה לנסוע עמו לבית חולים למצורעים בבית לחם ולסייע לו בנשיאת סלי מזון בעבור החולים. משהגענו למקום, הופתעת: החולים כולם היו ערבים! "רבי אריה" הבעתי את תמיחתי, "מה מצאתם לנכון לכתת רגליים מחוץ לעיר ולהסתכן בהידבקות ממצורעים שונאי ישראל?" "יש שם במחלקה יהודי בודד", השיבני, "ולמענו אני נוסע..."

רבי האסירים

כאשר חיפשה ממשלת המנדט דמות תורנית שתספק את צורכי הדת של האסירים היהודיים, הציעו רבני ירושלים את רבי אריה לתפקיד זה, ומאז נקרא 'רבי האסירים'. היו אלו אסירים פליליים, בהם גם עבריינים שפלים, אך רבי אריה לא נרתע מהם: הוא קרבם במאור פנים והשתדל להחזירם למוטב. מעשה היה בגנב שעזב את דרכו הרעה בזכות קרבתו לרבי אריה. "לעולם לא אשוב לגנוב", הצהיר הלה, "אלא רק עוד פעם אחת - משום שברצוני להעניק לרבי אריה מתנה יקרת ערך..." באחד הלילות לן בביתו של רבי אריה אסיר משוחרר, גנב לשעבר. והנה, בבוקר התברר כי הלה נעלם יחד עם הפמוטות וגביעי הכסף... פנה רבי אריה לסבתא חנה והכריז בפניה: "הריני מוחל במחילה גמורה לאותו גנב כדי שלא יענש בגיני" והוסיף בהתעוררות: "הבה נבטיח לעצמנו כי מקרה זה לא ימנע בעדנו מלארץ אנשים שכאלה

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

יד במחצית השקל. לכן כשהמטבע אבדה, התחננתי חרש לבורא העולם, ובקשתי שהאבדה תמצא במהרה. "כשהמטבע לא נמצאה, הפצתי בכך להמתין עוד מספר דקות, ולחפש את מחצית השקל, בטרם תחטטו בבגדי הנוכחים. בינתיים נשאתי תפילה בחדרי לבי והתחננתי לבורא העולם שיציל אותי מהבושה הגדולה שעומדת להתרגש עלי, ולחרוט את שמי לדיראון עולם כגנב נקלה. בפעם הראשונה והשנייה תפילתי לא נענתה, אבל בפעם השלישית נענה ה' יתברך לתפילתי והמטבע נמצאה!". רבי יהודה אסאד סיימ את דבריו, כאשר ה'כתב סופר' נעמד והכריז באזני הקהל הנרגש והנסער: "רבותי, זה עתה זכינו ללמד על בשרנו עד כמה אמתיים דברי חז"ל: 'והווי דן את כל האדם לכף זכות'. הלא לו היינו מאתרים את המטבע בכיסו של רבי יהודה אסאד, לא היה לנו כל צד בעולם לדון אותו לכף זכות. והיינו סמוכים ובטוחים כי הוא לא עמד ביצרו וסלק את המטבע לכיסו. ראו עד כמה גדולים דברי חכמים! מכאן נראה ונלמד עד כמה עלינו להיזהר ולהישמר שלא לפגוע בזולת, ולא לחשוד בו לחינם, אלא לראות תמיד במעלת חברנו ולא חסרונם!".

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'משכני אחריו')

לא שלטתי ביצרי ושלשלתי לכיסי את המטבע יקר הערך. אולם עתה, לאחר שנמצאה האבדה, אגלה באזניכם את הסיבה שבגינה בקשתי להאריך את זמן החיפושים!" כאן עצר רבי יהודה אסאד משטף דבריו, הושיט ידו לכיסו ולהפתעת הנוכחים שלף מטבע מחצית השקל, 'צוקה כסף, זהה ותואמת להפליא למטבע שהובאה למקום על ידי ה'כתב סופר'. בעוד הנוכחים המשתאים מביטים ומשווים בין שתי מטבעות הכסף הדומות כשני אחים תאומים, המשיך רבי יהודה בדבריו: "לרגל השמחה היה ברצוני להראות לבאי האספה את מטבע מחצית השקל שקבלתי בירושה מאבות אבותי, ושמשה למצווה בזמן בית המקדש השני. הגעתי למקום כשהמטבע המופלאה נתונה בכיס חליפתי, אך כאשר נוכחתי כי בעל ה'כתב סופר' הוציא את המטבע מכיסו והציגה ברוב רושם לפני הנוכחים, לא רציתי להוריד מערכה של המטבע הנדירה, ולהראות לכל כי אינה יחידה במינה. לפיכך הותרתי את המטבע טמונה עמוק בכיסי. "בשעה שהמטבע נעלמה, ועמדו לחפש בבגדי הבאים, ידעתי כי כאשר המטבע הזהה תימצא בכיסי, לא יעזרו לי כל התירוצים והאמתלאות שבעולם, והכל יסברו כי לא עמדתי בפתוי, ושלחתי

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **שלמה לוינשטיין** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2

הרב **אהרן טוסיג** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

ה' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

וכל הרואה משתומם על סוגיא שלמה, המפרטת כיצד ניתן לבזבז כסף. הרי לכל לומד יש כמה הצעות למטרות נעלות, שהתרומה להם תחשב מצוה גדולה, ולמה לבזבז את הכסף?

כיצד מאבדים כסף? • מעות ריבית בירושה • נתינת ריבית למת

שדעת הרשב"א שזה דוקא כשהאב גבה, אבל כשהיורשים גבו חייבים להחזיר, ודעת הרמ"ה שגם כשהיורשים עצמם גבו אינם חייבים להחזיר, ודעת הר"ן בשו"ת (סי' כ"ט ד"ה מעתה) שיוורשים שגבו בעצמם ריבית מוציאים מידם.

ויש לדון שגם לדעת הרשב"א והר"ן האיסור הוא לגבות ריבית שקצץ האב המלווה, אבל לתת ליורשים ריבית שלא נקבעה מראש, יתכן שכיון שהם אינם המלווה לא נוהג בהם איסור ריבית, וכן נראה שנקט הגר"ש שקאפ זצ"ל ב'שערי יושר' (שער ה' פרק ד') שכתב שלתת ריבית ליורש זה לא מן הלווה למלווה, ורק אם האבא קצץ זה אסור, כיון שמקיים בכך את האיסור של האב יעו"ש. ולהלכה יש לפלפל בזה הרבה, שמצד אחד הרי היום החוב הוא ליורשים והם התובעים אותו, אך מצד שני היורש אינו המלווה, וכמו שאינו יכול לשנות את תנאי הפרעון וזמני התשלומים, כי הכל נקבע לפי מה שהאבא הלווה לכן אינם נחשבים מלווה.

ההוראה למעשה

למעשה כדי לצאת מן הספק יש לעשות פתרון, שייתן מתחלה עבור המצבה 4,000 ₪ ובזה יפרע את חובו, ואח"כ יוסיף את שאר התשלום, שאז זה ריבית מאוחרת, וכשאינו מפרש שזה עבור ההלוואה זה מותר, ואף שבמתנה מרובה גם ריבית מאוחרת אסור, הלא הוא הטעם מפני שניכר שזה הכרת הטוב עבור ההלוואה, ובמעשה זה מובן שזה לאות הכרת הטוב לאב שהלווה לו ולא עבור היורשים.

ובזכות הזהירות מריבית נזכה לתחיית המתים במהרה בימינו אמן.

מסכת חולין דף פד:

שלושה אופנים לבזבז כסף

השבוע במסגרת הדף היומי, נעסוק בעזה"ת בגמרא מופלאה בחולין דף פד: "אמר רבי יוחנן מי שהניח לו אביו מעות ורוצה לאבדן, ילבש כלי פשתן, וישתמש בכלי זכוכית, וישכור פועלים ואל ישב עמם", כאשר הגמרא מאריכה לפרש בפרוטרוט כיצד בדיוק ניתן לבזבז את המעות.

וכל הרואה משתומם על המראה של סוגיא שלמה, המפרטת כיצד ניתן לבזבז כסף. ועד שבעל הכסף מבזבז את כספו, הרי לכל לומד יש כמה הצעות למטרות נעלות, שהתרומה להם תחשב מצוה גדולה, ולמה לבזבז את הכסף? ורש"י מפרש שהגמרא רוצה להודיע את הדברים שראוי לזהר מהם כדי שלא יאבד ממונו.

מעות שבאו מריבית ראוי לבזבזן

המאירי מביא את נוסח הגמרא: "מי שהניח לו אביו מעות של ריבית ורוצה לאבדן, וכן מופיע בכמה כתבי יד בגמרא, מעתה מובן הצורך לאבד את המעות, שכסף של ריבית אין בו ברכה, ויש בזה חידוש שהלכה פסוקה שאדם שלקח ריבית אפילו באופן האסור מן התורה, ומת, אין יורשיו חייבים להחזיר את הריבית, ובכל זאת נתבאר בגמ' כאן לפי גרסת הראשונים שראוי לבזבז כסף זה.

נתינת ריבית למת

מעשה באחד שלווה כסף משכנו בסך ארבעת אלפים ₪, לאחר זמן נפטר המלווה, והודיע הלווה לבני המשפחה שהוא ישלם את עלות המצבה כאות הכרת הטוב על ההלוואה. עלות המצבה כחמשת אלפים ₪, ובאו היורשים לשאול האם מותר להם לקבל את התרומה או שזה אסור משום ריבית.

שאלה זו מתחלקת לשניים: האם מותר לתת ריבית למלווה שמת, והאם נוהג איסור ריבית ליורשי המלווה.

לימוד משניות לעילוי נשמת המלווה

מצד נתינת ריבית למת, הדבר מותר שכיון שמת פטור מן המצוות, ומצינו לדרכי תשובה סי' ק"ס שהתיר ללמוד משניות לעילוי נשמת המלווה, מכיון שמת אינו מצווה באיסור ריבית.

ריבית ליורשים

אך יש לדון מצד היורשים, האם יש איסור לתת להם ריבית, והנה בגמרא (ב"ק קיב.) מבואר, שמלווה שגבה ריבית האסורה מן התורה ומת, אין יורשיו צריכים להחזיר, ונחלקו הראשונים בשטמ"ק שם,

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

האם מותר לעבור לפני המתפלל כדי להביא ספר תורה מארון הקודש?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב"ב מהדורת דרשו

וכיצד ינהג כהן הרוצה לעלות לדוכן וצריך לעבור לפני מתפללים?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעזור לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

הגרי"ח (דעת נוטה תפלה עמ' שעו) שמוותר לעבור, ומטעם שמאחר שיש הפסק גמור אף למעלה מנגד עיניו, אינו נחשב כעומד בתוך ארבע אמותיו, אף שעדיין שייך טעם האיסור שרואהו ומפריעו מכל מקום באופן זה לא אסרו חז"ל, וכן ב'אור לציון' (ח"ב פ"ז תשו' כב) התיר לעבור כנגד המתפלל כאשר נמצא ברשות אחרת, וכגון שמתפלל כנגד הפתח, אמנם אם יש דלת שאפשר לסוגרה טוב לסוגרה.

ולשבת או לעבור כנגד קטן המתפלל, דעת החזו"א (ספר ארבע אמות של תפילה עמ' רנז, עדות מהגר"מ גריינמן, והגר"ח קניבסקי, דעת נוטה תפלה עמ' שפג) והגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ח סל"ה) שאם הקטן הגיע לחינוך אסור. מאידך, הא"א (בוטשאטש ס"ד ד"ה אודות) כתב שכנגד קטן המתפלל מותר לעבור שלא שייך בקטנים כוונת הלב [ויש לעיין לפי הטעם שמפסיק בין המתפלל להשכינה, ראה בספר ד' אמות של תפלה עמ' רנז]. אמנם, הדעת תורה (ס"ד) כתב בשמו (בכתבי דעת קדושים) שהסתפק בזה, והוסיף הדעת תורה שלעבור כנגדו מהצד יותר קל.

האם מותר לעבור לפני המתפלל כדי להביא ספר תורה מארון הקודש לבימה לקרות בו?

נדון נוסף יש בהלכה זו, האם מותר לעבור כנגד המתפלל, כשהעובר אווז ספר תורה בשביל לקרוא בו, דעת הגרי"ש אלישיב (חשוך חמד מגילה עמ' רצא) שמוותר, כדי למנוע טירחא דציבורא. וכן מותר אחרי הקריאה להחזירו מפני כבוד הספר תורה, בצירוף דעת הא"א (בוטשאטש ס"ד ד"ה לא ראיתי) שהתיר לעבור כנגד המתפלל לשמוע קדיש. מאידך, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח עמ' שט) שאסור לעבור לצורך זה, וכן כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פכ"ט הע' נא) שקשה להקל בזה, ורק לצורך מצווה דאורייתא אפשר להקל, וכדלהלן. וכן לצורך תפילה בציבור, כתב הגר"ח קניבסקי (נקיות וכבוד בתפלה תשובה ריא) שאסור לעבור כנגדו.

ולעבור כנגד המתפלל כדי להשלים מנין, כתב בשו"ת 'שבט הלוי' (ח"ז סי' כ אות ב) בשם שו"ת יד אליהו (לובלין, סי' ו) שאם אין אפשרות אחרת, מותר לעבור כנגדו, אבל אם יש מנין בלעדיו, אסור. ואם צריך לצאת מבית הכנסת לעשיית צרכיו, ואין אפשרות אחרת אלא לעבור כנגד המתפלל, כתב הא"א (בוטשאטש ס"ד) וכן הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה קכה) שכשיש בו משום 'בל תשקצו' [ראה שו"ע לעיל סי' צב ס"ב] מותר לעבור כנגד המתפלל.

האם מותר לכהנים לעבור לפני המתפלל כדי לעלות לדוכן, או כדי ליטול ידיים לפני עלייתם לדוכן?

כהנים העולים לדוכן ואין להם אפשרות לעבור אלא כנגד המתפלל, דעת החזו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, דעת נוטה עמ' שפב) שמוותר להם לעבור, כיון שהוא לצורך מצוה דאורייתא.

וכהן שלצורך נטילת ידיו לברכת כהנים צריך לעבור כנגד המתפלל, דעת הגרי"ש אלישיב (ארבע אמות של תפלה עמ' שצט, ושיעורי מרן הגרי"ש אלישיב ברכות כז, א) שמוותר לו לעבור, שכן באיסור לעבור נאמרו ב' טעמים, או מטעם שמבטל כוונתו של המתפלל, ולענין מצוה יש לסמוך על דעת המקילים שהיום אין כוונה אמיתית בתפילה, או מטעם שמפסיק בין המתפלל לשכינה, ולטעם זה מותר לצורך מצוה [ובד' אמות של תפלה' כתב שם שהגרי"ש אומר לו שכן נהגו בירושלים].

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' י) כתב שאם אי אפשר באופן אחר, יעבור בצדי המתפלל, שכיון שהוא לצורך מצוה נחשב כשעת הדחק, ואפשר לסמוך על הא"ר שמהצדדים שלפניו מותר לעבור. מאידך, בשו"ת 'אור לציון' (ח"ב פ"ז תשובה כא) כתב שאסור לו לעבור, ויסמוך על הנטילה שנטל בבוקר, אלא אם כן לא נטל את ידיו בבוקר כראוי, כגון ביום כיפור ותשעה באב או שהסיח דעתו מהנטילה בבוקר.

וישראל הרוצה לעבור כנגד המתפלל, כדי לעמוד בברכת כהנים כשפניו כנגד פני הכהנים, דעת הגר"ח קניבסקי (נשיאת כפים כהלכתה עמ' קנו) שאסור לעשות כן [ראה דעת נוטה (עמ' שפג) ששם נשאל כהאי גוונא וענה 'אולי יפסע מהצד'], ודעת הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה ח"ג סי' קכח ס"ק עח) שאם עובר רק מהצד המנהג שלא לחשוש לזה אפילו לכתחילה.

האם מותר לעבור כנגד המתפלל כשזוכית מبدלת ביניהם, ומה הדין לעבור כנגד קטן המתפלל?

בענין ההלכה שאסור לעבור כנגד המתפלל בארבע אמותיו, המבוארת בשו"ע בהלכות תפילה (סימן קב סעיף ד), התבאר במשנ"ב (ס"ק ב) שהאיסור לעבור כנגד המתפלל הוא אפילו אם המתפלל ברשות בפני עצמה כגון שמתפלל בבימה. אבל לישיב כנגד המתפלל, כתב המשנ"ב בשם הפמ"ג שמוותר כשהמתפלל ברשות בפני עצמה אפילו בתוך ארבע אמותיו.

ומטעם זה, אם מפסיקה מחיצה מזכוכית בינו לבין המתפלל, כתב הכף החיים (ס"ק ה) שמוותר לשבת כנגד המתפלל, כי נחשב כרשות אחרת, אך לעבור כנגדו באופן זה, כתב שם (ס"ק כב) בשם 'פתח הדביר' (ס"ק ג) ובן איש חי (שנה א פ' יתרו אות ז) שאסור, ומפני שעדיין כוונת המתפלל מתבטלת כשרואהו עובר מעבר למחיצת זכוכית, אמנם דעת

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

סיכום שבועי ב'דף יומי' בהלכה'

- מהו 'קרפף' המוקף לדירה?
- כיצד ניתן 'להחליף' מחיצה ללא מגע המחיצה הקיימת?
- האם מותר לטלטל בשטח הצמחייה שבחצר?

דיני 'קרפף' שלא הוקף לדירה

- שטח המוקף במחיצות כדין רשות היחיד שלא לשם דירה, וגודלו יותר מ'בית סאתיים' - דינו כ'כרמלית' והוא מכונה בפי רבותינו: 'קרפף' שלא הוקף לדירה'. אולם, אם הוא 'מוקף לדירה', דינו כרשות היחיד לכל דבר. ומהו 'מוקף לדירה'? קרפף שבציידו או באמצעו קיים בית מגורים, ופתח פתוח מתוכו לקרפף, והקפת הקרפף במחיצות נעשתה על מנת שישמש כחצר, וכדומה.
- עיר המוקפת במחיצות כדין, מותר לטלטל ברחובותיה גם כששטחם גדול מ'בית סאתיים', כיון שהבתים פתוחים לתוכם, והם נחשבים כמוקפים לדירה.
- 'קרפף' המוקף לדירה', דינו כרשות היחיד לכל דבר. ומהו 'מוקף לדירה'? קרפף שבציידו או באמצעו קיים בית מגורים, ופתח פתוח מתוכו לקרפף, והקפת הקרפף במחיצות נעשתה על מנת שישמש כחצר, וכדומה.
- עיר המוקפת במחיצות כדין, מותר לטלטל ברחובותיה גם כששטחם גדול מ'בית סאתיים', כיון שהבתים פתוחים לתוכם, והם נחשבים כמוקפים לדירה.
- קרפף שלא הוקף לדירה, אשר שטחו אינו עולה על בית סאתיים - אסור להעביר חפצים ממנו לבית מגורים, ולהיפך.

הסבת 'קרפף' שלא הוקף לדירה' ל'מוקף לדירה'

- 'קרפף' שלא הוקף לדירה', ניתן להפכו - לאחר פתיחת פתח מ'בית סאתיים' אל הקרפף - למוקף לדירה על ידי החלפת המחיצה הקיימת במחיצה חדשה שתפנה לשם 'דירה', באורך רצוף של מעט יותר מעשר אמות.
- בהמשך לאמור: קיימת אפשרות להחלפת מחיצה גם ללא מגע במחיצה הקיימת, בשני שלבים: א. יצירת תילי עפר - בתנאים מסוימים - בצמוד למחיצה משני צידיה, באורך של יותר מעשר אמות (כנ"ל), כאשר גובה המחיצה המגולה שמעל תילי העפר נמוך מעשרה טפחים. ב. הסרת העפר

- לשם 'דירה', דהיינו, שבגילוי העפר שבה המחיצה הקודמת להיות מחיצה כהלכתה, והפעם - לשם דירה.
- קרפף שנטעו בתוכו עצים, ובגנים התמעט חלל הקרפף ואין בו יותר מ'בית סאתיים' - אין זה מתיר את הטלטול בקרפף, כיון שהדרך היא לנטוע עצים במקומות כאלו, כדי לשבת בצילם וכדומה. אבל דבר שאין דרך לקובעו בקרפף - הריהו ממעט משיעור הקרפף, דהיינו, שאם ללא מקומו של דבר זה אין בשטח הקרפף יותר מ'בית סאתיים' - מותר לטלטל בתוכו.
- קרפף שהקפתו במחיצות לא נעשתה לשם דירה, ובנו בתוכו מחיצה נוספת, באורך של יותר מעשר אמות לפחות, לשם דירה - נחשב היקף המחיצות כולו כאילו נעשה לשם דירה.

ביטול שם דירה מ'קרפף' שהוקף לדירה

- 'קרפף' שהוקף לדירה', ולאחר מכן זרעו זרעים ברוב שטחו - בטל שם דירה מהקרפף, כיון שמקום זרעים אינו ראוי לדירה.
- בהמשך לאמור: מדברי הראשונים נראה, שביטול שם דירה מהשטח הזרוע ומהקרפף, אינו רק למשך הזמן שהזרעים נמצאים במקום, אלא אף לאחר שנעקרו.
- צמחי נוי שבקרפף שהוקף לדירה - יש אומרים שמצדדים כי אינם מבטלים שם דירה מהשטח שאין בו צמחים, אבל בשטח הצמחייה יש להחמיר, ולהחשיבו כקרפף שלא הוקף לדירה.
- קרפף שהוקף לדירה, ולאחר מכן זרעו זרעים במיעוט שטחו או בחציו - אם בשטח הזרוע יש יותר מ'בית סאתיים', אסור לטלטל חפצים בכל הקרפף.
- קרפף שהוקף לדירה, וזרעו זרעים בחלק בשטחו, והקיפו את השטח הזרוע במחיצות - אין השטח הזרוע מבטל שם דירה מהקרפף, ומאידך, גם לא נטפל לקרפף.

גליון 349
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי השנה לשרית בן-חנני

סיפורי חז"ל

פעם היו רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק מסובים בבית בנו של רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל עומד ומוזג להם משקאות, מילא כוס משקה ונתנה לרבי אליעזר, לא נטל רבי אליעזר את הכוס, נתן אותה לרבי יהושע והוא לקחה מידו. אמר רבי אליעזר לרבי יהושע, מה זה יהושע שאנחנו יושבים ואדם גדול כרבן גמליאל עומד ומשרת אותנו, האם לכבוד לו הדבר? ענה רבי יהושע, ומה בכך? מצינו גדול ממנו שהיה משרת את אורחיו, והוא אברהם אבינו גדול הדור שכתוב "והוא עומד עליהם". ושמו תאמר כמלאכי השרת נראו לו האורחים, לא כן, כעריבים נראו בעיניו, ואף על פי כן שירת אותם, ואנחנו לא זכאים שרבן גמליאל ישקה אותנו? שמע רבי צדוק ואמר, עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ועוסקים בכבוד הבריות? הקדוש ברוך הוא משיב רוחות, מעלה נשיאים, מוריד מטר ומצמיח אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, כלומר אף על פי שאין למעלה ממנו, דואג הוא לכל אחד ואחד, ואנחנו לא זכאים שיהיה רבן גמליאל עומד ומשקה אותנו? (קידושין ל"ב ב')

פרשת השבוע

שבמקום, אך לא איבד את עשתונותיו ומיד השיב לקיסר האורח, אמת הדבר שתמונת הוד מלכותו תלויה כאן בקביעות, והיום הזה הסירו אותה לקראת הביקור הקיסרי, ויש טעם לדבר, לפי חוקי אמונתנו נצטוונו להניח תפילין בכל יום כאות ברית בינינו לבין הבורא, אולם בשבת קודש אסורה עלינו הנחת תפילין, כי על השבת נאמר בתורתנו כי אות היא ביני וביניכם (ל"א י"ג), ביום שבת הגנו חשים את השכינה המרחפת מעלינו, ולכן איננו זקוקים לאותות ולסמלים אחרים. שיקשרו אותנו עם ה' יתברך. כיוצא בכך נהגנו באירוע החגיגי שפקד אותנו היום הזה, כל הימים תלויה כאן תמונת הוד מלכותו כאות ברית בין הקיסר ירום הודו לקהילה היהודית שבעירנו, אולם היום נוכח הביקור המלכותי בבית תפילתנו, תהא זו פחיתות כבוד אם נביט בתמונת הקיסר הרוממת, בשעה שאנו זוכים לראות את הוד מלכותו פנים אל פנים.

כי אות היא ביני וביניכם (ל"א י"ג) מסופר: הקיסר האוסטרי פרנץ יוזף, ערך פעם ביקור ממלכתי בכמה מערי גאליציה והגיע עם פמלייתו לקראקא שבמערב גאליציה. למחרת היום תכנן הקיסר ירום הודו לבקר בבית הכנסת הגדול שבעיר. מה עשו כמה משונאי ישראל שבמקום, הלכו והסירו בשעות הלילה את תמונת הקיסר שהיתה תלויה בקביעות בפרוודור בית הכנסת, ובשעה שהאורח הנכבד נכנס בשערי בית הכנסת, לחשו לו שונאי ישראל על אזנו, שראשי הקהילה הם שציוו להסיר את תמונתו מתחומי בית הכנסת, כדי להפגין בכך את איבתם לשליט הנכרי. כששמע הקיסר דברי שטנה אלה, פנה אל הגה"ק רבי שמעון סופר רבה של קראקא וזע"א שהיה גם ציר בבית המחוקקים האוסטרי, ואמר לו, כלום יש אמת בדבר שתמונתי היתה תלויה כאן ימים רבים, ורק הבוקר הורידו אותה כצעד הפגנתי נגדי? רבי שמעון נדהם לרגע קט, כי רק עתה נודע לו על התעלול הגס של שונאי ישראל

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 6:09 ת"א: 6:11 ר"ת: 6:46

פרשת כי תשא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:55 ת"א: 5:10

ברכתו של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א

(כ"א אדר יומא דהילולא)

מסופר: בימים שעשה הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א בגלות, היה נראה כאחד הכפריים. לגופו עטה מלבוש קצר, חגור בחבל, זקנו מדובדל, וכל חזותו אמרה דלות ובורות. בהגיעו לעיר זרנוביץ פנה אל הפרנס וביקש את רשותו לדרוש בבית הכנסת "אינני מסכים לכך" השיב הפרנס בכל תוקף, בראותו את הכפרי העלוב שלפניו, וכי כפרי שכזה ידרוש בבית הכנסת המכובד שלנו? על מה, בכלל הוא מסוגל לדבר? אך הכפרי הלא הוא רבי אלימלך, המשיך להפציר בפרנס, לא יכול הפרנס לשאת את ההפצרות וגירש את הדרשן הכפרי מביתו.

באותו עת היה נוכח בבית, בנו של הפרנס, נער ושמו אבנר, כשראה הנער כי אביו גירש את הדרשן מן הבית, נגע הדבר ללבו, והוא ניסה לשדל את אביו: "וכי מה יקרה אם אותו יהודי עני ישא דרשה וירוויח כמה זהובים?". "בוודאי אין הוא יודע לדרוש" הפטיר האב – הפרנס. "ואולם", המשיך הבן אבנר להפציר "כאשר בא יהודי ומבקש רשות לדרוש – יש להניח שהוא יודע לדרוש, אנא אבא, הרשה לו לדרוש" התחנונים שבפי הבן מצאו מסילות אל לבו של הפרנס, וכדי שבנו לא יצטער הסכים למלא את בקשתו, תיכף ומיד קרא לאותו כפרי עני, והודיע לו כי הערב יוכל לשאת דרשתו בבית הכנסת.

השמועה על הדרשה שישא הכפרי העני עשתה לה כנפיים ברחבי העיר, ובהגיע השעה היעודה התקבצו בני העיר אל בית הכנסת. הכל נשאו עיניהם לעבר הבמה, ואכן, עד מהרה נראתה דמותו של הדרשן, העולה על הבמה. הושלך הס, הכל המתנינו לשמוע את הדברים שבפיו – אך האיש ממלא פיו מים. הוא עומד על מקומו, בודה בקהל המביט בו ואינו פוצה את פיו. הדבר הכעיס את הנוכחים, כמה מנכבד הקהילה פלסו להם דרך לעבר הבמה ושאלו את היהודי הניצב שם: "מדוע אינך מתחיל את הדרשה? ובכלל, לשם מה הנך נועץ מבטים סביבך, האם מחפש אתה מישהו? ממתין לאדם האמור להגיע וטרם בא?"

"כן, השיב האיש" אני מחפש. את אחי אני מבקש". ובראותו את מבע התימהון שהסתמן על פני השואלים, המשיך ואמר: מחפש אני כאן נקודה של יראת שמים – מחפש, ולצערי הגדול

אינני מוצא. כלום חלילה, אין יראת אלקים במקום הזה? אך מה אעשה, ולכל מקום שאני מביט – רואה אני רק חטאים ופשעים. חוטאים שכמותכם עשו תשובה. לשמע דבריו האחרונים של הדרשן נעשה בית הכנסת כמרקחה. הכל זינקו ממקומותיהם לעבר הבמה, ובאגרופים קמוצים אמרו להכות את הדרשן, שהעז לכנותם בכינויים כאלה.

חיש קפץ רבי אלימלך – הלא הוא הדרשן הכפרי ממקומו שעל הבמה ונמלט מבית הכנסת. אולם הקהל לא הניח לו, רבים דלקו אחריו עד קצה העיר, ומשלא הדביקו את צעדיו, נואשו ושבּו העירה. ובכל זאת, שמע רבי אלימלך הנמלט רעש של רגליים קרבות ובאות בעקבותיו. הוא הפנה ראשו אחורנית, והנה נער אחד רץ לעברו ובעיניו – דמעות. אותו נער היה לא אחר מאשר אבנר, בנו של הפרנס. "דרשן, עצור! עצור!" קרא עתה, ודמעותיו זלגו מעיניו על לחיו. רבי אלימלך נעצר תחתיו ושאל: "מה רצונך בני?" הושיט הנער צרור לא גדול ואמר: "הנה צרור כספי. אנא, יקח כבודו את הצרור כשכר הדרשה". "הן זה ממונו של אביך, וכיצד תתן לי אותו ללא רשות?" אמר רבי אלימלך. בפיו הנער היתה תשובה: "ממון זה היה של אבי, אך כעת הוא שלי. הנני בן יחיד, ומידי יום נותן לי אבי במתנה ארבע אגורות. צברתי את האגורות, והן הצטרפו לכדי שמונה זהובים. הכסף הזה שלי הוא, ואני מבקשך לקבלו כשכר בעבור דרשתך".

נטל רבי אלימלך את צרור הזהובים, הניח ידיו על ראש הנער ושאל: "במה אברכך בני?" "כל ברכה תהא טובה בעיני" השיב הנער. "אם כך אברך אותך שבבוא העת נהיה מחותנים". אמר הדרשן, הלא הוא הצדיק רבי אלימלך מליזענסק. והנער, שצעיר לימים היה וכצעירותו בן תמימותו, כלל לא עלה על דעתו לשאול לשמו של הדרשן האלמוני.

חלפו ימים ושנים, הנער אבנר היה כבר אב לילדים, ואחת מבנותיו עמדה להינשא לנכדו של הרה"ק מאפטא זיע"א, לאותו נכד היה סב גדול נוסף – הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א. אך באותו עת כבר היה רבי אלימלך בעולם האמת. בהגיע מועד החתונה נקבצו ובאו אל העיר זרנוביץ – המקום בו נערכה השמחה – שבעים רבנים מפורסמים, בהם "החווה" הקדוש מלובלין ו"היהודי" הקדוש זיע"א, כולם בקשו לחלוק כבוד לסבו של החתן, הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א.

משל ונמשל

האם אנו סובלים מתסביך התרנגול

משל לנסיך שחי חיי פאר ומותרות עם אביו ואמו, המלך והמלכה. הוא קיבל חינוך מעולה, אלא שלמגינת ליבם של הוריו, יום אחד עבר הנסיך משבר נפשי והגיע למסקנה שהוא לא בן אדם אלא תרנגול. בהתחלה חשבו המלך והמלכה שהוא מתבדח. אולם כשהנסיך חדל להצטרף אליהם לשולחן המלכותי והחל לבלות את ימיו ואת לילותיו בלול התרנגולים, הם הבינו שהם בצרה גדולה, אין צורך לומר שהתנהגותו המוזרה של הנסיך גרמה להוריו האוהבים חרדה כל תתואר, ומבוכה גדולה למשפחה המלכותית כולה. המלך היה מוכן לשלם סכומי עתק לאדם שיצליח לרפא את בנו. טובי הרופאים והפסיכיאטרים הגיעו וניסו, אך ללא הועיל. המלך היה אובד עצות. יום אחד הגיע לארמון איש חכם ונעים הליכות. "אוכל לרפא את הנסיך בחינם", הוא אמר. "אך בתנאי שאיש לא יתערב במעשיי."

המלך והמלכה, נואשים ומלאי סקרנות כאחד, הסכימו מיד. ביום המחרת הצטרף אל הנסיך בלול התרנגולים ידיד אנושי נוסף. היה זה האיש החכם. "מה אתה עושה כאן?" שאל הנסיך-התרנגול, "מה אתה עושה כאן?" השיב לו האיש בשאלה. "אני תרנגול וזה לול תרנגולות", ענה הנסיך בלא להניד עפעף. "ובכן, גם אני תרנגול", השיב האיש, והחל לנתר סביב ולאכול מזון תרנגולות בתאוה רבה. הנסיך השתכנע. כך חלפו ימים מספר. בוקר אחד, ניגש האיש החכם לנסיך ואמר: "אני בא מארץ רחוקה. בארץ מולדתי תרנגולים לא מנתרים בכלל, הם מתהלכים כמו אנשים רגילים, "באמת?" קרא הנסיך, "כמה כיף לתרנגולים האלו!" אנו יכולים גם לעשות כמוהם", הציע האיש החכם בנדיבות. "בוא נתהלך סביב". הנסיך-התרנגול הסכים מיד להצעת ידידו החדש.

אחרי כמה ימים הציע החכם לנסיך-התרנגול, שכעת חזר להתהלך זקוף כמקודם, שיעברו לגור בתוך הבית, כי בעיר גדולה אחרת שהוא מכיר, תרנגולים אינם חיים בלולים אלא בארמונות מלוכה המתאימים לנסיכים. שוב הסכים הנסיך התרנגול, וכך הם עשו. וכך נמשך התהליך. זמן קצר לאחר מכן שכנע האיש החכם את הנסיך-התרנגול שבארץ רחוקה אחרת אוכלים התרנגולים מזון של בני אדם. לאחר מכן הגיעה שעתה של הישיבה סביב השולחן וניהול שיחה אנושית. תוך זמן קצר החל הנסיך-התרנגול, אף שהמשיך לטעון כי הוא תרנגול, להתנהג בדיוק כמו אדם רגיל.

הנמשל הוא: למרבה המזל, רובנו לא סובלים מתסביך התרנגול. אולם כולנו יכולים לשאול את עצמנו את השאלה הבאה: האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו, או שאנו מייחסים לעצמנו כוחות של תרנגול בלבד?

(בשם הרד"ק רבי נחמן מהורודונקא זיע"א)

כשהגיע הצדיק מאפטא אל העיר, שלח לקרוא למחותן ר' אבנר אבי הכלה. בא האיש אל בית האכסניה, ובהיכנסו אמר לו הרבי מאפטא: "רואה אני אור בפניך, ר' אבנר!". הרב ואב הכלה הסדירו את עניני החופה והקידושין, ולאחר מכן שאל הצדיק מאפטא את ר' אבנר: ספר נא לי, מי אתה ומה מעשיך, שזכית להשיא את בתך לנכדו של רבי אלימלך מליזענסק? "באמת אינני יודע" משך ר' אבנר בכתפיו, "יהודי פשוט אני, אך מוקיר ומכבד רבנים ותלמידי חכמים". "כן, יהודי פשוט" אמר הרב מאפטא, "אך בוודאי אתה מכניס אורחים" "כן אינני דוחף חלילה וחס את האורחים והעניינים מביתי" הגיב ר' אבנר. "אם כך" המשיך הצדיק מאפטא, "בוודאי בעל צדקה גדול אתה". "בעל צדקה – אך לא גדול" השיב ר' אבנר. "אתה בעל צדקה גדול" אמר הרבי מאפטא, "ולמרות זאת – עדיין אינני מבין משום מה זכית, שבתך תינשא לנכדו של צדיק יסוד עולם כרבי אלימלך. גם אם יהודי הנו ירא שמים, מכניס אורחים ובעל צדקה – עדיין אין בכך די בעבור זכיה כה גדולה! אלא ר' אבנר, ספר נא לי מה עשית בחייך. אולי עשית מצוה כלשהי, מיוחדת במינה, כשהיית נער? פשפש ר' אבנר בזכרוננו, ופתאום אורו עיניו. "אי פעם, בהיותי נער צעיר, נתתי צרור כסף לדרשן עני...". "כיצד נראה אותו דרשן עני?" ביקש הצדיק לדעת. ר' אבנר אימץ את זכרוננו ואמר: "נדמה לי שחגור היה בחגורת חבל סביב מתניו, ואם זכרוננו אינו מטעה אותי – היה זקנו מדובלל" "אם כך" קרא הצדיק מאפטא, "היה זה הצדיק רבי אלימלך מליזענסק. שוב אימץ ר' אבנר את זכרוננו, מנסה לדלות עוד ממאורעות אותם ימים רחוקים. ולפתע זרחו פניו והוא אמר חרש: "אני נזכר שהדרשן גם ברח אותי ואמר שנהיה מחותנים". התרגש הרד"ק מאפטא ואמר: "אכן, גדול היה רבי אלימלך שחזה עתידות וידע כי בבוא היום ישא נכדו את בתו של אותו נער. אך לא זוהי גדולתו, גדולתו של רבי אלימלך היתה, שבגודל ענוותנותו נאות לקבל מידי הנער כמה זהובים כשכר הדרשה ובכך זיכה את הנער.

והחזקת בו

מעשה היה ברבינו בעל הט"ז זיע"א, שבא אליו איש אחד וביקש ממנו שילווה לו שקל אחד, לא היה ברשותו של הרב שקל, ולקח את גביע הכסף שהיה מקדש בו על היין, ונתן לו שיעביט אותו ויקח בו שקל בהלוואה, וכשיביאו לרב משכורתו בערב שבת יפדנו. הלך האיש ולוה על הגביע שני שקלים, כשהרב קיבל משכורתו שלח שקל לפדות הגביע, אמר לו: האיש לווה שני שקלים, שמח הט"ז ואמר וודאי היה איש זקוק לשני שקלים, אלא שהיה מתבייש לבקש, ואילו היה לי שקל במזומן הייתי מלווהו לו והיה איש חסר שקל.

לעזור גם לקרוב רחוק

מסופר על הגאון רבי יוסף זונדל מסלנט זצ"ל שבעירו התגורר עני מרוד שבתו הגיעה לפרקה, אך לא היה באפשרותו להשיאה כי בכיסו לא נמצאה אפילו פרוטה אחת. לאותו עני היה קרוב משפחה עשיר וירא שמים, אך הוא התעלם מקרובו העני ונמנע מלהעניק לו את התמיכה המיוחלת. נודע הדבר לרבי יוסף זונדל והוא החליט לפעול עבור הכנסת כלל, בא אל הקרוב העשיר וסיפר לו על מצבו הדחוק של קרובו העני, וביקשו שלא יתעלם ממנו. אמר לו העשיר אותו עני הוא קרוב רחוק שלי וכמעט אין קשר משפחתי בינינו, ולכן אין זה מן הצדק שידרוש ממני לספק לו את כל צרכי החתונה. שאל אותו רבי יוסף זונדל האם אתה מתפלל כל יום? "בודאי" השיב העשיר, "וכי כבוד הרב חושד בי שאינני מתפלל?" אמר לו הרב, אם כן אמור נא באוני את תחילת

תפילת שמונה עשרה, נעלב העשיר ואמר והרי כל תינוק רך יודע שהפתיחה לתפלת שמונה עשרה היא "ברוך אתה ה' אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב". רבי יוסף זונדל הפסיקו ושאל אותו, אמור לי מתי חיו אבותינו אלה? השיב לו העשיר לפני כמה אלפי שנים. אמר לו רבי יוסף זונדל: אבותינו חיו לפני כמה אלפי שנים, ולמרות זאת הנך מזכירם שלש פעמים ביום. כדי שבזכות אותם קרובים הרחוקים ממך מרחק של אלפי שנה, יעזור לך ה' ויברכך בכל, והנה כשאני בא לבקש ממך עזרה בעבור יהודי שהוא קרובך החי עמך היום ואשר מחתן את בתו שהקב"ה נתן לו, משיב אתה לי כי זהו קרוב רחוק? התבייש אותו עשיר מדבריו האמיתיים והמחוכמים של הרב, וכעבור זמן קצר שלח לקרובו העני את כל הכסף הנחוץ להוצאות החתונה.

חסד של אמת

הרה"צ רבי אייזיק מהומל זיע"א נכנס פעם לבית עלמין נתעכב ליד מצבה אחת קרא את מה שכתוב עליה בעיון ובמחשבה, ושלח לקרוא לשמש הראשי של החברה קדישא ואמר לו: שם למעלה בעולם האמת שואלים את הנפטר, היכן הן כל אותן המעלות שנכתבו עליו במצבתו? שוב עיין ר' אייזיק במחשבה ואמר לשמש: לך תיכף להביא גרון, כשבא ובידו הגרון, ציווה עליו ר' אייזיק לעקור את כל השבחים הכתובים על המצבה ואמר אותה שעה ר' אייזיק: עשיתי ברוך השם טובה לנפטר.

שבת קודש י"ח אדר

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פינחס (תר"ל)

יום ראשון י"ט אדר

הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)

הרה"ק רבי יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב (תר"מ)

הרה"ק רבי אברהם מפאריסאב ב"ר יהושע אשר מפאריסאב (תרע"ב)

הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה

ב"ר אברהם יצחק (תרפ"ח)

הגה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זונענפעלד

(תרצ"ב)

יום שני כ' אדר

הגה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת')

הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך ב"ר חיים יהודה

לייב (תשנ"ה)

יום שלישי כ"א אדר

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן

(תקמ"ז)

יום רביעי כ"ב אדר

הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן

מאיזמיר (שבט מוסר - תפ"ט)

הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם

(גנוי יוסף - תק"נ)

יום חמישי כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל

(תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור

(חידושי הרי"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב

(דברי בינה - תרס"ו)

יום שישי כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק

(תרס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רביטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רפרום יוסף הדרום על המצוות

מים אחרונים (י"ז)

א) רוב החולשות נגרמות מכך שנוטלים מים אחרונים לתוך כלי המשמש לאכילה או לשתייה, ואף שרוחצים אותו אחר כך, הדבר גורם חולשה. (אמרי פנחס, עמוד ק"ג).

ב) אין ליטול מים אחרונים בכוס שמשתמשים בה לקידוש או לברכת המזון. (טעמי המנהגים בקונטרס אחרון, אות כ' בהגהה).

ג) בשעת ברכת המזון יש להסיר הכלי עם המים אחרונים מעל פניו, ולהניחו מן הצד מחוץ לשלחן. (כף החיים סימן קפ"א ס"ק ח').

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"מ "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת פי תשא - חברה רעה

"וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵּׁשׁ מַֹּשֶׁה" (שמות לב, א)

כאן אלא עמר.

אמר לו הקב"ה למשה: "עמך עשו את העגל, שאני אמרתי לך והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל, ואתה היית גורם וקבלת את הערב רב ואמרת: 'מוטב לקבל את השבים'."

"ואני הייתי רואה מה הם עתידים לעשות, והם שעשו את העגל שהיו עובדי עבודה זרה וגרמו לעמי לחטוא בהם".

מבואר אם כן, שהגרים שבאו עמהם ממצרים הם עשו את העגל, אך עם ישראל נסחפו אחריהם.

על זה אמרו חכמים זצ"ל: "וְאֵל תִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע", כיוון שהתחברות עימו עלולה לקלקל ולהזיק אפילו לאדם צדיק, כפי שקרה עם דור המדבר.

מכאן עלינו ללמוד ולהפנים את המסר העצום, כמה חובה על ההורים לראות ולהשגיח עם מי הילדים שלהם מתחברים ומסתובבים, וזאת למרות העובדה שהילד מקבל חינוך טהור ותיקן בבית, שכן צריך לדעת כי ההתחברות עם חבר רע ומושחת במידות יכול חלילה להוביל את הילד להרס ולאבדון.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

אחד הדברים המתמיהים ביותר הוא כיצד ייתכן שאותם יוצאי מצרים אשר זכו להכרה גלויה של השם יתברך וכל אחד ואחד מיוצאי מצרים הראה באצבעו כמו שנאמר: "זֶה אֱלֹהֵי וְאֵנִי" (שמות טו, ב) עשו אחרי זמן קצר ביותר את חטא העגל, ובנוסף אומרים על עגל זהב: "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד) האומנם?

ביאר הגר"מ רובמן זצ"ל בספרו 'זיכרון מאיר' את פשר ירידתם הגדולה והמהירה, בהסתמכו על דברי הגמרא (עירובין נד ע"ב): "דברי תורה- קשה לקנותם ככלי זהב ופז וקל לאבדם ככלי זכוכית". כלומר, הסיבה לירידה התלולה היא חברה רעה.

כידוע חטא העגל בא על ידי הערב רב, כמו שנאמר "וַיֵּרָא הָעָם" (שמות לב, א). ובמדרש תנחומא (יט) מובא: "וירא העם וכו' נתכנסו ארבעים אלף שעלו עם ישראל ושני חרטומי מצרים עמהם ושמותם אנוס ואמברוס שהיו עושים לפני פרעה כל אותם כשפים, כמו שנאמר: "וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטֵיהֶם" (שמות ז, יא).

והתקהלו כולם על אהרון שנאמר: "וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהֱרֹן" (שמות לב, א), שמשח רבינו שוב איננו יורד כבר וכו' מיד עמד חור וגער בהם, עמדו עליו והרגוהו.

כשראה אהרון כך התיירא והתחיל מעסיקן בדברים. והם אומרים לו: "קום עשה לנו אֱלֹהִים" (שמות לב, א).

התחילו אומרים: "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד). ובהמשך אומר במדרש תנחומא: "לָךְ יָד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ" (שמות לב, ז). העם לא נאמר

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חנינו בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שואל בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פניה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רחל בן רחל רחל בן רחל קסנש בת דגטו רחל בן רחל רפאל אבידן בן תקווה יצחק בן חנון רחל בן רחל זרבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י דן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמן לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	דיון חס
י-מ	16: 56	18: 09	18: 47
ח"א	17: 13	18: 06	18: 44
חיספ	17: 14	18: 07	18: 45
כ"ל	17: 16	18: 08	18: 47

שואל ומשיב בהלכה - בשול אחר בשול - חלק ג'

מה דינו של גוש?

שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה

דבר גוש הנמצא בכלי שני [כגון חתיכת בשר, תפוח אדמה ואפילו אורז], אף שטבעו לאגור חום בתוכו, ואינו ממהר להצטנן, אינו מבשל ודינו ככלי שני. לעולם - כל העובר לכלי שני שוב אינו מבשל, אף על פי שהיד סולדת בו. **מקורות:** כן מוכח מדברי הבית יוסף (יו"ד סימן קה) וז"ל: כלל גדול הוא דאין כלי שני מבשל בשום פנים. וכ"כ להדיא הדרכי משה (יו"ד שם אות ד) ובהגהה (יו"ד סימן צד ס"ז). וכן פסק הראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ד (עמוד נ), ובשו"ת אור לציון ח"ב (פ"ל אות טז) ושכן מנהג בני ספרד. וע"ע לו בח"ג (פ"י אות ו) דזה בין בשבת ובין בבשר וחלב. וכן הביא אאמו"ר שליט"א בספרו מנחת שמואל ח"א. וע"ע להראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ד (עמוד נא), ובספרו חזון עובדיה-שבת (כרך ד עמוד שסז), ובשו"ת יביע אומר ח"א (חאו"ח סימן לב). ומכל מקום נלע"ד, שיש להחמיר היכן שאפשר, היות ובלאו הכי לא אוכלים את המאכל כשהוא רותח, אלא ממתינים, עד שיצטנן ויוכלו לאוכלו ואם כן ייתן את התבלינים, לאחר שיתקרר מעט האוכל - ותיכף יכול לאוכלו.

אולם, יש אומרים שדבר גוש שהוא חם בחום, שהיד סולדת, אף שנמצא בכלי שני דינו ככלי ראשון. **מקורות:** משנה ברורה (סימן שיח ס"ק מה, סה, קיט). וכן הביא הרב כף החיים (שם אות קעח).

לדעת המחמירים בדבר גוש, יש להיזהר מלתת תבלין על גבי דבר גוש חם, המונח בכלי שני. אולם לתת מלח מבושל [מלח שולחן] על גבי דבר גוש הנמצא בכלי שני, מותר לכל הדעות. **מקורות:** מלח המצוי אצלנו עובר ייבוש בתנור בחום של 100 מעלות ואין דינו כמבושל אלא כאפוי. [המלח המצוי לצרכן בארץ ישראל מופק ממי הים, את המלח מייבשים בשמש ומכניסים לתנור למשך 20 דקות לייבוש סופי]. ואף שהמלח צריך בישול רב כדי להביאו למצב מבושל כדברי הגמרא בשבת (מב ע"ב) כמו בשר שור וכ"כ השו"ע (סימן שיח ס"ט), יש להקל אף בכלי ראשון לדעת בני ספרד, כאשר הסיר מונח ע"ג הפלטה, היות וקיימ"ל אין בישול אחר אפיה. אולם לדעת הרמ"א (שם), אינו כן, שכתב דיש אוסרים וסוברים שמלח הוא מקלי הבישול, והמחמיר תבוא עליו ברכה. וכן נוהגים בני אשכנז. וכתב המשנה ברורה (ס"ק עא) שיש להיזהר מלתת מלח בכלי ראשון, אך בדבר גוש שרבו הפוסקים הסוברים שכאשר נמצא בכלי שני אין דינו ככלי ראשון, יש להתיר. כ"כ הגרש"ז אוירבך צ"ל בשמירת שבת כהלכתה (פ"א הערה קעג), ובספר ארחות שבת ח"א (פ"א הלכה ד).

היות שכלי שני אינו מבשל אף כשהוא גוש, מותר לערות מרק צונן על אורז חם שהיד סולדת בו שניתן בכלי שני.
מקורות: הליכות עולם (שם), חזון עובדיה (שם). **אולם לדעת המחמירים בדבר גוש שדינו ככלי ראשון, אסור.**

פיוס ואחדות

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: סיפור ששמע מפי בעל המעשה. באחד הימים הובהל אברך לבית הרפואה במצב קשה, כשהוא סובל מדלקת ריאות חריפה, מצבו ל"ע הידרדר במהירות, והוא הועבר בדחיפות לטיפול נמרץ כשהוא מורדם ומונשם. בהתייעצות עם הרב אלימלך פירר שליט"א החליטו לאחר שלושה ימים לעשות לו טובוס (הנשמה דרך חור בגרון), בתקווה שמהלך זה יצליח להשפיע עליו לטובה, אך לא ניכר כל שינוי במצבו הקשה.

בעיר מודיעין עילית, באחד הבניינים שררו בין השכנים אהבה ואחוזה שלום ורעות. אולם בחצי שנה האחרונה בעקבות בניה של מספר שכנים נוצר שם סכסוך טעון מאוד בין השכנים, ולא מן הנמנע היה לשמוע צעקות בין השכנים ובעיקר בין השכנות של הבניין, כשהיו נפגשות בחדר המדרגות. עיקר הסכסוך היה בין שני שכנים, כשאחד השכנים הוא קרוב משפחה של אותו חולה.

לאחר שכבר עבר שבוע ימים, ומצב החולה לא השתפר, החליטה אשתו, שצריך לעשות איזו פעולה בשביל קרוב משפחתה, "הרי לקרובי יש ילדים קטנים בבית, וכל רגע נשקפת סכנה לחייו, וצריך לעשות משהו לרפואתו", חשבה בליבה. ביום שלישי פרשת כי-תישא בשעות הערב, החליטה החלטה אמיצה: "אני עולה כעת לשכנה לעשות שלום ביני לבינה, לרפואת קרוב משפחתי".

היא עלתה במדרגות, כשליבה פועם בהתרגשות, אבל היא התחזקה לרפואת הרב... בן..., כשהגיעה לדלת היא נקשה בהססנות. הדלת נפתחה, כשהשכנה ראתה אותה בפתח הדלת, התחילה לשפוף עליה את כל זעמה, כמימים ימימה, בעוד היא מבליגה. לאחר שהשכנה סיימה את דבריה, אמרה לה: "לא באתי בשביל לריב, אני רוצה להתפייס לרפואת קרובי".

היא הכניסה אותה לביתה, והן דיברו כמה שעות וליבנו את כל העניינים. בשעה עשר בלילה הן נפרדו והחליטו שמעתה אך שלום ושלווה ישררו ביניהן. באותה השעה, אבל בדיוק, בשעה עשר בלילה התחיל החולה לנשום בכוחות עצמו, כשמרגע לרגע השתפר מצבו באופן ניכר, עד שלמחרת כבר עמד על רגליו לפליאת הרופאים שראו את החלמתו המהירה. (מעובד מתוך 'באר הפרשה').

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב דוד שפירא מדינוב זצ"ל

האדמו"ר הרב דוד שפירא מדינוב זצ"ל- נולד בשנת ה'תקס"ה (1804). נקרא בשם דוד על שם החסיד המפורסם ר' דוד מליז'נסק זצ"ל (שהעיד על עצמו כי מעולם לא היה לו כלל חטאת נעורים). ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשובי שאל את ה'בני יששכר': "מהיכן לקח מחותני שתי נשמות יקרות כאלה לשני בניו, שהמה נשמות בלא גופים?" (כשהכוונה על רבינו ועל אחיו, ר' אלעזר מלאנצהוט). ה'בני יששכר' השיב כי **נשמות אלו משך מעולם האצילות**. על כך אמר ר' יצחק אייזיק: **"אף שמעולם האצילות קשה מאוד להמשיך נשמות, אבל אם ה'בני יששכר' אמר כך, ודאי כן הוא"**.

בהיותו כבן שתים-עשרה שנים נישא, והם גרו בכפר קטן סמוך לבערשט. **ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. רבינו אף החיה מתים**. על גדולתו שמעו החסידים כי השר שלום רוקח מבעלז אמר לרבנית על רבינו: "אם מניחים בן כזה יכולים לישון במנוחה בקבר". בפעם הראשונה שהיה רבינו אצל הרה"ק מריזשין (שהיה אז סגי נהור), כשאחז את ידיו אמר לו תיכף: "אתם בנו של הצדיק מדינוב, רצוני לדבר עמכם ביחידות", ואחר שפנה הקהל ללכת ישבו שני הצדיקים והמתיקו סוד במשך שעה ארוכה. החל לכהן כאדמו"ר לאחר פטירת אביו ב-י"ח טבת ה'תר"א (1840) ועל שם העיר נקרא שמו עד היום ר' דוד'ל מדינוב. נפטר ב-י"ט אדר ה'תרל"ד (1874). חי כ-70 שנים. ציונו בדינוב ליד אביו.

סבא: ר' פסח (מצד אביו). **סבתא:** איטה (מצד אביו). **אביו:** האדמו"ר ר' צבי אלימלך (בעל ה'בני יששכר' מדינוב). **אימו:** מרת חנה מירל. **בניו:** האדמו"ר ר' ישעיהו נפתלי הירץ מדינוב, האדמו"ר ר' מאיר יהודה מבוקווסק והאדמו"ר ר' צבי אלימלך מבלאז'וב. **חתניו:** ר' אלתר משה חיים בן רבי יעקב יוסף מגלגוב, ר' טוביה ממידאן, ר' יהודה רוקח מדינוב ור' מנדל מרופשיץ. **מרבותיו:** האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין, האדמו"ר ר' שלום מבעלז ור' שמעון מירוסלב. **מספריו:** **יצמח דוד**.

בעיר קטנה הסמוכה לדינוב גרו מעט יהודים ולא היה להם ביהמ"ד מיוחד לתפילה. ובעל בית המזיגה קבע מקום בבית המזיגה שלו לתפילת הציבור. והיה שם גוי שיכור אחד שרגיל היה להפריע לתפילתם, ותמיד חשב מזימות שונות להפריע ולא יכלו לו. פעם אחת הגיע זמן התפילה והגוי לא רצה לצאת מבית-המרזח. מאחר שבעל בית המזיגה לא הצליח להוציאו, לפיכך ניגש אליו ונתן לו **מכה על לחיו בחוזקה, ונפל הגוי פגר מת**.

נבהלו היהודים מאוד מזה, כי ידעו אלו עלילות וצרות צרורות עלולות לבוא עקב מיתת הגוי. לפיכך הורידו את הגוי למרתף ונעלו אותו, ומיד יצא בעל בית-המזיגה עם שני שליחים על גבי עגלה כדי להגיע לרבינו. הצדיק, שהרגיש הכול ברוח קדשו, ציווה לפני כן לגבאי בייניש, שסיגור הדלתות והחלונות ואל יניח לשום אדם להיכנס אליו.

כשהגיעו השלוחים וראו, שאי אפשר להיכנס לרבינו התחילו לבכות מגודל הפחד והצרה, עד שנכמרו רחמיו עליהם, והם הורשו להיכנס. מיד צעק רבינו על בעל בית-המרזח: **"אתה רוצח, כך הולכים והורגים אדם?"**. בכה האיש בכי מר ואמר: "רבי, מה אוכל לעשות? עתה יעלילו עלינו עלילות". נתן להם רבינו את מטפחתו ואמר להם: "לכו לביתכם והעבירו את המטפחת ג' פעמים על פני הגוי ותאמרו באוזניו: **"הרב מדינוב דוד בן חנה מירל מצווה עליך, שתלך לביתך"**.

השלוחים עשו כן, ומיד עמד הגוי על רגליו והלך לביתו. כאשר הגיע לביתו, אשתו צעקה עליו: "היכן היית עד עכשיו?". הוא ישב על כסאו וביקש ממנה, שתכין עבורו כוס תה. המילים הללו הרתיחו אותו, והיא צעקה לעברו: "תה אביא לך? היכן היית עד עכשיו?!" והתנפלה עליו. תוך כדי החבטות של אשתו, נפל הגוי שנית פגר על הארץ. וליהודים הייתה אורה.

בהיותו כבן שתים-עשרה שנים נישא, והם גרו בכפר קטן סמוך לבערשט. בנו (האדמו"ר רבי צבי אלימלך מבלאז'וב) מספר על רבינו, שכאשר אביו נסע, לקחת לו אישה, אמר לו, שיראה את כלתו קודם הקידושין. אולם רבינו סירב. כאשר אמר לו: 'הלא אמרו רז"ל אסור לקדש אישה, עד שיראנה', השיב- הלא טעם רז"ל, שמא יראנה ואחר כך תתגנה בעיניו, וזה אינו שייך אצלי כי **אני בטוח, שלעולם לא אראנה**". וסיים בנו ואמר: "ואין זאת רבותא, כי **מורי זצ"ל אמר על אבי, שהייתה לו מדרגה של פלטי בן ליש**".

הרה"ק ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם זצ"ל (ה'דברי יחזקאל' משינאווא ומייסד חסידות שינאווא זיע"א) נסע פעם לשובות בצל רבינו בשבת פרשת יתרו. כאשר חזר משם, סיפר לאביו האדמו"ר רבי חיים הלברשטאם מצאנז (ה'דברי חיים' זיע"א) בהתפעלות, כי **בעת קריאת עשרת הדיברות ראה קולות וברקים כמו בעת מתן תורה ממש**. אמר לו אביו: "אם תרצה, גם אני יכול להראות לך זאת", וכאשר קראו עשרת הדיברות בפעם הבאה, הראה לו גם אביו התגלות כזו, שראה אצל רבינו.

פעם אחת כשהיה אצל הרה"ק המקובל צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב זי"ע עישן רבינו מקטרת, ונכנס הרה"ק ר' צבי ואמר, **שהוא מרגיש ריח של קטורת, ורוצה לדעת, מי זה המעשן**.

תכלית הכסף

ראה לפתע מחזה מוזר ויוצא דופן. בצידו האפל של הלובי, עומד לו אגרטל גדול וכבד מאוד, אלא שלפי הנראה עומד הוא עקום קמעא.

הוא התקרב לתומו אל אגרטל הפרחים, וגילה חבילות של שטרות מבצבצות מתחתיו, והם אלו, הגורמות לו לחוסר איזון וצורה עקומה. הוא גילה שם את הסכום הגדול והאבוד של אותם אנשי עסקים.

הוא הטמין את חבילת השטרות בשקית ורץ לשאול מורה הוראה, האם מותר לו ליטול את הכסף. מורה ההוראה שמע את הסיפור והורה לו, כי כיוון שלכסף אין סימנים, ובוודאי לאחר יומיים כבר התייאשו בעליו, על כן, מותר לו על פי דין ליטול את הכסף הרב לעצמו.

המוצא החרדי היה שמח, ושב לביתו מאושר מהתעשרותו הגדולה והסכום הגדול שנפל בחלקו. אלא, שבמשך כל הלילה שנתו נדדה עליו, והוא לא יכל לישון.

"כיצד אני יכול לקחת לעצמי סכום כה עצום, שמישהו איבד, שאף בעסקאות הגדולות של הסוחרים לא מתגלגלים סכומים שכאלו, ובוודאי המאבד נמצא בצער עמוק ונורא", הרבה כל הלילה.

למרות ההיתר של הרב, הוא פנה אל בית המלון ובירר את פרטיו של איש העסקים, שאיבד את הכסף. הוא קבע עימו פגישה, וברגע שראה אותו הוציא שקית המכילה את כל סכום הכסף ואמר לו: "זה הכסף שאיבדת – באתי להשיב לך אותו, מפני שליבי נוקפי על צערך הרב, וכל זאת - למרות שהרב התיר לי להשתמש בו לעצמי".

איש העסקים היה המום לראות כך את כספו מונח לפניו, אך יותר מכך התפעל לראות את אצילות נפשו של אותו יהודי. "אני מצטער, אך אני כבר התייאשתי מהכסף והוא שייך לך", אמר איש העסקים.

היהודי החרדי סירב בכל תוקף לקחת את הכסף וטען: "הכסף הרב היה שלך ונשאר שלך". השניים התווכחו במשך כמה דקות, עד שאירע דבר מרגש ונפלא.

איש העסקים שאל את היהודי: "אמור נא לי, האם יש לך בן בשידוכים אולי?". "כן", השיב הלה. "אם כן, גם לי יש בת בגיל השידוכים המחפשת חתן טוב – הבה ונפגיש ביניהם, ונראה כיצד יתפתחו הדברים".

השניים נפגשו, ולאחר כמה פגישות החליטו לשבור את הצלחת. הזוג הצעיר התחתן, וכל הכסף הרב שנמצא, הועבר לצורכי החתונה וקניית דירה.

כידוע, הכסף מעסיק לא מעט אנשים, ולעיתים האדם עלול לטעות ולחשוב, כי הכסף הוא התכלית שלשמה ירדנו לעולם ולא אמצעי בלבד. על כך סיפר הרב משה מיכאל צורן הי"ו דברים הנאמרים מפי הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א:

לפני מספר חודשים התאספו שני אנשי עסקים יהודים באחד מבתי המלון בעיר תל אביב. הם התיישבו בלובי בית המלון וניסו לסגור כמה עסקאות גדולות וחשובות, אשר עתידות להניב רווחים גדולים לשני הצדדים.

לאחר פגישה שארכה כמעט שעה, הגיעו הצדדים להסכמים והחליטו לחתום על חוזה ביניהם. כמקובל בכל עסקה טובה, הלקוח מניח סכום כסף לא מבוטל על מנת לסמן ולרמוז למוכר על תחילתה של העסקה, כאשר את שאר הסכום ישלים עם סיומה.

במקרה שלנו היה מדובר בעסקה של כמה מיליוני שקלים. אחד מאנשי העסקים, הוציא מכיסו צרור של עשרות שטרות והניחם על השולחן.

בעודם ממשיכים לסגור ביניהם פרטים נוספים בעניין העסקה, נשמעה אזעקה בתוך המלון. במערכת הכריזה הודיעו כי חובה על כולם להתפנות במהירות, מפני חפץ חשוד שנמצא, על כן מבקשים מכולם ללא יוצא דופן לצאת משטח בית-המלון.

בהלה רבתי אחזה בכל אורחי המלון ואנשיו, וכולם החלו לרוץ כל עוד נפשם בם החוצה. גם שני אנשי העסקים קמו ממקומם בבהלה, נטלו את מזוודותיהם וברחו כל עוד נפשם בם.

אלא, שלמרבה הצער, מתוך הבהלה, בעודו לוקח את התיק שלו ואת שאר החפצים הנוספים, שכח בעל הכסף את השטרות על השולחן.

לאחר כמחצית השעה, הודיעו במערכת הכריזה כי ב"ה האירוע עבר בשלום וניתן לשוב אל בית המלון ולהתנהל כרגיל. שני אנשי העסקים חזרו אל שולחן הלובי בו התיישבו על מנת לסיים את הפגישה, אלא שלתדהמתם גילו שצרור השטרות, שנשכח על השולחן נעלם כלא היה. מדובר היה בסכום עצום של מאות אלפי שקלים!.

הם החלו בחיפושים נרחבים ואף ביקשו את עזרת בית המלון, ולאחר שהחיפושים עלו בתוהו פנו הם בבקשת עזרה אל המשטרה.

למרבה הצער, אף המשטרה לא הניבה פירות בחיפושיה, ופרשת הכסף האבוד התפרסמה בכל המלון התל-אביבי וסביבותיו.

יומיים לאחר מכן, הסתובב בבית המלון, יהודי חרדי, אשר

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתאי בן אסתר אטון זצ"ל וליד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברק דב ז"ל
אביבה בת אירון ע"ה גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן ברק ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון
חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחיה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל אביבה לושי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

לע"נ

תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן ברקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה
שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה
נעמי בת כחנן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה
יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

גליון באר הכחשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תשא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת כי תשא

א	ועתה הניחה - ישוב הדעת ולא יתפעל מחושך וערבוביא
ב	וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו
ד	תשא את ראש - באמונתו ישאר ראשו מחוץ למים אף מתוך עסקיו
ה	שומע תפילה - הקב"ה מאזין לתפילת כל יהודי כאשר הוא
ו	ורחצו ממנו - התקדשות ושמירת עיניים
ז	פרי המהירות חרטה - יישב דעתו ולא ימהר למלא רצונותיו
ט	אך להעביר את החלודה - הכל כפי הכנתו
יא	יום שבת מנוחה - ישבת צרותיו ומעוקותיו ויוושע מהם
יב	תרומה לה' - מצוות צדקה וחסד
יד	אכפרה בעד - כוחה של תשובה לרחוקים ביותר
טז	שים שלום - יברח ממחלוקת הגרועה מע"ז

פֶּרֶשֶׁת כִּי תִשָּׂא

אלא מחמת בלבול ושטוּש האמונה שלימה שהכל משמים הן הטובה הן הנראה לנו כהיפך הטובה, אם כייר שהקב"ה הוא עשה ועושה לי כל צרכי הנצרך לכל אחד ואחד, ב'נשיאת ראש' זו בחיזוק האמונה תישיב דעתו של אדם, ולעולם לא יאבד צלילות דעתו, ולא ירדוף אחר הישועה מתוך בהלה, וכל הנהגתו תהיה במתינות ובדרכי נועם².

ביותר צריך חיזוק בזמן הסתר וחשכות שלא להיבהל ולאבד יישוב דעתו, אלא יחזיק באמונה יתירה למרות כל הקושי והניסיון. יש שביארו עפ"י את הנאמר בפרשתן (לב ה) 'סרו מחר מן הדרך אשר צויתים', ולכאורה תיבת 'מחר' היא ייתור לשון שהיה די באומרו

ועתה הניחה - ישוב הדעת ולא יתפעל מחושך וערוביניא בפרשתן (ל יב), 'כי תשא' את ראש בני ישראל לפקודיהם, הנה מהלך לו אדם בעולם הזה, ואם אינו חי באמונה בה', וח"ו אין בטחונו חזק כראוי, אזי כל ימיו צער ומכאובים, כי אינו רואה מסביבו אלא 'הרי חושך' - הררי דאגות והסתרות, ובכל עת ועונה הוא דואג 'כל משברך וגליך עלי עברו' - ושואל 'אימתי קאתי' - מתי יבוא השידוך המיוחל, הפרנסה החסרה, הרפואה למחלתו, מתי כבר יזכה לראות נחת... מתי יגיעו השלום והשלווה לשרור במעונו, וכמעט שהוא שוקע ראשו ורובו בחושך זה, מהי עצתו כי תשא את ראש - להגביה את ראשו ודעתו, כי כל זה אינו בא

א. כה אמר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (תשא תשמ"ד, וכן איתא מעוד צדיקים) שהרי איתא במדרש (תנחומא תשא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך, ומחדש, שקאי הן על קריאת פרשת שקלים הן על קריאת פרשת כי תשא.

ב. וכן הדברים אמורים לגבי 'פרנסתו של אדם', כי האף אומנם, אמת נכון הדבר שהאדם מחויב להתעסק בצרכי פרנסתו, מפני שכך גזר הקב"ה 'בזעת אפך תאכל לחם', מכל מקום אין ההצלחה תוצאת ההשתדלות, ואין ההשתדלות אלא אחיזת עיניים בעלמא, וכלשון הרמב"ן (בראשית לו טו) 'הגזירה אמת, והחריצות שקר', כלומר שהרי האדם ירוויח בדיוק כפי מה שנגזר עליו, וכל החריצות ותוספות השתדלות לא יועילו לו מאומה, ואם נגזר עליו עושר רב יתעשר אף אם לא יעבוד יותר מדאי.

איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפרעון 'והילד איננו'... מה עשה זה המלווה קיים רק את הסיפא של הפסוק - תהיה לו כנושה, והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא הייתה בידו אפילו שוה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מציפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע שם קיוה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - הרי זה לווה רשע ולא ישלם... א"ל הרה"ק דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר, וישאל המלווה האם הרבי מבטיחני, חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה) לעולם לא תפסיד את מעותך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלחה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו להגיע לידך... כשמעו כי כן הבין כי 'יש דברים בגו' ויען ויאמר הריני מוחל בלב שלם ללוה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה למוכר כרטיסי הלאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו סכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר' (מפי הגאון החסיד ר' שלום בראנדער זצ"ל).

וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות - כי מה בינו וביניהם, הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים והמזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרכויותיהם, וכיו"ב ממש הוא הסומך על עסקיו ו'עובד' אותם, בחשבו כי

וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו בפרשתן (לג כג), 'וראית את אחורי ופני לא יראו'. הנה פעמים הרבה עוברים על האדם מאורעות ומקרים שונים ומשונים עד שאינו מוצא מנוח לכף רגלו, מהלך הוא כשכורת ולא מין - מרוב בלבול וטרדות אינו יודע מה נעשה מימינו ומשמאלו, מה יעשה האדם ויחיה - יתאזר ויתחזק באמונה כי הכל נעשה משמים, ויאמר לנפשו חבי כמעט רגע ותמצאי כי הכל בחשבון, סוף דבר יתגלה שהכל היה ב'טעם' עליון לטובתך הנמורה.

ובך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תר"מ ד"ה וראית) בפסוק 'וראית את אחורי', וז"ל. 'הנה אנו רואים כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ אשר אנו מתמהים למה עשה השי"ת ככה', אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל, כאשר לכל, כל הסיבות תכלית בזונתם כי כולם חכמות כדי שיעשה דבר גדול כזה, וכאשר היה בנס פורים, בהריגת

'סרו מן הדרך' ותו לא, אלא, כך אמר הקב"ה למשה, שהרי אמרו חז"ל (שבת קה:) 'כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה, כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד', וכאן ראית שינוי הנהגה - שנפלו מחר - בבת אחת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, שהרי זה עתה עמדו סביב להר סיני וקבלו על עצמם 'כל אשר דיבר אלוקים נעשה ונשמע' והגיעו לרום המעלה עד ש'אני אמרתי אלוקים אתם ובני עליון כולכם' (לשון הכתוב בתהילים פב ו וכדאיתא בע"ז ה.), כיצד נכשלו ונפלו בבת אחת עד עמקי תהום רבה, לאמר על העגל 'אלה אלהיך ישראל', אין זאת אלא מפני ש'בא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חשך ואפלה וערבוביא לומר ודאי מת משה לכך בא ערבוביא לעולם' (לשון רש"י בפסוק א), וע"י הערבוביא שערבב את מוחם ומשמש את דעתם אירע להם בזאת, ואילו היו מתחזקים לשמור על יישוב הדעת בהתחזקות באמונה בהקב"ה לא היה מצליח להפיל אותם 'מן השמים עד לתוך התהום'.

מהם תצמח ישועתו... אלא יאמין האדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור ואמצעי שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת ובכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל בודאי יקבל בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולות השתדלות כדי להמשיך את הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה.

ובכלל, עדיף לו לאדם שיביט על כל הכסף וזהב כפסולת בעלמא, וכן כתיב בפרשתן (לד א) 'ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים', וברש"י, הראהו מחצב סנפרינון מתוך אהלו ואמר לו הפסולת יהיה שלך ומשם נתעשר משה הרבה, שמעתי לבאר בשם צדיקי הדור שבעיני משה רבינו ע"ה היתה העשירות נחשב כפסולת, ולא זו בלבד שלא הפסיד מחמת כן אלא אדרבה, דייקא מחמת כן העשיר משה, כיון שלא החשיב זאת, כיו"ב מצינו אצל יצחק אבינו ע"ה, שאמרו חז"ל (בר"ר תולדות סד) שהיו אומרים 'זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך' והכוונה הוא שאצלו היתה העשירות נחשב סה"כ כ'זבל פרדותיו' ודייקא בגלל זה זכה לעשירות.

וכבר ידוע שהגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל דיבר פעם על אפסיות ה'מעות', אמר לו אחד השומעים, רבי, אבל הכל נצרכים להם וחיי אדם תלויים בהם, כיצד תזלזלו כ"כ בהם... השיב הגרי"ח, גם נייר הטישיו נצרך לכל ועדיין לא ראיתי מימי אנשים האוספים מהם ערמות ערמות להניחם כירושה לדורות הבאים אחריהם...

ג. מה הייתה תקנתם, הנה איתא במדרש (ילקוט"ש מ"א רמז קפד) שמלאכת בניית המשכן נשלמה בכ"ה בכסליו, אלא שאמר הקב"ה להמתין לחנוכת המשכן עד ר"ח ניסן. ויש שביארו בטעם הדבר, מדוע באמת לא הקימו את המשכן תיכף בגמר בנייתו (ועיי' במדרש מה שנתבאר בזה), ומדוע היה עליהם להמתין עד ר"ח ניסן, אלא הוא מטעם הנ"ל, כי כל מעשה המשכן הוא לכפרה על חטא העגל, ורצה הקב"ה להביאם לידי תיקון החטא משורשו ומעיקרו, על כן אמר להם, עתה, לאחר שכבר גמרתם כל המלאכה, והנכם משתוקקים כבר להקים את המשכן על מכונו ועל תילו - עתה אלמדכם מידת הסבלנות - ורק בעוד כמה חדשים תחוגו את חנוכת המשכן, למען תלמדו ליראה את ה' אלוקיכם כל הימים.

ד. משלו משל, לאיש פשוט שנתנו לו להיכנס אל תוך החדר ששם יושב ה'טייס' ומנהיג את המטוס (עראפלא"ן) בתבונה, והנה חדר קטן זה על כל קירותיו ופינותיו מלא הוא בכפתורים שונים למיניהם, וכולם נעשו למטרות שונות זה לנסיעה, זה לאורה וכו', דבר דבור על אופניו בחכמה נפלאה, ויהי כאשר נכנס אדם זה התפעל מכל מה שראו עיניו, פנה לטייס והצביע על אחד הכפתורים וביקש לדעת למה הוא מיועד, ומה קורה אם לוחצים עליו,

ושתי ולקחת אסתר, וכל הסיבות שסיבבו לדבר הזה, והכל היה הכנה להצלת ישראל, אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים [היינו שבעת הצרה אין בידי בשר ודם להבין מדוע מייסרו הקב"ה], רק מאמינים בלתי ספק לא דבר ריק הוא, אלא שמאתנו טעם הדבר כמדם ונעלם^ה, זאת האמונה טובה גדולה היא לנו, כי

מקבלים שבר על האמונה, וזה 'וראית את אחורי' - לאחר שנעשה תכלית הדבר, תראה ותבין למפרע מה שהיה ומה שנעשה (שהכל היה חסד)^י, אבל לפני לא יראו - קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, עכ"ל. אין לנו אלא להתחזק היטב באמונה שלימה, ולבסוף נראה ש'כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד' (ברכות ס:)^י.

לגלג עליו הטייס ושאלו 'וכי הבנת כבר תכליתם ומטרתם של כל הכפתורים המרובים הקבועים כאן, שהנך בא לברר אודות כפתור זה דווקא...'

והנמשל מובן, מסתובב לו אדם בעולם הזה שברא הקב"ה - כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך, ובא לשאול על איזה מקרה אשר קרהו 'על מה עשה ה' ככה', והרי אין לך 'טפשות' גדולה מזו, וכי יש לו שמץ השגה והבנה בכל ה'הלוך ילך' הנעשה בהאי עלמא, ואיך ירצה להבין פרט אחד קטן מכל מערכת השמים והארץ.

ובזה אמרו לרמז בפסוק (תהלים צב ז) 'איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת'. דהנה מי שהוא איש (עיי' רש"י ר"פ שלח - כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות) יודע אל נכון שאינו אלא בער ולא ידע - שאין בידו שכל ומדע להבין את הנהגת הבורא בעולמו, אבל הכסיל יאמר בטפשותו לא יבין את זאת' - כלומר על פרט אחד מבין כל מערכת שמים וארץ יראה באצבע לומר 'זאת' לא הבנתי (כאומר אבל שאר עניני העולם לבד מזאת הבנתי), והלא אין לך טיפשות גדולה מזו. ה. בדרך זה ביארו בכתוב בפרשתן (לג יג) שביקש משה רבינו 'הודיעני נא את דרכך', א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי' (שם כא), ובגמ' ביארו (ברכות ז.) שביקש משה לדעת דרכיו של הקב"ה 'מפני מה יש צדיק ורע לו רשע וטוב לו', ועל כך השיבו לו 'הנה מקום אתי', פירוש מי שהוא מהלך על הארץ אינו רואה כי אם מחזה מחזה לחוד, אמנם המהלך על כנפי רוח, ועולה ממעל לארץ על ידי עראפלאן (מטוס), הרי רואה הוא כמה וכמה מחזות כאחד. כך א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי', כלומר אם תעלה השמימה - וכן אם תגביה את ה'דעת' שבך להביט על הכל בהבטה שמימית אזי תראה מלמעלה עד כמה כל דבר בחשבון ארוך עם הרבה פרטים ונידונים, וכאשר תראה כמה טובה יש בכל דבר ודבר המתרחש בעולם שוב לא יהיו לך שום קושיות.

סיפר הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע שפעם עבר הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע באכסניא אחת בשנות גלותו, ושמע את בעלת הבית נאנחת ואומרת עד מתי נמשיך נאכל בכל יום ויום 'קאשע' (גריסים), ומתי כבר נשנה את מאכלינו ונתחיל לאכול 'לאקשין' (אטריות). התבטא הרבי רבי אלימלך ואמר, אכן מתי יפסיקו בני ישראל לאכול עוד 'קאשע' שהוא מלשון 'קושיא', היינו מתי יפסיקו להקשות על דרכי הקל הגדול, ומתי יתחילו הם כבר בהנהגה של 'לאקשין' נוטריקון 'לא - קשין', שיאמינו בתמימות ובשלמות ולא יקשה להם דבר ממעשה אלוקינו (הובא באילה שלוחה פר' בשלח).

שאלו את הגה"ק החפץ חיים זי"ע מהו 'א העכרער איד' (יהודי מרומם ונעלה), השיב ה'חפץ חיים' במשל לאדם העומד בסמוך לכותל, שאינו רואה מאומה לפניו מאומה זולת הכותל, אולם אם האיש העומד בפני הכותל אדם גבוה הוא, הרי הוא מביט מעל הכותל ורואה את כל המרחב אשר מצד השני של הכותל ולעיניו נגלו גינות נוי, שם גדילים פרי העץ ופרי האדמה, כיו"ב הוא לענין הבטחון, פעמים ש'כל העולם נעשה לפניו ככותל', ועולם חשך בעדו, שאם הוא יהודי נעלה ומרומם - כלומר בעל בטחון כדת וככון, הרי הוא כאותו הגבוה המכיר ורואה גם את צידו השני של הכותל - שם כבר ממתינים לו טובותיו וברכותיו, והוא רואה שהכל לטובה ולברכה - ולא רק את החושך הנראה מצד זה של הכותל.

ו. יש שביארו (כע"ז בחפץ חיים עה"ת פר' בלק) הא דאיתא בגמ' (שבת נה.) חותמו של הקב"ה אמת, שמדרך החותם שבו עצמו אי אפשר לראות כי אם אותיות הפוכות, אמנם אחר שחתמו בו על הקלף - והסירו מעליו את ה'חותם' אז יוכלו להכיר את האותיות של החותם על גבי הקלף בדרך ישרה, כיו"ב היא הנהגת הבורא, פעמים שבשעת מעשה אי אפשר לעמוד על טיבה, ואף נראה כי הכל 'להיפך', אך באמת אחר מעשה יראה האדם שכן היה ראוי להיעשות.

ז. מאמר זה היה שגור בפיו של הגה"ק בעל ה'קול אריה' אב"ד מאד (ומביא בספרו קול אריה עה"ת, כי תשא אות כט) בשם רבו החתם סופר זצ"ל, והוסיף על זה הוספה נפלאה, דהנה איתא בגמרא (ברכות ז.) 'וראית את אחורי - אמר ר"ש

באר הפרשה - כי תשא

תשא את ראש - באמונתו ישאר ראשו מחוץ למים אף מתוך עסקיו

בפרשתן (ל יב), 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם'. ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל. הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמוז, למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלו לים (כדאיתא 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', פסחים קיח.), והראגות וטרתת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים, זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה הראש והמות לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה גופא בתר רישא גרירא, עכ"ל.

ובן ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפט) בקרא (תהלים קכח ב) 'יגיע כפיך כי תאכל', כי בדווקא אמר יגיע

ובהא גופא טעו בני ישראל בעשיית העגל, שהנה כתב רש"י (לב א) 'כי כשעלה משה להר אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא בתוך ו' שעות, כסבורים הם שאותו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים (היינו) ארבעים יום ולילו עמו, (והרי) יום עלייתו אין לילו עמו, שהרי בו' בסיון עלה, נמצא יום ארבעים בשבעה עשר בתמוז, וכלומר, שבני ישראל לא ידעו שקבלת התורה באה על ידי ההתחזקות בזמן 'לילה', שצריך להיות תחילה 'יהי ערב' ורק לבסוף 'יהי בקר', אלא דימו לחשוב שזמן הכושר הוא בזמן הארה והשגה כשכל השערים פתוחים בעדו ובבחי' יומם. ואכן לבסוף כאשר 'בא השטן וערבב את העולם, והראה דמות חשך ואפלה וערבוביא לומר ודאי מת משה לכך בא ערבוביא לעולם', לא עמדו בנסיון, כי לא היה בכוחם להתחזק מתוך החושך, עד שטעו לומר מת משה ובקשו לעשות להם אלוהים אחרים אשר ילכו לפניהם.

חסידיא מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, ומבאר, שבתפילין של ראש יש בית אחד וזה מורה שהכל הוא אחדות גמור במקורו, ואח"כ מתפרדים ממנו שתי רצועות אחד לימין ואחד לשמאל, של ימין מורה על הנהגת החסד ושל שמאל מורה על הנהגת הדין, ומשם הם שבים להתאחד בתוך 'קשר של תפילין', וכביכול נעשה מב' הנהגות אחדות אחד, כלומר, שלבסוף רואים 'לאחור' ולמפרע (בקשר של תפילין שמ'אחורי' הראש) שאף מה שהיה נראה כשתי הנהגות נפרדות מידת הרחמים ומידת הדין אליבא דאמת הכל אחד, שגם מדה"ד הוא ממקור הרחמים והחסד והיה הכל לטובה. על כן, הראה לו הקב"ה למשה דוקא את ה'קשר של תפילין' ולא הראה לו 'הרצועות', כי שם אכן נראה לעין הגשמי כשתי הנהגות נפרדות אחד של חסד ואחד של דין (הן לפני הקשר, הן לאחר הקשר כשהימין של חסד ארוך יותר והשמאל של דין אינו ארוך כ"כ) ונראה כשתי הנהגות נפרדות - פעמים מביא הקב"ה חסדים על האדם ופעמים דינים ח"ו, רק הראה לו את ה'קשר' למען ידע שבאמת יש רק הנהגה אחת משמים עלינו והיא הנהגת חסד, פעמים באתגליא ופעמים באתכסיא אבל הכל חסד גמור.

ביסוד זה מבאר שם שזהו ענין 'קריאת שמע' שאנו מכריזים ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, 'שמע ישראל' - דע והבן כי בין אם הנהגת הקב"ה עמנו במידת החסד שהרי שם הו-י-ה מורה על הנהגת חסד, בין אם אלוקינו הוא הנהגת הדין שע"ז מורה שם אלקים, באמת ה' אחד הכל הוא חסד (ולכן קוראים קריאת שמע בתפילין כמבואר בברכות יד:, כי שניהם מורים על ענין זה).

כיו"ב אומרים בשם הג"ר שמשון רפאל הירש זצ"ל בפסוק הודיעני נא את דרכך ואדעך (לג - יג), ובגמרא (ברכות ז.) ביארו שביקש משה רע"ה מהקב"ה להודיע לו דרכיו - מפני מה צדיק ורע לו רשע וטוב לו, והנה ה'כתיב' אינו אלא 'דרכך' בלשון יחיד (לא 'קרי' הנקרא בניקוד סגול 'דְּרָכְךָ' כאילו כתיב דרכיך בלשון רבים) לרמז כנ"ל, דאינו אלא נראה כשתי דרכים כשתי הנהגות נפרדות ב'דרך של חסד' ולאידך 'דרך של דין', אבל עפ"י האמת אינו כן, רק הכל הנהגה אחת - כולו חסד, וכל המצבים והנהגות כולם שווין לטובתנו הגמורה.

ח. הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (נאות הדשא ח"א דברים מפי השמועה) המליץ בדברי חז"ל (קידושין כט.) האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, שכמו השט במים, הרי אף שגופו שקוע במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

וכמעשה שהיה עם הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע שהיה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות' שונות

האדם שמא יאמרו שלא היה ראוי וכדאי לבקש עליו רחמים, ועוד, הלא לפי ענוותנותו ושפלותו בעיני עצמו היה לו אכן לחשוב שמצד הדין אינו כדאי שיבקש עליהם רחמים. ומבאר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ליקוטים קמ"ד: ד"ה ואם אין) שאדרבה לגדל ענוותנותו מען משה רבינו ואם אין - שלא תתקבל תפילתי, חוששני שמא יאמרו הבריות שמה שלא קיבל ה' תפילתי היה מאחר שאין הקב"ה שומע לתפילת הפושע והחוטא, והרי אין זה נכון כלל, כי אתה שומע תפילת כל פה - יהיה מי שיהיה, על כן דרש בהתעצמות שישמע ה' לצעקתו, ואם אין וכו'.

ומפורשים הדברים בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק ו) 'אמר לו הקב"ה למשה, כשאני רואה בני אדם אע"פ שאין בהם תהלה ושבת של תורה ומעשים טובים, לא במעשה ידיהן ולא במעשה אבותיהן, אלא רק בשביל שהן עומדין ומודין ומברכין ומשבחין ומרכין תחנונים לפני, אני נזקק להם וכופל להם מזונותיהם, הרי שאף אם יהא האדם בשפל המצב ובתחתית המדרגות יענו אותו מן השמים בתפילתו, כי כל כך גדולה היא התפילה שבעד עצם התפילה

כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שפעמים ועל האדם להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי".

אמנם למעלה זו - שישאר ראשו צף מעל פני המים יגיע רק על ידי האמונה שהקב"ה הוא הון ומפרנס לכל, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך קנאה) וז"ל. שיאמין באמונה שלמה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפילו אם היה הוא יחיד בעולם לא יעדיף להרויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתוספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבבות, לא יחסר ממה שקצוב לו, עכ"ל. אז יבין שלא יתן לו ולא יוסיף לו אם יצרף את ראשו ומוחו ליגיע כפיו, כי כל הנקצב לו ממילא בוא יבוא אליו בכל אופן.

שומע תפילה - הקב"ה מאזין לתפילת כל יהודי באשר הוא בפרשתן (לב לב), 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', וברש"י, 'שלא יאמרו עלי, שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים', ולכאורה קצת צריך ביאור וכי מה אכפת ליה למשה רבינו - העניו מכל

ומשונות, ואחד מהם שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו כמהלך על היבשה בשלווה ובביטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה, אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש - ילמדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע הנה לצפות באותו ערל המהלך מעל הנהר וכפסע בינו לבין המוות. ויענהו הרבי ראה נא, גוי זה מהלך ומסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו ובחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעד ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא דאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם בקל עליון (שאין הפרנסה תוצאת ההשתדלות), שאם לא כן מיד ניפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באבינו שבשמים, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל. ככהאי גוונא פירש הרה"ק מסאטמאר זי"ע את המשנה (אבות ב ב) 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', שלא נקטו יפה דרך ארץ עם ת"ת, להורות לן, שיפה ה'תלמוד תורה' הנלמד בשעה שעוסק ב'דרך ארץ' - במלאכתו ועסק פרנסתו - כי אינו שקוע ב'דרך ארץ' עד שאי אפשר לו לחשוב בענין אחר באותו זמן, ולא להיפך ח"ו 'דרך ארץ עם ת"ת' - שעוסק בדרך ארץ גם בשעת לימוד התורה.

ט. ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ח.) 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

באר הפרשה - כי תשא

ימלאו כל משאלותיו לטובה - ויכפלו לו פרנסתו... וכיו"ב
בשאר צרכיו.

ורחצו ממנו - התקדשות ושמירת עיניים

בפרשתן (ל יח), 'ועשית כיוור נחושת', והנה בכל כלי המשכן נתנה תורה מדה ושיעור בארכם וברחבם, וזולת בכיוור שעשה משה שלא נתפרש מידתו, וצריך להבין 'מה נשתנה' כיוור משאר כלים, ועוד יש להקשות מדוע בכיוור שעשה שלמה בבית המקדש נאמר בו שיעור, ככתוב (דה"ב ב' ד ב) 'ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו אל שפתו, ואילו הכיוור שעשו במשכן לא ניתן לו מדה, וביארו חכמי המוסר, כי הכיוור נעשה מן המראות הצובאות, וכמו שכתבו הראשונים (רמב"ן ואבן עזרא פרשת ויקהל) שהנשים נתנו את המראות שלהן שהיו מיוחדות לדבר עבירה והקדישו אותן לשמים (ורבי אברהם בן הרמב"ם כתב (בפירושו על התורה) שנמלו אבן וזרקוהו לתוך המראה ונפצו אותה לרסיסים), ומשום הכי לא נתנה בה תורה שיעור, כי כל משהו ומשהו של שבירת היצר חשוב מאד לפניו, ואדרבה כמה שיוסיפו ויביאו עוד ועוד יעשו יותר נחת רוח לפניו, וכל התגברות והתגברות חשובה לאין ערוך².

וידע, שהקב"ה שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים חפץ שיהיו בניו תלויים בו¹ ונכנעים אליו, ושיכירו כי בידו הכל ולכן יבואו לבקש מאתו על הכל, ויתקשר אליו על ידי שיהיה סמוך אליו ית' לבקש ממנו את כל הצטרכויותיו. על כך אמרו (בר"ר ג ז) 'נתאוה הקב"ה לעשות לו שותפות בתחתונים'.

נוראות מצינו בכוחה של תפילה בפרשתן, דכתיב (לב י) ועתה הניחה לי וכו', ואמרו בגמרא (ברכות לז.) אמר רב אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שתופס את חבירו בבגדו, ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם. ולכן הוצרך הבורא להפציר בו שיעזבוהו כביכול, והדברים מבחילים על הרעיון עד היכן מגיע כח התפילה שהוא כתופס את הקב"ה בכבודו ובעצמו עד שימלא משאלותיו³.

י. כשהגיע הרה"ק רבי מרדכי מבולגרייז זי"ע לפרק האיש מקדש, הציעו ודברו בו נכבדות להשתדך עם משפחה מיוחסת ועשירה שנתאחדו על שולחנם תורה וגדולה, וסברו הכל שבוודאי ירצה אביו הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע לגמור השידוך, אך לפליאתם סירב המהרי"ד לעשותו, ונימוקו עמו, שאינו חפץ שיקום בנו בבוקר וידע שיש לו לחם לאכול בהרחבה גדולה, 'אדרבה, עדיף טפי שיהא מזונותיו מצומצמין ויצטרך לבקש תמיד מהקב"ה שיזון ויפרנס אותו בהרחבה ובהיתר, ועל ידי זה יהיה לו קשר תמידי עם בורא כל עולמים'.

אמרו חז"ל, כי ביום הפורים 'כל הפושט יד נותנים לו', כי הנה, האוחז דבר מה בידו הרי הוא קומץ ידו וסוגרה לשמור על מה שבתוכה, לעומת זאת הפושט יד מראה שאין לו כלום משל עצמו, ועל כן 'נותנים לו', כי כל ישועתו של אדם באה לו בשעה שידוע שאינו יכול לעזור לעצמו אלא נזקק הוא לישועתו ית'.

יא. בדרך הלצה בעלמא, ראיתי ביהודי שכתב בפלא' (סעל) שלו על מספר הפלא' של פלוני 'פגע', והנה הוא כתב כן לדעת שלא לענות לו כי אין בכוחו לדבר עם 'פגע', אבל אצל הבורא כביכול יאמר להיפך, כי כשהקב"ה רואה שה'פגע' פונה אליו מיד משים כביכול אזניו לשמוע מה יש בפיו לומר, וד"ל. (והעירני חכם אחד שליט"א, שלכן נקראת תפילה בשם 'פגיעה', וכמו שדרשו חז"ל (ברכות כו:) מה שנאמר (בראשית כח יא) 'ויפגע במקום וילן שם' ואין פגיעה אלא תפלה שנאמר (ירמיה ז טז) 'ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בם'.

יב. וכבר אמר מי שאמר שרק שחיטת 'בהמה' איננה נחשבת כמעשה שחיטה עד שיחתוך רוב סימנים, אבל אצל האדם חשובה אפילו שריטה אחת קטנה שהוא עושה למען השי"ת.

וכן פירשו רבותינו בעלי התוס' (מושב זקנים בפרשתן), וז"ל, פר"ש ללמדנו שנתקשה משה והראהו הקב"ה כמין מטבע של אש, ותיממה למה נתקשה משה, וכי לא ידע שעשרים גירה השקל, וי"ל, שעל כן היה תמיה משה והיה אומר מה הוא הדבר שיכול אדם ליתן כופר נפשו, (עיי' תנחומא פר' נשא פי"א, 'אמר משה, מי יוכל ליתן כופר נפשו עור בעד עור'), ואמר לו הקב"ה בדבר מועט כזה יתנו ויהיה כופר לנפשם.

וידחה את מחשבות היצר האומר מה לך כי 'תיקח את עצמך בידים', אף אם תלך לביהמ"ד לא תלמד אלא שעה או שעתיים בלבד, ומעט זה אינו חשוב לפני הקב"ה, כי רק לימוד ח"י שעות ברציפות בהתמדה עצומה נרצה לפני השי"ת, והלא זה אי אפשר לך, על כן אל תלך לבית המדרש כלל. ובאמת מחשבות אלו כינו בקרב קהל יראים קליפת 'אדער גאר - אדער גאר-נישט' (או הכל או כלום), וקליפה קשה זו יש לעקרה מן השורש.

אשר הוא טהור שמע מינה כי בדרך לא היה, כי הדרכים בחזקת סכנה (הובא באבני זכרון, ליקוט, אות קיא). ומוסיף עפ"י (שם, אות קטז), כי מצינו ב' פעמים 'אשרי', א. בתפילה אומרים 'אשרי יושבי ביתך' ומסיימים בו 'תהילת ה' ידבר פי', ובפרק קי"ט פותחים ב'אשרי תמימי דרך' ומסיימים 'תעיתי כשה אובד', לומר לך, שהמקיים 'אשרי יושבי ביתך' והוא יושב בבית ושומר על עיניו, זה האיש קדוש וטהור ובידו לספר בתהילות ה', לעומתו מי שנמצא בדרך ועומד במקום הסכנה סופו ש'תעיתי כשה אובד'... ועוד אמר שמהאי טעמא נאמר מזמור 'אשרי תמימי דרך' ב'תמניא אפי', שהנמצא בדרך עליו לעקם את הילוכו בשמונה דרכים צדדיים בכדי לשמור על טהרת נפשו לכל ייבשל חלילה".

פרי המהירות חרטה - יישב דעתו ולא ימהר למלא רצונותיו בפרשתן (לב א), 'וירא העם כי בושש משה', וברש"י מבאר שהוא מלשון איחור, שלפי חשבונם כבר הגיע הזמן שהבטיחם משה רבינו לחזור ממרומים, ולא המתינו אפילו רגע אחד אלא מיד 'ויקהל העם על אהרן'... וקרה מה שקרה, כאן למדנו פרי באושים של מהירות יתירה (שלא במקום מצוה) כי הגע בעצמך -

ודע כי זה כל האדם לשמור עצמו בקדושה, ועיקר היראה היא בשמירת חושיו, ובראשונה על עיניו, כי מהם תוצאת מעשה, כמו שאמרו חז"ל (במדבר י סב) 'עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרין', וכמו שכתב ה'ראב"ד' (בעלי הנפש שער הקדושה) הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עינים דמתוך שענינו שמורים לבו שמור, ומתוך שענינו ולבו שמורים כולו שמור".

והבי כתיב בזה"ק (תיקו"ז תיקון ע' דף לא.), וכל דינין תליין בדיבורא, וכן בעינין, כמו דאוקמוה מארי מתניתין (ב"ב קלא.) אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, עכ"ל. כלומר שדינו של אדם תלוי בשמירתו על עיניו ופיו.

ובך רמז לה הרה"ק מקאברין זי"ע בפסוק (צפניה ג ב) 'בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'', בשובי את שבותיכם - בגשת היהודי אל עבודת התשובה, בראשונה יקח את עצמו לעיניכם - לשמירת העיניים, ומשם יעלה את כל המדרגות (אמרות משה ערך קדושה וטהרה).

בה אמר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע בשם הרה"ק ה'חווה מלובלין' זי"ע על הפסוק (במדבר ט יג) 'והאיש אשר הוא טהור וברך לא היה', שהאיש

יג. ידוע הגה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל מפארי חסידי ברסלב ב'שמירת עיניו' באופן נפלא עד אין חקר, ושמעתי מכמה וכמה פארי גידולי עיה"ק ירושלים שבקטנותם היו דרים בשכנות למעונו של רבי שמואל, ובראותם אותו מהלך בעניים עצומות היו בטוחים ללא כל צל של ספק שרבי שמואל הינו סגי נהור ל"ע.

בהיותי באת"ק מירון שמעתי מהגה"ח רבי זאב לאנדא שליט"א, שבעת קבורתו של רבי שמואל - כשעמדו שם חשובי קהילת ברסלב, שאל הגר"צ חעשין את הגה"צ הרי"מ שעכטער מה עושה עתה רבי שמואל, הרי"מ הביט בו - וכי מה מקום לשאלה כזאת בזו השעה שמתו מוטל לפניו ומובל ל... ומיד ענה הגר"צ יעצט עפנט ער די אויגען (עכשיו הוא פוקח את עיניו), ובלשון המשתמע לתרי אנפי, כי עד עתה היו עיניו חתומות 'חותם בתוך חותם' ונעולות על מסגר ובריה, ועתה אפשר לו להלך בעיניים פקוחות, כי אין לו כבר ממה לחשוש, והוא גם משל אנשים האומר על מי שנמצא בעת צרה וחשיכה, אזי בבוא עת ישועתו הגדולה הינו פוקח עיניו בנשימה לרווחה, וכך גם ייאמר לגבי נשמתו הקדושה של רבי שמואל, דייקא אחר שנים רבות של עצימת עיניים בזיכור והתקדשות גדולה כמו שזיכך עצמו, עתה בא לו אור גדול ותענוגי קודש.

יד. לעומתו אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, שהזוכה להיות תמים ושלם גם כשהוא מהלך בדרך אשריו ואשרי חלקו וזוכה לתמניא אפי - שמתעלה שמונה פעמים יותר מכאשר היה בבית ופניו מאירות פי שמונה. מסופר שתלמידי הגר"א אמרו לרבהם 'וכי חכמה היא להיות מסוגר בחדר ולעסוק בתורה', השיב להם כי הקב"ה אינו מחפש 'חכמות'..., כלומר שאף אם מעלה יתירה יש למי שהולך ברחובות עיר ושומר על עיניו, אך אין הקב"ה חפץ שיביא האדם ניסיונות על עצמו.

סיפר הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל ראב"ד העדה החרדית בעיה"ק ירושלים, שכשהיה אברך צעיר לימים עלה הרה"ק רבי שמחה בונים מאוטוואצק זי"ע לאה"ק, והלך ברחוב ומשמשי הלכו לפניו לסלק את הנשים, ותמה רבי פנחס במחשבתו מה ראו לעשות ככה שלא כדרך כל הארץ, ותוך כדי שהרהר בדבר פנה אליו הרה"ק ואמר לו 'אברך, וכי שכחת מה אמר שלמה המלך (משלי ג ז) 'אל תהי חכם בעיניך', בעיניים לא עושים 'חכמות'...

באר הפרשה - כי תשא

אילו היו ממתנינים עוד יום אחד והיו מקיימים בעצמם 'חכי כמעט רגע עד יעבור זעם' לא היו באים לידי חטא, שהרי משה היה שב כשהלוחות בידו והכל על מקומו היה בא בשלום, אך מאחר שהיו בהולים אבדו שיקול הדעת ולא היה בידם כח לעצור בעצמם ולו לזמן מה אזי אכן - 'פרי המהירות חרטה' טו, ועד היום אנו סובלים בגלל אותו החטא טו.

בי עיקר כוחו של היצר שמבלבל את האדם ומבעיר בו אש זרה אשר לא ציוה ה'. למלאות תאוותו

ידוע המעשה בבחור שהיה צריך לצאת מהשיבה וביקש רשות מהמשגיח הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שאלו אם אינו חושש על עיניו לבל יפגמו במראית אסורה, ענה הבחור שאינו מתיירא, נענה לו רבי אליהו, הנה אני כבן שמונים שנה, ובעין אחת איני רואה כלל ואף השניה חלשה היא, ואעפ"כ מורא עולה על ראשי בטרם צאתי אל הרחוב, ולא עוד אלא שאני נושא כפי בתפילה שלא אכשל ח"ו, ואתה בחור צעיר עם שני עיניים בריאות וטובות כיצד לא תפחד...

וכבר היה מעשה אצל הרה"ק ה'בבא סאלי' זי"ע שגילה פעם לאחד שידוע היכן היה בשעה פלונית וראו בעליל שרוח הקודש מדברת מתוך גרונו, כששאלוהו כיצד זכה לגילויים נשגבים אלו, השיב 'כאשר שומרים על העיניים מלראות דברים שאין צריכים זוכים שיפתחו העיניים לראות מראות אלוקים'.

טו. וז"ל הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (שערי קדושה א ו) וז"ל, שים נגד עיניך תמיד, אל תבהל ברוחך לעשות שום מעשה ולדבר שום דבור הקל עד תהיה מתון מתון במחשבתך אם תעשה או תדבר ואם תחל, כי פרי המהירות חרטה ואין עוד תקנה להחזירה אל נדנה. עכ"ל. כאן למדנו אורחות יושר ודרך חיים - שכל הרוצה לזכות לקנין הקדושה שלא להיות עבד לרצונותיו ותאוותיו, עליו להתנהל עמהם במתינות נפלאה. כי עיקר כוחו של היצר בכך הוא ש'מרתח את הדם' עד שהאדם מאבד את יישוב דעתו וממהר למלא תאוותו מתוך חיפזון, והבהילות היא היא ההיפך הגמור של קיום מצות עשה של 'ונקדשתי' (ויקרא כב לב, ונקדשתי בתוך בני ישראל), שהרי אם היה ממתין זמן מה ושוקל בדעתו שכר עבירה כנגד הפסידה אזי בודאי לא היה הולך אחר יצרו, אלא שכל כולו אחוז בסערה ובחפזון, ועל כגון דא נאמר ביותר ש'פרי המהירות חרטה'. וללמדנו שלא למהר להשיב למחרפיו, וכן כשיש לו איזו עקיצה טובה לעקוץ בה את חברו יעצור עצמו עכ"פ מעט, וכן בבוא לפניו איזו 'הבטה' וראיה שנראה לו שמבלעדיה חיו אינם חיים... יעצור בעצמו ויראה שחיו נשאר לו לשלל.

טז. בדרך זה אמרו על לשון הכתוב (איוב לו ב) 'פֶּתַר לי זעיר', ופירשו רש"י והרלב"ג המתן לי מעט, ונרמז בזה כי היופי של יהודי וה'כתר' על ראשו הוא שיכול לומר 'פֶּתַר' - המתן... ועוד יתבאר שעל ידי שאומר פֶּתַר נותן הוא כתר להקב"ה. ועד"ז ייאמר גם במה שמצינו בגמ' (ברכות כז:) שאמר רבי אלעזר בן עזריה 'איזיל ואימליך באינשי ביתי', שאלך ואתייעץ עם בני הבית אם להסכים לקבלת הנשיאות, שבזה שאינו מסכים מיד הרי הוא ממליך את הקב"ה.

וכאותה תשובה שהשיב הרה"ק רבי שלומ'קה מזויעהל זי"ע לבחור שהחל נופל מטה מטה, וכל המחנכים שבירושלים הרימו את ידיהם בייאוש ממנו, אך ר"ש שלח לקרוא לו (על אף שכמה מה'חכמים' אמרו כי אינו מן הראוי שיבזז הרבי את זמנו לריק על זה הבחור - כי רבים וטובי המחנכים לא יכלו לו. אך הרבי בשלו) ואמר לו, דע לך, כי נחת רוח מרובה יש לבורא עולם מכל בר ישראל הנלחם עם יצרו יותר מנחת רוח שיש לו מהמלאכים - אף אם לבסוף נצחו היצר. והנה אמרו חז"ל (במדרשם על הפסוק בקהלת ד יג) כי היצר נקרא 'מלך זקן וכסיל', והנה את פקודת המלך שומרים לקיים על אתר, ללא שום שהיות עיכובים ומניעות, וזאת אבקשך אל תעשה את היצר למלך, אלא דחהו אפילו במעט. סוף דבר שנעשה הבחור הנ"ל לחשובי קרתא דשופריא.

אמנם כל זה הוא ב'סור מרע', אכן ב'עשה טוב' הוא להיפך הגמור, שכשבא לידו דבר מצוה לעשותו או התעוררות טובה לשפר מעשיו אזי בא היצר ואומר לו 'ממחר'... וצריך להילחם בטענה זו בכל הכח ולהתחיל מעכשיו. ובזה ביארו מה דאיתא בגמ' (מגילה טו:) 'מה ראתה אסתר שזימנה את המן (למשתה עם המלך), רבי אליעזר אומר פחים טמנה לו, ולא נתבאר היכן מצינו שטמנה לו 'פחים' בסעודה, אלא הכוונה היא כי אסתר אמרה אז 'ומחר אעשה כדבר המלך', כיוון ששמע המן דברים אלו 'ומחר אעשה' הרגיש שהיא עומדת לצדו, כי מטבע לשון זה 'ומחר' שייכת להמן ולצד הסט"א, ושוב לא נזהר ממנה כי חשב שהיא 'משלו'...

חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה (קפץ לירדן אחריו), אמר ליה חילך לאורייתא וכו', א"ל [רבי יוחנן לר"ל] אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי, קביל עליה בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר (- רצה ר"ל לחזור לאחוריו להביא את בגדיו ולא היה בכוחו), ופירש"י, ולא מצי לקפוץ כבראשונה דמשקיבל עליו עול תורה תשש כוחו, אך יש שפירשו, שמשקיבל על עצמו עול תורה שוב לא נהג בבהילות ובחפזון לקפוץ לתוך הנהר בבת אחת, אלא נהג במתינות מתוך מחשבה מקודם י"ב.

אך להעביר את החלודה - הכל כפי הכנתו

בפרשתן (לא יג), אך את שבתותי תשמורו, דרש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (כי תשא תרל"ב ועוד), שהוא על דרך שדרשו חז"ל (ספרי במדבר לא כב) 'אך את הוהב - שצריכין להעביר את החלודה', כיו"ב

תיכף ועכשיו, והפחו במים הוא בעוכרנו, כי אם היה האדם ממתין אפילו כמה רגעים אזי היה האש מצטנן... וחזור אליו יישוב הדעת, וכבר לא היה שומע לו. מעתה יבין האדם, גם כשהוא מרגיש שהוא 'מוכרח', ואם לא יספר עתה את ה'פעטע שטיקל לשון הרע' (לה"ר עסיסית) וכיו"ב מי יודע מה יקרה לו ח"ו, עדיף לו להמתין לבל הפחות כמה רגעים, ויאמר ליצרו, אכן אשמע בקולך אך לא עכשיו ברגע זה אלא רק בעוד כמה דקות... ובשיגיע הזמן ההוא כבר יראה שבאמת אינו מוכרח כל כך... כי כבר יעזבנו היצר ויצטנן".

המקבל עליו עול מלכות שמים באמת ורוצה להתקדש הרי הוא שוקל ובודק כל מעשה בטרם יעשהו האם נכון הוא לעשותו. ובכך פירשו מה דאיתא בגמ' (ב"מ פד.) 'ומא חד הוה קא סחי (- רוחץ) ר' יוחנן בירדנא,

יז. הנה כתיב ברש"י (בראשית לב ד) על הפסוק 'ארצה שעיר' - 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארקיי זי"ע (שהיה מכונה 'הצדיק השותק'), וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועטת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידים שאף כשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחבירו וכיו"ב ידחה עד כמה שאפשר לו, וייטב לו בזה ובבא (מובא ב'עשר נפלאות' אות פ"ד).

הוסיף בה הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע (זר זהב אמרות טהורות ד"ה רש"י וישלח), דבזה שדחה את הדיבור לסוף התיבה ולא ענה לרעהו 'מיד'... הרוויח שנהפכה האות לה"א, שהיא אתא 'קלילא' במקום למ"ד שאינו קלילא, כלומר, שאף שהטיח בחבירו את ה'פסק' וה'נזיפה', מכל מקום מכיוון שאיחרו מעט, כבר לא היו הדיבורים עם כל הברען (רתיחה) ולא הזיקו הדיבורים לא לשלום בית ולא לחינוך הבנים וכיו"ב.

וכבר ידוע מה שהביא ה'חפץ חיים' בהרבה מקומות את לשונו של הגר"א זי"ע בשם המדרש 'וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער', ומדייק ה'חפץ חיים' (בהקדמה לספרו 'שמירת הלשון', וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע) שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע כמימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה.

וכן בענין האכילה, ההמתנה והמתינות תצילנו מכל רע, היה אומר הגה"צ רבי אהרן אייזנבערג אב"ד זי"טאמיר זצ"ל שהיה מחסידי קארלין (בעיה"ק ירושלים), שאינו מוותר על הישיבה בין חברים מקשיבים ב'שבת אחים' בליל שב"ק, כי ע"י 'שבת אחים' זה ניצל ממוות לחיים, וכך הווה מעשה, באחת השבתות נסובו הדיבורים ב'שבת אחים' אודות דברי הרה"ק ה'חוזזה מלובלין' זי"ע (אבני זכרון, ערך אכילה) על דברי הגמרא (גיטין ע.) 'סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה' שאין הכוונה שלא לאכול רק למשוך ידו ולאחר את האכילה. והנה, ביום השבת ב'קידושא רבה' הגישו לפני הקהל הרעב (אחר תפילת שבת ארוכה בהתלהבות בקולי קולות כמנהג קארלין) 'קוגל' רותח שהיה ריחו הטוב נודף לתוככי האף והנשמה, ומאחר שזכר את הנאמר החל מפרר את הקוגל לפירורים קטנים כדי לקרר את תאוות הלב, ומצא בו... מסמר... ואילו היה אוכלו כפי הרגילות היה ח"ו מסוכן...

יח. ועוד בזה הוא גם לגבי עסק התורה, שהיצר הרע רוצה לבטלו מלימוד התורה, ואי אפשר לבוא לאדם להסיתו שלא ילמד כלל, שהרי פשיטא שלא ישמע לו, מה יעשה, יבוא בתחבולות ובערמה לאמר לו 'לכשתפנה תשנה', הרי הוא מעמיד לפניו כמה וכמה עיסוקים ואומר לו, ראה נא עד כמה עיסוקיך אלו דחופים ו'חשובים' ב'פיקוח נפש' ממש, אוי לך ואוי לנפשך אם ח"ו תדחה לסדרם אחר לימודיך, וכשתכלה עסקיך ותפנה אזי תשנה, ובכך

ב ג) 'ויברך אלוקים את יום השביעי' - רבי ישמעאל אומר, ברכו בִּמְן וקדשו בִּמְן, ברכו בִּמְן - שכל ימות השבת היה יורד עומר, ואילו בערב שבת שני עומרים, וקדשו בִּמְן - שלא ירד בו כל עיקר, והוא פלא, הרי 'שית אלפי שנים העולם קיים', וכי זה הוא 'קידשו וברכו' - בדבר שהיה רק לשעה, במשך ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, אלא, דכוונה עמוקה הטמינו חז"ל בדבריהם הקדושים אלו, כי 'בירכו וקידשו' דומיא דמן - כמו שבאכילת המן היו יכולים למעום כל הטעמים שבעולם (יומא עה.), כמו בן בענין טעמו של שבת - ביד האדם למעום איזה טעם שירצה²², אלא, שהחכם יבחר להרגיש נועם קדושת השבת, להתעדן באהבתו ויראתו יתב"ש, ואילו מי שאין בו דעת נהנה מדברי הבאי הבל וריק.

יֵאמֶר לעניין השבת שצריך להעביר את החלודה שבלב, כלומר, שיעביר את הפסולת מלבו²³ - שיכין עצמו במשך ששת ימי המעשה בהכנה רוחנית ובטהרת הנפש לקראת שבת²⁴, וממילא תתפשט קדושת השבת בכל הדברים גם בימות החול²⁵ ולזה צריך שמירה, 'והשמירה היא על ידי הרצון וההשתוקקות שבימות החול, שצריך להיות כל המעשים רק לצורך השבת, להיות נחת רוח להשי"ת'. וכן תלוי בעבודתו ביום השבת, שככל שישקיע יותר מתוך אהבה ורצון כך יזכה להרגיש נועם שבת ולהיות כלי קיבול ראוי לברכת השבת ואז יחולו עליו השפעות הקדושה והברכה של מתנה טובה זו ששבת שמה.

וכפי שביאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (שמות ע"ב קכח), מה שדרשו (בר"ר יא ב) על הפסוק (בראשית

גורר אותו מעסק זה לטירדא זו עד ש'לא תיפנה', וכל כוחו של היצר בכך שמראה לו שמוכרח למהר ולהתעסק עתה באותם עניינים, ומי יודע מה יארע אם ידחה אותם לאחר זמן... והעצה היא להשיב ליצרו באותו מטבע לשון, 'לכשאשנה אפנה', כלומר עתה אשב ואלמד ולאחר שאסיים חוק לימודי אזי אפנה להתעסק באותם עסקים. והנהוג כן ייווכח היטב שכל אותם 'הדברים הבורחים שמוכרחים לעשותם מיד' לא היו דחופים כל כך ואינם 'פיקוח נפש'..., ורק היצר הרע הוא שניסה לבלבלו בכדי לגרום שיתבטל מלימודו.

יט. ומשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אומרים, שהרי 'גוי ששבת חייב מיתה' (סנהדרין נח:), אמור מעתה, שעל כל יהודי מוטל לעקור בערש"ק את החלק הנכרי שבו 'ולהתגייר' כדי שלא יהא בכלל 'גוי ששבת'.

כ. וכדהוה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, דבמקום אחד (ביצה יז.) אמרו חז"ל שניתנה שבת במתנה לבני ישראל, ואילו במסכת ע"ז (דף ג.) אמרו 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', ואי אמרת מתנה היא מדוע צריך לטרוח להשיגה, הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, שפעם ביקש כפרי אחד מהרה"ק בעל ה'באר מים חיים' זי"ע שיגלה לו איך משיגים דביקות והשגה בשב"ק כמו שהוא מרגיש [כידוע שהיה מפורסם בהתענגותו בנועם קדושת שב"ק, ומקובל בפי העולם, שאף קומת גופו גבהה כמדת ראש יותר מבאמצע השבוע], תמה ה'באר מים חיים' על שאלתו, והשיב לו בפשטות 'הלא אור השבת הוא כאור החמה, ומי שאינו מתחמם לאורה סימן מובהק הוא שענינו מזופפות בקליפה עבה...', והכי נמי בודאי ניתנה השב"ק במתנה לבני ישראל, אולם כדי לבטל את המעכבים מבשר ודם להרגיש באור הגדול הזורח בשבת עליו לטרוח בערב שבת תחילה, וכפי טרחתו והכנתו לסלק הזפת והזוהמה שנדבקו בו בכל ששת ימי המעשה כך יזכה ליהנות מן השבת.

כא. כך כתיב בפרשתן (לא טו) 'ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קודש לה', וברש"י, שבת שבתון - מנוחת מרגוע ולא מנוחת עראי. והדברים סתומים וחתומים, שמה התכוון רש"י לומר בדבריו אלו, מהו מנוחת עראי ומהו מנוחת מרגוע. וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרנ"ב ד"ה בפסוק) שלא תהא מנוחת יום בשבת רק מנוחת עראי - לשעתה ולזמנה כלומר ליום השבת בלבד, אלא שתהא מנוחת מרגוע אף לכל ימות השבוע, ושהשפעת הקדושה של שבת תמשיך גם לששת ימי המעשה.

כב. מפורסם משלו של המגיד מדובנא זי"ע, מעשה באיש עני ואביון שביכה את מר גורלו לפני הצדיק, את רוב עניו ודחקו, שאלו הצדיק, האם יש לך אלו מעות בבית, ענה האיש, אכן, כל ימי הנני חוסך פרוטה לפרוטה כדי שאוכל להתפרנס מהם בשנות זקנותי, הורה לו הצדיק 'קח את כל הכסף שיש ברשותך ולך עמו לשוק, והעסק הראשון שיציעו לך תמהר לעשותו, ויעזור לך ה' שתצליח מאד בזה', בלב מלא שמחה מיהר העני אל ביתו כשהוא מאמין באמונה תמימה שדבר אחד מדברי הצדיק לא ישוב ריקם, ועל אף שכבר הייתה השעה מאוחרת מאד העיר את בני ביתו משנתם ודרש מהם שיוציאו ממקום המחבוא את כל כספי חסכוניהם כי הרבי ציווה עליו להשקיעם

ולנסות, כי כאשר יבין את דעתו ותהיה יראת ה' בלבו באמת, ויהיו מעשיו רצויים, אז בוודאי לאחר שטבל בערב שבת בכוונה רצויה לקבל קדושת שבת - יבין בדעתו שניתוסף לו נשמה יתירה, כי ירגיש בנפשו יראת הרוממות שבאה לו, עד שתבער בו אהבת ויראת ה', וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים, בלא שום ספק, אבל כשאין נשמתו טהורה אז לא ירגיש בקדושת השבת.

יום שבת מנוחה - ישכח צרותיו ומעוקותיו ויוושע מהם
ובבוא יום השבת ישכח מכל צרה דאגה יגון ואנחה,
 וכן איתא מהה"ק ה'שפת אמת' (ויחי תרנ"א) אמר מו"ז ז"ל... כתבו חז"ל (שבת קיח.) המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, וביאור 'המענג השבת' - שמסיר דעתו מכל המעיק עליו, ולקיים עונג שבת הוא מניח ומסיר דעתו מכל הדאגות וזנח, לכן מסירין ממנו כל המצרים, כלומר שלגמרי יסורו ממנו כל צרותיו ומעוקותיו. ובוזה מבאר השפ"א את מטבע שתקנו אנשי כנסת הגדולה (בתפילת מוסף) מענגיה לעולם כבוד ינחלו (הרוקח פירש שתיבת

ומה מאוד יש להשגיח מעשיו ביום השבת^כ, שהרי הקב"ה מעלה את האדם להיכלו ולבית גנזיו וכנזכר לעיל, ואין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך' (ל' הרמ"א אור"ח א א), כ"ש כשישים האדם אל לבו שהוא עומד בבית המלך, בחדרים הפנימיים של המלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, והוא עומד עליו ורואה במעשיו.

נוראות אמר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע, שהרועה
לדעת כמה הוא מקושר ודבוק לבורא כל
עולמים יבדוק ויבחן את עצמו ביום השבת, כי כמידת
דביקותו בשבת כך הוא דבוק בהקב"ה, ומפרש בזה
הפסוק בפרשתן (לא יי) 'ביני ובין בני ישראל אות היא'
שהשבת היא 'אות' לבחון ולדעת כמה חוזק הקשר
'ביני ובין בני ישראל'.

בעין זה כתב ה'חיי אדם' זצ"ל בספרו 'זכרו תורת
משה' (סימן א אות ב), וז"ל, יכול האדם להתבונן

בעסק טוב, עקרת הבית הביטה בו כמי שנטרפה דעתו, מה אתה סח, ומה אירע עמך, ועוד להעירני לשם כך באמצע הלילה, לעומתה ענה האיש בקולות וברקים הבו לי המעות בדחיפות... והיא משכה ידה מלתת לו, עד שנתפתחה ביניהם תיגרה קשה... בצר לו חזר אל הצדיק וסיפר מה שעבר עליו בלילה, נענה הצדיק ואמר: אכן, כי ה'עסק הראשון' שבא לידך הצליח מאוד, זו המריבה שהיתה בינך לבין אשתך...

והנמשל, ביום השבת קודש הקב"ה משפיע ברכה מרובה לכל בריה, אלא שהכל תלוי באדם עצמו באיזה 'עסק' יזכה להתברך, כי אם יבחר בטוב ובחיים יזכה להתעלות מעלה מעלה במדרגות התורה והיראה, אך אם חלילה יתעסק בדברים של מה בכך ובעניינים טפלים יראה ברכה במעשים אלו, והלא שוטה ולפתי יחשב אם יאבד הון רב ברוחניות תמורת דברים גשמיים החולפים ועוברים כהרף עין וכחלום יעוף, לפיכך כל משכיל יתאמץ ברוחו לעסוק בתורה ובתפילה ובודאי יהא השי"ת בעזרו.

כג. ביתר שאת הסביר כן המגיד מדובנא זי"ע בדרך משל, לעשיר שהזמין אצל החייט כמה בגדים יקרים ונאים לבנו הקטן, משהגיע לקבל את הבגדים התנצל החייט שלא הספיק לסיים את תפירת המלבוש העליון (רק את החלקים הפנימיים דוגמת מכנסיים וועסט), והבטיח לסיים את מלאכתו בקרוב, העשיר הסכים להמתין מלקחת את החלק שכבר נתפר, אבל הילד לא רצה להמתין, ובהתרגשותו דרש מאביו שיתן לו ללבוש את שאר מלבושיו החדשים, גברו רחמי האב על הבן והסכים לו, בשמחה רבה בשם הילד ופנה כדרכו לשחק עם חבריו בחוץ. כדרכם של ילדים לא היה נזהר לשמור על מלבושיו ונתלכלכו ברפש וטיט מכף רגל ועד ראש, משראה האב את אשר נעשה שמח על שלא נתן לו עדיין את המלבוש העליון, כי עי"ז לא בא לידי טינוף, ובבוא הזמן וכבר נגמרה מלאכתו של הבגד העליון מסרו ביד הקטן והזהירו שלכה"פ יהא זהיר שלא ללכלך גם בגד זה.

והנמשל, הקב"ה ברא את העולם בששת ימי המעשה והאדם נברא ביום השישי, ועוד באותו יום נכשלו אדם וחוה ואכלו מן עץ הדעת ובוזה נפגמה כל הבריאה, אבל פגם זה לא נגע אלא בששת ימי המעשה כי יום השבת קודש נשאר בשלימות בלא שום רבב, לפיכך נצטוונו 'אך את שבתותי תשמורו' רק הם נשארו לכם לשלל - אנא השאירו אותם נקיים ומצוחצחים, ולא ללכלכם בפגמי עוונות ח"ו, אלא יעסוק האדם במצוות ומעשים טובים וישמור על המתנה הטובה שקיבל מבית גנזיו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

בסעודת ליל שב"ק יווכח בהשפעות הרבות למעלה מהשגתנו הנשפעות בשבת ובפרט בליל שבת, פוק חזי כפל הלשון לרוב בתיבות 'ברכתא' ו'חדוותא', ללמדנו על שערי הברכה הפתוחים לרווחה, וברכת ה' היא תעשיר.

תרומה לה' - מצוות צדקה וחסד

בפרשת שקלים (ל יב-טו), 'ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם, ולא יהיה בהם נגף... לתת את תרומת ה' לכפר על נפשותיכם', הנה, התורה הקדושה נצחית היא ולכל דור ודור דברים אמורים - לעסוק בצדקה וחסד, ולהעניק משלו לאחרים, ולא דוקא לבית המקדש אלא לכל מקדש מעט ולשאר צרכי צדקה, להאכיל עניים ורעבים וכיוצא באלו¹, ועל כך אמרה תורה (שמות ל יב) 'ולא יהיה בהם נגף', וכמו שכתוב (משלי י ב) 'וצדקה תציל ממות', ואמרו (שבת קנו): 'צדקה תציל ממות - ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה', ועוד כתיב (משלי כא יד) 'מתן בסתר

לעולם מתפרשת ינחלו לעולם - נחלה בלי מצרים) ולפי הנ"ל פירוש שמענג אותה 'לעולם' - ואפילו בעת צר לו מניה הכל ומענג השבת ולכן כבוד ינחלו בלי מצרים².

ומקורו טהור בגודל שכרם ב'מדרש רבה' (בשלח סוף סימן כה) דאיתא שם, השומר שבת גוזר גזירה והקב"ה מקיימה שנאמר (ישעיה נח יג) 'אם תשיב משבת רגלך' מה כתיב אחריו (שם יד) 'אז תתענג על ה' כמה דתימא (תהלים לו ד) 'והתענג על ה' - ויתן לך משאלות לבך'. ולא עוד אלא כל מה שאתה אוכל בעולם הזה אינו אלא מן הפירות אבל הקרן קיימת לך לעולם הבא, שנאמר (ישעיה שם) 'והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר³יה'.

וכבר איתא בן בוז'ק (ח"ב פח.) כל ברכאן דלעילא ודלתתא ביזמא שביעאה תליין, כי השבת היא מקור הברכה והיא כעין מעיין אשר ממנו נמשכים כל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות בכל העולמות העליונים והתחתונים⁴. והמעיין בוז'ק שנהגו לאומרו

כד. הנה איתא מהרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (שלח תרע"ז) הנה אמרו ז"ל (מכילתא על הפסוק שמות כ ט) 'שיהיו כאילו כל מלאכתך עשויה' - שלא תהרהר אחר מלאכה, ושמעתי מפי כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה (ה"ה הרה"ק האבני נזר' זי"ע) שמדה זו נוהגת בכל עניני אדם, ואפי' מי שיש לו חולה בתוך ביתו רח"ל אם אפשר לו להתאפק שלא יצטער ויהרהר בעגמת נפשו בודאי יתרפא, כאמרם ז"ל (שבת יב:) יכולה היא שתרחם, עכדה"ק.

וכבר כתב החיד"א (מתוך מדבש אות ו) ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת השבת, וביום שבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם ושמחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא עכ"ל.

כה. וכבר אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם שבת), ומה המחלל את השבת במיתה קל וחומר כשמקיים את השבת שנותנת בו חיות.

כו. סיפר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע שפעם החליף הצאר הרוסי את בגדי מלכותו ולבש בגדים פשוטים כאזרח מן השורה ויצא לנדוד על פני הממלכה לראות את שלום הארץ ומה עליו לתקן. ונכנס לבית יהודי תם וישר ושאלו הצאר למלאכתו והשיב כי מלמד תינוקות הוא, נענה הצאר ואמר 'א' שיינע פרנסה', חזר המלמד ושאל ומה עיסוקך, גילה לו הצאר כי הינו המלך בכבודו ובעצמו, הגיב הלה בכסילותו ובתמימותו אכן א' שיינע פרנסה..., ולא הבין כי המלכות אינה עסק המניב פרנסה מכובדת אלא כל הארץ שלו היא, ולו הכסף והזהב של כל המדינה.

המשיך החתם סופר לאמור, כי החושב שהשבת היא 'שיינע פרנסה' וסגולה טובה הרי כסילותו היא אלף פעמים יותר מטיפשותו של אותו מלמד, שכן השבת היא עצם הברכה, ומיניה מתברכין כל שיתא יומי, והלה מדמה שהיא עוד 'פרנסה' טובה...

כז. בימיו של הב"ח התגורר בעיר קראקא יהודי חשוב מעשירי העיר, שהיה מרבה לפזר מעותיו לצדקה, כן היתה לו קביעות ללמוד עם הב"ח בענייני צדקה לידע את המעשה אשר יעשה בהלכות אלו. באחד הימים הגיע יהודי מוזג אל הב"ח וסיפר לו כשדמעתו על לחיו, שהנה מזה שנים רבות נוהג לחכור את הקרעטשמע (בית המזיגה) מהפריץ בעיר, אך עתה בא איש אחר ורוצה להסיג גבולו, על ידי שיוסיף לפריץ על דמי השכירות וממילא ישכיר לו הפריץ את בית המזיגה, ועל ידי זה תתמוטט מקור פרנסתו. שלחו הב"ח לעשיר זה שיאמר לו בשמו שילך אל בית הפריץ (המכירו) ויפעל אצלו לטובה בעד אותו המוזג.

יכפה אף', לכן כל חכם יעשה בדעת לפור מעותיו ויזהר לתת משלו בהרחבה ובסבר פנים יפות כי אינו לצדקה ואז ינצל מן הפורעניות^{יח}.

מיהר המוזג לבית העשיר, מששמע העשיר את דבר השליחות התנצל שאין זמנו בידו ליגש עתה לבית הפריץ, מאחר שהוא מוכרח עתה לסדר ענייניו לקראת היריד בלייפציג, והבטיחו נאמנה כי תיכף לאחר שיחזור מלייפציג ילך אל בית הפריץ ויסדר את העניין המבוקש. אך היהודי שצרתו עמדה לנגד עיניו הרבה להפציר בו שיחיש לילך אל הפריץ בהקדם, החל העשיר לפייסו בדברי אמונה 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד ר"ה', ואף המתין לפניו מאמר חז"ל (יומא לח:) 'אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו כמלא נימא', בליט ברירה פנה המוזג לביתו. אך בהגיעו לביתו, סיפר כל הדברים האלו, גערו בו בני ביתו שאינו אלא בטלן ולא יוצלח, והמשיכה לקונן שמי יודע מה יהא בינתיים עד שיחזור העשיר מהיריד שמא יתרצה הפריץ להעביר את בית המזיגה מחזקתנו, וככה רבו הטענות והטרוניות כל אותם הימים עד שחזר העשיר מהיריד, אך העשיר שמר את הבטחתו ותיכף בחזרתו מהיריד טרם פנה לנוח בביתו מיהר אל ארמון הפריץ, וסידר את העניין על הצד היותר טוב, ואכן נשאר בית המזיגה בידו של אותו יהודי.

לימים הלך אותו עשיר לבית עולמו, ואחר זמן נגלה אל הב"ח בחלומו, וסיפר לו מה נעשה בדינו - שחברי בית הדין של מעלה פסקו ששכרו הרבה מאוד על פי פעלו, ומקום של כבוד התבצר לו בגן עדן פנימה יחד עם הצדיקים והחסידים. אך בבואו להיכנס אל גן העדן נעמד לו מלאך בפניו ולא נתן לו להיכנס ולבוא, שאלו העשיר מי אתה, ענהו המלאך כי הוא המלאך הטוב שנברא מהמצווה הרבה כאשר נחלץ לישע אותו מוזג והשתדל עבורו אצל הפריץ, אמנם אינני מניחך להיכנס בשערי גן עדן, בעבור הזמן שנתעכבת מלעזרו, ובינתיים רבתה המהומה והמריבה בבית המוזג מחמתך, ולא הועילו לו כל התחנונים בפני המלאך, עד שחזר הדין לבית דין של מעלה... ונפסק 'פסק האחרון' שוודאי יוליכוהו עתה לגן עדן, אלא שיצטרך להמתין בשערי גן עדן כמספר הימים אשר הוצרך המוזג להמתין עליו לחזרתו מהיריד, והנה כמה זמן עמדתי שם לא אדע, אך זאת אדע כי היה הדבר נדמה בעיני כחודשים ושנים רבים, בראותי את הצדיקים מתענגים בתענוגי הנצח והריח הטוב העולה משם ואני עומד ומצפה...

באותו היום כינס הב"ח את כל בני העיר וסיפר להם את המעשה כולו, ללמדם עד כמה יש להיזהר שלא להתעצל ולא להחמיץ כל הזדמנות של עשייה לזולת, וגמילות חסדים בכל דרך ואופן שהיא, כי 'מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה'. כח. פעם שאל הגאון בעל 'שבט הלוי' זצ"ל את הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל כיצד זכיתם ל'כח' עליון כזה שכל ברכותיכם ותפילותיכם מתקבלים בשמים ופועלים פעולתם לטובה... תחילה ניסה ר"י לבטל את עצמו ושאל מנין לכם שהם פועלים... אבל משלא נתקבלו תירוציו נענה ואמר, שמא כל זה ב'מידה כנגד מידה' כי קהל גדול בא אלי והנני שומע ומקשיב לכל יחיד ויחיד מהם ב'סבלנות' עצומה, אין איש היוצא מביתי מבלי שנשמעו כל דבריו באוזן קשבת, על כן גם בשמים אומרים נשמע בסבלנות את כל דבריו עד תומם ונמלא את בקשותיו ותפילותיו.

הגה"צ מצעהלים זי"ע פירש בדרך הרמז במה שאמר (ב"מ כג:) בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במיליהו במסכת פוריא ובאושפיזא, שר"ל בתלת מילי - שיש ג' דברים וכוחות לרבנן שעל ידם משני מילי ומבטלי גזירות, במסכת - על ידי שלומדים הם את התורה [וכבר היה מעשה, שבאו לפני החתם סופר בשעה שעמד באמצע השיעור, וגוללו לפניו צרתם הגדולה שמושל העיר מציק ומתאנה להם עד מאוד, ובקשו מהחתם סופר שיתפלל להעבירו מן העולם, ובאבוד רשעים רינה, אמר להם החת"ס בלשון תמייה, להתפלל... (כלומר, וכי נצרך אני להתפלל על כך) והרי בדיבור המתחיל אחד של תוס' ניתן לבערו ולכלותו ברגע אחד, אך כבר נאמר (משלי יז כו) גם ענוש לצדיק לא טוב (וכדאיתא בברכות ז.)]. פפוריא - בפורים, ובאושפיזא - על ידי הכנסת אורחים, שעל ידי שאדם גומל חסד עם הזולת ומרחם על הבריות הרי 'מרחמים עליו מן השמים', ובידו לבטל כל גזירות קשות. ולאו דווקא ב'הכנסת אורחים' אלא בכל הטבה שבין איש לרעהו אופן שמיטיב לשני, אם בצדקה בממונו, ואם בחסד בגופו, או בחסד שבפיו על ידי שמאיר לו פנים ומחייה אותו במילין טבין.

וכן איתא במדרש (תנחומא ריש כי תבוא) על הפסוק (דברים כו טו) שאומרים מביאי מעשרות 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך', שבאותו זמן שעושה צדקה פיו פתוח בתפילה, וז"ל הרה"ק ה'יחידושי הרי"ם זי"ע (כי תבוא, ליקוטי הרי"ם) **ופלא הוא, בשר ודם יש לו כח כזה, והוא על ידי מצוה (של צדקה), וראו שאדם נותן מעשר בעד ששה גדולים יש לו כח להתפלל על כל ישראל - השקיפה ממעון קדשך וכו' וברך את עמך.**

באר הפרשה - כי תשא

מקום אם היה 'אחר' בא לשוב היו מקבלים אותו (מהרש"א ח"א ד"ה יצתה, וכן ביאר השל"ה הק'; והובא באגרא דפרקא אות א') ד'אין לך דבר העומד בפני התשובה'. וכן נרמז בגמרא (פסחים פו:) 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ ממצא', רומז על הקב"ה שהוא 'בעל הבית' על העולם כולו, ועלינו לשמוע בקולו, חוץ מבשעה שדוחה את האדם מלשוב בתשובה ואומר צא ממחיצתי, כי זה חשקו של בעה"ב, אלא שמטעה אותך (ל' ראשית חכמה' שער הקדושה אות כ"א) כ"ט.

ודע לך, כי כל יהודי טוב הוא בפנימיותו, אף אם היצר מראה לו פנים שאבדה תקוותו, בטענתו, ראה נא, כל כמה שניסית לשוב ולעמוד על דרך טוב נפלת שוב ושוב, מה לך לנסות עוד, התייאש מעצמך ועזוב, לא תאבה ולא תשמע לו, כי באמת הקב"ה לעולם אינו מתייאש מאתנו, אדרבה ואדרבה, זה כל רצונו של מקום שהאיש היהודי יזעק אליו ויאמר, אבי אבי, אף שאמרת שאינני יכול לשוב אליך, אעפ"כ שוב אשוב בעל כרחי כביכול, איני מרפה עצמי ממך... ובזה יש שביארו את דברי הגמ' (ברכות לב.) על הפסוק (שמות לב י) 'ועתה הניחה לי וכו' אמר רב אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שתופס את חברו בבגדו, ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם'. והיינו, כי משה רבינו שמע מאת הקב"ה שאינו רוצה למחול לבניו על חטא העגל, וברצונו לכלותם ח"ו, ולעשות את משה לגוי גדול. מששמע משה רבינו בן העיז פניו כלפי שמיא ותפסו כביכול כאדם שתופס את חברו בבגדו ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם, ותקבלם לשוב לחסות תחת כנפי השכינה... באותה שעה אמר לו הקב"ה, סלחתי בדברך,

איש חי' זי"ע (דרשות בפרשתן) בתיבת נגף, כי אותיות תיבה זו שוות לתיבת גפן. אך שני חילוקים יש ביניהם, כי בגפן האות פ"א כפופה והנו"ן פשוטה, ולאידיך, בנגף הנו"ן כפופה והפ"א פשוטה (כלישנא דגמ' שבת קד.). והרמז בזה, כי כבר אמרו חז"ל (שם) לרמז בסדר האותיות 'גימ"ל דל"ת - גמול דלים', כי האות גימ"ל מורה למדת גמילות חסדים, שגומל ונותן לחם לדלים ורעבים, והאות נו"ן מרמזת על ענין הנתינה, אמור מעתה, הנותן כדוגמת תיבת נגף ח"ו - שהנו"ן כלומר הנתינה היא כפופה ולא פשט ידו לתת ביד (פשוטה מלשון פתוחה) פתוחה ורחבה, אלא מקמץ ידיו מלתת נדבות לאביונים, לאידך, הרי 'פיו' (הרמזה באות פ"א) איננה כפופה כלל אלא הוא פושטה ופותחה לפרסם בראש חוצות על 'נדיבות ידו' והמתנות שהוא נותן לעניים, בזה הוא גורם לעצמו נגף חלילה. אמנם חובת האדם לקיים גפן, והיינו, שיגמול חסד לדלים בנו"ן - נתינה פשוטה וארוכה, שיפתח לבו וידו לתת ולהעניק בהרחבה גדולה, ואילו הפ"א - פיו המדבר בשבח עצמו יהא סגור וכפוף, ולא יפרסם את מעשיו הטובים. ובזה 'לא יהיה נגף בבני ישראל' אלא גפן והיינו שפע רב וכל טוב (כמו שרמזו בר"ת של גפן, ג'עזנט פ'רנסה נ'חת).

אכפרה בעד - כוחה של תשובה לרחוקים ביותר

בפרשתן (לב י), 'ועתה הניחה לי וכו', ולמדו מכאן צדיקי הדורות כי לעולם לא ננעלת הדלת מכל איש באשר הוא - ולא אבד פתח תקוה אפילו למי ששקוע עמוק עמוק בשאול תחתיה, ואף מי שכביכול שמע 'בת קול' משמיא שהקב"ה בכבודו ובעצמו אומר לאדם שלא יוכל לשוב עוד, עדיין יש לו תקווה לשוב. וכדאיתא בשו"ת מהרימ"ט (או"ח סי' ח), שאף ש'יצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר' (חגיגה טו.) מכל

איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרל"ז ד"ה ובכל יום) ובכל יום ומרדכי מתהלך כו'. נראה שכל הדברים הנזכרים במגילה היה הכל לצורך הנס. ובודאי זה דבר גדול מאוד שהי' כארבעה וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשוורוש. ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ויום לראות שלומה בעבור כי היתה יתומה, ובצער התפיסה בבית הנכרי. ובזכות זה זכה לנס. וכתוב גם כן באמרו אליו יום ויום כו'. שעי' שבכל יום ויום מתהלך זכה לזה לנצח את המן הרשע ולהכעיסו בכל יום ויום.

כ"ט. בפרשתן (לד ז), 'ונקה לא ינקה', ומבאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן) וז"ל. הקב"ה מנקה את האיש מישראל שבעצמו אינו יכול כבר לנקות פגמיו, אמנם לבו בוער להתקרב לעבודתו ית', אבל היצר הרע מכשילו כל פעם מחדש עד שאינו יכול לזוז ממקומו - אותו מנקה השי"ת מכל פגמיו, עכ"ל. נמצא שכשהאדם אינו מתייאש ועושה מה שבידו לעשות אזי הקב"ה ינקה, מה שבשר ודם לא ינקה.

ל. וכך שמעתי מצדיק אחד לפרש את הלשון שאומרים בכל יום מיד בקומו משנתו 'מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמת... רבה אמונתך', שלכאורה היה צריך לומר רבה אמונתנו - כי אנו מאמינים בה' ולא הקב"ה מאמין

לספור את בני ישראל, דאיתא במדרש (ויק"ר ד ו) שגוי אחד שאל את ר' יהושע בן קרחה כתיב בתורתכם אחרי רבים להטות מדוע אין אתם משוין עמנו בעבודה זרה שהרי אנחנו הרוב. ולזה נצטוונו לספור את בני ישראל כדכתיב כי תשא את ראש בני ישראל, להורות שכל איש מישראל הנו 'דבר שבמנין', והרי דבר שבמנין אינו בטל, ושום רוב בעולם אינו יכול לבטלו ולהחלישו [ולייאשו], רק נשמת ישראל וגופו חי וקיים לעולם ואינו מתבטל בשום מצב. [וידוע הוספת החידושי הרי"ם זצ"ל דאפילו אם נימא שאין זו אלא דין דרבנן ומן התורה גם דבר שבמנין בטל, מ"מ כל זה בדבר שבני אדם מונין אבל דבר שהתורה מונה אינו בטל ברוב].

ומוסיף להעמים זאת בפסוק (תהילים נ ג) 'רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי', שהגויים טוענים שהם רבים, ואין לנו תקוה וישועה ח"ו, אבל הקב"ה 'מגן

כי אכן זה היה כל רצוני שתתלה עצמך לפני בתחנוני התשובה ועתה מוחל אני לבני על זה החטא לא.

כלל הדברים להלכה ולמעשה, כי הגם שלפעמים נכשל האדם בחטא לא יתיאש לגמרי, שהרי אותו 'חלק אלוך ממעל' אשר בקרבו לא נפגם בעצמותו, ולעולם הוא עומד בקדושתו הראשונה לך, אלא שע"י העבירות מתכסה הנשמה בקליפת החטא - ודומה לפרי המוקף ומכוסה בקליפה שמהות הפרי בעצמותו טוב ונקי, רק שיש לקלפו בבואו לאכלו. כיו"ב הוא בנוגע לנפש איש ישראל, מיד כאשר יחפוץ יהודי לעשות תשובה יתקבל באהבה קדם אבותיו די בשמיא, כי על ידי רצון אמת יקלף את הרע וישליכו, וממילא יאיר האור בזיו יקרות, שהרי הפנימיות שבו לא נפגמה מעולם לי.

ובך ביאר הגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל (אמרי חן) לפי מה שכתבו הספרים בטעם הדבר שצוה הקב"ה

בנו, ומהו רבה אמונתך, אלא שבכל לילה כשהאדם עולה על יצועו הוא אומר 'בידך אפקיד רוחי', ונשמתו עולה למעלה, ובהגיע עת קימה באים מלאכי רחמים ומבקשים מהקב"ה, אנא ה' הושיעה נא - לטובתו של האדם אל תחזיר נשמתו, כי אך ורק 'הפסד' יש בדבר, שהרי הוא 'מקלקל' יותר מ'מתקן', מדוע תינתן לו שוב ההזדמנות לקלקל, לעומתם עונה הקב"ה, לא כדבריהם הוא, אלא מאמין אני בו שהיום יהא תיקונו יותר מקלקולו (ולא עוד אלא שגם יתקן את מה שקלקל בעבר) על כן אשיב לו נשמתו בתקוות טוב שהיום ישוב על מעשיו ויתקנם. זאת תקנו לומר תיכף כשמקיץ מתרדמתו, בטרם עשותו איזו פעולה, כשעדיין לא הציג רגליו על הארץ, מיד יכריז בקול ויאמר 'החזרת בי נשמתי - רבה אמונתך' יודע אני שהקב"ה כביכול מאמין בי באמונה שלימה שבוודאי היום הזה החדש שבא עלינו תהא הנהגתי כראוי ואיטיב מעשי פי כמה וכמה, ובזה יעמוד כל היום על דרך טוב.

לא. הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זי"ע בנו של הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע, ראה פעם בבית מדרשו יהודי בעל תשובה יושב ונאנח. הכיר בו הצדיק שרבו אנחותיו כי לבו דווי על עוונותיו מימים עברו, אמר לו הרה"ק, אבי ה'אוהב ישראל' היה מבאר את דברי הנביא (ירמ' נ כ) 'ובעת ההיא נאום ה' יבוקש את עוון ישראל ואיננו', ותימה למה יבקשו את העוונות. וביאר אבי הק', כי החטא דומה למספר 'אפס'. וכששב בתשובה והוא מטהר את החטא, נוטלים את החטא ומעמידים אותו לצד מספר 'אחד' או 'שנים' וכו' (כפי כמות מצוותיו), והנה אם הוא עומד ליד אחד מוסיף החטא עליו להיות כעשרה מצוות (שזה משפט מספר אחד הסמוך לאפס), בסמוך ל'שנים' נעשים יחדיו עשרים וכו'. וככל שרבו החטאים ששב עליהם בתשובה כך גדלים זכויות של אדם עד כי עצמו מספר. ולכן לעתיד יבוקש עוון ישראל ואיננו... על כן, אין לך להצטער על העוונות, מאחר שכבר שבת עליהם בתשובה ויבוא יום ותבקש אותם, כי כל חטא יהיה יקר ולמצווה רבה ועצומה יחשב...

לב. וכך כתיב בפרשתן (לא יג) 'אך את שבתותי תשמורו, כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם, לדעת כי אני ה' מקדשכם', וברש"י, כל אכין ורקין מיעוטיין, למעט שבת ממלאכת המשכן. מכאן למד הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה אך את) בשגב קדושת היהודי. שהרי אין לך קדוש כקדושת המקדש, ולמעלה ממנה קדושת השבת - וראיה, שאין לחלל שבת עבור בנין המשכן והמקדש, לעומת כן גדולה קדושת היהודי למעלה מכל אלו שהרי בעבור חיי היהודי כן מחללין את השבת, והיינו דכתיב 'אך את שבתותי תשמורו' ללמדנו שהשבת גבוהה וחשובה יותר מבנין ביהמ"ק, וע"ז הוסיף לומר לדעת כי אני ה' מקדשכם - עליכם לדעת ולהכיר בגודל קדושתכם כי אין למעלה מכם. **לג.** וכך פירש הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ליקוט"א בסוף הספר אות מז) את הפסוק במגילת אסתר (ד ז) 'גנזי המלך ביהודים', הקב"ה יש לו אוצר טמון בכל יהודי ויהודי.

- הרי ע"ז היא ביהרג ולא יעבור, אלא באותה שעה ראה אהרן הכהן שאף אם יתנגד להם והם יתרגוהו עדיין תשרור ביניהם מחלוקת עזה, כי כל אחד מהם הציע עצות ורעיונות כדת מה לעשות אחר ש'מת משה', ויהיה 'חרב איש באחיו' אף אם יבא משה ביום המחרת - כי במקום מחלוקת גם משה לא יועיל, וכמו שכתב רש"י (במדבר טו ד) במחלוקתו של קרח 'נתרשלו ידיו'. על כן נתרצה להם ועשה בעצמו העגל, כדי שתשרור ביניהם שלום ושלום, ואז בבוא משה ביום המחרת יהיה שלום ביניהם, ברגע אחת יבער הרע מקרבם. ואכן כך הוה - 'ויקח העגל וישרפו באש ויטחן עד אשר דק' ואין פוצה פה ומצפצף, נמצא כי אהרן בחר להיות סניף לע"ז לפנים - למען לא יתרבה מחלוקת בישראל^{לה}, ואכן, השי"ת הבוחן כליות ולב וידע כי ב'מסירות נפשו' עשה כל זה, מחמת כן בחר בו להיות 'כהן גדול', וזהו שאמרו לו בהקים את המשכן כשנרתע לאחוריו על שראה דמות עגל על המזבח, א"ל הקב"ה - למה אתה בוש 'לכך' נבחרת - על שבחרת להצילם ממחלוקת על ידי עשיית העגל.

עתירתנו כי אבינו שבשמים יזכנו לקיים 'מרבם בשמחה' בשלמות, שמח תשמח רעים, ויאיר עינינו בתורתו במצוותיו ובאמונת אומן, ובמהרה נראה בבוא לציון גואל אמן.

בעדי כבודי ומרים ראשי' - על ידי הנשיאות ראש שצוה למנות את בני ישראל להורות בזה שאינם בטלים לעולם, וחשיבותם במקומה עומדת, ממילא קרובה ישועתם לבוא (ועיי' במדרש תנחומא כאן (סימן ד) שמסמך לפסוק 'כי תשא את ראש' את הפסוק הנ"ל 'רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי', ולהנ"ל א"ש כפתור ופרח, דע"י הנשיאות ראש לפקודי בני ישראל הם נחשבים כ'דבר שבמנין' ואינם בטלים).

שים שלום - יברח ממחלוקת הגרועה מע"ז

בפרשתן (ל טו), 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל'. ב'אלשי"ך' (בפרשתן) הביא משם רבי שלמה אלקבץ זצ"ל (מגדולי צפת, ובעל הפיוט 'לכה הודי') שלכן אמרה תורה להביא רק מחצית השקל כדי ללמד שכל יחיד מצד עצמו חשוב רק כמחצית, ורק כאשר יצטרף ויתאחד עם עוד איש מישראל ייחשב כ'שלם', ויצא מתחת ידם קרבן, להקריב ממתנת כולם את קרבן התמיד במועדו ובמקומו וכהלכתו^{לד}.

בתיב בפרשתן (לב לה) 'העגל אשר עשה אהרן', נוראות כתב ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ריש פרשתן) בשם רבו ה'חתם סופר' זי"ע, דלכאורה צריך ביאור האך עשה אהרן את העגל מחשש שמא יתרגוהו בני ישראל

לד. מענין לענין, למדנו בגדל הזהירות מלדבר 'לשון הרע' או להאמין לה, איתא במדרש בפרשתן (שמו"ר פרשה מו) ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא ו) 'ויגד לך תעלומות חכמה', אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה 'לך רד כי שחת עמך' (לב ז) היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנת' (פסוק יט) 'ויהי כאשר קרב משה אל המחנה' - שלא שברן עד שראה בעיניו, אי להם לבני אדם שהם מעידים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה. לה. כעין זה מצינו ב'שבט מוסר' (פרק לו אות כב) שלמחרת יום המחלוקת של קרח עם משה לא ירד המן, אף שביום שחטאו בעגל איתא במדרש (שמו"ר מא א) שירד המן, והיינו שמחלוקת גרע מעבודה זרה.

מעשה נורא הובא בפתיחה לספר 'עין הבדולח' (מהגאון רבי ישראל יונה לנדוי אבד"ק קעמפן), אשר 'בא לעירו איש אחד ושמעון שמו והיה מנגן נפלא ושר בשירים והמשיך אחריו את השומעים קולו הנעים עד שבני העיר רצו לקבלו כש"ץ', אולם המרא דאתרא מיאן להסכים לכך 'לאשר האיש הזה היה בעל עבירה מפורסם וקל שבקלים', אלא שבני העיר דבקו בעוז, והבין הרב שעומד לפרוץ שם מחלוקת גדולה, ולא ידע להשית עצות בנפשו, והריץ שאלתו לפני הגה"ק רבי יוסף מפוזנא (חתנו של הנודע ביהודה המכנהו בשם 'רבי יוסף הצדיק') בזה"ל 'שמעון זה דורש את כל האתין שבתורה את החזיר ואת הטריפה ואת הנבילה וכדומה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש (והוא מליצה מלשון הגמ' בפסחים כב: לגבי שמעון העמסוני, וכוונתו היתה שאותו 'חזן' דורש 'את לרבות' כל איסורים שבתורה שמתיר לעצמו ופורש מיראת שמים) ולזאת יגיד לו דעתו הקדושה מה לעשות', השיב לו רבי יוסף, מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל, לכן יחדול מלצאת בריב נגדם אם אינם שומעים קולו בטוב.

כברם והראו לו "חצבי חיורי (-כלים לבנים) דמליין קיטמא (שמלאים באפר), וזה רצה משה רבינו לבדוק אצלם ע"י האפר אם תוכם כרם או לא. וביותר, מצינו שאחר חטא העגל כתיב: (לג, ז) "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה", מה העניין בזה שנטה אהל מחוץ למחנה? מסבירים המפרשים שהיה זה בשביל לדעת מי הוא המבקש ה' באמת שרק הוא יטרח להגיע עד משה רבינו, המבחן האמיתי באם האדם מתכוון באמת או שרק מן השפה ולחוץ – נמדד בטרחתו ויגיעתו להגיע לכך. וכך מצינו גם כן בגמ' (שם) שרבן גמליאל הכריז כל תלמיד שאין תוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש, ואילו לאחמ"כ כשנפתחו השערים "הוסיפו ארבע מאות ספסלי" ולמה? לפי שאינא במגילה (כ"א). דעד רבן גמליאל היו לומדים מעומד אבל תלמידים שאין תוכם כברם צריכים ספסל...

כן מביאים המפרשים שהאיך ידע השומר איזה תלמיד תוכו כבדו? אלא שהתלמיד ש"באמת" רצה ללמוד כבר מצא דרך להיכנס... (צינוני תורה) והביטו אחרי משה (לג, ח)

בירושלמי (ביכורים ג, ג) יש דורשין לשבח אמרו אשריו שזכה לכך, ויש דורשין לגנאי, אכל מדילן (משלנו) ושתה מדילן. והוא תמוה דאפילו ריקים ופוחתים לא יאמרו כן. ונ"ל דרך הלצה, כי שניהם אמת, החשובים וזקנים שבהם היו מקנאים למשה במחנה שזכה למדרגה כזו אשר לא זכה שום איש ישראל. וע"ז אמרו האחרים כל אחד יוכל לזכות לכך אם לא ידאג על פרנסתו וישב שקט ושאנן. וכמו שאומרים עמי הארץ כי גם הם היו עולים למדרגת רב ומורה וגם המה היו יראי ד' כ"כ אם היו מספיקים להם כדי ספוקם וישבו בביתם...

וראית את אחרי ופני לא יראו (לג, כג)

י"ל על פי רמז הנה אנו רואין כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת אשר אנו מתמיהים למה עשה השי"ת ככה אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם הי' הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתה ולקחת אסתר וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה והכל הי' הכנה להצלת ישראל אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר רק הוא רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה וזה וראית את אחרי לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שהי' ומה שנעשה אבל לפני לא יראו קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו וזה ופני לא יראו:

(חתם סופר)

ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן: (לב, לה)

יש להבין בלשון אשר עשה אהרן שנתחייבו מגפה על שהשתמשו באהרן לעשות להם עגל וקיי"ל (נדרים ס"ב). המשמש בת"ח נעקר מן העולם ק"ו מבשלצר שהשתמש בכלי קודש שיצאו לחול, והיינו אשר עשה אהרן דייקא. (חתם סופר)

מאוצרות המגידים

מסירות נפשו של אהרן בחטא העגל

ויאמר אלהם אהרן פרגו נומי הזהב אשר באזני נשיכם... ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל... וירא אהרן ויבן מזבח לפניו יקרא אהרן ויאמר חג לה' מחור (לב, ב-ה)

וירא אהרן - דברים הרבה ראה אהרן; ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו 'ויבן מזבח לפניו' - ויבן מזבח לפניו. ועוד ראה ואמר: מוטב שיתלה בי הסרחון ולא בהם, ועוד ראה ואמר: אם הם בונים אותו המזבח, זה מביא צרור וזה מביא אבן, ונמצאת מלאכתך נעשית בבית אחת, מתוך שאני בונה אותו ומתעצל במלאכתך, בין כך ובין כך משה בא (רש"י)

תמיהה גדולה ומפורסמת בפרשה זו של חטא העגל, היא: כיצד יתכן הדבר שאהרן הכהן עשה את העגל!

ואמנם, כפי שמביא כאן רש"י, הוא עשה זאת לפי שראה שבני ישראל הרגו את חור שניסה להוכיחם.

כי תשא את ראש וגו' ונתנו איש כופר נפשו (ל, יב)

הנה תיבת 'ונתנו' מוטעם בקדמא ואזלא, וי"ל דבא לרמז על מאמר חז"ל במס' שבת (דף קנ"א) אמר ליה רבי חייא לדביתיה [לאשתו] כי אתי עניא קדים ליה ריפתא [כשבא עני הקדמי לפניו לחם] כי היכא דלקדמי לבניך [בכדי שיקדמו לחם גם לילדים שלך כשיצטרך], אמרה ליה מילט לייטית לי [שאלה אותו וכי אתה מקלל אותי?], אמר לה: גלגל הוא שחוזר בעולם ע"כ, והנה תיבת 'ונתנו' נקרא פנים ואחור, כי גם הנותן יצטרך לפעמים שיתנו לו ח"ו, וזהו שרמזה לנו התורה הקדושה ב'קדמא ואזלא' אקדימו ריפתא לעניא כי היכא דלקדמי לבניך לכן אתה הקדם ותן לו, וילך לפניך צדקך בטרם יסוב הגלגל על בניך. (קול אליהו - הגר"א)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט וגו' (ל, יד)

הנה הטעם של התיבות העשיר לא ירבה הוא "מונח רביעי", ויש לבאר דבא לרמז על מאמרם ז"ל במס' כתובות (דף נ' ע"א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, וזהו מונח רביעי, רצונו לומר דאף העשיר לא ירבה יותר מחמישית, רק ד' חלקים יהא מונח לעצמו, וחלק חמישי יבזבז. (קול אליהו - הגר"א) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה. (ל, לד)

כתב רש"י ולבנה זכה - (כריתות ו) מכאן למדו רבותינו י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני מיעוט סמים נטף ושחלת וחלבנה ג' הרי ה'. סמים לרבות עוד כמו אלו הרי עשר. ולבונה הרי י"א ואלו הן הצרי והצפורן החלבנה והלבונה מור וקציעה שכולת נרד וכרכם הרי ח' שהשכולת ונרד אחד שהנרד דומה לשכולת. הקושט והקילופה והקנמון הרי י"א. בורית כרשינה אינו נקטר אלא בו שפין את הצפורן ללבנה שתהא נאה:

ובחז"ל ונתקן כן בסדר התפילה: ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפורן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציעה (ז) שבלת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. (ט) הקשט שנים עשר. (י) וקילופה שלשה. (יא) וקנמון תשעה.

ישנם ארבעה מינים המוזכרים כאן בפרשת הקטורת במפורש: הצרי (נטף), והצפורן (שחלת) חלבנה ולבונה. ממינים אלו יש להביא שבעים שבעים מנה מכל אחד, סה"כ - מניין ר"פ מנים.

עוד יש מור, קציעה, שכולת נרד וכרכם שמכל אחד מהם יש להביא ששה עשר מנה, סה"כ - מניין ס"ד מנים. בנוסף יש לנו קשט - שנים עשר. ועוד קלופה - שלשה וקנמון - תשעה סה"כ מניין כ"ד מנים.

וסך כל המנים של הקטורת הוא: ר"פ ועוד ס"ד ועוד כ"ד סה"כ - שס"ח.

כתב ב"שיטה מקובצת" על מסכת כריתות בהגהות בשם תוספות הרא"ש, וכן כתב בפירוש הרוקח לשיר השירים. שמניינם נרמז בפסוק (שה"ש ד, יג - יד) "שלחך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים: (נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים)". פסוק זה מרמז על הקטורת. והנה המילה "פרדס" הוא פ"ר - כמניין ארבעת הסממנים שהם שבעים שבעים מנה. ד"ס - שלשת הסממנים של ששה עשר ששה עשר מנה. "שלחך" - הוא מספר שס"ח ככל המנים יחד. פרדס רימונים - סופי תיבות ס"ם לרמז על סממני הקטורת. (הרוקח על שה"ש - שיטה מקובצת)

ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה (לב, ד)

ולמה עגל ולא צורה אחרת. מצאתי כתוב כשראה ישראל ה' על הים ואמר זה אלי ערב רב לא ראו אלא רגליהם של מלאכי השרת שרגליהם ככף רגל עגל, והיינו דכתיב (תהלים ס"ח, כ"ה) ראו הליכותיך אלהים וגו', ועקבותיך לא נודעו, שחשבו שהם עקבותיו של הקב"ה לזה עשו צורת עגל.

(ש"ך על התורה)

וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים (לב, ז)

עמך - פירש רש"י. ערב רב שקבלת מעצמך וגיירתם ולא נמלכת בי וכו'. והם תלמידים שאין תוכם כברם, ולא האמינו באמת בה' והם עשו העגל.

כתב בפרדס יוסף, הנה בפסוק כ' "ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל" כתב רש"י (וכן בגמ' ע"ז מד, א) שמשה רבינו נתכווין לבדוקן כסויות, וזה הענין בברכות [כ"ח]. שהראו לרבן גמליאל שכל התלמידים שהתווספו לבית המדרש אין תוכם

לפני עליית משה רבנו להר לקבל את הלוחות, הודיע לבני ישראל שאהרן וחור ינהיגו אותם ביתניים: "והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם" (כד, יד) - מי שבהעדרי ירצה לברר הלכה או הנהגה כלשהי, יגש לאהרן ולחור, הם יהיו הנציגים שלי [- של משה רבנו].

עברו ארבעים יום, ולפי חשבונם של ישראל משה רבנו היה כבר צריך לרדת מההר - ולא ירד. לאמתי של דבר חשבונה היה מוטעה ועדיין לא היה צריך לרדת [כי הם סברו בטעות שארבעים יום "אין לילו עמו" ובאמת גם הלילות נכללו בחישוב זמן חזרתו]. אבל על כל פנים כך הם סברו, ואם אינו יורד - סימן שהוא מת. מה גם שהשטן הראה להם שכביכול מלאכי השרת נושאים את מטתו של משה רבינו שהיה מת.

באו אפוא לחור ואמרו לו: 'משה מת, עשה לנו אלהים שאותו נעבוד!' אמר להם: 'אי אפשר, זוהי עבודה זרה ואיני מוכן לעשות עבודה זרה!' בני ישראל אימו עליו שיהרגוהו אם לא יענה לבקשתם, וכשעמד בסרובו - הרגוהו!

אחר כך פנה העם לאהרן ואמר לו "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו". ומספרת התורה: "וירא אהרן". מה הוא ראה? - ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו, אמר: עכשיו יהרגו גם אותי. מה עושים?

בתחילה ניסה אהרן "להרויח זמן". אמר להם: "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם", חשב שהם יסרבו לתת. אך מאומה לא עזר לו ולבסוף, בלית ברירה, נאלץ לעשות את העגל!

והתמיהה, כאמור, צפה ועולה: כיצד ניתן להבין את התנהגות אהרן בעשית העגל? ואם נחدد את השאלה [כפי שנשאלתי פעם על ידי יהודי רחוק משמירת תורה ומצוות: הלאות תקרא מנהיגות? חור היה מנהיג אמיתי. כשאימו עליו שיהרגוהו, אמר: בבקשה, תהרגוני, לא אעבור על עקרונות! ואהרן, כך נכנע לגחמותיו של העם? מדוע לא מסר אף הוא את נפשו על קיום מצוות התורה?...] ומה עשה אהרן?

התמיהה מתחזקת ומתעצמת ביותר. משום שלאחר מכן זכה אהרן בתפקיד הנכבד של הכהונה הגדולה - תפקיד בו לוקחים חלק פעיל בכפרת העוונות לעם ישראל. הכיצד? האם על 'מנהיגות' שכזו עוד מגיע שכר רב כל כך?

אכן פרשה לכאורה סתומה, אולם טמון בה עומק מופלא, וכדי להבין פשרה נקדים סקירה הסטורית של ארועים אשר התרחשו בדורות מאוחרים יותר.

בהגיע יהואש לגיל שבע, "שלח יהוידע ויקח את שרי המאות לכרי ולרצים ויבא אתם אליו בית ה' ויכתר להם ברית וישבע אתם בבית ה' וירא אתם את בן המלך" יהוידע הכהן הגדול קרא לשרי מלכות יהודה, והראה להם את יהואש, בן אחיזהו המלך, ויחד עמם עשה "הפיכת חצר". הרגו את המלכה עתליה והמליכו את יהואש.

"בן שבע שנים יהואש במלכו", וכמובן מכאן והלאה כל מה שיהוידע הכהן הגדול אמר ליהואש לעשות הוא עשה. הוא חייב לו את חייו.

וכך נמשך הדבר במשך ארבעים שנה, אבל אחרי ארבעים שנה, כשיהואש היה כבר בן ארבעים ושבע, "ויזקן יהוידע וישבע ימים וימות בן מאה ושלושים שנה במותו" (דברי הימים ב כד, טו), ומיד אחרי כן מסופר: "ואחרי מות יהוידע באו שרי יהודה וישתחוו למלך, אז שמע המלך אליהם". מה הוא שמע? מה הם אמרו לו?

חז"ל (שמות רבה ח, ב) מגלים לנו את הסוד: "מהו וישתחוו למלך" - שעשאוהו אלוה. אמרו לו: אילולי שאתה אלוה לא היית יוצא לאחר שבע שנים מבית קדשי הקדשים".

באו שרי יהודה ואמרו ליהואש: "אדוננו המלך, יש לנו קושיה חזקה".

"מהי?" שאל יהואש, והם הסבירו: "הלא פסוק מפורש הוא בתורה: 'והזר הקרב יומת' (במדבר א, נא). אדוננו המלך, הלא אתה מזרע דוד, משבט יהודה, הנך זר לכהונה, כיצד יתכן אפוא שבמשך שש שנים שהית בעלית קדשי הקדשים ויצאת משם חי? הרי היית צריך למות מזמן!"

יהואש לא ידע מה לענות להם. "נו, מה התשובה?" שאל.

"פשוט מאד" אמרו השרים, "אתה בעצמך אלהים, ומהים הזה כולנו נתפלל אליך ונשתחוה לך". הם עשו ממנו עבודה זרה.

"אמר להם: 'כך הוא' וקבל על עצמו ליעשות אלוה" - דוקא מצא חן בעיניו להיות עבודה זרה, הוא הסכים לכהן בתור אלהים, וכך בימיו נכשלו כלל ישראל בעוון עבודה זרה.

הקב"ה שלח להם "נביאים להשיבם אל ה'" - להוכיחם ולהחזירם בתשובה, "ולא האזינו".

ואז, "ורוח אלקים לבשה את זכריה בן יהוידע הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם: כה אמר האלקים, להן אתם עברים את מצות ה' ולא תצליחו כי עזבתם את ה' ויעזב אתכם" - כיצד מסוגלים אתם להגיע לשפלות כזו - עבודה זרה, בירושלים, סמוך לבית המקדש! היתכן?!

כששמע יהואש שזכריה הנביא אומר עליו שאינו אלהים, שלח שליחים להרגו נפש: "ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'". את זכריה הנביא הכהן הגדול, הם רגמו באבנים [אגב, בספר "הצדיק רבי שלמה" מספר רבי שלמה בלו, תלמידו של ה"חפץ חיים" מה ששמע מה'חפץ חיים', שבזמן הגרי"א היה אדם שנכנס בו דיבוק, וכאשר נשאל מיהו, אמר שהוא הראשון

שזרק אבן על זכריה הנביא], ולא עוד אלא שאת מעשה הרצח המתועב הם עשו בבית המקדש, בעזרה, ביום הכפורים שחל בשבת!

"ולא זכר יואש המלך החסד אשר עשה יהוידע אביו עמו, ויהרג את בנו" - את זכריה, "וכמותו" - ובעת שנטה זכריה הנביא למות, "אמר: ירא ה' וידרש" - אני אינני יכול לעשות מאומה. הקב"ה - הוא זה שישפוט אתכם על הריגתי!

הקב"ה אכן ראה ושמר זאת.

מספרת הגמרא (סנהדרין צו ע"ב), שאחרי קרוב למאתים שנה, נכנס נבזראדן רב הטבחים לבית המקדש [הוא נקרא "רב הטבחים" משום שהיה אחראי מטעם נבוכדנצר להרוג את היהודים בארץ ישראל, ובמסגרת תפקידו טבח ושחט מליוני יהודים].

הוא נכנס לעזרה, ואז נגלה לפניו דמו של זכריה הנביא שהיה רותח. במשך מאתים שנה לא הפסיק דמו לרתוח בעזרה! זאת למרות שהיו שוטפים את הרצפה כל יום. מעין היה עובר בתוך העזרה והיו סותמים את החור והיה מציף את כולה, אבל דמו של זכריה הלא נשטף עם המים הללו. הוא נשאל על מקומו ורתח ללא הרף!

"אמר להו: מאי האי?" - שאל את הכהנים: מה טיבו של דם זה? "אמרו ליה: דם זבחים הוא דאישתפוך" - זה רק דם של קרבנות שנשפך על רצפת העזרה.

מיד ישטפו את המקום והכל יבוא על מקומו בשלום.

"אמר להו: אייתי ואנסי אי מדמו" - אתם טוענים שזה דם קרבן? אם כך, הביאו לי את כל סוגי הקרבנות שהנכם מקריבים. שחטו לפניו את הקרבנות וראה שדמים אינו דומה לדם הרוחח שלפניו.

"אמר להו: גלו לי, ואי לא - סריקנא לכו לבשרייכו במסריקא דפרזלא" - אם לא תגלו לי את האמת של מי דם זה, אסרוק את בשרכם במסרקות של ברזל! לא היתה ברירה וגילו לו את האמת: "אמרו ליה: האי כהן ונביא הוא דאינבי להו לישראל בחורבנא דירושלם, וקטלוהו". היה לנו נביא שהיה מוכיח אותנו בדברים של שמים בענינים רוחניים אבל הוא היה כזה שחור, כזה פנטי, לכן קמנו והרגנו אותו, לא יכולנו לסבול אותו. ומאז שרצחנו אותו הדם שלו רותח פה על הרצפה.

"אמר להו [-נבזראדן]: אנא מפייסנא ליה" - תשאירו לי את המלאכה, אני כבר אפייסו.

"אייתי רבנן קטיל עילוי" - ולא נח. אייתי דרדקי דבי רב [-תינוקות של בית רבן] קטיל עילוי" - ולא נח, אייתי פרחי כהונה קטיל עילוי" - ולא נח. הוא הביא לשם משמנה ומסלתה של עם ישראל, את כולם שחט סמוך לדמו של זכריה הנביא - והדם לא נח. "עד די קטל עילוי התשעין וארבעה רבוא" - תשע מאות וארבעים אלף יהודים הוא הרג שם, ועדיין "לא נח".

"קרב לגביה, אמר: זכריה, זכריה! טובים שבהן אבדתיים, נחא לך דאיטלינהו לכלהו" - כבר הרגתי כל כך הרבה יהודים, מן המובחרים שבעמך, האם רצונך שאהרוג את כולם עד האחרון שבהם?

כשאמר זאת - "מיד נח" דמו של זכריה הנביא, הכהן הגדול.

כלומר, נבזראדן הבין שהכפרה על הריגת זכריה היתה צריכה להיות בהריגת כל היהודים, אלא שהדם הפסיק לרתוח עקב אימו שיהרוג את כולם. ובמלים ברורות: העונש על הריגת כהן ונביא הוא גזרת כליון מוחלט על עם ישראל, רחמנא לצלן!

בענין זה ישנו פסוק מזעזע במגילת איכה (ב, כ): "ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים, אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, ורשי" (על המקום) מביא את דרשת חז"ל שהיה כאן דין ודברים בין כנסת ישראל לקודשא בריך הוא:

כנסת ישראל טוענת: "ראה והביטה למי עוללת כה" - הכוונה לאמו של דואג בן יוסף שהיתה מודדתו בטפחים בכל יום ומביאה את משקלו בזהב לבית המקדש. ובזמן הרעב הגדול לפני החורבן שחטה אותו ואכלה את בשרו. ורוח הקוד משיבתם: "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא" - וכי נאה לכם שהרגתם את זכריה בן יהוידע שהיה כהן ונביא?

אם כן נסכם: בעד הריגת כהן ונביא שלמו כלל ישראל ב"אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפוחים" ובהריגת למעלה משלושה מליון יהודים, ולא היו רחוקים מחסולו המוחלט של העם היהודי!!!

*

את כל זאת ידע אהרן הכהן ברוח קדשו, ועל כך נאמר: "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו". מה הוא ראה שהביא אותו לבנות את המזבח?

"אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: ראה חור שזבוח לפניו, אמר: אי לא שמענא להו - השתא עבדו לי כדעבדו בחור, ומיקיים בי: 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא', ולא היא! להו תקנתא לעולם. מוטב דליעבדו לעגל, אפשר היא להו תקנתא בתשובה" (סנהדרין ז ע"א).

אהרן ראה שאת חור הרגו בני ישראל כששרב לסייעם עשית העגל, ועתה, אם לא ישמע אליהם - ירגו גם אותו כפי שהרגו את חור. ויתקיים בו "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא" ושוב לא תהיה, חלילה, תקנה לכלל ישראל. מוטב, אפוא, שיעשה את העגל ויעבדו ישראל עבודה זרה, כי על כך יכולים הם לעשות תשובה בהמשך.

נצייר לעצמנו באיזה מצב עמד אהרן הכהן: אפשרות אחת היתה שיתעקש שלא לעשות את העגל וכתוצאה מכך יהרגוהו עם ישראל, ונמצא שהוא מת על קדוש ה' ויזכה בעולם הבא למדרגה הגבוהה ביותר [ה'רוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן] (פסחים נ ע"א), אבל כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ילכו לאבדון. יתקיים בהם "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", אין להם תקוה.

האפשרות השנייה היתה, שיעשה להם את העגל, ואז מה יהיה אתו? - עתידו מחוסל, בעולם הזה ובעולם הבא. ו"ובאהרן התאנף ה' להשמידו" - זה כילוי בנים. (דברים ט, כ. וברש"י שם) - מתו שני בניו וזאת אחר שמשה רבנו התפלל עליו, אבל במקרה כזה לכלל ישראל תהיה תקוה, כי על עוון עבודה זרה ניתן לעשות תשובה.

אהרן הכהן העדיף את כל ישראל על פני עצמו! בוא העדיף לעשות את העגל ולאבד את הכל, ובלבד שלכלל ישראל תהיה תקומה.

היש לך מנהיג גדול יותר ממנו?! כיום מכירים אנו מנהיגים שמוסרים את כלל ישראל עבור עצמם.. כאן מתגלה לפנינו אהרן כמנהיג המוסר את עצמו על כלל ישראל.

(ומתוק האור)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (לב, א).

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערעב את העולם... הראה להן דמות מיטתו..." (שבת פט ע"א).

"...סרו מהר מן הדרך אשר ציתם עשו להם עגל מסכה..." (שמות לב, ח).
"...ביום שעשו את העגל, בו ביום ירד להם המן, ונטלו ממנו והקריבו ממנו לפני העגל... אמר רבי לוי: ישראל יושבין למטה וחורטין את העגל... והקב"ה למעל חוקק לוחות ליתן להם דברות חיים" (תנחומא, תשא, יד).

על הגאון "החכם צבי" מסופר שכאשר למד בבחרותו בישיבה, התאכסן אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד. הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעת לילה מאוחרת. בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחו למקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב, ובעל הבית עמד בנסיון ולא העז להוציא מילה אחת של טרונאי מפיו.

ויהי היום, וגם בעל הבית עצמו הגיע למצב שכבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום ניתקל בבעיות שונות בענייני מסחרו, ובליבו הצטברו מלאי של תחושות-קעס ומרירות, וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור, אמנם הוא לא אמר לו במפורש שייצא מביתו, אבל הנימה שהיתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד אותו היום. מיד לאחר מכן הרגיש בעל הבית בדבר, והתחרט מאוד על כך, אף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.

והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטת הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. "העסקה" נחתמה בו ביום, וכבר למחרת יצא ה"חכם צבי" מן הבית ועבר להתגורר בעיר ההיא.

בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: "אתמול, כאשר לא התגברת על עצמך, היה היום האחרון שהייתי צריך להישאר אצלכם. עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר כך מן השמים שזה יהיה היום האחרון. אם היית מגלה אורך רוח עוד שעה קלה בלבד, ולא היית מתרעם על הקשיים שגרמתי לך על ידי לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. עכשיו שלא זכית לכך - בנים מופלגים בעשירות ובממון יהיו לך, אך בנים תלמידי חכמים - לא יהיו לך..."

עם ישראל ממתין לאישור יציאתו ממצרים

דוד המלך בספרו תהלים (במזמור קה) מתאר בקצרה את ענין ירידת ישראל למצרים ויציאתם ממנה. גם רוב עשרת המכות מנויות שם בהקפדה על סדרן. אך משום מה, חושך, שהיא המכה התשיעית, מספר עליה דוד המלך לפני כל המכות (שם פסוק כח): "שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו", ורק לאחר מכן הוא מספר על יתר המכות: דם צפרדע וכו'.

מדוע, תמהים גדולי ישראל, הקדים מכה זו לשאר המכות? גם המחצית השנייה של הכתוב אינה ברורה, וגם לא מובן הקשר בינה לבין המכות.

מסבירים גדולי ישראל: עם ישראל יכלו בקלות לנצל באותה שעה את מכת החושך ולהסתלק מבית העבדים, ממצרים. אך הם היו סבלניים. הם התאפקו ולא עשו כלום, ולא ניצלו את ההזדמנות הנפלאה לצאת מכור הברזל של בית העבדים המצרי. הם ציפו לקבל הוראה מפורשת לכך, כפי שנאמר להם מראש.

יצא אפוא, שהסבלנות וההמתנה של 'שב ואל תעשה' שהיו מנת חלקם, הם שעמדו בראש הזכויות לגאולתם!

הפסוק הוקדם לא משום מכת החושך הנזכרת בו, אלא כדי לתאר את דרגתם הרוחנית של ישראל במצרים, שעמדו במבחן הסבלנות ואי העשייה, למרות ההזדמנות הבלתי רגילה להיגאל גאולה עצמית. דרושה אמונה חזקה מאד וכוחות נפש אדירים כדי לעמוד בנסיון כזה.

כח ההבלגה של דוד המלך

דוד המלך הועמד גם הוא בנסיון דומה, מקביל כנראה לנסיון שנכשל בו שאול, והוא עמד בו בהצלחה. הוא גילה סבלנות רבה והתאפקות כאשר לא עשה דבר, ובתוקף אמונתו האיתנה צלח את הנסיון הקשה בגאון. כך מסופר בנביא (שמואל ב ה כב-כד):

"ויספו עד פלשתים לעלות, ויטשו בעמק רפאים. וישאל דוד בה' ויאמר: לא תעלה. הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים [אילנות]. ויהי בשמעך את קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ, כי אז יצא ה' לפניך להכות במחנה פלשתים".

ומה אירע אז באותה מלחמה? מספרים רבותינו בילקוט שמעוני (רמז קמב): "כיון שיצא [דוד] היו הפלשתים קרבים ובאים, וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות(!). אמרו לו ישראל: דוד! מה אנו עומדים? אמר להם? מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט בהם יד עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו: ואם אין פושטים אנו יד בהם אנו מתים. אמר להם: מוטב נמות זכאים ולא נמות רשעים. אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה.

"כיון שתלו עיניהם - נענעו האילנות ומיד פשטו יד, כמו שכתוב 'וישע דוד...'". אמר הקב"ה למלאכים: ראו מה בין דוד לשאול, שאול עומד ונשאל באורים ובתומים והפלשתים באים עליו והניח את האורים ואת התומים וברח ואמר לכה: "אסוף ידיך".

מבחן הכניסה של נבוכדנצר

בתחילת ספר דניאל מסופר שנבוכדנצר מלך בבל אסף נערים בעלי חכמה וסגולות מיוחדות. מהם רצה לבחור את אלה אשר יעמדו בהיכל המלך וישתוהו. אבל, נוסף לסגולות החכמה והכישרון, צריכים היו הנערים להיות בעלי כוח לעמוד לפני המלך. את הסגולה הזאת האחרונה פירשו חז"ל, בין השאר, כיכולת התאפקות מלצחוק: מי שאינו יכול בשום אופן להתאפק מלצחוק כאשר הוא רואה או שומע דבר מצחיק, אינו ראוי לעמוד לפני המלך. כך נבחנו הנערים שמתוכם נבחרו המועטים הראויים לעמוד לפני המלך.

בחיי החברה אנו עדים לעתים קרובות למעשים טובים של אנשים טובים ואנו מתרשמים מהם ולומדים ממעשיהם. והנה, דווקא מעשים של בלימה הדורשים כוחות נפש הרבה יותר חזקים מאלה הדרושים לסתם מעשה טוב, דווקא הם אינם נראים בדרך כלל. הרי אלה בדרך כלל "מעשים" של אי-עשייה, אשר רק בעלי עין חדה יכולים להבחין בהם, ולעתים הם עלומים מעין כל חי, ורק האדם ואלוקיו היודע צפונות לבו, יודעים על כך.

קורה שראובן פוגע בשמעון, עוקץ אותו ומעליבו בנוכחות אחרים, ולעתים עולה במוחו של שמעון לומר איזשהו משפט חד כתער, שאם רק יוציא אותו מפיו, יפרצו כולם בצחוק על ראובן והלה יקבל את המגיע לו כדת וכדין. כמה כוחות נפש דרושים לשמעון כדי לשתוק ולא להוציא מלה מפיו? אף אחד לעולם לא ידע על ההתאפקות שלו. אף אחד לא יטפח לו על שכמו לאחר מעשה ואיש לא ייתן לו מחמאה כי זכה להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. כה גדולה וחשובה היא בלימה כזו בעיני ה' בורא שמים וארץ, עד אשר העולם כולו עומד בזכותו של בעל כוח הבלימה הזה כנאמר: "תולה ארץ על בלימה" - הארץ כולה תלויה היא ועומדת על זכותם של כאלה. ה', ורק הוא, יודע עליהם, על התאפקותם העל-אנושית ועל גדלות רוחם.

הפיזיות מהשטן

הבה ונראה: כיצד הביא השטן את ישראל לידי חטא העגל? הדברים מפורשים בדברי חז"ל, על הפסוק: "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (שמות לב, א):

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערעב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגיתו עליו. מת - ולא השגיתו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה [וזהו שאמרו] לאהרן: 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' (שבת פט ע"א, וברש"י שמות לב א).

מסביר הסבא מנובהרדוק בספרו "מדרגת האדם": זהו כוחו של השטן, להביא חושך ואפלה, ערפול המוחות, ולציייר דמיונות כוזבים, וברגע של רפיון החליטו החלטה פזיזה - וכבר עשו עגל.

אילו היו ישראל אומרים: אין מה למהר, נמתין עוד יום אחד ונראה - היו ניצולים מן החטא האיום.

לא לחינם אמרו: "הפיזיות - מן השטן". המתינות מצילה מן החטא. כנאמר הכתוב: "ועוד מאט - ואין רשע". חכה רגע - ותינצל מן העבירה!

על כך אמר שלמה המלך בחכמתו: "החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך" (קהלת ב, יד).

ושאל החוזה מלובלין זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך? והתשובה: אינו הולך!

כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן!

סרו מהר

ראיה נפלאה לדברים מביא בעל ה"נחלת אליעזר" מתיאור התורה את אופן ההיערכות של עם ישראל לקראת עבודת העגל: "וישכימו ממחרת ויעלו עולות ויגישו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" (לב, ו).

רש"י מפרש: "וישכימו - השטן זירזם כדי שיחטאו".

הגורם לחטא היה, איפוא, החיפזון. החוטאים איבדו את סבלנותם ולא התגברו על הדחף לפעול במהירות ללא שיקול דעת: "סרו מהר מן הדרך" (פסוק ח), ונסחפו לחטא ללא שהיות וללא מחשבה.

אהרן ראה את בהילותם וקוצר רוחם, ולכן הכריז: "חג לה' מחר". הוא קיווה שמשה יחזור בינתיים, ומבלבד זאת רצה לעצור בעדם. הוא סבר כי ההמתנה ל'מחר' תיתן להם הזדמנות למחשבה נוספת ואולי תסייע להחלטה הנכונה. אך הם השכימו למחרת בזריזות, וחוסר הסבלנות והאיפוק לא נתנו להם מקום למחשבה.

זו היתה עצת משה רבינו במחלוקת קרח: "בקר, וידע ה' את אשר לו" (במדבר טז, ה). נתכוון בזה איש האלוקים לתת להם זמן הלילה, להתבונן. ואלי יכירו כי לא טוב עושים, ויחזרו בתשובה (אור החיים, שם).

זו היתה התביעה בחטא המרגלים: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם בלילה ההוא" (שם יד, א), והביאו עליהם את אסונם.

מה היה עליהם לעשות? - ללכת לישון...

שמענו, נחשוב, ואח"כ נגיב. לא לשמוע - ומיד לבכות...

פרק בהלכות סבלנות

על הציווי החוזר ונשנה של עשיית המשכן וכליו, קוראים אנו בפרשתנו (פרק לא). על הקשר שבין המשכן ועשיית העגל, עמדו חז"ל מהשם "משכן העדות" שניתן למשכן: "עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכיתו ביניהם" (רש"י, שמות לח, כא).

ותמה הגאון רבי יעקב קמינקא זצ"ל: מה הקשר בין חטא העגל למשכן?

טמון כאן יסוד נורא.

בניית המשכן וכליו ארכה בסך הכל שלושה חודשים. מלאכה שעל פי הטבע אמורה להמשך כמה שנים, הסתיימה במהירות שיא. והכל נעשה בדיק כאשר ציווה ה' - לא בערך.

בני ישראל, אנשים ונשים, עבדו ללא ליאות וללא הפוגה ביום ובלילה. היו שם גילויי התלהבות מופלאים. מדוע? לפי שרצו להוריד שכניה. וכיון שכל כך רצו, הקב"ה עזר להם והבנייה נמשכה שלושה חודשים בלבד.

בניית המשכן הייתה בבחינת "ארון נושא את נושאו". הכל היה נס גלוי, יד ה'. אשה הכניסה את המחט והחוט בתחילת השורה, והנה כעבור רגע היא רואה את החוט יוצא בסופו והכל תפור. אדם דפק על המנורה והנה הסתדר הציווי שעליה.

סוף סוף, לאחר מאמצים כבירים, בחודש כסליו סיימו לבנות את המשכן, ואז, למרבה הפלא, מצווה הקב"ה את משה לקפל את המשכן ולהניח אותו במחסיו החירום עד שיקבל ציווי אלוהי להקים אותו. ומני אז, כל יום פונים בני ישראל אל משה ושואלים אותו מתי כבר נזכה שיקום המשכן, והוא עונה להם: המתינו בסבלנות, עוד לא הגיע הזמן... כך המתינו בקוצר רוח שלושה חודשים עד ראש חודש ניסן, שבו הגיע בשעה טובה הציווי להקים את המשכן.

נשאלת השאלה: אם סיימו לבנות את המשכן בחודש כסליו, מדוע הקימו אותו רק ב"ח ניסן? לשם מה נתן להם הקב"ה להמתין שלושה חודשים, מתוך לחץ וחרדה?

אלא, רצה הקב"ה לתקן בזה פגם נוסף בבני ישראל שהתגלה בחטא העגל. יסודו של חטא העגל נעוץ היה בחוסר סבלנות - "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר". כשסיימו את בנין המשכן והגיעה עת הקמתו, אמר הקב"ה: עתה תמתינו לא שש שעות, לא חצי יום, אלא מאה ועשרים יום! רק אז תזכו להשראת השכינה בקרבכם. ללמדם פרק בהלכות סבלנות... ("נתיבי אור" גלות וגאולה, להרה"ג ר' נסים יגן זצ"ל).

(בנועם שיח)

ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' וגו' (לד, ו)

חז"ל דרשו על פסוק זה "אני ה' קודם החטא ואני ה' לאחר החטא. סיפור בעניין זה:

בבכל שנה ושנה בחג הפסח, היה הבעל קורא הוותיק עולה על הבימה, פורס את מגילת הקלף המהודרת, ופותח בקולו הערב בקריאת שיר השירים.

אנשים רבים, שזו אינה השנה הראשונה לתפילתם בבית כנסת זה, כבר ציפו לבאות, והפנו את עיניהם אל כותל המזרח, שם ישב הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל וכולו אומר התרגשות דקדושה. גבינו התקשתו בציפיה דרוכה, וכשהחזן סלסל בקולו "אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי" דומה היה נפשו כבר אינה עומדת בהמתנה, ואכן בפסוק הבא "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" חדל הבעל קורא מקריאתו, והתייפחותו החרישית של רבי חיים ברלין נשמעה בכל פינות בית הכנסת.

כך, בכל שנה היה המחזה חוזר על עצמו, בכל פעם שהגאון היה שומע את הפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים". איש מהמתפללים לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרב לפשר הדבר.

היתה זו עת רצון, סיפר הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שניצל את שעת הכושר כדי לבקש מהרב ברלין לגלות לו מה טומנות בחובן אותן דמעות שליש.

מששמע הרב את השאלה, נקשרה דמעה קלה בזווית עינו, והוא החל לספר: היה זה במוסקבה בעת ששימשתי בקודש בעיר זו. יהדות היתה בבחינת בל יראה ובל ימצא, ומלבד זקנים אחדים לא שמר איש תורה ומצוות בפרהסייה. יום אחד הוזמנתי להתייצב בפני פקיד רוסי בכיר, אשר חקר אותי חקירת שתי וערב על מעשי, מי הם האנשים שנימולו על ידי ולמי אני מגיש שירותי דת. משראה שאיני פוצה פה ומסרב לספר לו דבר, קם, הילך סביב השולחן וניגש אלי. בטוח הייתי בליבי שהוא עומד להכותני או לחוקרני בגסות, אך להפתעתי התקרב אלי החוקר ואמר לי בלחשיה: "רואה אנוכי שהנך איש סוד. מחר בשעה 8:00 בבוקר בוא לביתי, שם יהיה בני התינוק. ודאי תדע מה לעשות עמו". או אז מסר לי את כתובת ביתו, ובספר פנים חמורות קרא לפקיד, והורה לו להנפיק עבורי הזמנה לחקירה נוספת בשבוע הבא.

למחרת עם בוקר הגעתי לכתובת שניתנה לי, כשבאמתחתי חבויה סכין המילה.

במקום המתינה בחרדה אם הקצין, סבתו של התינוק, יהודיה זקנה וצדקנית, ומסרה לי את הרך העולל בידים רועדות. לעיניי מלתי אותו בזריזות, ובצל הפחד ניקרה בליבי שאלה אחת: "מה ראה קצין כופר זה למול את בנו".

בשבוע שלאחר מכן הופעתי לחקירתי השניה. הקצין ערך חקירה צולבת למראית עין, ותוך כדי הפגישה אמר תודה לך, על שמלת את בני". מששמעתי את דבריו הרבהתי עוז ושאלתי: "הלא התנהגותך סותרת את היהדות הינך לוחם בכל דבר שבקדושה, ואת בנך אתה מל?"

הקצין לא היסס וענה לי בקצרה: "בילדותי, אבי היה לומד תורה בבית, כדי שאני, בנו, אראה אותו עוסק בתורה ואספוג את האווירה הקדושה של לימוד התורה.

משנולד בני הרהרתי רבות אם למולו. אולם, משצפה מולי דמות אבי העוסק בתורה, החלטתי כי לא אנעל את הדלת בפניו. אמנם אחנכו כפי שיטתי, אך רוצה אני למולו, כדי שאם יחליט לחזור לדרך של סבו לא תהא דרכו חסומה בפניו, ואף שהדבר כרוך בסכנה, החלטתי להסתכן מעט כאבי המנוח".

"חז"ל אומרים", הוסיף רבי חיים ברלין וסיפר לרבי אריה לוי הנרגש, "כי היונה אינה מתרחקת מן הקן, אלא עד למקום שממנו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששומע אני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נמשלה ליונה.

גם אותו קצין ק.ג.ב. יש בו משהוא מעדינות אורחותיה של היונה ההומיה, ובנפשו פנימה כמה הוא אל אלוהי, אף כי מעטה עב ומחוספס מכסה על גרשותיו ומאויי הנסתרים. זהו יחודנו כעם, זוהי גדולתנו. בנקודת אור פנימית וחבויה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבסופו של דבר תחזור לכור מחצבתה, גם לאחר דורות, ועל אף יסורים וגלגולים רבים.

זכה אותו סב זקן, והתורה שלמד ליד בנו הפעוט, שהפך לימים לקצין ק.ג.ב. קשוח ומנוכר, ריככה את לב האבן ששכן בקרבו, שלא ירחיק את נכדו מקרב עם ישראל".

קשיות העורף

הסבא מסלבודקה זצ"ל עמד על נקודה מרעישת. כשחטאו בעגל, "עלובה כלה שסורחת מחופתה" "סרו מהר מן הדרך אשר צויתם, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו, ויבחו לו, ויאמרו אלה אלקיך אשר העלוך מארץ מצרים" (שמים לב, ח), נורא -

מדוע ביקש ה' להשמידם? לא בעוון העגל, לא בפשע העבודה הזרה, אלא מה: "ויאמר ה' אל משה, ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא, ועתה הניחה לו ויחר אפי בהם ואכלם" (שמות לב, ט-י)!

על מה, על קשיות העורף!

המעשה עצמו, ככל שנורא הוא, מעשה בודד הוא. הנורא ההיא המידה המושרשת. ומה היא? כתב הספורנו: "והנה עם קשה ערף הוא", גיד ברזל ערפם ולא יפנו לשמוע דברי שום מורה צדק, באופן שאין תקוה שישובו בתשובה. ואם אין תקוה שישובו, אין להם תקנה: "הניחה לו, ויחר אפי בהם, ואכלם"!

ובהמשך: "ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר, למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (שמות לב, יא). ואמרו במדרש (שמות רבה מג, ז): מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים, אלא אמר משה: רבון העולם, מהיכן הוצאת אותם, ממצרים שהיו כולם עובדי כאלים. ולמדו מהם בניך, ואף הם עשו העגל. לפיכך אמר: "אשר הוצאת מארץ מצרים", דע מהיכן הוצאת אותם -

והראב"ע (שמות לב, ט) הזכיר, שבמצרים היו ישראל עובדי עבודה זרה, ככתוב: "ואמר אלהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי

מצרים לא עזבו, ואמר לשפך חמתי עליהם ללכות אפי בהם בתוך ארץ מצרים" (יחזקאל כ, ז-ח).

נזכיר, שכעבור תשע מכות, על סף הגאולה, עוד הוצרכו לומר להם: "משכו ידיהם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה" (רש"י שמות יב, ו)!

ועל כגון זה נקונן: אי להם, שנעשה סגורם קטגורם!

אמת, במצרים שקעו במ"ט שערי טומאה, והקדוש ברוך הוא העיד בהם שלא עבדו עבודה זרה אלא מתוך שעבוד וטרור הדעת, בשוגג ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות -

ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות -

אבל אי היכולת להתנתק, קשיות העורף, היא המעוררת הקפדה!

אי היכולת לומר: "מה שעבר עבר, מכאן ולהלאה נתחיל מחדש" (ויקרא רבה ל, ז)!

ואם אמרו (סנהדרין קב ע"א) שאין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה מעונש חטא העגל, שנאמר: "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (שמות לב, לד), ובידענו שאין הקדוש ברוך הוא פוקד עון אבות על בנים אלא כשאחוזים מעשה אבותיהם בידיהם (סנהדרין כז ע"ב), הרי שמקנת גם בנו מדה זו של קשיות עורף, אי יכולת לשפר דרך גם כשיודיעם שדרכנו שגויה!

בספר "דברי שמואל" מסופר על בעל חיים ידוע, הבונה. בונה הוא סכרים בנהרות, וחי בנביהם. חמרי הגלם, זרדים וענפים שהוא מקושש בחורשות שעל גדות הנהרות. פרותו של הבונה יקרה והציידים חומרים אותה. אך כיצד יוכלו לצודו, והוא מסתתר במחילותיו. התחזקו אחר אורחותיו, ומצאו עצה. מפעם לפעם מגיח הוא אל הגדה לקטום ענפים נוספים, לחזק בדקי הסכר ולעבודתו. מה עושים הציידים, סורקים את סביבות הסכר, מחפשים בקרקע הלחה עקבות רגליו. אם מצאו שהלך לחורשה חורפים וטומנים מלכודת בתנאי צעדי. מסתמכים על טבעו של הבונה לחזור באותו מסלול, כדי שלא לטעות. מציבים את המלכודת וממשיכים בדרכם, למצוא עקבות נוספים ולטמון עוד מלכודות.

הבונה אסף את הזרדים, ושב עמם אל הסכר. פוסע על עקבות צעדי, ולפתע סומר שער: מלכודת! יודע הוא מה היא, ומה פעולתה, בוכה, ונכנס לתוכה...

שאלו כל חולה סוכרת המושיט ידו לעוגה, בוכה, וכולס.

שאלו כל בן ישיבה שהחליט שבסדר הזה ילמד ברציפות, ופותח בשיחה, שמחר יקום לתפילה.

ואספר - סבלתי מכאב גב, לא עליכם. המליצו על רופא מומחה בפתח תקוה. נסעתי, והתפתחה שיחה. סיפר שאת התמחותו עשה אצל מומחה נודע ביהונסבורג, בדרום אפריקה. רופא גדול, גוי, חובב תנ"ך. כשגמלה בו החלטה לעלות לארץ ישראל, בא להפרד ממורו. שמח הלה לשמוח על החלטתו: "זה רעיון טוב. ארץ היהודים - זה המקום! שם תהיה לך פרנסה בשפע!"

גם הוא חשב שהרעיון טוב, אבל מדוע סבור הפרופסור שבארץ הקודש מובטחת לו פרנסה בשפע?

"אה", הסביר הפרופסור, "משום שבתנ"ך כתוב שהיהודים הם קשי עורף. פרושו של דבר שהצואר שלהם תפוס, והם יעמדו בתור כדי לשחרר אותו!"

הוא סיפר לי זאת, וחייך: השגה של גוי במושג "קשיות עורף".

נעניתי ואמרתי: "אותי זה לא מצחיק, הטעות שלו היתה אחת: את הצואר התפוס שלנו לא אחרים ישחררו. זה תלוי רק בנו עצמנו..."

(והגדת)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממצצית השקל (ל, טו)

ידוע מה שפירשו המפרשים, שהעשיר לא ירבה בממונו כ"כ למצוה עד שלא ישאר לזולתו להשתתף בה, והדל לא ימעט בטענה שאין לו, כי המצוה צריכה להתחלק בין כולם, כדי שיוזכו בה הכלל - ולא רק הפרט, ולכן כל אחד ואחד צריך להשתתף בה כפי יכולתו.

ואם חלילה העשיר חוטף לעצמו את כל המצוה ואינו מניח מקום לזולתו להתגדר בו - אזי טורפין לו את מצוותיו על פניו, וכמו שנראה במעשה שהיה עם רבינו ר' יהונתן איבשיץ זצ"ל.

בעת נישואיו של ר' יהונתן, הבטיח לו חותנו - שהיה נגיד - נדוניא של שלושת אלפי זהובים, כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה ללא מפריעים. כך ישב לו ר' יהונתן על התורה ועל העבודה יומם ולילה עם החברותא שלו, בקדושה ובטהרה.

אכן כידוע, בעת שהקדושה מתפשטת - הטומאה אינה סובלתו, ותיכף היא באה ללחום כנגדה, וגם כאן: קדושתו וטהרתו של ר' יהונתן אשר השפיעו על כל סביבתו הפריעו לכה הטומאה, ונסתובב העניין שהחליטו להקים "בית תפילה" בדוקא על יד בית מדרשו של ר' יהונתן.

החלטה זו כמובן הרעישה את ליבות כל המתפללים והלומדים שם בביהמ"ד, אולם היה אחד שלא היה יכול להתאפק. היה זה החברותא של ר' יהונתן, אשר ראה עד כמה מפריע הדבר לר' יהונתן, ולפיכך לבש קנות, קם - ועשה מעשה: בחצות הלילה, בחסות העלטה - עלה לגג "בית התפילה", וניתן את הצלם שניצב שם.

אך דא עקא - הגויים ידעו שחמתם של היהודים עלתה למעלה ראש, והבינו שבמוקדם או במאוחר יקום אי מי ויעשה מעשה, ואשר לכן החביאו שומרים ב"בית התפילה", וכאשר עלה החברותא של ר' יהונתן אל הגג וניתן את הצלם - מיד נתפס בידי השומרים - ונעלם.

כמובן שכל הקהילה היהודית החלה מיד לחפש אחריו, אך הם העלו חרס בידם, ולא מצאו אפילו רצה חוט שיוכל ללמד היכן הוא הוחבא.

כך נמשכו החיפושים, עד שבאחד הימים בא שומר "בית התפילה" לאחד מפרנסי הקהל וסיפר לו דברים כהווייתם, איך שתפסו את אותו יהודי בעת שעלה אל הגג ושבר את הצלם, ואף סיים ואמר שכבר נשפט הוא על ידי הכמורה - ונידון לשריפה.

השומע הוסיף וסיפר, שהיהודי נמצא במקום סתר בתוך "בית התפילה", וכי הוא יודע היכן הוא, ולפיכך הצעה בפיו: הוא מסכים להבריחו ממקום מסתורו אל החופש - אך תמורת זאת הוא דורש שלושת אלפי זהובים, אפילו לא זהוב אחד פחות!!!

אנשי הקהילה ששמעו את הסכום - נרתעו מעט, אבל מה לא עושים כדי לפדות יהודי מבין הגויים? ובפרט שמדובר בת"ח, וידוע שנגמר דינו לשריפה!! מיד יצאו היהודים לאסוף תרומות בכדי לשחררו.

כשהגיעה השמועה לרבי יהונתן - חשש פן יועבר חבירו ממקומו קודם שיאסף הסכום הגדול, או שיוציאו אותו להורג בינתיים, ולפיכך נכנס אל ביתו, לקח את כל הנדוניא שהיתה לו בסכום של שלושת אלפי זהובים, הלך לשומר ומסר לו את הכסף - ואכן השומר הבריח את היהודי למקום מבטחים.

מכיון שהדבר נעשה בחשאי גדולה - לא ידע איש מהנעשה, המתרימים המשיכו במלאכתם, אך כאשר באו אל ר' יהונתן לתת בידו את סכום הכסף שהצליחו לאסוף - אמר להם ר' יהונתן: כבר אין צורך, אני בעצמי נתתי את כל הכס, השבוי כבר נפדה ושוחרר, ואין צורך בכסף שנאסף.

מששמעו הגבאים שר' יהונתן נתן את כל הסכום, טענו כלפיו שיקח לכה"פ את מה שהם כבר אספו עד עתה, אעפ"י שאין זה אלא חלק קטן מהסכום, באמרו: "גם אנו - בני הקהילה - חפצים לקחת חלק במצוה הגדולה של פדיון שבויים!!". אך ר' יהונתן השיב שהוא כבר נתן מה שנתן, ואין הוא רוצה לקחת ממון אחרים.

הגבאים יצאו את ביתו בעצב על כך שלא זכו הם והתורמים להשתתף במצוה רבה זו של פדיון שבויים, ובפרט כאשר היה מדובר בשבוי ת"ח גדול כזה, אך אם הרב פסק כפי שפסק - מה הם יכולים לעשות?

עבר זמן מה, ור' יהונתן מתחיל לחשוב מה יקרה כאשר אשתו תגלה שהוא נתן את כל הנדוניא למצוות פדיון שבויים... הלא ודאי תקצוף היא עד מאד, והוא לא יוכל לרצותה, שכן אין מרצים לאדם בשעת כעס!

מה עשה? עמד והחליט שישע מביתו לכמה ימים, כדי שעד שיחזור - מן הסתם תגלה אשתו את חסרון הכסף, וכבר תספיק להירגע, ואז - כשישוב - יוכל לרצותה ולהסביר לה את חשיבותה של מצות פדיון שבויים, ואת הסיבות שמחמתן החליט לתת את כל הסכום ולא להמתין עד שיאספו התרומות מכל בני העיר.

בינתיים התגלה דבר הבריחה, הכמרים גילו שהנידון למוות נמלט, עד מהרה הגיעו למסקנה שבדאי ידו של השומר במעל והוא זה שהבריח את היהודי אל מחוץ לכלאו, וברוב זעמם החליטו אנשי הכמורה לעשות לשומר את מה שזממו לעשות ליהודי.

השומר, שהבין שטבעת החנק הולכת ומתהדקת סביב צווארו - החליט שעליו למהר ולברוח מהר ככל האפשר, אך מכיון שהיה שומר וותיק בכנסיה במשך עשרות שנים, והספיק במרוצת הזמן לגנוב הרבה כסף ויהלומים מרכוש "בית התפילה" - לא ידע מה יעשה עתה בכל רכושו הרב... הרי לא יכול לסחוב עמו את כל רכושו...

בצר לו הלך ולקח את כל רכושו, כסף זהב ויהלומים - ושלושת אלפי הזהובים שקיבל זה עתה בכלל, הכניסו לחבית אחת, נכנס לביתו של ר' יהונתן, ושאל את אשתו: איפה האיש?

האשה ענתה שהוא לא יהיה בבית כמה ימים, ולכן בלית ברירה, מכיון שפחד השומר להשתתף אף לרגע - עמד וסיפר לה כל מה שקרה, ושעליו למהר עתה ולהימלט על נפשו, ואמר: "איני מוכן בשום אופן להשאיר את רכושי זה לכמרים שרוצים להרוג אותי!! לא ולא!! לא אשאיר להם מאומה מכל זה!!"

וכאן התחיל הוא להרעיף שבחים על ראשו של ר' יהונתן, והמשיך: "גיליתי יהודי אציל כזה - המוכן לתת מכספו שלוש אלפי זהובים בשביל להציל את חבירו!! אני בטוח שהוא אדם ישר ונאמן, ולפיכך: דבר ראשון - אני מחזיר לכם במתנה את שלושת אלפי הזהובים שנתן לי בעלך, ומלבד זאת - אני מפקיד בידכם את כל שאר רכושי שנמצא בחבית הזו, והיה אם אחזור בשלום - בודאי יחזיר לי בעלך הצדיק את כל הסכום, ואם לא - אזי מעדיף אני שיישאר כל הכסף אצל אדם כמותו, אשר לבטח יידע לעשות בכסף דברים טובים!!"

כך קרה שהאוצר הגדול נותר בביתו של ר' יהונתן, ואילו שומר "בית התפילה" יצא לדרכו, וברח הרחק מהכנסיה. אכן לאחר זמן מה הגיעה השמועה שהכמרים שלחו אחריו שליחים להשיגו, אלה רדפו אחריו ותפסוהו, ותיכף ומיד הטביעוהו בנהר.

ככה, שהרי בוודאי לא היה זה דין שרירותי, כראות עיני המלך. סיבה היתה לו מדוע קיבל את טענותיה של זו וסתר את דבריה של זו.

מסביר הערוך לנר: נכון שגם דבריה של האשה השניה נאמרו בטוב טעם והיו אמורים להתקבל על ליבו של המלך, אבל הבעיה היתה שעל פניה ניראו סימני חבלה, כתוצאה ממכות שהיכה אותה בעלה הרשע.

אמר לה המלך: בודאי שאני רוצה שתמשיכי לעבוד בחצר המלוכה, ודווקא בשל כך אוציא להורג את בעלך כדי שגם את תישארי בריאה ושלומה..."
וזה גם התשובה למה ששאלנו בתחילת הדברים, מדוע השנים שחל בהן יום ראשון של ראש השנה בשבת היו מהן שנים טובות ביותר והיו מהן שנים רעות ביותר.

באותן שנים שעם ישראל שמר על השבת כדבעי, האזין הקב"ה לדברי הסניגוריה של השבת, ופדה את עמו מכל צרה ומצוקה, אולם בשנים שבהן היתה השבת מחוללת ובזויה, פנה ה' אל השבת ואמר לה: בתי, דווקא בגלל שאני אוהב אותך ורוצה בטובתך, אאבד את בני מן העולם, כיון שרק כך אוכל להביאם לידי שמירת השבת...

וזה תוכחת מגולה לכל מקדשי שביעי שישתדלו לשמור על שבתם בקדושה רבתי, ולא יעלו על שלחנם בשבת דברי הבל ושטות, אלא ישמיעו באזני בני הבית רק דברי תורה, מוסר וחיוזוק, ואז יתקבלו בשמים דברי הסניגוריה של שבת קודש על עם ישראל.

עוד סיפר הגאון ר' שמחה קפלן זצ"ל (רב ואב"ד צפת) זמן קצר לפני פטירתו סיפור מדהים ששמע בימי בחורו בהיותו בחור בשיבת מיר בחו"ל, וכך סיפר:

היה זה בימי בחורתי בשיבת מיר. את לילותי העברתי בבית של אחת המשפחות בעיר, כמנהגם של בני הישיבות באותם ימים. ביום שישי אחד, שמעתי את בעלת הבית שואלת את בעלה האם הוא מתכוון לצאת לשוק בעיירה הסמוכה. כשהשיב בחיוב, פתחה האשה ואמרה בקול רועד: "השתדל לשוב הביתה בזמן, אל תאחר את כניסת השבת. סיים את כל עסקיך ואל תתמהמה, כי הלא יודע אתה כי נכפשו הדבר."

והנה, בהגיע עת חצות של אותו ערב שבת, כבר עמדה האשה דרוכה בפתח ביתה וצפתה מבעד לחלון האם בעלה ניראה באופן. "לא התאפקתי, סיפר רבי שמחה, ושאלתיה לפרש הפחד האופן אותה. "הרי השבת נכנסת בעוד כמה שעות ומה לך להכנס לחורדה כה גדולה? הרי אין ספק שבעלך, הידוע ביראת השמים הגדולה שלו, ישוב בזמן ולא יכנס לחשש של פיקוח נפש?"

דבריי לא הרגיעו את האשה, ובמקום להשיב סיפרה לי, מכלי ראשון, את שעבר עליה לפני כמה שנים.

לבני הזוג לא היו ילדים זמן רב. בנסי-נסים נולד להם בגיל מבוגר בן יחיד. והנה לפתע חלה הבן-יקיר, והיה שרוי בסכנה עצומה. שיחרה האשה את פניהם של כל גדולי הרופאים ועד לווינה הגיעה שם ישבו כידוע גדולי הפרופסורים בעולם כולו אך גם הם לא מצאו מזור לחליו של הילד. ולא די שלא ריפאוהו, עוד הודיעו לאמא הדוויה באופן חד-משמעי: ימיו של הילד ספורים.

שבורה ורצוצה הילכה האם ברחובות ווינה. כשהתכוונה כבר לשוב לביתה שבמיר, ניגש אליה יהודי מתושבי המקום ואמר לה: "בדרך למיר את עוברת דרך העיירה ראדין. היכנסי אל החפץ חיים והשיחי בפניו את דאגתך. אולי הוא, ברוב קדושתו, ימצא מרפא למחלתו של בןך."

במר נפשה סרה האשה לביתו של החפץ חיים שהיה כבר זקן מופלג וכמעט שלא קיבל קהל. בתחילה סירבו בני הבית להכניסה אך לאחר שבכתה ומיררה ברוב יגונה, הכניסוה לחדרו של קדוש ישראל.

"מה כבר יכולני להושיע לך", אמר החפץ חיים. כשהייתי צעיר יותר, היה לי כח לצום על חולי עמך בית ישראל. היום - כבר אין ביכולתי לעשות זאת. והאשה אינה מרפה. היא מגבירה את בכייה, ואחד מבני הבית שידע על מצבה הקשה לחש באזני החפץ חיים שהמדובר בבן יחיד והצער הוא איום ונורא.

לפתע התרומם החפץ חיים ממקום מושבו, ואמר לאם הממררת בבכי: "אם תקבלי עליך שתי קבלות שאפרט להלן, מבטיחני שבך יירפא בעזרת השם ממחלתו: האשה נתעוררה לחיים. "אקיים כל מה שיושת עלי", הבטיחה.

בסתר ליבה היתה כבר מוכנה לצום שנתיים ימים, העיקר שתזכה לראות ברפואתו של בנה. אך הנה החפץ חיים לא מבקש ממנה צומות, לא מטיל עליה מגבלות קשות. שני דברים בפיו:

- קבלי על עצמך להניח את מפת השבת עם הפמוטות על השלחן כבר בשעת חצות של יום ששי.

- כשמגיעה שעת הדלקת הנרות לא יעשו בבית שום מלאכה, דהיינו לא מזמן שהאשה הדליקה את הנרות, אלא מהשעה הקבועה בהלכה להדלקת נרות שבת.

כמובן שהאשה קיבלה על עצמה ללא אומר ודברים את שתי הקבלות הללו והבטיחה לקיימן ככתבן וכלשונו. והנה, פלא פלאים, כבר בשובה לביתה חל שיפור ניכר במצבו של הילד החולה ובתוך זמן קצר מאד קם לגמרי ממיטת חליו.

הרופאים בווינה לא האמינו למראה עיניהם.

עתה כבר ממילא ידעה אשתו של ר' יהונתן את כל סיפור המעשה, והבינה שהקב"ה שילם להם על המעשה הטוב והנאצל שעשה בעלה הגדול, באשר לא זו בלבד שכספם הושב להם - אלא אף זכו לעושר שהוא עשרות מונים רב יותר ממה שהיה להם קודם.

היא כמובן התמלאה ששון ושמחה, וחכתה בציפיה דרוכה שר' יהונתן - אשר לא ידע מאומה מהנעשה - יחזור, בכדי שתוכל לבשרו את הבשורה הגדולה. בינתיים ר' יהונתן יצא לדרכו חזרה אל ביתו, ומשהגיע סמוך לביתו הוגיע את מחשבתו: מה יאמר לאשתו? כיצד יגלה ויספר לה מה קרה עם שלושת אלפי הזהובים? וכך כשהוא הולך תפוס במחשבותיו - יוצאת אשתו לקראתו, שמחה וצוהלת, וקוראת לעומתו: "אני כבר יודעת הכל! הקב"ה כבר גמל לנו בכפל כפלים!", כך עמדה וספרה לו את כל הסיפור, כשהיא בטוחה שבודאי ישמח גם הוא על הטובה שבאה להם מן השמים.

אבל לא כך היה. מששמע ר' יהונתן את דבריה - פרץ בכי אז! הוא בוכה ומילל - והאשה עומדת ותמהה: "למה זה תבכה? הלא הרבש"ע כבר שילם לנו שכר גדול עבור המצוה!"

ענה לה ר' יהונתן ואמר: "דוקא מפני כך אני בוכה!! מכך שרואה אני שמיהרו לשלם לנו על המצוה - מבין אני שמשליכים לי את המצוה בפנים!! אילו היו מרוצים בשמים ממצוה זו - היו מניחים לי אותה לעולם הבא, שכן ידוע שאין מתן שכרן של מצוות בעולם הזה!! רק מצוה שאינה נרצית משתלמת בעוה"ז, כביכול אומרים לו לאדם: קח לך!"

רבי יהונתן עמד ובכה ללא הפוגה בלא שהיה מסוגל להירגע, עד שהחליט לצום שלושה ימים רצופים - ואחרי כן לעשות שאלת חלום, ולבקש לדעת על מה ולמה לא רוצים את המצוה שלו.

ואכן כך עשה, ומן השמים השיבו לו: "אמנם כן, צדקת בבכיך, לא חפצו בשמים במצוותך! והכל מפני שלא זיכית גם את הגבאים ואת שאר הציבור, ולא איפשרת להם ליטול חלק במצוה הזו!! רצית את כל המצוה לבד - בבקשה, קח לך!!!"

הנה כל בעל ונפש יבין וירגיש כי הסיפור הזה הוא נורא, להתבונן עד כמה צריך האדם להזהר ולדעת שהמצוה אינה רק שלו, אלא צריך הוא לשותף את כל מי שיכול, ורק בכך תהיה זכותו שלמה ונרצית!!

(לב שלום)

ושמרו בני ישראל את השבת (לא, טז)

בעל ה"ערוך לנר" בספרו "מלוא העומר", מספר דבר שאינו ידוע כלל לרבים השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הטובות ביותר של עם ישראל, שנים שבהן הכירו מלכי האומות בכוחו ובסגולתו של עם סגולה ולא הצרו לו במאומה.

ומאידך, ממשיך ה"מלוא העומר", השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הקשות ביותר של עם ישראל. בשנים אלו אירעו חורבנות בתי המקדש, והתרחשו צרות ופוגרומים נוראיים.

הכיצד - ?

איך אפשר להסביר את פשר התופעה הפילאית הזו, כאשר דווקא כשחל יום ראשון של ראש השנה בשבת נטו אירועי השנה לכאן או לכאן, או שהיו אלה המאורעות הטובים ביותר או הקשים ביותר?

תירוצו של בעל "מלוא העומר" צריך לזעזע ולהחריד את לבו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

וכך הוא מתרגם: כאשר חל יום ראשון של ראש השנה בשבת, השבת היא 'מאן דאמר' ואז היא באה לפני הקב"ה בדברי סניגוריה על עם ישראל ומשתדלת להמתיק את דינם.

יש שנה שהקב"ה מאזין לדברי הסניגוריה הללו, וגוזר את הדין לטובה, ויש שנה שהוא אינו מוכן לשמוע לדבריה של שבת קודש. את דבריו מסביר ה'מלוא העומר' על פי משל.

אחד משריו החשובים של המלך הואשם בעבירה חמורה ויצא דינו למוות. לא עזרו כל ההשתדלויות של מקורביו שניסו לדבר על לב המלך כדי שיחון אותו.

המלך סירב לשמוע.

והנה, אשתו של השר היתה התופרת של בגדי המלך ובגין זה היו לה קשרים רבים בחצר המלכות. משראתה בצרת בעלה, הבטיחה לו שתמליץ עליו טוב בפני המלך עד שיחון אותו ממוות לחיים. וכך עשתה.

הלכה לארמון המלוכה והתחננה לפני המלך תוך שהיא מזכירה גם את עובדת היותה תופרת הבגדים המלכותיים "ואם בעלי יומת על ידך, גם אני לא אוכל יותר לשרת אותך, אדוני המלך", אמרה. והנה ראה זה פלא.

מה שלא הצליחו לעשות השרים וכל יתר המקורבים, הצליחה אשה זו לעשות ברוב חכמתה, והמלך חנן את בעלה.

והיה מקרה דומה, ממשיך ה'ערוך לנר' במשלו, של שר נוסף שחטא למלך, ויצא גזר דינו למוות, וגם לאשתו היו תפקידים חשובים בחצר המלכות והבטיחה לו להשתדל אצל המלך.

הלכה האשה אל המלך הזכירה הכל כדברי הנ"ל, אך ראה זה פלא. דברי האשה השנייה לא התקבלו. התעניינו השרים בסיבת הענין ומה עלתה לו

רבותי, אני רוצה ללכת לזוהר הקדוש, בפרשת השבוע... הוא כותב דבר נורא ואיום, פשט חדש בכל נושא הערב רב וממילא נבין, בע"ה, כמה וכמה דברים, שאנו עושים בכל יום... נבין עפ"י זה, את ההפסדה שלנו... ובע"ה, נוכל להתחבר ולחבר את פורים, ביחד עם העגל וביחד עם יוסף, ותיארו כמה הדברים נפלאים... הזוהר הקדוש בפרשת השבוע בא ואומר - דע לך, כל הערב רב, כולם זה המכשפים, החרטומים והקסמים, שהיו אצל פרעה.

כל הערב רב, שעלו ממצרים, כולם מקבוצת המכשפים שהסתובבו מסביב לפרעה.

חז"ל אומרים - מצרים היתה מלאה בכישופים... כשמשו רבינו זרק את המטה ונהפך לנחש, צחקו עליו ואמרו לו "אצלנו הילדים לומדים לעשות סוג של כשפים כאלה" ... התחילו ללעוג לו. הביאו כולם מקלות, נעשו כולם נחשים... עד שהמטה של משה לא בלע את המטות שלהם, הם לא נרגעו... כישופים, זה המרכז של מצרים... כל הבתי ספר של החרטומים יצאו עם ישראל.

שואל הזוהר - מה קרה? אין עבודה במצרים?!

אומר הזוהר הקדוש, במכת כינים, הם ניסו לעשות את מכת כינים ולא עלה בידם... מה הם אמרו כל החרטומים פה אחד?

"אצבע אלוקים!"

באותו רגע שאמרו זאת, הם דבקו בקב"ה... אמרו למשה רבינו "אתה הוכחת לנו עכשיו, שאתם אנשי אמת, אנחנו רוצים לדבוק בעם ישראל ובך".

משה רבינו, ראה בזה דבר נפלא... אם הקוסמים והחרטומים של מצרים באים אליו, ואומרים לו "אנחנו רוצים להתגייר", משה רבינו מקבל אותם... כיון שראו הניסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה - משה אנחנו רוצים להתגייר...

משה הולך לקב"ה ושואל אותו - לגייר אותם? אמר לו הקב"ה, לא כדאי. אמר לו משה, ריבונו של עולם למה לא? כיון שראו הגבורות שלך והם רוצים להתגייר, יראו גבורותיך בכל יום וידעו שאין אלוהים זולתך...

אמר לו משה - למה לא לקבל אותם? אני לא מבין...

מה אנחנו אומרים בכל יום, בעלינו לשבח, בקטע שחיבר אותו אכן?

יכירו וידעו כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון.

אם הם רוצים להתגייר, למה לא לקבל אותם?!

אומר הקב"ה למשה רבינו - לא כדאי... אבל אם אתה רוצה בקשה...

אותו דבר היה עם המרגלים, אמר הקב"ה למשה שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען - אני אומר לך, שהארץ הזאת טובה, אבל אם אתה רוצה מרגלים, שלח לך.

עד כאן דבריו של הזוהר הקדוש בתחילת הפרשה.

בספר זרע ברך, בפרשת השבוע, בביאור חטא העגל... יש לו ארבע ביאורים,

בביאור השלישי של חטא העגל, הוא מביא את דברי הזוהר.

רבתי, בואו נלמד פסוק בפרשת וארא... פשט חדש בכל הפסוק הזה...

נחזור אחורנית, לפרשת וארא (ט, יא) ולא יכלו החרטמים לעמוד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטמים ובכל מצרים.

שואל הזרע ברך - אני לא מבין, החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה? מה הם מחפשים אצל משה רבינו?

החרטומים לא יכולים לעמוד בפני פרעה, שם המקום שלהם.

אומרת התורה - למה הם לא יכלו לעמוד?!

כי השחין היה גם בתוך החרטומים וגם בתוך מצרים.

למה שלא יהיה? איפה היה הדבר?

גם בחרטומים וגם במצרים... איפה היה הערב?

גם בחרטומים וגם במצרים... אז מה אתה מודיע לי פה?!

אומר הספר זרע ברך - תדע לך, החרטומים האלה במכת כינים, עזבו את מצרים,

כולם התחילו לעמוד לפני משה... אמרו לו "אתה אבא שלנו" ... ורצו אחרי משה לכל מקום...

הם היו בטוחים, שאם הם רצים אחרי משה רבינו, הם מוגנים מהמכות של מצרים...

הם היו בטוחים, שליד משה רבינו, שחין לא יהיה להם, למה?

כי הם רוצים להתגייר... ורש"י כותב - גיירת אותם, מבלי לשאול אותי.

משה רבינו קירב אותם, אבל לקב"ה לא היה ניחה ליה בגיור הזה... מה עשה הקב"ה?

הגיעה מכת שחין, כולם עמדו לפני משה רבינו... אמרו "אם אנחנו נהיה לידו, נהיה מוגנים".

הביא הקב"ה את השחין, על החרטומים ועל מצרים!

הוא רצה להראות להם - רבותי, אתם רוצים להתקרב, אבל אני לא רוצה אתכם...

לכן, עם כל הגיור של משה רבינו, שבבילי אתם נחשבים עדין מצרים.

שואל הזרע ברך - ולמה זה מופיע דוקא במכת שחין, שיופיע קודם כל, במכת ערב?

פשוט מאוד... כי הגמרא אומרת {מסכת יבמות מז, ב} - דא"ר חלבו קשים גרים

לישראל כספחת דכתיב {ישעיה יד-א} ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב.

אם ככה יוצא, שמשה רבינו קיבל אותם... ואילו הקב"ה, לא היה מעוניין בהם.

אם ככה רבותי, נוכל להמשיך הלאה:

אומר הזוהר, אם אתה אומר לי, שערב רב, פירוש הדבר שזה תערובת של כל

מיני עמים - לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים... בסדר גמור, אז אני מבין שקוראים לזה ערב רב.

אם אתה אומר, שהכוונה היא לקוסמים והחרטומים של מצרים, למה קוראים להם בשם "ערב רב"? שיקראו להם חרטומים של מצרים, למה דוקא בשם "ערב רב"?

כדברים האלה סיפרה בעלת הבית לרבי שמחה קפלן בהיותו בחור בישיבת מיר. זו היתה הסיבה שהאשה האיצה בבעלה לבל יאחר וגם הסיבה שעמדה בפתח הבית וציפתה לו בשעה כה מוקדמת.

אינספור מאמרים נכתבו כבר בענין שמירת השבת והחובה המוטלת על כל בעל בית לדאוג לסיים את כל המלאכות בביתו זמן מה לפני כניסת השבת כדי לא להכנס חלילה לספק - ספיקא של חילול שבת.

והנה, לא פעם נשמעות טענות כמו "למה בדיוק עכשיו נשבר הברז" או "למה דווקא לפני כניסת השבת החליט הילד להפיל את הבקבוק ולשברו לרסיסים ולהפוך את כל הבית...?"

צריך לזכור שיש יצר הרע מיוחד הפועל דווקא ברגעים קדושים אלה ומשתדל בכל יכלתו להחטיא את ה"עולם", על ידי שהוא מעמיס עליהם עבודות של הרגע האחרון. כאן הוא דואג לשבור את הברז, לקלקל את מכונת הכביסה ואולי גם את מערכת התאורה, ושם הוא דואג להכניס מקלות בגלגלים. - ברגעים אלה, פותח היצר"ר את המשרד הראשי שלו. דווקא אז הוא מפעיל את כל פקידיו.

אלה הרגעים של היצר הרע, בהם הוא מפעיל את כל כוחו, ועליו להתחכם נגדו ולהיות ערוכים למלחמה זו. לדעת שאם הוא מפעיל שרירים, הרי שגם לנו ניתנו מלעילא כוחות מתאימים כדי שיהא סיפק בידינו להשתלט ולהתגבר עליו.

(טובך יביעו)

המדרש ואומר - אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לך, לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, שהן עשו את העגל. אבל עמי לא עשו, שנאמר:

ישראל לא ידע, עמי לא התבונן {ישעיה א, ג}.

בא האור החיים הקדוש ושואל שאלה עצומה - אם את הכל עשו 'הערב רב', אז מה אתה רוצה מעם ישראל?

עד היום עם ישראל סובל מחטא העגל, הם לא עשו שום דבר... את הכל עשו 'הערב רב', ארבע מקומות חוזר על זה רש"י, אז מה אתה רוצה מעם ישראל???

אומר האור החיים הקדוש - בגלל שלא מיחו בהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו.

ידוע לכולם... כתוב בכמה וכמה מקומות...

אומרת הגמרא {מסכת שבת נו, ב} - {מלכים א יא-ו} ויעש שלמה הרע בעיני ה'

אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא.

פרתו של ר' אליעזר, היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, פרתו של ר' אליעזר?!

היתה של שכנתו והוא פשוט לא מחה בה, לכן מעלה עליו הכתוב כאילו היא שלו.

אומר האור החיים הקדוש - ארבע פעמים היה להם למחות. פעם ראשונה

כשעשו את העגל. פעם שניה כשהקימו את המזבח. בפעם השלישית, שהקריבו

על זה קרבנות, ובפעם הרביעית שה- 'ערב רב' אמרו לו אלה אלהיך ישראל אשר

העלוך מארץ מצרים...

עם ישראל היו צריכים להגיד "שקר וכזב" ... אבל אף אחד לא אמר כלום.

אומר האור החיים הקדוש - כיון שלא מיחו, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו את

העגל. עד כאן דבריו הנפלאים של האור חיים הקדוש.

אם ככה רבותי, נוכל בס"ד להתחיל:

כמה אנשים היו הערב רב?

רבתי, אני מקריא את הפסוק בפרשת בא {יב, לח} וגם ערב רב עלה אתם וצאן

ובקר מקנה כבד מאוד.

שואלים חז"ל - כמה ערב רב?

כתוב וגם ערב רב... היו מעורבים והיו הרבה, כמה?

נאמר במכילתא {פרשת בא, פרשה יד} - וגם ערב רב: מאה ועשרים ריבוא דברי

ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר: מאתים וארבעים ריבוא, ר' נתן אומר: מאתים

וששים ריבוא וצאן ובקר.

אני לא מצאתי, אם הכוונה היא, רק לגברים... או אם הכוונה היא, לגברים

ולנשים...

אם אני חושב נכון, שהתורה מציינת את הגברים מבני עשרים עד שישים, אז

המקבילה של זה, זה המספר בערב רב.

כשהגיעו לאהרון הכהן, אומר התנחומא, באו ארבעים אלף ואמרו לו "בקשה,

תעשה עגל".

עפ"י שיטתו של ר' נתן, הם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שבאו עם

עם ישראל... תציב שלוש מיליון ושש מאות מערב רב... מול שש-מאות אלף

גברים, שבאים לאהרון הכהן ואומרים לו "אדוני, בקשה, תעשה עגל"... רבעים

אלף, שמותכם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שעלו ממצרים.

רבתי, למה קוראים להם 'ערב רב', מה זה המילה הזאת? זה מצרים?

אם זה מצרים, תגיד "וגם מצרים עלו איתם".

אומר רש"י {נחמיה} - תערובת עכו"ם... מה שנקרא בשפה שלנו "מעורב

ירושלמי".

היו כל מיני סוגים, איזה סוגים?

רש"י לא כותב.

אבל הזוהר הקדוש כותב {קצ"א, א} - מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים

ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב.

כותב האבן עזרא {פרשת בא} - מאנשי מצרים שהתערבו עמהם.

כולם מצריים, הם התערבו בתוך בני ישראל, לכן זה נקרא ערב רב.

אומר הזוהר - אני רוצה לגלות לך סוד מתורת הכישוף...

כישופים לא עובדים, רק משש שעות ומחצה ביום. הכישוף מתחיל לעבוד, ברגע שהמשש נוטה לצד מערב.

גדולי המכשפים עובדים, בין שש וחצי שעות ביום, לתשע וחצי שעות ביום... שלוש שעות הם עושים את הפעולות שלהם... זה המכשפים הגדולים, כמו ינוס וימברוס.

המכשפים הקטנים, אומר הזוהר, עובדים מתשע וחצי שעות ביום, עד חצות הלילה.

אומר הזוהר הקדוש, שהחרטומים נצמדו למשה רבינו, לא רק בגלל 'אצבע האלוקים'... הם ראו דבר אחד, שמשה רבינו, את כל המכות שלו, הוא לא נותן אחרי צהריים, מתי הוא עושה את המכות?

בבוקר...

אמרו החרטומים - את זה אנחנו לא יכולים לעשות... אפילו ינוס וימברוס הגדולים, לא מסוגלים לעבוד בבוקר... הם מסוגלים לעבוד, רק מרגע שהמשש נוטה לצד מערב.

יוצא, שמשה רבינו, כוחו גדול גם בבוקר... מוכרח שמשה גדול מאתנו... הלכו 'הערב רב', הקוסמים, ונדבקו למשה רבינו.

אם ככה, אומר הזוהר הקדוש - עכשיו תבין טוב מאוד, מתי באו 'הערב רב' לאהרון ואמרו לו קום עשה לנו אלהים? וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. אומרים חז"ל - מה זה כי בשש - שש שעות. למה אתם לא באים על הבוקר? שום דבר... הם מחכים עד חצי היום, מה קרה?!

הם לא יכולים לעבוד, רק משש וחצי שעות של היום, רק אז הם יכולים לייצר עגלים... הם לא יכולים לפני זה, עד כי בשש משה לרדת מן ההר.

הוא לא מגיע עד שש וחצי שעות של היום, מי מגיע?

ינוס וימברוס וארבעים אלף, אומר הנחומא... למה הם?

אומר לנו הזוהר - הגדולים, עובדים משש וחצי שעות של היום, עד תשע וחצי שעות של היום. הם באו אחרי שש וחצי שעות - קום עשה לנו אלהים.

אומר הכלי יקר יסוד נפלא ביותר - משה רבינו לא יורד מן ההר... השטן מראה להם את מיטתו של משה רבינו, פורחת באוויר (גמרא מסכת שבת פ"ט).

מה היה צריך להיות בעם ישראל... אם עם ישראל מאמין שמשה רבינו איננו? אם עם ישראל רואה את מיטתו פורחת באוויר, מה הוא צריך לעשות? קריעה! משה איננו!

שום דבר לא... מסתכלים על המיטה ושואלים - יש סנדוויץ'?! ☺

הכל בסדר גמור... למה אתם רגועים?!

עם ישראל לא בלחץ... הכל בסדר גמור... משה רבינו השאיר הנחיות - במקרה ואני לא חוזר, יש כאן ממלאי מקום - אהרון וחור.

על השש שעות, מגיעים הערב רב... קום עשה לנו אלהים!...מה קרה? מה אתם בעצבים? בעם ישראל כולם רגועים, מה הפאניקה?!

אומר הכלי יקר - פשוט מאוד... הערב רב ידעו... עם ישראל מחכה להוראות מאהרון וחור...

ידעו הערב רב, שאם אהרון מתמנה להיות מנהיג על ישראל, כשמשה רבינו לא מגיע, אחרי חצי שעה מזה שאהרון נתמנה להיות מנהיג של עם ישראל, כל הערב רב עושים אחורה פנה ומתפנים חזרה למצרים... שולחים אותם לחיים טובים ולשלום.

אמרו הערב רב - מי מגן עלינו? משה רבינו היחידי שמגן עלינו, הוא לקח את התיק על עצמו.

משה רבינו לוקח את התיק של הערב רב על הכתפיים שלו...

אומר לו הקב"ה לך רב כי שחת עמך - החבר'ה שלך, אלה שאתה אמרת שאתה אחראי, הם עשו את הבלגן!

אמרו 'הערב רב' - תדע, שאם משה רבינו איננו ומי שעולה אחריו זה אהרון הכהן, אחרי חמש דקות, הוא קורא לינוס וימברוס ואומר להם, אתם רואים פה...

בקשה, אחורה למצרים לחיים טובים ולשלום.

אמרו 'הערב רב' - אוי לנו, אם עם ישראל יתעשת ויגיד שמשה מת... אנחנו חייבים לתפור תיק, עוד לפני שמשה רבינו מגיע או לא מגיע, עוד לפני שממנים את אהרון הכהן.

על הבוקר... איך שמגיע שש וחצי שעות, מגיעים ינוס וימברוס, שני הבנים של בלעם, ראשי הקוסמים, מגיעים לאהרון הכהן ואומרים לו "אהרון, תעשה משהו במקום משה"

אמר אהרון - למה שאני יעשה משהו במקום משה, מה קרה?!

אהרון הולך איתם ביחד... "אין בעיות, רוצים עגל, בקשה... תביאו כולם את העגלים תשימו אותם בתוך הדלי".

מה רצה אהרון, מה המטרה שלו?

אומר הזוהר בפרשת השבוע - פשוט מאוד... רצה אהרון להבדיל אותם ולהפריש אותם מעם ישראל, אחת ולתמיד.

משה רבינו הוא המנהיג שלהם... אם קרה משהו חס ושלום, ואני המנהיג, אמר אהרון... הדבר הראשון שאני עושה, אני שולח אותם בחזרה למצרים, אני לא רוצה אותם איתי ביחד!

משה רבינו יורד מן ההר, אומרת התורה (לב, כה) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם.

אומר רש"י - פרוע. מגלה. נתגלה שמצו וקלונו, כמו (במדבר ה יח) ופרע את ראש האשה.

אמר אהרון - רבותי, תראו מי זה הערב רב! זה לא אנשים שדבקים בקב"ה, זה אנשים שדבקים במשה רבינו, בגלל הקוסמויות... ברגע שמשה איננו, הם מייצרים עגל!

הוציא החוצה אהרון, את כל הזוהמה שנמצאת בתוך הערב רב.

אומרת התורה {שמות ה, ד} ויאמר אלהים מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו לנו לסבלתיכם.

אומר רש"י - תפריעו את העם ממעשיו. תבדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם, ששומעים לכם וסבורים לנו מן המלאכה. וכן (משלי ד טו) פרעהו אל תעבר בו, רחקו. וכן (א כה) ותפרעו כל עצתי, (שמות לב כה) כי פרוע הוא, נרחק ונתעב.

שואל הספר הכתב והקבלה - איך מותר לאהרון לעשות עבודה זרה, כדי להבדיל אותם?

הוא מתיר, שהאיסור של עשיית עבודה זרה, אז, היה רק למי שעובד אותו. ליהודי אסור לעבוד אותו, בין בשיתוף ובין שלא בשיתוף. לכן נח, אסור לעבוד עבודה זרה, בלי שיתוף... אבל עבודה זרה בשיתוף, לא נאסר לבני נח, והיות והערב רב עדין נחשבים לבני נח, הלך ועשה להם את העגל, כדי שיעבדו אותו עם השיתוף ביחד עם הקב"ה.

יוצא שכל מה שעשה אהרון היה, שרצה להפריש את הערב רב, מעם ישראל. אמר הקב"ה - אתה כך עשית? אתה תהיה הכהן שלי.

אומרת התורה, שהקב"ה ציווה להבדיל את אהרון ובניו ולהקדישו קדש קדשים... אתה רצית להבדיל את הערב רב מעם ישראל, רצית להפריש אותם, אני מפריש אותך להיות כהן לעבודתי!

אם ככה, שואל האבן עזרא 10-15 שאלות... איך עשה את זה אהרון, איך הקב"ה בחר בו, איך הוא המכפר?

התשובה היא - דוקא בגלל שהוא עשה, כדי להרחיק את הערב רב מישראל. להרחיק אותם כרצונו של הקב"ה... משה גייר אותם, בלי לשאול את הקב"ה, כך אומר רש"י.

רצונו של הקב"ה, שהם לא יצטרפו לעם ישראל... צירף אותם... ואהרון רצה להפריש אותם ולהבדיל אותם מעם ישראל.

רבותי, הבנו, עפ"י מה שאמרנו עד עכשיו, אהרון רצה להבדיל אותם לגמרי... (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ויהי בדרת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה בדרתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן פניו בדבריו אתו (לד, כט) במדרש רבה מהיכן זכה משה לקרני הוד ממה שנשתייר בקולמוס וקנחה בציצית ראשו של משה וכו' עיין שם. ויש להקשות היאך הדעת סובלת לומר אצל הקב"ה שנשתייר דיו בקולמוס וכו' לא ידע מתחלה כמה דיו יספיק לכתובת התורה כולה עד שלקח יותר מהצורך והוא דבר נימנה. ועוד קשה בדברי המדרש שהקשה מהיכן זכה ומתירין על ידי הדיו הא הקושיא היה מציאה זכות בא לו זאת. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש בשעה שאמר משה מחני נא מספרך נמחה שמו בפרשת תצוה שלא נזכר שמו כי אם בלשון ואתה תצוה וכו'. והנה בדיוות שהקב"ה יודע אחריותו של דבר מראשיתו והיה בתוך הקולמוס דיו לצורך כתיבת כל התורה כולו אך כשאמר משה מחני נא חל עליו עונשו ולא נזכר שמו בפרשת תצוה נמנע דאיתו דיו שהיה ראוי לכתוב משה הוא נשאר בקולמוס ושפיר שייך לומר ממה שנשתייר בקולמוס. והנה בעבור שראה הקב"ה שמשו מסר נפשו על כלל ישראל אותו זכות נתפרע לו שקינח הקולמוס בציצית ראשו ובעבור זה זכה לקרני הוד על שמסר נפשו על ישראל. או יאמר דידוע הדיו היה ליה למשה רבינו עליו השלום לכתוב עניו מאד וכתב ענו בלא יו"ד אם כן נשתייר השיעור דיו לכתוב יו"ד:

(חנוכת התורה)

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, בני ובין בני ישראל את הוא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש (שם לא. טז - יז), ויש לדקדק מדוע בהפסוק הראשון כתיב ברית עולם מלא וי"ו, ובפסוק השני כתיב לעולם חסר וי"ו, הלא דבר הוא, ויש לבאר על פי מה דאיתא במס' שבת (דף ס"ט ע"ב) א"ר"ה היה מנהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, חייא בר"א אומר משמר יום אחד ומונה ששה ימים, ואמרין שם בגמרא דפליגי מר סבר כבדיתו של עולם (ימי חול נמנו תחלה) ומר סבר כאדם הראשון (שנברא בערב שבת ויום הראשון למנוני שבת היה) והנה אנו ק"ל כר"ה דמונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ויש לומר דכאן רמזה לנו התורה"ק הדין הזה, דמשום הכי כתבה התורה לעולם חסר וי"ו לרמוז דהאי לעולם מונתו לעולם לשון העלמה (כמו שדרשו חז"ל במסכת פסחים (דף נ' ע"א) גבי ה' שמי לעולם חסר וי"ו. ר"ל העלימהו, דאסור להזכיר שם שמים לבטלה) היינו אם נעלים ממוני יום השבת כשהולך במדבר, בכל זה ששת ימים עשה ה' וגו' בתחלה, ואח"כ וביום השביעי שבת וינפש. והוא כדעת ר"ה (קול אליהו - הגר"א) כבדיתו של עולם.

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ותגנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם: (ל' יב) הקשה בפני ארי כאן על פירש"י ז"ל שכתב אל תמנם לגלגלות אלא יתנו כל אחד מחצית השקל לתמנה את השקלים, ואילו בסמוך פירש"י כל העובר על הפקודים - דרך המונין מעבירין את הנמנין זה אחר זה, וכן כל אשר יעבור תחת השבט, וכן תעבורנה הצאן על ידי מונה. משמע מדבריו אלו דהאנשים נמנין זה אחר זה ע"י העברה כבני מרון בעצמם. ותי' דהכי פירושו, דבתחילה יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים, ואל תמנם בתחילה לגלגלות כי הנגף שולט במנין הגלגלות בלא מחצית השקל תחילה, אמנם מחשש פן לא יתנו כולם שקלים, כי יהיו רשעים וצרי עין, לכך א"ל אח"כ כל העובר על הפקודים וגו' יתנו וגו' לכפר על נפשתיכם, ר"ל בואת תדע מי נתן ומי לא נתן דאח"כ תעבירו על הפקודים ותמנם לגלגלותם שנית, ואז ימי שכבר נתן מחצית השקל יהיה לו לכפר על נפשו, שלא ישלש בו שוב הנגף, דאע"פ שנמנה עכשיו שנית לגלגלות, לא יזיק לו כלל. אבל מי שלא נתן מחצית השקל, אזי ישלש בו הנגף כי נמנה לגלגלות ולא כיפר בעד נפשו תחילה, ומכאן מורא זו בודאי כולם יתנו מחצית השקל תחילה כדי שלא יזיק להם מנין הגלגלות שאח"כ. (בא ישועה ונחמה)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

267

פרשת כי תשא

תשע"ט

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

בקריאת 'כהן', וכן אחר י"ג המדות ואחר הפסוק (להלן כד ט): 'וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחללתנו' - בקריאת 'ישאל'. לעומת זאת בקריאת 'ליו' אין הצבור חוזר אחר שום פסוק. טעם נפלא למנהג זה נתן רבי אליעזר לנדא אב"ד בראד:

טעם קריאת 'ויחל' בתעניות שקבעו חכמים על הצרות שארעו לאבותינו, הוא כדי לעורר רחמי שמים שישלח לנו ה' על חטא העגל, שאין לה צרה בישראל שלא מערב בה שמץ מחטא זה. לפיכך בקריאת 'ליו' ו'ישראל' משתתפים הצבור, שכן אהרן הכהן ובני ישראל היו מערבים בעשית העגל, אולם בקריאת 'ליו' אין הצבור משתתפים, שכן הלוויים לא היו מערבים בחטא זה כלל. 'דו שלח' עבודת כוכבים אג

אם 'הוצאת מארץ מצרים' את ישראל, על אף שהיו שקועים במ"ט שיערי טמאה, "למה ה' יחרה אפך בעמך" ולא תוכל לסלח להם עתה, אף כי הרבו לחטא? 'אמרות ה' ויחרא

רזי אמונים

תפלה ואמן במקום קרבת

"לשרת להקטיר אשה לה" (ל כ)
ראשי התבות: "לשרת להקטיר אשה לה" הם בגימטריה: 'אמן'. ללמד כי בזמן הזה שביית המקדש חרב, בטלו הקרבות, והתפלה היא העומדת במקום הקרבות, עקר מעלתה היא כשהיא נאמרת בצבור, שכן נתן להשלמה בענין 'אמן'.
בית יעקב נשא

התשובה מעבירה את הרע שבגזרה

"למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם... וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" (לב יב: ד)

"לפי שראו פרעה באצטגנינות ואמר להם לישראל (לעיל י: ט): 'ראו כי רעה נגד פניכם' - אמר להם: אני רואה באצטגנינות שלי כוכב אחד עולה לקראתכם, שמו 'רעה', והוא סימן דם והרעה. וכשחטאו ישראל במדבר בעגל אמר משה בתפלתו: 'למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם' - זהו שאמרנו להם: 'ראו כי רעה נגד פניכם', מיד: 'וינחם ה' על הרעה' - והפך את הדם לדם מילה ששלל אותם 'הושע' (ילק"ש רמז טכב).

רבי אברהם חיים שור למד מדברי המדרש שלא בטל הקדוש ברוך הוא את גזרת 'הדם הרע', אלא הפכו לדם מילה, כי גזרה רעה אינה יכולה להתבטל, אף בכת התשובה היא נהפכת לטובה. ובאר כי לך אנו מודקדים לומר בתפלות הימים הנוראים: 'ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה', כלומר: הגזרה אינה מתבטלת, אלא הרע שבה הופך להיות טוב.

הלוויים אינם שותפים בקריאת 'ויחל'

"וישמע משה בשער המזבח ויאמר מי לה' אלי ואספד אליו כל בני לוי" (לב כו)

בעת קריאת פרשת 'ויחל' בתעניות, נהגו כי הצבור חוזר בקול אחר הפסוק (לעיל יב): "שוב מחרון אפך..."

ברכות התורה - סגולה לזכרון

"ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בזה סיני שני לחד העדת לחד אכן כתבים באצבע אלקים" (לא ח)

"בתחלה היה משה למד תורה ומשכחה, עד שנתנה לו במתנה, שנאמר: 'ויתן אל משה...' (נדרים לח א).

מדברי הגמרא למד ה'נודע ביהודה' שאמירת 'ברכות התורה' פראי היא סגולה לזכירת הלמוד, וכדלהלן:

במסכת ברכות (לה א) תמהו חכמים: כתוב אחד אומר (תהלים כד א): "לה' הארץ ומלואה", וכתוב שני אומר (שם קטו טו): "והארץ נתן לבני אדם". ותרצו: לפני הברכה שיר המאכל לה' ואין לאדם חלק בו, אף לאחר הברכה זוכה בו האדם.

אף בנוגע לתורה יש לומר כך: עד שמברך האדם ברכות התורה נחשבת התורה כ'תורת ה' ואין בידו לזכרה. אף לאחר שמברך עליה: "ונתן לנו את תורתך... נותן התורה", הוא זוכה בה במתנה ומתוך כך זוכה, כמשה שלא זכר את התורה עד שנתנה לו במתנה.

כך פרש ה'נודע ביהודה' אף את הסבה שהמסכת הראשונה בש"ס מכנה 'מסכת ברכות', אף שדיני הברכות לא נשנו בה עד לפרק הששי - 'פיצד מברכין'. ויש לומר כי בא התנא להזכירנו בכך, שרק אם נקפיד לברך את 'ברכות התורה' פראי קדם הלמוד אזי יתקיים הוא בדינו.

צ"ח ברכות ס א

עשרת הדברות - אכן היסוד לתורה כלה

"שני לחד העדת לחד אכן" (לא ח)

בתפלת שחרית של שבת אנו מזכירים בשבחיו של משה: "ושני לוחות אבנים הוריד בידו..." יש להבין: מפני מה אנו מכנים את הלוחות דוקא בכינוי 'לוחות אבנים', ולא בכינוי 'לוחות העדות' שאף הוא הזכר בפסוק שלפנינו?

פרש רבי ברוך אפשטיין מפנינסק:

הכינוי 'לוחות אבנים' אינו בא לתאר את החמר שממנו היו הלוחות עשויים אלא בא ללמד על העבדה כי עשרת הדברות הפתוחים על הלוחות הם העקר והיסוד שעליהם משתתת התורה כלה. וכפי שפרש רש"י את לשון הכתוב (בראשית מט כד): "אבן ישראל" - "עשרת של ישראל", וכן אנו נוהגים אנו לכנות את יסוד הבנין: 'אבן הפינה'.

ברוך שאמר שחרית לשבת

מחילת עוונות כביציאת מצרים

"למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (לב יא)

פרש רבי משה לייב ליטש רוזנבוים תלמיד ה'חתם סופר' כי כך טען משה בתפלתו:

'מי נח' ולא 'עגל משה'

"ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לב לב)

דרש רבי משה פהנא אב"ד גיבטיש:

בזהר הקדוש (נח דף סו ב) הובא כי בשונה ממושה רבנו שהתפלל על ישראל יענשו בגין חטא העגל, נח לא התפלל על בני דורו שיצילו מהמבול. לפיכך נקרא המבול על שמו (ישעיה נד ט): "מי נח". ויש לומר כי לפיכך בקש משה בתפלתו: "ואם אין מחני נא" - מחני אותיות 'מי נח' - כלומר: איני רוצה שינקרא חטא העגל על שמי, כפי שנקרא המבול על שמו של נח, ועל כן הנני מתפלל לפניך שתסלח לישראל.

דרש משה' [אמשטרדם תרט] בהקדמה

רק המרחם על ידי ה' נקרא 'מרחם'

"ונחתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם" (לג ט)

אמר רבי יוסף שאול נתנזון רבה של לבוב:

רמיהו הנביא הזכיר בתפלתו (יז ט): "רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה", ופרשו המפרשים (ראה מצודת דוד שם), שדקדק לומר כן, כי שלא כרפואת בשר דם שלעתיים אינה פועלת, רפואת ה' - תמיד פועלת.

אף הפסוק שלפנינו מתפרש בדרך זו: "ונחתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם", כי מי שה' חונן אותו - בנדיא יהיה חנון, ומי שה' מרחם עליו - בנדיא יהיה מרחם. כך גם אנו מאריכים להזכיר בסיום בקשת 'יהיה עם פפיות' הנאמרת בימים הנוראים: "כי חנוניך ה' אלוקינו המה חנונים, ומרחמיה המה מרחמים, כמו שידענו ה' אלוקינו, את אשר תחן - יחן, ואת אשר תרחם - ירחם, פכתוב בתורתך... ונחתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם".

דברי שאול' מהדורה תנאי

בשב"ק י"ח באדר יחול יום היארצייט של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. בשיוחתי רוויות האמונה, הרבה המשגיח לחזק את תלמידיו במעלתה של עניית אמן. רגיל היה להביא את ששמע מרבו הסבא מקלם שכדאי היה לאדם לרדת לעולם הזה ואף לעבר בו יסורי איוב, ולו כדי שלבסוף יזכה בשכר אמן אחת שענה פעם אחת בחייו. כי שכרה של כל אמן הוא לאין תכלית.

(אור יחזקאל' אמונה עמו רעד)

ברכת המזון - ברכת 'הארץ' (ו')

לאכל כדי לזכות לברך

טרם סיום ברכת 'הארץ' מזכירים אנו את מקור חובת ההודאה אחר המזון: "כפתוב (דברים ח י): 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך'". וכמוכר במוקד בברכות (כ א): "אמר רב יהודה: מנין לברכת המזון לאחרית מן התורה - שנאמר: 'ואכלת ושבעת וברכת'".

האליהו הקדוש (דברים טו) באר, כי בפסוק זה הנאמר כחלק מברכת 'הארץ' נרמז שבח נוסף ומיוחד של הארץ הקדושה, שנתן לשבע אף מאכילת מעט מפרותיה. וזוהי פגנת הפסוק: "ואכלת" - אף אם תאכל כשעור האכילה המועט ביותר, 'ושבעת' - מבטח לך כי תשבע מאכילה זו.

בעל 'מלא העמר' (שם) הוסיף ובאר:

דקדקה התורה לומר: "ואכלת ושבעת" - אף שמצד הדין היה האדם צריך למעט בהנאת גופו ולא לאכל עד כדי שביעה, כיון שאין אפשרות להתחייב בברכת המזון מבלי לאכל לשבעה, לפיכך עליו לאכל לשבעה. אולם בדין שביעה זו מוטלת השביעה היא כדי שיוכל לזכור כי "וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך".

וכך היה דורש הר"ק רבי שלמה מקרלין:

"ואכלת ושבעת" מתוך: "וברכת", כלומר: שתשבע ורחינות מצד הברכה שתברך אחר אכילתך. ובשם תלמידו הרב הקדוש רבי אורי מסטרליסק הובא שאמר: "ואכלת ושבעת" - רק אם תפיד שלי לאכל יותר משעור 'שביעה', אזי: "וברכת את ה' אלקיך" - תזכה לברך את ה' באמת (שפע שלמה) (שם).

אכילה לשם מצוה

בגמרא (ברכות כ ב) הובא: "אמרו מלאכי השבת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, כחוב בתורתך: 'אשר לא ישא פנים ולא יושח', והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב (פסוק ו כ): 'שא פניו אליך'. אמר להם: וכי לא אשא פנים לישראל? שכתבתם להם בתורה: 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך', והם מדקדקים על עצמם עד פגית ועד פביצה".

רבי שלמה מבאבוב באר שדברי הגמרא מכונים על סעודה שלישית בשבת קדוש. שהנה בשעת אכילת סעודה שלישית בימות ההרף אין האדם תאב לאכל, ובכל זאת הוא מדקדק לאכל בסעודה זו פביצה, ולכל הפחות פגית [כפי שפסק הח"י אדם (הל' שבת פלג ז ט"ו) שלכתב לה' יש לאכל פביצה פת בסעודה שלישית, ומי שאינו יכול, יאכל לפחות כשעור פגית]. ועל כך משתבח הקדוש ברוך הוא בישראל, שאף שהוא צוה: "ואכלת ושבעת", וישראל כבר שבעים בסעודה זו, בכל זאת מדקדקים הם לקיים את המצוה ולאכל פביצה, ולכל הפחות פגית של פת. על כן הקדוש ברוך הוא נושא להם פנים (שיר הפעילות 'שלמה' עמ' כד).

חתימת הברכה בפסוק

בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) נפסק: "אין אומרים ברכה פסוק". ופרשו המפרשים (פני משה' וינד) את דברי הירושלמי שאין

להזכיר פסוק בפסוק לחתימת הברכה. לפי זה יש להבין כיצד תקנו להזכיר את הפסוק: "ואכלת ושבעת..." בפסוק לחתימת ברכת 'הארץ' ואכן, הרמ"ע מפרגנו (ש"ת, ס"ק קב) פסק משום כך, כי יש להוסיף אחר הפסוק את המלים: "ונודה לך על הארץ ועל המזון". וכבר קדם לדברים רבנו אליהו מלונדריש מבטלי התוספות (פרושי' ר"א מלונדריש עמ' קג) שאף הקדים ישוב נוסף לדברי הירושלמי: "לפי שכל ברכת המזון למדנו מאותו פסוק, ובהמשך דבריו אף הביא חדוש להלכה: 'וכל שלא אמר 'ונודה לך על הארץ ועל המזון' מעין חתימה סמוך לחתימה לא יצא ידי חובתו".

למעשה לא נהגו לומר את התוספת האמורה, וכפי שכתב הסור (ס"ק קס): "ואין צריך לומר קדם חתימה: 'ונודה לך על הארץ ועל המזון'". ובאר רבי מאיר ארי' (של תורה, בהנחות על הירושלמי שם) כי אין מנהגו זה סותר לדברי הירושלמי, שכן בפרוש החידושים פרט את דברי הירושלמי שאין להוסיף פסוק אחר חתימת הברכה, אולם אנו מזכירים את הפסוק קדם חתימה.

אמירת דברי תורה בפסודה

במסכת אבות (א ב) שנינו: "רבי שמעון אומר: שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה פאלו אכלו מזבחי מתים... אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה פאלו אכלו מלשלתו של מקום...". וכתב רבנו עובדיה מברסלב (וכן משמע מפרש רש"י שם, וראה ברש"י שם): "וברכת המזון שמברכים על השלחן יוצאין ידי חובתן, וחשוב פאלו אמרו עליו דברי תורה. כך שמעתי".

רבי יוסף חיים זוננפלד (ש"ת 'שלמת חיים' א"ח קסו) באר, כי פגנת הברסלבית לומר, שיצאים ידי חובת אמירת דברי תורה בברכת המזון, כיון שזמנים בסדר ברכת המזון פסוק שם מן התורה: "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך". [אמנם כתב שם שלכתב חלה בודאי צריכים הסועדים ללמד דבר מה בצותא].

ברכה על ישוב הארץ

חדוש מענין כתב רבי שרגא פיפל פראנק וצ"ל בספרו 'תולדות זאב' (שבת פ"ב עמ' סו): "לשיטת הראשונים (ראה רמב"ם בהשגות לה"מ מ"ע ד) שמצות ישיבת ארץ ישראל הנה חובה מדאורייתא אף בזמן הזה, נראה כי היה ראוי לברך ברכה מיוחדת על מצוה זו, ולכאורה ניתן לאמת ידי חובת ברכה זו על ידי אמירת ברכת: 'על הארץ ועל המזון'. על כן מן הראוי שהאזנים לשבת בארץ ישראל כיון בעת אמירת ברכה זו אף על מצות ישוב ארץ ישראל, ואשר חלקם בה ובבא.

קדם לדברי רבי מרדכי אליהו ובר גאב"ד אדא, אשר כתב בהקדמת ספרו 'תמורת תודה' (ירושלים תרמ"ו), כי באמת מן הראוי היה לברך בזמן הזה על ישיבת ארץ ישראל לשיטת הפוסקים שסוברים כי מצוה זו שייכת בזמן הזה, וניתן לצאת ידי חובה זו באמירת ברכת 'הארץ', ולכן סימנה בפסוק: "ואכלת ושבעת וברכת..." על הארץ הטבה".

חסון רוחני למחלת השחפת

הספור המצמרר הבא נשמע מפלי ראשון מפי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלתן, אשר בהיותו אברך צעיר התגורר בשכונת לאדמו"ר רבי יחיאל יהושע מביאלא ז"ל, וזכה להיות עד להנהגותיו ולדרכיו.

כידוע, אחד ממנהגיו הנשגבים של הרבי היה, שבכל יום לפני תפלת שחרית הגיע לביתו השוחט רבי יצחק ויגר ושחט בעבורו עוף. הרבי עמד לצדו בעת השחיטה והתכונן בדחילו ורחימו לקיים את מצות פסוי הדם שעליה הקפיד עד מאד. מיד עם סיום השחיטה, היה הרבי מתנועע בדבקות ומתחיל לברך באימה וברירה: "ברוך אתה... אשר קדשנו... על פסוי הדם בעפר", כשממלה למלה היה קולו הולך וחזק מאד. כך היה הברכה נאמרת מפיו בכל יום באותה התלהבות עצומה, כשכל גופו רוטט מהתרגשות.

הרבנית עליזה שושנה זילברשטיין ע"ה, בתו של הגר"ש אלישיב זצ"ל, נהגה בכל עת מצא להעמיד את ששתי לדיה הקטנים מול חלון הבית בעת שקיים הרבי את מצות פסוי הדם, כדי שיוכלו לחזות בעבודת הברכה המפלאה.

"כדאי שיראו הילדים וילמדו כיצד צריכה להראות ברכה הנאמרת בקדושה ובפנייה הראויה. רצוני שילמדו כבר מקטנותם כיצד יהיו אומי מברך! היתה מסבירה למי שהתעניין לפשר מנהגה.

ואכן, חדר המחזה עמל ללבם של הילדים, שהיו ממתינים בצפייה דרוכה להזדמנות הבאה שבה יזכו לראות את עבודת קדשו של הרבי בעת שברך על פסוי הדם. באחת ההזדמנויות שבהן פגש הרב זילברשטיין את הרבי, ספר לו על מנהגה של רגעתו להעמיד את הילדים ליד חלון הבית כדי שילמדו על חשיבותה של ברכה בכונה, ואף הוסיף לתאר בפניו עד כמה הילדים מתרגשים ומצפים לקראת המעמד. למשמע הדברים חז' הרבי בהנאה ואחר פתח והשיב בספור מזכורנו - מעשה ההתרחש בפולין בחצרו של קטנו הגדול בעל 'דברי בניה' מביאלא, וכך היה המעשה:

ביום מן הימים נכנס אל חדרו של הרבי יהודי מחסידיו כשמעיניו נשקף כל הערב שבעול: "רבי קדוש", אמר האיש בקול שבור, "חולה אני במחלת השחפת האימה. מזה זמן רב אני סובל ממנה מרורות; בימים מזהלות, בשבתות ובזמנות החל, לא עוברת עלי דקה מבלי שיתקף אותי שעול חד ומכאיב..."

כמו כן לאמת את דבריו נקטע לפתע שטר דבור של האיש, והוא נתקף בסדרת שעולים שנמשכה דקות ארוכות. קשה היה לראות את האיש במצבו העגום; השעולים בקעו ממעמקי ראותיו ונפר היה כי הם הקאינו לו עד מאד. פניו האדמו, ראשו הסתחרר, דיו היו לפאות על חזהו בכאב, והוא לא חדל משעולו.

הרבי המתין דקות ארוכות בסבלנות וברחמים עד שהצליח האיש לשלט בשעולו. האיש נח קמעא ואחר הוסיף כשעיניו זולגות דמעות:

"רבי, הושיעניו אשה וילדים ממתינים לי בביתי. עונדי איש צעיר, ואני חרד עד עמקי

נשמותי מהמחלה הנוראה שכבר הפילה חללים כה רבים. הרופאים אומרים שאם לא יחול שפור מדי במצבי, יאלצו להעבירני להסגר כדי שלא אדביק אחרים, שם אשעה עד יום מותי ביסורים קשים ומרים..."

רבי, הצילני נא! התפלל עלי שאוכל סוף סוף להבריא מהמחלה הנוראה שהפכה את חיי לגיהנם עלי אדמות!"

משפטים את דבריו ופנה היהודי להביט ברבי אשר ישב מולו כשעיניו עצומות ומחו אפוף בשרעפים.

זמן מה התמסכה השתיקה המתוחה בחדרו של הרבי. לפתע נשא הרבי את עיניו לעבר האיש ושאל: "האם אתה רוצה לחיות?"

השאלה הפתיעה את האיש, והוא השיב מידי: "בזדא! הן למטרה זו טרחת וזאתי הנה, כדי לבקש עצה וברכה להצלת חיי!"

"אם כך", אמר הרבי, "יש פני עצה טובה בעבורך; קבל על עצמך לומר את הברכות בכונה. לפני כל ברכה שהגך מברך - עצר רגע והרהר בעצמך כי אתה עומד לזכור עתה עם מלך מלכי המלכים. רק לאחר מכן תוציא את הברכה מפיה, תוך הקפדה לכוון את כונתה הפשוטה - פרוש המלים המוכן והברור לכל. אם תקבל על עצמך לנהג כך - מבטחי שתזכה במהרה בחיים חדשים!"

הרבי סים את דבריו, והאיש הודה לו בהתרגשות רבה ויצא מן החדר.

כבר באותו היום החל האיש להקפיד על אמירת הברכות בכונה פצעת הרבי. למן אותו היום ואילך לא יצאה מפיו ולו ברכה אחת בלי כונה. הוא הקפיד לברך כמנהג מעות, כשהוא מכון בכל מלה את משמעותה הפשוטה. ואכן, כבר בבקור הבא שערך אצל הרופא, בשרו הרופא בשמחה כי החלה נסיגה במחלה, ומשום כך סר איים ההסגר מעל ראשו.

בימים הבאים הלך מצבו והשתפר, ותוך תקופה לא ארכה הוא שב לביתו, לאשתו וילדיו, כשהוא בריא ומאשר.

"לברכה יש כוח", סים הרב זילברשטיין את ספורו, "יש לה עצמה לאין שעור. ברכה הנאמרת בכונה מספקת שמירה והנהגה, שהיא סגולה בדוקה ויעילה. הנה נקבל על עצמנו לברך בכונה, כי ברכה ראויה כזו יכולה להציל אותנו, פשוטו כמשמעו!"

מול מחלות קשות וחשוכות מרפא, מול מצוקות וקשיים, אנו מחפשים כל דרך וצצה לזכות לישועה, לשמירה ולרפואה. והנה לפנינו הפלי השמושי והעיל ביותר, כלי זמין בכל שעה ובכל מקום - לברך ברכות בכונה, כי לברכה בכונה יש יכלת להשפיע רפואה ושפלי!

כמה חשוב לדעת ולהבין מהי ברכה ואלו משמעותות טמונות בה ולהפנים עד כמה חשוב לברך בכונה; לעצור לרגע ממורוץ החיים ולהרהר בעצמך כי אנו עומדים עתה לשאת תפלת הודאה נרגשת לבווא עולם שזכה אותנו במאכל או במשקה שלפנינו.

ברכה היא לא 'אמירה' בעלמא; היא תפלת הודאה מעוררת לב. הנה נאמר אותה פפי שצריך ונזכה לרפואות ולישועות!"

לקראת שבת מלקתא - בשלח

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

אתה ממש צודק, אבל תראה, אני עובר תקופה לא כל כך קלה ואני לא חושב שהרענן הזה יעזור לי, אני צריך משהו יותר חזק..."

השוטר הבין ללבי ואמר לי: "אתה יודע מה, אני אשלח אותך ל'קורס אמונה מונעת'. זה קורס שרץ כבר כמה חודשים, ובשבוע הבא נפתח מחזור חדש בדיוק בשביל אנשים כמוך. אני בטוח שתוך ימים ספורים אתה כבר תוכל לחזור ולנהוג בחיור..."

השוטר המשיך לתקוף אותי וסיפר: "הקורס מצוין. גם השכן שלי עובר הרבה קשיים בחיים. לפני כחודשיים הוא עבר את הקורס הזה, ובמשך חודש שלם הוא היה בשמחה עצומה למרות כל מה שעובר עליו. ולפני כחודש הוא נרשם לקורס נוסף, 'קורס הודיה מונעת' ומאז הוא התחיל להודות על הצרות ובזכות זה גם יצא מכל הצרות ומכל הבעיות".

ידעתי שזה בדיוק מה שאני צריך כעת. אחוז התפעלות יצאתי מהאוטו, הודיתי לשוטר מכל הלב, התחבקנו, והודיתי לה' שיש לנו שוטרים כאלה ששומרים על מצב הרוח של האומה, ואוכפים את חוקי החיור של מפלגת השלטון החדשה, מפלגת האמונה...

המציאות האידיאלית

האם הסיפור הזה דמיוני? ממש לא. נכון שבינתיים הוא לא קרה, אבל זה סיפור על האמת. זה סיפור על המציאות כפי שהמציאות אמורה להתנהל. נהיגה באמונה היא חוויה נעימה, נסיעה באמונה היא נסיעה בטוחה. נסיעה בטוחה גם לך וגם לנהיגים שסביבך. נהג בעל אמונה מתמודד בצורה אחרת לחלוטין, מקרין סביבו אווירה חיובית, וכל הנסיעה שלו רצופה מעשים טובים וקידוש שם שמים.

זו לא גזירה משמיים שאנו צריכים לרדת מההגה עצבניים וטעונים. יש לנו זכות לנסוע בבטחה ובשמחה. וזה אפשרי כשנוסעים באמונה. כמו כל דבר בחיים, גם נהיגה בלי אמונה יכולה להיות

מאמר

ראש הישיבה

עגל באמצע הכביש

"זה לא רק שאתה נוסע בלי חיור, אלא אתה גם נראה מאוד מתוח ומודאג. זה מהווה סיכון נורא לציבור, נהג שרואה אותך עם כזה פרצוף עלול גם הוא להיכנס לעצבות, והתוצאות עלולות להיות חלילה קטלניות. אתה יודע שלפי כל המחקרים החדשים, נהיגה בעצבות היא הגורם הראשי לתאונות. לטובתך ולטובת כלנו אני חייב להוריד אותך מהכביש לרענן קצר. שוב כאן ברכב ותשמע כמה בדיחות טובות, תתעודד ותתחזק, ותמשיך בנסיעה עם חיור בלבד בכפוף לחוקי התעבורה החדשים".

הוא צודק, חשבתי, מאז שעלתה לשלטון המפלגה

**זו לא גזירה משמיים
שאנו צריכים לרדת
מההגה עצבניים
וטעונים
יש לנו זכות לנסוע
בבטחה ובשמחה**

החדשה והתמנה בממשלה שר חיור, האווירה ברחוב השתפרה פלאים. ואני, מרוב דאגות שכחתי לחיור טוב שהשוטר המתוק הזה שם לב לכך בזמן ועצר אותי.

מאה אחוז הצלחה

אבל במצב שבו אני נמצא לא האמנתי שכמה בדיחות יעזרו לי, ולכן אמרתי לשוטר: "שוטר יקר,

עצור בצד!

הקריאות של גיידת המשטרה שמאחורי כאילו העירו אותי מתרדמה עמוקה. אני עובר תקופה לא קלה בחיים ופעמים רבות אני מוצא את עצמי שוקע במחשבות ובהרהורים ובדאגות או מפליג על כנפי הדמיון למקומות אחרים. אנשים מדברים אלי ואני לא שם לב. אני לא ממש כאן. אבל מהקריאה של הניידת "סוברו, עצור בצד!" - היה קשה להתעלם, והיא הורידה אתי בחזרה אל קרקע האספלט של המציאות.

במשך אותן שניות מתוחות של המתנה, ניסיתי לחשוב מה לא בסדר אצלי. הרצתי בראשי מעין רשימה דמיונית תוך כדי שאני מסמן 'ו' על כל פרט ברשימה: הרישיון כאן והוא בתוקף, יש ביטוח, יש טסט, נסעתי במהירות המותרת, עצרתי בעצור, אני חגור, לא נגעתי בטלפון הסלולרי...

גם לאחר שוידאתי שאין לי כמה לחשוש, עדיין קינן בתוכי הספק: 'נכון שלא מצאתי שום סיבה מיוחדת שבגללה אני אמור לקבל הכתעות, אבל אני מקווה שגם השוטר לא ימצא...'.

משרד הרישוי החדש

כשפתחתי את החלון עמד מולי שוטר כשהוא מחיך חיור רחב. לא, זה לא היה חיור של לגלול או של התנשאות, זה היה חיור חם מכל הלב. לאחר שהחזרתי חיור מהאסס שהסגיר את המבוכה שבה הייתי שרוי, שינה השוטר את ארשת פניו, והם עטו דאגה אימהית, אני לא אגזים אם אומר שהרגשתי שהוא ממש דואג לשלומי, והוא פתח ואמר: "עצרתי אותך בגלל שאתה מהווה סיכון לציבור". מרוב תדהמה לא הצלחתי לשחרר מילה ואפשרתי לשוטר להמשיך ולהסביר במה אני מסכן את הציבור.

פרשת כי תשא

גליון 610 | י"ח אדר א' תשע"ט

כניסה	יציאה	ר"ת	
16:55	18:08	18:48	ירושלים
17:11	18:10	18:45	תל אביב
17:03	18:08	18:46	חיפה
17:13	18:10	18:48	באר שבע

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

חולון	ירושלים	קרית שמונה
יום ה', כ"ג אדר א' (28/02/19) בי"כ ע"ש חילוי צה"ל המעפילים פינת המצודה, בשעה 21:30	יום ד', כ"ב אדר א' (27/02/19) ישיבת "חוט של חסד" שמואל הנביא 13, בשעה 20:30	יום א', י"ז אדר א' (24/02/19) היכל התרבות כיכר צה"ל 60, בשעה 20:30

בדיחות הדעת

אחד מגיע לעבודה טרוט עיניים ומספר לחברו: "אל תשאל איזה שכנים רעים יש לי! שכן חצוף אחד דפק לי בדלת ב-2 בלילה!" "באמת חוצפה", משיב החבר, "הוא העיר אותך?"

נשים לב שריבוי שבחים שלא לצורך ובהגזמה, ייגרמו לכך שהיעילות שלהם תיפגם. להכיר בגורמים אשר מעוררים הערכה עצמית נמוכה

מאורעות החיים שלנו, עלולים גם הם לגרום לנו להערכה עצמית נמוכה. אירועים מאתגרים כמו פרידות, גירושין של הורים, אובדן של אדם יקר, מעבר של בתי ספה או לעיתים אפילו מעבר עיר או דירה, עלולים לגרום לירידה דרסטית בהערכה העצמית שלנו. כי שינויים רגשיים, דורשים מאיתנו מאמץ ניכר, כדי להצליח להשאיר את הראש מעל המים, כאשר אין לנו עוגנים, זו משימה קשה. לאחר שנדע להכיר בגורמים אשר מעוררים בנו הערכה עצמית נמוכה נוכל להוריד אותם אחד אחרי השני, בכך נוכל לשמור על איזון רגשי.

כיצד נוריד אותם? על ידי עידוד מחשבות חיוביות. לדוגמה: מחשבות כמו- "אני עובד לאט" נחליף בדימויים חיוביים כמו "אני לא פזיז, ונמוע מכעס". חיוביות היא המפתח להערכה עצמית גבוהה יותר.

ראיה דרך חלון

הערכה עצמית גבוהה ודימוי עצמי חיובי, הם "אבן דרך" לחיים מאושרים. מכיוון שכך, כהורים עלינו להיות ערניים לדברינו ולמעשינו. השתקפותו של הילד בעיני עצמו, נעשית דרך העיניים שלו דרך "החלון שלנו" (זכרו את הסיפור בפתיחה), ההשתקפות הזו תבנה את הילד, תשפיע עליו ותלווה אותו לאורך כל שנות חייו.

שיחה עם הילד תהיה תוך כדי יצירת אווירת חיים כזו שיש בה "ראיה דרך חלון נקי" מניעת ביקורת ועידוד נכון, כל אלו יגרמו לילדינו להבין מה ערכם ולמה הם מסוגלים ולכן לא יחששו ליטול אתגרים וסיכונים, ולהתמודד איתם בכבוד כל החיים.

ובכן, המסר שלנו הוא: המעיטו בביקורת והרבו בהערכה ועידוד, המסך בע"ה בשבוע הבא, בהצלחה!

מעונינת בעבודה צנועה ב-100% בשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 02-5308002 | 054-3344153

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

הערכה או ביקורת פרק ג'

מספיק והוא כל הזמן טועה ונכשל, ככל שעובר הזמן הילד נכשל יותר ויותר- כי זוהי התנהגות מעגלית הרסנית.

התנהגות מעגלית

התהליך ההרסני עובד כך: הילד נכשל קצת, הוא מקבל מעצמו ומהסביבה ביקורת שהוא נכשל. בעקבות הביקורת, הוא לא מאמין בעצמו ונכשל שוב, ושוב הוא מקבל משוב של כישלון. במשך הזמן הילד לא יעז להסתכן ולנסות להציב לעצמו אתגרים חדשים. "הכחד מכישלון" יהיה זה שינחה את אמונותיו, את התנהגותיו ואת דרכו בחיים.

ילד זה ח"ו ימשיך גם כנער וכבחור בוגר את המעגליות הזו- הערכתו העצמית תהיה נמוכה ובשל כך הוא יוותר מראש על חלומותיו ורצונותיו בתורצים כאלה ואחרים, כל זאת בכדי להימנע מהתמודדות עם כישלון או עם תגובות הסביבה לחוסר הצלחתו.

אז איך נפתח הערכה עצמית גבוהה?

כדי לפתח הערכה עצמית גבוהה, ישנם מספר דרכים ממוקדות. אך השבוע, נדבר בע"ה על הערכה עצמית בכלליות:

חשוב מאד לשבח את הילד בכל הזדמנות ולתת לו חיזוקים חיוביים על כל רצון, החלטה והתנהגות נכונה וטובה שעשה. בדיוק כפי שאשים לב לכך כשהוא מושקע עם הכדור בבית ואבקר את התנהגותו, כך אלמד לשים לב ולשבח אותו כאשר מיוזמתו הוא לקח את הכדור ויצא לשחק בחצר.

בדיוק כפי שאשים לב לכך שהוא זרק את התיק של ביה"ס כשהוא נכנס לבית בצהריים ואבקר את התנהגותו, כך אלמד לשים לב ולשבח אותו כאשר מיוזמתו הוא שם את התיק במקומו. השבחים שהוא יקבל על התנהגותיו השונות, יהוו כחלק מ"הבנק הרגשי" שלו ויבנו את אישיותו גם שנים לאחר מכן.

הערכות אלו, הם הם נקודות החוזק והביטחון שילוו אותו ברגעי חולשה ומשבר בחיים. עם זאת,

בשבוע שעבר, שוחחנו על הנזקים שעלולים ח"ו להיגרם ע"י חינוך ביקורתי. אני בטוח שהפנמנו, והתחלנו בע"ה להתפלל על זה ולבצע עבודה להימנע מביקורת.

רבים מאיתנו ההורים, קיבלו חינוך ביקורתי כשהיינו קטנים, אם זה מההורים או מהצוות החינוכי. יכול להיות שביקורתיות זו, נמצאת עדיין בתוכנו, ומשפיעה על התנהגותנו כלפי הסובבים אותנו. ננסה לזהות זאת, ולבצע עם עצמנו עבודה על כך קשה לנו לעבוד לבד? נשתף את בן הזוג או אפילו את הילדים עצמם או נישג לאיש מקצוע.

נזכור תמיד: החינוך הרצוי והמועיל הוא- חינוך ע"י הערכה. עליו לדעת, שכהורים, השפעתנו על ההערכה העצמית של ילדינו היא אדירה. יש לנו את הכוח להעצים את הדימוי העצמי החיובי של הילד ומצד שני ח"ו לפגוע בו ולהחלישו.

מהי בעצם הערכה עצמית?

הערכה עצמית היא: המידה שבה אנו רואים באור חיובי או שלילי את היתכונים השונים באישיות שלנו.

לסוג ההערכה העצמית ישנן השפעות עמוקות על תהליך החשיבה של האדם, חלומותיו, רצונותיו, גישותיו ויעדיו בחיים. הערכה עצמית היא המפתח העיקרי להתנהגות האדם.

כאשר אנו ההורים שמים דגש על הטוב בילדינו ומביעים את הערכתנו, נוכל לעזור להם בחיזוק ביטחונם העצמי וכך אנו נפתח בהם את היכולת האישית לבחור נכון את הטוב שיוביל אותם למילוי השאיפות והרצונות החיוביים בהמשך החיים.

הערכה עצמית גבוהה תביא לבריאות נפשו של הילד להצלחה בכל תחומי החיים ולסיפוק אמיתי. כאשר ילד חש שהוא גדל בסביבה תומכת, הרואה את הטוב שבו, הוא ירגיש חשוב ובעל ערך, עם תחושה חיובית כזו הוא יהיה מוכן לנסות ולהתנסות, להציב לעצמו יעדים ולהתמודד עם אתגרים.

לעומת זאת, ילד שרגיל לקבל ביקורת מהסוג שכתבנו במאמר הקודם, מקבל מסר שאינו מוצלח

זכור מחצית השקל
תורמים במוסדות החסד
"חוט של חסד"
02-5308000

זכור למחצית השקל
הפצת ידע | לימוד תורה | תלמוד דפוסא | קמחא דפסחא | 24/7 חדרה | תלמוד תורה | תשע"ח

מעונינת בעבודה צנועה ב-100% בשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!
טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 02-5308002 | 054-3344153

מאמר ראש הישיבה -המשך-

גיהינום, עצבים בלתי פוסקים, ותחושה מרה שמלווה אותך כל היום; ולעומת זאת נהיגה באמונה היא גן עדן עלי אדמות, רוגע, נעימות, אינטרקציה חיובית עם בני אדם.

חוקי התנועה אינם יכולים למנוע תאונות, כי כאשר האגו חוגג והרצונות לנהל את העולם ולהיות צודק שולטים - אדם לא יכל להשתלט על הדחפים שלו והוא עוקף וממנה, מתעצבן וצופר. נהג בלי אמונה עלול בקלות להפוך לחיית טרף על הכביש. ולעומת זאת הנהיגים באמונה שומרים על צלם האלוקים, מוותרים, נותנים זכות קדימה, אין להם לאן למחר כי הם יודעים שהם יגיעו בדיוק בשעה שבה הם צריכים להגיע - ואז הדרך אינה רק סביבה בטוחה אלא גם סביבה של נועם ואהבה. יוצא שרק האמונה יכולה למנוע תאונות וליצור אווירה חיובית וטובה על הכביש.

טיפ לנהג

בפרשת השבוע מתואר אחד החטאים החמורים בהיסטוריה - חטא העגל בני ישראל עשו עגל זהב ואמרו עליו: "אלה אלוהיך ישראל". ואומרים חז"ל שבגלל שאמרו "אלה אלוהיך ישראל" היו צריכים לעבור את "אלה מסעי בני ישראל" - ארבעים ושניים מסעות במשך ארבעים שנה במדבר, כי הנסיעות הן תיקון על חטא העגל שהוא סגם האמונה.

יוצא שהבן אדם סובל על הכביש בגלל חטא העגל. חטא עגל היה חטא של עבודה זרה, כלומר חוסר אמונה מוחלט, והתפקיד של כלנו הוא לתקן את החטא לא רק על ידי שלא נעבוד עבודה זרה אלא על ידי שנשאף תמיד להגיע לשלמות האמונה. וככל שאדם זוכה להשלים יותר את אמונתו הסבל שלו בדרכים הולך ופוחת.

ונכון שצריכים אמונה בכל מעגלי החיים ובלי זה לא ניתן להצליח בכלום, אבל על הכביש זה ממש קריטי, ממש מסוכן. מפחיד לנהוג בלי אמונה. ומצד שני, כשאתה נוהג - יש לך זמן להשקיע בעצמך בחיזוקים באמונה ולפנק את עצמך בשמיעת שיעורי אמונה.

למה לך לשמוע חדשות ולהיות עצבני בריבוע? למה לך לשמוע צרות שקרים ומריבות? קח לך לדרך את פרשת שיעורי האמונה שה' זיכה אותי למסור, והנסיעות בדרכים "הפכו לחוויה נעימה ומחזקת. ועכשיו ניתן לקבל שיעורים רבים על דיסק און'קיי קטן, וכן ניתן לשמוע עשרות שיעורים בקו האמונה - וכך כל הדרך אתה מקבל "טיפול עמוק באמונה", דיבורי אמונה שמחלחלים לך לתוך הנשמה, וזו האמונה המונעת הטובה ביותר לכל בעיות החיים ובפרט לכל הצרות והתאונות שבדרכים.

יהי רצון שמאמר זה יהיה לעילוי נשמת ההרוגות בתאונה הקטלנית בשבוע שעבר ולרפואת כל הפצועים בתוך שאר חולי ישראל.

בברכת שבת שלום ומבורך

שלום

לשמוע אמונה כל יום כל היום
קו האמונה 02-6444250

סיפור לשולחן שבת

פורים כפורים

משפחתו של רבי יוסף, היו מן המשפחות אשר נטלו על עצמם במסירות נפש את מקל הנדודים, עזבו את אדמות ספרד המגורשת וקבלו באהבה את גזירת הגרוש, למען שמו באהבה.

רבי יוסף ורעייתו עזבו את ספרד, ועמם בנם משה, בן השנה. לאחר נדודים הם מצאו מקלט בעיר איסטנבול שבטורקיה. רבי יוסף שכשרונות שמים מבורכים לו היו, שם, באיסטנבול הצליח רבי יוסף לרקום קשרי ידידות עם הסולטן סולימן, שכיבדו מאוד ואף מינהו ליועצו האישי.

עם השנים, בנו רבי משה מילא אחריו את מקומו, וקשריו עם הסולטן התעצמו. בזכות תפקידו הרם עזר לאחיו היהודים, אשר סבלו מרדיפות הגויים. הוא הצליח להשיג החלטה ממלכתית, שכל עליה על היהודים תובא לפני הסולטן עצמו, וכך בעזרת ה', הסולטן יוציא לאור את צדקת היהודים.

מה מאוד עצמה וגדלה דאגתו של רבי משה לקהילה היהודית, וביטחון ושלווה היו שרויים בקרב היהודים, אשר ידעו כי אח להם בבית המלך.

ביום מן הימים רבי משה נקרא בבהילות לארמון הסולטן. הוא פגש את המלך סולימן בפנים נפחדות ומבוהלות. "שמע נא את אשר אירע הלילה", החל הסולטן לספר. "חלמתי כי נביאו קורא בשמי, בקול רם ומזהירני כי עלי לדרוש מכל יהודי טורקיה לקבל עליהם את אמונת האסלאם, ולא לצוות לגרשם מארצי בתוך שלושה ימים". נבהל רבי משה למשמע הדברים וניסה לדבר על ליבו ולהרגיעו, והסביר לו כי חלומות שווא יברו. כיצד יוכל להמציא רצון לזרוקים חפים מפשע, העושים טובות המדינה? ככל שניסה ר' משה לשכנע את הסולטן ללא הואיל, החלום הטיל בו רושם נורא. וכחדו של הסולטן לא התפוגג. למחרת בבוקר הובהל שוב רבי משה לארמון הסולטן. ומצא את הסולטן רועד ומפוחד שבעתים. "איני יכול עוד", מלמל הסולטן. "גם הלילה חלמתי את החלום הנורא. כשהאזינים גדול שבעתים, הפעם הזהירני הנביא כי אם לא אקיים את דברו יהיה סופי מר". שוב ניסה רבי משה להרגיע את הסולטן. בקושי רב נאות סולימן להמתין עוד לילה אחרו ותו לא, אך הבהיר כי אם גם הלילה הזה יבוא אליו הנביא בחלום, יאלץ לגרש את היהודים מיד מארצו.

כמרדכי בשעתו הגיע רבי משה אל ראשי הקהילה ובפיו הבשורה הקשה על הגזרה העתידה. עוד באותו היום נקראו כל יהודי העיר להתכנס בבית הכנסת המרכזי, לתפילה, לזעקה ויום צום לביטול הגזרה. תשוש ומודאג הלך רבי משה בערבו של אותו יום בדרכו אל ארמון הסולטן. בכל ליבו קיווה כי התפילות נתקבלו במרום והנס יתרחש.

לפתע פגש זקן הדור פנים וקורן, עומד מולו ושואל לשלום. הוא השיב בשפה רפה והתכונן להמשיך בדרכו, אך הזקן פנה אליו ושאל: "מדוע נפלו פניך? הבין רבי משה שהיהודי הזה אינו מאנשי המקום ואינו יודע על המצב הקשה, וסיפר לו על הגזרה המאיימת. הזקן נראה שלי, ובקול רך עודד ואמר: "אל דאגה, הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. עצתי לך: בדוק מה מתרחש מאחורי הדלת הסודית בחדר השינה של הסולטן... במילים אלו פנה ממנו הזקן ונעלם. עברו מספר שניות ורבי משה הבין כי זקן זה, נשלח מן השמים. הוא החיש את צעדיו לארמון וביקש להיפגש עם הסולטן ביחידות. "האם יש בחדר דלת סודית?", פנה אליו בשאלה. הסולטן אכן נכח. יש דלת כזו ברצפת החדר, שעליה סיפר לו אביו, המיועדת לשעת סכנה. "אם-כן", אמר לו ר' משה, "אבקש להעמיד שניים משומרי ליד הדלת הסודית, ואף אני אבליה שם את הלילה. כך נוכל לגלות את מקור ה'נבואה' השמיימית". הסכים הסולטן לקבל עצת יועצו. עברו השעות ורבי משה והשומרים ממתינים בקוצר רוח ושתיקה. ואז לפתע נשמעה אוושה קלה מכיון הדלת הסודית, ולאחריה בקע קול רם ומאיים: "סולימן! למה תישן? זו הפעם האחרונה שאני מזהירך..." ה'נביא' לא הספיק להמשיך בדבריו, כי באותו רגע פתחו השומרים את דלת המיסתור, תפסו את המסתתר שם, וגורו אותו אל החדר האור הועלה בחדר, והנה לפניו... המשנה למלך! הוא היה אדם רע ושונא ישראל מובהק, בדרך כלשהי נודע לו על הדלת הסודית, וכך חשב לבצע את זממו. זעמו של הסולטן לא ידע גבול, וכפי המשנה למלך חפו. הסולטן ציווה מיד לתלות את המשנה למלך על העץ, וליועצו היהודי הבטיח כי מהיום והלאה לא יאונה ליהודים כל רע.

ליהודי איסטנבול הייתה אורה ושמחה וששון ויקר הם קבעו את היום ליום משתה ושמחה על שם הנס, שנקרא "פורים איסטנבול".

שיעורי הרב בדיסק אונקי

הרב שלום ארוש מליטא החיים הטובים

להזמנות: 052-2240696

תכנית מנויים השבוע:

במנוי כמניין "מזל" תזכה ב:

למפיצי עלון "חוט של חסד" בלבד!

77 עלונים יום מולד טהור

40 יום תפילה בכותל

כוס קידוש "ארט" ארט

02-5308000

פנינים חסידות ברסלב

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

ספר רבי לוי יצחק ז"ל שזכר מילדותו את הצדיק הרב רבי יחיאל מאיר מאוסטרובצא זצ"ל שהיה בא מדי שנה לבקר בעירו גראדז'סק, וזכר ששבת פעם בעירם בשבת פרשת "כי תשא" ובדרך הלוקם לבית הפנסת הלא אחריו בדרך הילדים שהלכו אחר האבות הקללים, ושמעו מפי אב ששאל על הדבר מדוע פרשת כהן ולי שבת פרשת "כי תשא" הם ארבות מאד שלא קצונו כן בשאר הפרשיות. ובאר הדברים על פי המובא שלא לקרא לתורה את עם הארץ בפרשת עריות שלא יחשב שמתכננים עליו בקריאה, ואמר שכן כן הדבר צריך להיות בפרשת העגל (וכמובא במג"א הלכות ראש חודש ושם במחצית השקל) שלא יקראו ל"ישראל" לפרשה זו מחמת שישאלו הם שיעשו את העגל, אבל הלויים שלא היו בחטא העגל אותם יכולים לקרא לתורה כי לא יפגעו כי יודעים הם שלא היו באותו החטא, ועל כן האריכו בפרשה זו כדי שלא יעלה ישראל בקריאה זו. (שי"ק ו-תכו)

ואלמלא הקב"ה עוזר לנו מול התאוה לא נוכל לה, לכן צריך לחכם ומבין מדעתו למצוא תחבולות איך לבקש עזרה, להכיר בחולשתו ולבקש עזרה, כי אין החבוש יכול להתיר עצמו, זה עובד רק ביחד, והתורה נקנית בחבורה.

את ההשקפה, לסלק מקרבנו את כל ההשקפות השקריות, כי רק על ידי תיקון ההשקפה אפשר לרסן את התאוה, ורק על ידי ריסון התאוה אפשר להתחבר לאמת הגדולה, לאמת שהיא יותר גדולה מהאמת של האדם.

וצריכים לחזק ולעורר ידיעה זו, בעצמנו ובזולתנו, יש לכל אדם כח לגבור על התאוה, אפילו עם מעט שכל דקדושה יכול אדם להתגבר על כל התאוה, אנחנו לא סתם בעלי חיים, רק שעלינו ללמוד ולדעת כיצד לנצל את המשאבים הנפשיים.

וראש לכל גזלני משאבי הנפש הוא רגשות האשם, זה שגורם לאדם ללכת כמו מפסידן. ובאמת, זה שיש באדם תאוה יותר גדולה מתאוות בעלי החיים מעיד על כך שיש לו שאיפות יותר גדולות מסתם חיה, כי אצל בעלי החיים אין אלא סיפוק טבעי של צרכיהם, ולא רדיפה מטורפת ואובססיבית אחרי עניין זה, אך אצל האדם יש שאיפה הדוחפת אותו אל מה שמעבר לגוף, הוא חותר לקניינים שכליים ורוחניים בהם הגבול הוא האין סוף, וכשהוא לא מצליח לו, כוחות נפשו מוסטים לעבר התאוה, אך אם יעצור ויתבונן יוכל מחדש לנצל משאבי נפשו לטובה.

וזה לעומת זה עשה האלוהים, הקדושה מול התאוה, השכל מול הדמיון, המיעוט מול הרבי, ויש יכולת בחירה, בכל יום מחדש, לא משנה מה עברנו עד הרגע, משנה מה אנחנו עושים מכאן ולהבא, לטובה.

חטא העגל הוא חטא התאוה. והנזק היותר גדול מכניעה לתאוה הוא אובדן משאבי הנפש, אדם שלא נלחם בתאוותיו מפסיד כוחות נפשו. כי התאוה מפריעה לאדם למלא את ייעודו. להשיג את האמת כפי יכולתו ולתקן את מידותיו, עד כדי כך שיוכל לתת מעצמו את המקסימום לזולתו, זה ייעודו של אדם, והכניעה לתאוה מונעת ממנו מימוש עצמי זה, כי היא מגבירה את הריכוז העצמי.

התאוה גם משחיתה את הטוב המולד שבאדם. כי האדם בהשקפת התורה הוא טוב מיסודו, עוד לפני שירד לעולם ונגזר עליו גזירת "שהלא טוב יקח אותך" הוא היה בשלמות הטוב, הוא היה אחד, וככל שהוא רדוף אחרי התאוה, האחדותיות הזאת מתרחקת ממנו, כי התאוה ענינה ריבוי, יש לו מנה רוצה מאתיים, ואם משביעו נעשה רעב.

התאוה מקלקלת את החברה וכמובן גם את המשפחה. לא דבר ריק הוא שהיום אחוזי הגירושין בעולם המערבי הוא אחד לשלושה. התאוה כמובן מפחיתה את הסקרנות השכלית ואת השאיפה הרוחנית. התאוה גם מזיקה לגוף, מקצרת את חיי האדם. התאוה גם מרבה את הדאגות והיגונות, את הקנאות והמחלוקות. בקיצור, התאוה משחיתה כל חלקה טובה. וזה ענין חטא העגל הקדמון והעכשווי. חטא התאוה.

לכן שמה לה התורה מספר מטרות ברורות במתן המצוות. בראש ובראשונה רוצה התורה לתקן לנו

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"ק ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 *

אם נמצאים כמה משפחות יחד באותו הבית, ורוצות כל הנשים להדליק בברכה, כיצד יעשו?

לבנות אשכנז - יכולות כל הנשים להדליק בחדר אחד וכולן יכולות לברך לבנות ספרד - נפסק בשלחן ערוך שאסור לברך על תוספת אורה, ולכן ידליקו כל אחת מהנשים בחדר המיוחד שלה בברכה, ואם מדליקות כולן בחדר אחד, קאחת הנשים תברך ותוציא את כולן ידי חובה, ואם בירכו כולן הוי ברכה לבטלה. (שלחן ערוך סימן רס"ג סעיף ח').

המתארחים בבית מלון ואינם יכולים להדליק נרות בחדרם, האם יכולים לצאת ידי חובה בהדלקת נרות שבת?

יכולה האשה להדליק את האור בחדר ולברך עליו. (חזון עובדיה שבת א' עמוד רט"ז).

לבנות ספרד שאינן מקבלות שבת בהדלקת הנרות, אלא רק בכניסת השבת עצמה, האם צריך לכבות את אור החשמל לפני שמדליקים את הנרות?

ראוי מאד לכבות את אור החשמל קודם הדלקת נרות בשמן או בשעווה, ולחזור ולהדליקו אחר הדלקת נרות שבת, ויכונו בעת הברכה לפטור את אור החשמל. חזון עובדיה (שבת א' עמ' רט"ז) ושלחן שלמה (שבת א' סימן רס"ג עמ' קלה).

מדיני תפילת מנחה בערב שבת והדלקת נרות

אם ענה עמהם וכיון ליבו שלא לקבל שבת עתה בעניינתו, יכול להתפלל מנחה. כך החיים (סימן רס"ג סעיף קטן צ"ה). ומרן הרב עובדיה ביחוד דעת (חלק ו' סימן י"ח) חולק וסובר שלא מועיל תנאי.

איחר לבית הכנסת, ונמצאים כעת בקבלת שבת, האם יכול לעמוד לתפילת מנחה?

אינו יכול להתפלל בתוך בית הכנסת אלא יצא לחוץ ויתפלל שם מנחה. (שלחן ערוך סימן רס"ג סעיף ט"ו).

היכן המקום הראוי להדליק בו נרות שבת?

לכתחילה תזהר האשה להדליק הנרות באותו מקום שסועדים שם, גם על פי הקבלה יש בזה סוד ותועלת חשובה. שו"ת רב פעלים (חלק ד' אורח חיים סימן כג). וזהו הקדוש (עקב דף רע"ב עמוד ב').

האם אפשר להדליק נרות שבת עם בגדי חול?

מצד הדין יוצאים ידי חובה גם כאשר מדליקים בבגדי חול, ומכל מקום תיזהר האשה ללבוש בגדי שבת קודש ותינה התכשיטים עליה קודם ההדלקה, משום דרך ארץ וכבוד שבת. קיצור שלחן ערוך (סימן ע"ה אות ו) בן איש חי (שנה שניה פרשת נח אות ט').

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

מדוע אין נופלים על פניהם בתפילת מנחה של ערב שבת?

שני טעמים נאמרו בפוסקים: בספר הלבוש (סימן רס"ז) כתב מפני שהוא סמוך להכנסת השבת, ובמשנה ברורה (שם סעיף קטן א') כתב שהטעם משום שתוספת קדושת שבת מתחיל להתגלות בערב שבת, כבר משעה קודם חצות היום (בחוץ משעה 10.30 בבוקר לערך). ולכן אף אם מתפללים מנחה גדולה אין נופלים על פניהם.

הנהוגים להניח תפילין כל יום במנחה, האם מניחים תפילין במנחה של ערב שבת?

במנחה של ערב שבת וערב יום טוב אין מניחים תפילין. ביאור הלכה (סימן ל"ז סעיף ב' ד"ה בשעת). וכך החיים (שם סעיף קטן י"א).

אדם שלא התפלל עדיין מנחה, ומתפלל בבית כנסת שיש בו כמה מניינים, וכשנכנס לחצר בית הכנסת שומע מאחד המניינים שאומרים "ברכו את ה' המבורך" האם יכול לענות עימהם ולאחר מכן להתפלל מנחה?

לכתחילה לא יענה ברוך ה' המבורך וכו', אמנם

ליקוטים נפלאים פרשת כי תשא

פשוטה אלא של אש - שרק אם הנתינה תהיה מתוך התלהבות של אש, תהווה כפרה. אחרת, היא באמת סתם מטבע.

"ורחצו אהרון ובניו" (ל, יט)

בזמן שבית המקדש היה קיים הכהנים היו חייבים לרחוץ את ידיהם ורגליהם לפני עבודתם כמו שכתוב בפרשתנו: "ורחצו אהרון ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, בבואם אל אוהל מועד". לפי הרמב"ם גם היום קיים המושג של נקיון הגוף לפני התפילה: "שחרית - רוחץ פניו ידיו ורגליו ואחר כך יתפלל" (הלכות תפילה פרק ד' הלכה ג').

למה הרמב"ם מוסיף את הפרט של הפנים שלא היה קיים בזמן בית המקדש?

אלא, בזמן ההוא היו ה"פנים" מובדלים מעצמם מענייני החולין, וממילא לא היה צורך בטהרה ובקדושה מיוחדת קודם העבודה במקדש. אולם בזמן הגלות, הטורדת את מנוחת האדם עד שקורה שגם הראש שקוע בבעיות חיי היום יום, לכן יש צורך בתוספת טהרה כדי לטהר גם את הפנים!

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" (לא, טז)

מפרש האוה"ח הק', "ושמרו" - ויצפו, כמו "ואביו שמר את הדבר". שלא יהיה השבת עליהם לטורח, אלא ישמחו בו ויהיו תמיד ממתנים ומצפים בכליו עיניים, מתי יבוא.

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" (לב, לא)

בפשטות תמוה מאוד כוונת משה בזה, דאמאי הגדיל החטא ואמר שחטאו חטאה גדולה, שזהו סיבה שלא ימחול את ישראל, בו בזמן שהוא רוצה לבקש רחמים ומחילה וסליחה על בני ישראל.

הרה"ק מקוזמיר זי"ע (בספר נחמד הזהב, והובא במעינה ש"ת) פ"י שמושה רבינו אמר להקב"ה, שהכירו ישראל בחטאם שחטאו חטאה גדולה, ואינם מנסים לתרץ ולהצדיק את חטאם, וזהו עיקר גדול מעיקרי התשובה להכיר בחטא, ואדם הראשון שניסה לתרץ את חטאו ואמר האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי, לא הועילה לו תשובתו.

והרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע ביאר, דהנה חטא הוא שוגג, ויש שני מיני שוגג, שוגג קרוב למזיד, ושוגג קרוב לאונס, וזה שהמליץ משה רבינו ע"ה בעד ישראל ואמר, אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, היינו "שוגג גדול" שאין בו שום נדנד מזיד רק הוא קרוב לאונס.

"וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (לב, לד)

יש להבין הטעם, למה דווקא כשיענישם הקב"ה על חטא אחר אז יפקוד עליהם גם עון העגל, ובלאו הכי לא.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ונתנו" (ל, יב)

אם תקראנו למפרע יהיה ג"כ "ונתנו" - לומר לך, כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום. (בעל הטורים)

"כי תשא את ראש בני ישראל" (ל, יב יג)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר בדרך רמז את הפסוקים הבאים, 'כי תשא את ראש בני ישראל' אם תראה שיסתלק ראש בני ישראל בלא עת, וכל רואה יתמה בהילקח איש צדיק קודם זמנו, הטעם הוא 'לפקודיהם' לצד חסרון ישראל הוא שנתחייבו כליו, ואני נוטל את ראשם בעדם וזה מכפר על בני ישראל.

וכיון שהדור גרם לפטירתם, לזה 'ונתנו' איש כופר נפשו' שכל אחד צריך להרגיש שהוא חייב מיתה לשמים, ועל ידי זה יתעורר לתקן נפשו.

ולא יאחרו נתינת הכופר, אלא תיכף ומיד יתקנו הדבר, ואם לא יעשו כדבר הזה יפקוד אותם עוד הפעם בחינת הרעה חס ושולם 'וכמו שראינו בעינינו בדורות הללו'.

ועיקר התיקון, צריך להיות באמצעות לימוד התורה שהיא מגינה ומכפרת עוון ומרבה זכויות, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה 'ותלמוד תורה כנגד כולם', וזה הפירוש 'זה' יתנו כל העובר על הפקודים, ד'זה' רומז לתורה כמו שכתוב 'לא ימוש ספר התורה הזה מפ'ך, והשם יתברך מראה באצבעו 'זה יתנו' מספר התורה המונח לפני.

ומי שאינו בן תורה, יתן כופר נפשו על ידי החזקת תורה בשותפות יששכר וזבולון, וזהו 'מחצית השקל' שיתנו חצי כספם לעמלי תורה ויחשב להם כאילו עסקו בתורה.

"זה יתנו" (ל, יג)

ברש"י: 'הראה לו כמין מטבע של אש ואמר לו כזה יתנו'. יש להבין מה נתקשה משה בזה שהיה צריך להראות לו מטבע של אש. גם יש להבין לאיזה צורך ציווה הקב"ה שיביאו לו תרומה, הלא 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה'.

ונראה דהנה זה היה מחסדי השי"ת, שהרי בעת החורבן כילה חמותו על העצים ועל האבנים, ולולא זאת היה ח"ו יוצא הקצף על שונאיהם של ישראל. וזה היה אפשר רק על ידי שנתנו ישראל את נדבה מכספם לבנין המשכן, על כן היה ביכולת ליקח זאת כופר לנפשם. וכאשר אמר הקב"ה שיתנו מחצית השקל "לכפר על נפשותיכם" הבין משה שעתיד המקדש ליחרב בעוונותיהם, נתקשה משה ונצטער על זה, על כן הראה לו מטבע של אש להפיס דעתו שאף שיחרב הרי גם עתיד להיבנות באש. (שארית יהודה)

"זה יתנו... מחצית השקל" (ל, יג)

"כמין מטבע של אש הראה לו".

משה תמה כיצד מטבע פשוטה יכולה להוות כופר נפש. הראה לו שאין זו מטבע

ליקוטים נפלאים

פרשת כי תשא

ונראה, כי ידוע ששני מיני חוטאים היו בעגל: הא' – אלו שעשו העגל בפועל ממש, אשר הרגום בני לוי ואשר נגפם הקב"ה: הב' – אלו שלא חטאו בפועל, רק היה בהם חטא על שלא מיחו בעוברי עבירה, וגם אותם ביקש הקב"ה לכלות, ועליהם התפלל משה רבינו ע"ה. וידוע מה שאמרו חז"ל (מנחות מא.) דבעידן ריתחא מעניש הקב"ה על 'עשה'. והנה האנשים שלא מיחו בעושי העגל עברו על מצות עשה ד"הוכח תוכיח". ולפיכך, היות ובאותה שעה היה עידן ריתחא על עושי העגל, רצה הקב"ה לענוש גם את אלו שלא מיחו, וביטלו מצות עשה. ועל כך הועילה תפלת משה שלא ענשם תיכף, וממילא שוב אחר כך כבר אינו 'עידן ריתחא', ואין ראוי לענוש על מצות עשה.

מענתה יובן היטב מה שאמר הקב"ה: "וביום פקדי", היינו, כשיעשו חטא אחר ויהיה עידן ריתחא לענוש אותם על חטא אחר, אז "ופקדתי עליהם חטאתם" ואענישם גם על חטא זה שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מצות עשה ד"הוכח תוכיח". (אמרי שפר להגאון מהרש"ק ז"ל)

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" (לב, לא)

כיצד קרה הדבר, שאל הגאון רב"מ אזורחי שליט"א, שבני ישראל טעו וחטאו בחטא העגל ואילו שבט לוי לא חטא? והוא השיב, הרי מקור טעותם של בני נבע מכך שהשטן הראה לבני את משה רבינו מת ומוטל במיטה. השטן הראה לבני מציאות! משה רבינו מת! ואז הם החליטו לעשות להם תחליף. בני לוי לעומתם לא הלכו שבי אחרי הטעות הזו. הא כיצד? הרי הייתה זו מציאות ממש! שמשה מת! התשובה היא: "המציאות" הזו הייתה אילוזה של השטן = דמיון שווא, תעתוע של השטן. כשהשטן רוצה הוא מייצר "מציאות", היחידים שיכולים להבחין בין "מציאות" למציאות, הם עיני הדור. הגדולים של הדור שרואים את הנוול! ואחריהם הלכו שבט לוי, ולכן הם לא טעו ולכן הם יכלו לשים איש חרבו על ירכו ולהרוג איש באחיז.

"ורב חסד ואמת" (לד, ו)

לכאורה קשה הרי מדובר פה ב"ג מדות של רחמים ומדת 'אמת' זה דין ולא רחמים כי אם שופטים את האדם במדת האמת צריך להענישו על מעשיו הלא טובים. ותירץ רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל שיש אנשים הלוכשים איצטלא דרבנן כמו בנש"ק, אך בתוך תוכם הפנימי הם רחוקים מזה ואם ה' ידון אותם כפי שהם נראים בחוץ הרי אז ידקדק עמם כחוט השערה כמו בצדיקים אבל ה' היודע האמת שהם רחוקים מלהיות צדיקים מתנהג עמם כמו שהם ואז אין מדקדק עמם כחוט השערה, ואז יוצא שמדת ה'אמת' מביא עליהם רחמים ולא דין.

"שלש פעמים בשנה יראה וגו' ולא יחמוד איש

את ארצך" (לד, כד)

הנה בפרשת משפטים גם כתוב "שלש פעמים בשנה" ולא הבטיח "ולא יחמוד איש את ארצך". דהנה אמרו חז"ל: 'אלמלא

"ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו" (לד, כט)

פירש"י שירד ביום הכיפורים, והקשו המפרשים מה רצה בזה רש"י לומר שירד ביוהכ"פ. וא"ל הא דלא הרגיש משה בעצמו שהאירה כל סביביו מקרני הודו כפני חמה, וגם מדוע לא הרגיש יהושע בן נון מיד בפגעו במשה בעת רדתו מן ההר, עד שהרגישו אהרן וכל ישראל, כפי שנאמר "ירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו". וי"ל שהלוחות הרי היו מאבן ספרינו, והם היו מאירין ומתנוצצין מזריחת פני משה שעליהם, והיה משה ויהושע סוברים להיפך שהלוחות הם המאירין, ופני משה מאירין מזריחת הלוחות כנגד פניו, עד שהטמין משה הלוחות בארון עץ שעשה, ועדיין קרן עור פני משה, אז יראו אהרן וישראל לגשת אליו, והיינו דכתיב "ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר" ולכן "ולא ידע משה כי קרן" מפני שחשב כי מן הלוחות בא הזריחה, ולכאורה קשה דא"כ הרי גם בלוחות הראשונות היו לו להאיר, אלא שהיה משה סבור ברדתו פעם ראשונה, מכיון דכבר היה עגל ומחולות, ולכן לא האירו הלוחות, משא"כ עתה ביום הכיפורים שהרי נמחל להם אותו עון, ולכן התנוצצו הלוחות, וזהו מה שכתב רש"י ברדת משה ביום הכיפורים שהוא יום סליחה, ולכן זכו בני ישראל שהלוחות מאירים, ולכן גם פניו מאירים מהלוחות. (מורן החתם סופר ז"ע)

"ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו"

(לד, כט)

במדרש תנחומא (לז) איתא, כשכתב משה התורה נשתייר בקולמוסו קמעא והעבירו [השי"ת] על ראשו [של משה] ומשם נעשה קרני הוד. ולכאורה וכי לא היה קולמוס של שמים מכון בדקדוק במידת הדיו שלו עד שנשתייר בו. אלא, מצינו כי כאשר ציוה הקב"ה על משה לכתוב 'והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' שינה משה רבינו, לרוב ענוותנותו, וכתב את המילה 'ענו' בכתב חסר, ללא יו"ד, אותה דיו של כדי אות יו"ד, אשר לא נכתבה על ידי משה רבינו, נשתיירה בקולמוס, ומפני שהיה משה ענו מכל האדם, זכה לקירון של עור פנים אשר הבדיל אותו מכל האדם, וקיבל את שכרו באותה טיפת דיו, אשר קימץ מחמת ענוותנותו. זאת מידת הדיו אשר נשתיירה בקולמוסו, ואשר הועברה על ראשו של משה, אשר זכה ממנה לקרני הוד. (אור החיים הק')

סיפורים נפלאים פרשת כי תשא

ולעת ערב הלך לקנות מוצרי מזון בסכום גדול מאוד, כאשר הגיע לאחד המרכולים הגדולים התברר שהוא הגיע עשר דקות לאחר זמן סגירת החנות. האיש ניגש לשומר השער וביקשו שיואיל לפתוח את שערי החנות כיון שברצונו לקנות בסכומים גדולים מאוד ובוודאי בעה"ב ישמח. למרות הסבריו של בעל השמחה לא נעתר השומר לבקשתו. גם תחנוניו של האיש כי אין לו זמן אחר לקניות ומועד המסיבה קרוב, לא שינו את דעתו. בצר לו נאלץ האיש לעזוב את החנות ולחפש מקום אחר. בהגיעו לחנות השניה הביט בשלט המורה על שעות פתיחת החנות וסגירתה וראה שהדלת סגורה גם כאן. האיש לא ידע את נפשו מרוב צער. הוא הביט פנימה אל תוך החנות וראה כי בעה"ב עסוק בסגירת הקופה, נקש בדלת וביקש שיפתח לו. כששמע בעה"ב את הרכישות שמוכן האיש לערוך, מיד פתח את הדלת ושירת אותו בשמחה רבה ואף הגיש לו כיבוד קל במהלך הקניה. האיש שמח עד מאוד על השירות הנפלא, שילם ביד נדיבה ובמזומן. לקראת צאתו שאל את בעה"ב: "אמור לי, מדוע בחנות השניה סירב השומר לאפשר לי לרכוש את המוצרים? הרי אף שם הייתי משלם טבין ותקילין". ענה לו בעה"ב: "בחנות ממול ניצב שומר שיש לו שעות עבודה קבועות ואין לו שום קשר לחנות, אין זה מעניינו מה היקף הקניות במרכול, אך כאן אני הוא בעל החנות, כל ההכנסות שייכות לי. כאשר ראיתי את רשימת המוצרים שהנך מעוניין לרכוש, הבנתי מיד שכדאי לי להשקיע זמן נוסף, כי כל רגע נוסף שאתה בחנותי הכנסותי גדלות".

כך צריכה להיות הרגשתו של האדם לגבי לימוד התורה, שכל רגע ורגע של לימוד הוא שלו, זהו רכוש, בכך הוא מגדיל את זכויותיו וכדאי לו להשקיע "שעות נוספות" בלימוד. אך אם האדם ירגיש כ"שומר בשער" שכל רגע נוסף שהוא נשאר בבית המדרש הוא חש צער וסבל, משמע שהוא בבחינת שומר שמחכה לסיים את שעות עבודתו אז התורה אינה קניינו. ויבחן כל אדם את עצמו האם התורה היא קניינו, ואיך יבחן זאת, כמו שומר אם הוא מגיע לשיעורים ולתפילות בזמנים הקבועים והוא אינו בבחינת מוסיף והולך, ואם לקראת סוף התפילה או סיום הלימוד הוא מתחיל להרגיש שקשה לו, שהזמן לא עובר והוא בקושי מצליח להישאר עד הסוף, וכמובן אין מה לדבר על זמן נוסף שהוא מוכן להישאר משמע שהוא בבחינת שומר בשער. אך אם הוא משקיע בלימודיו ובתפילתו מעבר לזמן והוא אינו חש מעמסה מבחינת הזמן משמע שהתורה היא קניינו. (אור דניאל)

"מזה ומזה הם כתובים" (לב, טו)

חסיד אחד בא לרבי שלו בשאלה: האם מותר לו לרמות בדבר קטן, כי זה יציל אותו ממצבו הקשה.

ענה לו הרבי: משום כך היו הלוחות כתובים משני הצדדים, לרמוז לך, שאיך שלא תהפכם, יהיה כתוב "לא תגנוב".

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם" (ל, יב)

בתחילת הנהגתו של הרה"ק בעל התניא בא לבקרו אחד המתנגדים. בכניסה לביתו של הרב פגש האורח במשרת העומד על יד הדלת ומונע כניסת אנשים בלתי קרואים. כשנכנס האורח אל הקודש פנימה העיר לרבי על כך שהוא נוהג בעצמו להחזיק משמש צמוד, וכי יש בדבר משום התנשאות ורמות רוחא. הרכין בעל התניא את ראשו ראשו כבשעת אמירת תחנון, ולאחר דקות ספורות הרים ראשו ואמר, כמו שיש בגד מיוחד לראש ובגד לגוף ואין בכך התנשאות כך גם הראש בבני ישראל צריך להיות מובדל מגוף האומה, וכתב 'כי תשא את ראש בני ישראל' שצריך לישא את הראש לבני ישראל. שאלו האורח, כדי להשיב לי תשובה זו אין צורך בהנחת הראש על השולחן כבשעת תחנון. נענה בעל התניא ואמר, בעת מחלוקת קרח כנגד משה רבינו, אמר קרח, 'כי כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה', וישמע משה ויפול על פניו, הרי היו אלה דברי חוצפה ועזות מצד קרח, ומה יש להתרגש מזה. אלא, משה רבינו נפל על פניו וביקש להבין שמה שואלים שאלה זו משמים, כמו שלימד הבעל שם טוב, שכל מה שמראים ומשמיעים לאדם עליו לפשפש במעשיו שמה מראים לו זאת משמים כדי שיתן אל לבו. אולם אני התבוננתי בדבר וראיתי כי נקי אני משמץ התנשאות ואין עלי תביעה בשמים על כך, אחר כך יכולתי לענות לך את מה שענית.

"קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה" (ל, לד)

כשהתאסף פעם מניין בחדרו של 'בעל ההפלאה', הבחין הגאון בין הנאספים באחד פוקר קל דעת, אשר דעת חכמים לא היתה נוחה ממנו. רמז הגאון למקורביו כי 'ביאו אדם נוסף, כדי שיהיו עשרה ישראלים כשרים. כשהבחין בנעשה, פנה אותו אדם בתמיהה, והלא גם החלבנה נמנתה בין סממני הקטורת. אמנם כן, השיב הגאון, ומשום כך היו שם עוד עשרה סממנים. (דברי זקנים)

"ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" (לג, יא)

שהיו עסקיו לעמוד על תורה שבעל פה שהיה כמעין הנובע באהל משה ולא רצה להפנות משקידת לימודו לשום דבר. (העמק דבר).

הרבה תירוצים שלא נעסוק בתורה היצר הרע מזמן לנו, זה השיקול, זו הבחינה וזה החישוב: מה עומד מול מה, מה טפל ומה עיקר, ורק כאשר האדם ירגיש שהתורה היא שלו וכאשר הוא בטל ממנה הוא חש את ההפסד, אז ירגיש את ערכה האמיתי.

משל למה הדבר דומה, לאדם שרצה לערוך סעודה מפוארת לרגל נישואי בנו,

סיפורים נפלאים פרשת כי תשא

הבטיח השופט כי לא יאונה לחתם סופר כל רע וכי ידאג שיצא זכאי במשפט. וכך הווה.

נתבונן שבעת אשר ישב החתם סופר במינץ בבית הנגיד והתקרב אליו איש מלחמה ההוא, והוא היה לו לתועלת ולסעד, עוד לא ידע מה יהיה בסופו אחרי שלושים שנה ובאיזה אופן ישלם לו טובה נגד טובה, אמנם מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ ית"ש ויתעלה לנצח.

בזה פירש ה'חתם סופר' 'וראית' את אחורי ופני לא יראו' כי פעמים הרבה אנו רואים דברים וסיבות שונות הנעשים בארץ באין מבין על מה ולמה הקב"ה עשה כן ולאִיזה צורך ותכלית, אבל בעבור ימים רבים אנו רואים ומבינים למפרע שלא לחינם וללא הועיל עשה ד' ככה, כי היו הכנות והקדמות שיעשה על ידם דבר גדול תשועה ופורקן לישראל בכללית או בפרטית. והיינו 'וראית' את אחורי' לאחר שנעשה תכלית הדבר, אז תבין ותראה למפרע לאיזה כונה היו הסיבות והענינים הקודמים, אבל 'פני', מה שלפני, מה שעתידי לבוא קודם עשיית הדבר והתכלית, 'לא יראו ולא יבינו' (חוט המשולש)

"אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור" (לד, יז-יח)

בין תלמידי מרן החתם סופר היה תלמיד אחד אשר היה בחור מופלג מאד, ואף היה משמש בביתו של החתם סופר, פעם בא לפני רבו והתוודה במר ליבו כי יש לו נטיה עד כדי המרת הדת רחמנא ליצלן. נבהל החתם סופר מאד ולא ידע את נפשו מרוב צער ועגמת נפש. אמר החתם סופר לתלמידו, ספר נא לי בפרוטרוט את כל מעשיך עד היום. החל התלמיד לשטוח בפני רבו את פרטי חייו ומעשיו, לטוב ולרע, בתוך כך נזכר התלמיד במעשה שאירע בפסח שעבר. אשה אחת וביתה עוגה הנקראת 'טארטע' באה לפני החתם סופר ושאלתה בפיה, האם יש בזה חשש חמץ. פסק החתם סופר שזהו חמץ ויש לבערו, חשש החתם סופר שמא האשה לא תציית לפסקו לאחר שתחוס על המאפה ולא תשרפהו, על כן ציווה לאותו בחור שיקח ממנה את המאפה ויבערו. חס התלמיד על האשה ועל המאפה שאפתה, ואז החל ללמוד כל ההלכות הקשורות לנושא עד שלבסוף העלה למסקנה שהמאפה מותר ואין צורך לבערו. שמע החתם סופר את סיפור הדברים והשיב, עתה ידעתי מאין לך הרהורים הרעים הללו. אין זאת אלא מפני שעברת על איסור חמץ בפסח. ואף רמז יש לך בכתובים, שהרי ציוותה תורה 'אלוהי מסכה לא תעשה לך' וסמכה לו את הציווי 'את חג המצות תשמור', וכן נאמר בזוהר הקדוש 'כתיב אלוהי מסכה לא תעשה לך' וכתוב בתריה 'את חג המצות תשמור' מאי האי לגבי האי, אלא הכי אוקמוהו, מאן דאכיל חמץ בפסח כמאן דפלח לעכו"ם. (ספרא רבה דישראל)

"וראית את אחורי ופני לא יראו" (לג, כג)

בצעירותו שהה מרן ה'חתם סופר' בעיר מינץ ואת סעודותיו היה סועד על שולחנו של נגיד מיהודי העיר.

באותה תקופה פשטו על העיר רבים מחיילי צבא צרפת והתפזרו בה.

כדי להתקיים, אילצו החיילים את נגיד העיר לארחם בבתיים ולזון אותם.

אחד החיילים התקרב אל הנער היהודי המחונן וביקשו ללמדו עניינים שונים ותמורת זה יעשה עבורו מלאכות ושירותים שונים.

לא ארך הזמן, וחיילי צרפת נטשו את העיר, ובהם גם אותו חייל שגילה יחסי קירבה לחתם סופר הנער.

כעבור שלושים שנה מאז שהותו במינץ פרצה מלחמה קשה בממלכת האוסטרו הונגרית.

באותם ימים הגיעה אל בית דינו של החתם סופר פרשה שהיתה קשורה ברכישת נשק בלתי חוקי על ידי יהודים מקומיים, וכאשר נתגלעו ביניהם חילוקי דעות ולא יכלו להגיע לעמק השווה ביקשו את חוות דעתו ופסיקתו של מורם ורבים.

אחד מבעלי הדין מסר את פסק הדין שבידו לערכאות של בית המשפט הממלכתי הצבאי, לאות ולראיה כי בעלי הדין השונים פגעו בבטחונה וסיכנו את שלומה של הממלכה.

עייין שופט הצבא הראשי בפסק הדין וגילה את שמו של החתם סופר מתנוסס עליו, התמלא השופט כעס רב על הרב היהודי על שידע מן הפרשה ולא סיפר על כך לשלטונות, והחליט להעמידו לדין כמרגל.

פחד נורא נפל על יהודי הקהילה על כי מורם ורבים הגדול נקלע לסכנת פיקוח נפש, הללו ידעו כי בשעת מלחמה יחמירו בדינו של 'מרגל' ולא יקפידו לחקור ולברר על אמיתות האשמה. נמנו וגמרו לאסוף סכום כסף, כדי לסתום פי המסטינים והמקטרגים, ואכן בתוך זמן קצר עלה בידם לגייס יותר מעשרת אלפים זהובים.

ביום המשפט, הגיע החתם סופר לבית המשפט הצבאי, את 'הנאשם' הושיבו באמצע החדר וסביבו ישבו שופטי המלחמה, וביד כל אחד מהם חרב שלופה. נבהל ה'חתם סופר' מן המראה שנגלה לעיניו, והנה זה פלא, השופט הראשי החל להשמיע את דבריו בדברי הרגעה ועשה הכל כדי להפיס דעתו של החתם סופר. הוא הוסיף ואמר כי אל לו לירא מן החרבות השלופות, כי כן מנהגם של שופטי הצבא בכל משפט שבו דנים. אחר כך ציווה להשיב החרבות לנדון.

המשפט עצמו נמשך זמן קצר בלבד. החתם סופר השמיע את גירסתו ודחה את כל טענות השופטים תוך כדי דיבור, קרא ראש השופטים לחתם סופר וציווה לצאת לחדר צדדי. כאשר היו שניהם לבדם, פנים אל פנים, פנה אליו השופט ואמר, אינך מכירני, אך אני זוכר אותך היטב. אני הייתי אותו חייל אשר לפני שלושים שנה התוודענו איש אל רעהו בבית הנגיד היהודי במינץ.

{ אז נדברו }

פרשת כי תשא תשע"ט | גליון מספר: 410 | לסדר: "נגד כל עמך אעשה נפלאות..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע:

בבני ברק ברחוב חזון איש 34
(פינת דסלר מ' דרייפוס)

ובר' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

ובירושלים: בר אילן 39 ק"א.

משפחת אלה, עמס 20 ק"א.

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

לחשתתפות בחוצאות
הגליון:

בבני:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדירים כלום"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מעשה שעשו אנשי טבריה... אמרו להם חכמים: אם בשבת...

בפרשתנו... פרשת כי תשא התורה מעידה על עם ישראל: **ושמרו בני ישראל את השבת!!!**
כן... יש כאן שתי עדויות. **בלילה אנחנו מעידים על הקב"ה:** שביום השביעי הוא שבת מכל מלאכתו!!!
ולמחרת הקב"ה מחזיר לנו עדות, **והוא כעת מעיד עלינו בקידושא רבא:** ושמרו בני ישראל את השבת... כן!!! כלל ישראל שומרי שבת!!!
לא יעזור לאף אחד!!! כל מרשיעי ברית שינסו לטשטש את העובדה הזו... לא יעזור להם... שבת קודש נמצאת בנשמתו של כל יהודי...
בתקופה האחרונה כל עם ישראל מלויים בדאגה ובכאב את אחינו תושבי טבריה שנאלצו בזמן האחרון ללמוד בעיון את פרק "מי
שאחזו קרדייקוס..." ולהתמודד מול אדם שאחזו רוח רעה וכל מעשיו בבהלה ובשגעון והוא מהלך אימים על כל הקדוש והיקר
ובפרט על שמירת שבת קודש... שהאמורא רב נחמן מעיד על תושבי העיר טבריה במיוחד שהם שומרי שבת... וכשעולא אומר:
שהלכה כאנשי טבריה שמונת לתת סילון של צונן לתוך אמה של חמין... עונה כנגדו רב נחמן: **כבר תכרינהו אנשי טבריה**
לסילונייהו... הנושא כבר הוכרע ממזמן!! ברגע שחכמים אמרו לאנשי טבריה שהסילון הזה מנוגד לדעתם... באותו שבוע שברו
אנשי טבריה את הסילון וזהו... ואכן גם כיום... ק"ק טבריה בחרה בדרך ייחודית משלה כיצד לצאת במאבק על קדושת השבת...
במקום לצאת בהפגנות ובאלימות וכו'... הם בחרו לצאת במלחמה מתוך בית המדרש!!! וכולם כאיש אחד התחזקו בללמוד הלכות
שבת בעיון וכך מתוך מלחמתה של תורה הם לבטח ינצחו... ויתן ה' שכשם ששברו אנשי טבריה את סילונייהו... כן יתן ה' ויכניע
כנגדם את הסילון (-קין) הממאיר שקם על אותה עיר שקטה... ויתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם...

בא נלמד גם אנחנו מתושבי טבריה וננסה לחשוב מה כל הדברים האלו באים לעורר אותנו?
מה קרה שבזמן האחרון יש חילולי שבת מכאיבים במיוחד שקמים אינשי דלא מעלי ורומסים את השבת ברגל גסה ובצורה שגורמת
לכולנו לזעזוע ולשאט נפש... עזוב אותם... אלו שעושים את זה הם לא מבינים כלום מהחיים שלהם... אין אצלם לא סוף מעשה ולא
מחשבה תחילה... בא נדבר כמו יהודים!!! שידעו להסתכל פנימה!!! מה הקב"ה רוצה מאיתנו? למה הקב"ה מזמין לנו כאלו מחזות??
כידוע... באותו גשר יהודית היה מחזה שכולם צחקו עלי... ניצפו שם פועלים יהודים שעבדו בשבת וחיללו אותה בריש גלי... ובמקביל תוך
כדי העבודה הם גם עשו קידוש... כולם עשו מזה צחוק... אבל זה ממש ממש לא מצחיק... אתה יודע למה זה לא מצחיק??

כי מי אמר שאני יותר טוב מהם! אולי גם אני עושה קידוש -- ומחלל שבת!!!!
אולי הקב"ה הראה לי את הבבואה שלי? אולי גם אני... שאף פעם לא למדתי הלכות שבת ברצינות... אולי גם אני עושה קידוש
מידי שבת ואח"כ עובר על בישול ובורר ומוקצה ומחתך וטלטול מרשות לרשות...?? יש לך מה לענות על זה?? אתה יכול לסמן וי
ולהגיד לי: לא!! זה לא אני?? הרי בשביל להגיד שזה לא אני... אנחנו צריכים לעבור לכה"פ פעם אחת מסימן רמ"ב בשו"ע ועד
לכה"פ סימן שד"מ... נו... עשינו את זה פעם אחת?? האם פעם אחת עשינו סקירה רצינית האם אנחנו שומרי שבת?? אז למה
הפועלים האלו כ"כ מצחיקים אותנו?? מי אמר שזה לא אנחנו?? **אני רוצה שתבין: יש טעות מפורסמת** שיש כאלו שחושבים
ששבת קודש זה יום קדוש שהוא מקור הברכות וכו' וכו'... **ובגלל!!!!** בגלל שהוא יום כזה קדוש... לכן יש בו גם הלכות ודינים
שקוראים להם הלכות שבת... **אז זהו שלא!!!!** מי שידע פרק כלל גדול בשבת... הרי האיסור מלאכה זה השבת בעצמה!! כל מהות
השבת זה שבייתה ממלאכה!!! (ומי שלא יודע מלאכות שבת נקרא שוכח עיקר שבת) מי שלא כ"כ נזהר בהלכות שבת אז אין לו שבת... הוא
לא שומר שבת...

הבנת מה אמרת?? אם לא... אז אני אסביר ברחל בתך הקטנה: הנה... יש כעת ראש עיר שכולנו מזועזעים ממה שהוא עושה
בשבת... מה...?? מה הוא עושה...?? מה כ"כ נורא במה שהוא עושה?
שבמקום שיהודים ישבו בבית כנסת וישירו לכה דודי... אז הם מבלים שם בטיילת?? **זו הבעיה??**
שבמקום שיהודים ישבו בשולחן שבת... אז הם אוכלים בפיצריה שפתוחה בשבת? **זו הבעיה??**
שבמקום שיהודים יתפללו בביהכ"ס בשבת... אז הם נוסעים בתחבורה ציבורית שפתוחה בשבת? **זו הבעיה??** לא!!!! נכון שאולי
חיצונית זה מה שמעורר בנו את רגש הזעזוע הטבעי... אבל לא זו הבעיה!!! הבעיה היא: שאוטובוס שנוסע בשבת הוא **עובר על**
אחד מל"ט מלאכות שבת!!!! ומי שפותח חנות בשבת... הוא עובר על שבות של חז"ל של איסור מקח וממכר...

ובזה!!!! בזה גם אנחנו שייכים!!!! כי בדיוק כמו שאותו ראש עיר מחלל שבת... במה?? בזה שהוא **לא שומר את הלכות שבת!!!!** הרי
בנקודה הזו... גם אנחנו במפלגה שלו... גם אנחנו יכול להיות שלא מקפידים על הלכות שבת... לא תאמין... אבל אם אתה יושב
בשולחן **שבת** מול נרות **שבת** ואכלת דגים ואמרת לכבוד **שבת קודש** ו... ו... ותוך כדי עברת על איסור בורר מחוסר ידיעה. אז אתה
וראש עיריית טבריה חברים!!!! **שניכם מחללי שבת!!** אז הוא אמנם עושה את זה במזיד ובברוטאליות ובלי כיפה ובשאט נפש
ובפרהסיא... ואתה עושה את זה עם עניבה או שטריימל אחרי מקווה מול נרות שבת תוך כדי עונג שבת... אבל למעשה שניכם
עוברים על אותו איסור... שניכם פגמתם באותו היכל בשמים... וממילא!!!! כשהקב"ה מעמיד לנו בן אדם מחריף ומגדף שמחלל
שבת להכעיס... החשבון נפש הראשון שאנחנו צריכים לעשות זה רגע רגע... מי אמר שאני כן שומר שבת?? וכי בגלל שאני הולך
למקוה בערב שבת ויש לי בגדי שבת ויש לי שלחן שבת ואני שבת הוי הוי שבת... לכן אני יותר טוב?? סוף סוף כפי שסכמנו
שבת קודש מתחילה ונגמרת במלאכות!!!! נזהרת מאיסור מלאכה-- שמרת שבת!! לא נזהרת מאיסור מלאכה-- אין שבת!! אין
מנוס!!!! ושמרו בני ישראל את השבת!!! הקב"ה נתן בנו אימון שאנחנו שומרי שבת... ובאמת יש לנו רגש לשבת... אבל אנחנו לא
יכולים לפשוט באימון הזה!! חובתנו ללמוד הלכות שבת וליזהר בהלכות שבת כי זה כל השבת!!!!

ניתן לקנות את הקונטרס הנקוב בשם

בשנת שלוש למלכו עשה משתה...

שמונים

ומאת יום

(נראה אותך מנחש מה פשרו של השם המזוה של החוברת... ומה ראיתי על ככה ומה בא אלי...??
(נו... תנחש...))

ובו מאמרים בענייני ימי הפורים והמסעתף..

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים הממונים שבישיבות

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב: 0527171721

רמות: רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית: גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק:

קבוץ גלילות 9

משפחת בוים רחוב השלושה 11.

חזו"א 34 (פינת דסלר מוש' דרייפוס) - 0527117271
(ניתן לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מוש' צוויבל.

אשדוד: 0504120311

אלעד: 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרין פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 12035 05341

נתיבות: 0548473542

צפון:

חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81א' משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצ'לר לתאם 0548415410

כרמיאל: 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת: 046970339

נצרת עילית הר יונה: וייזר 054-8431731

מה בחוברת??

א. איזה מאה שמונים מעלות עשה אחשוורוש באותם שמונים ומאת יום??

ב. למה לא קוראים את מגילת אסתר בתשעה באב??? הרי גם בה כתוב מציאות עגומה של גלות???

ג. הערה למוכרי התחפושות... קולקציה חדשה לתחפושות של מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, פרטים בחוברת...

ד. מה פשרה של מסכת מגילה?? מה הקשר בין אוסף הסוגיות הלא קשורות שנקבצו למסכת זו??

ה. מה ההבדל בין עני לאביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה?

פרטים בחוברת...

אי אפשר להחביא אנרגיות ותכונות בתוך מקפיא... זכור זאת!!

הגמ' אומרת: שישאל הם עזים שבאומות!!!! לישאל יש תכונות חזקות!! וזה לטוב ולמוטב... איפה זה מגיע לידי ביטוי בצורה הכי בולטת?? כאן... בפרשיות האלו...

בפרשת כי תשא... עם ישראל נתבעים לחטא העגל ונותנים... נותנים תכשיטים עם כל המרץ...

אחרי שלושה חודשים... בפרשת ויקהל... עם ישראל נתבעים למשכן ונותנים... עם כל הלב...

מה זה??? איך אומר הירושלמי: "אי אתה יכול לעמוד על אופיה של אומה זו?"

מה האופי שלהם??? בחטא העגל... אהרן הכהן רק הציע לתת משהו לעגל... וכולם מגיעים עם כל המרץ... קמים מוקדם בבוקר... נו... אז כנראה שזה מה שהם... הם חוטאים...

והנה!!! לאחר כמה חודשים... משה רבינו רק אומר להביא נדבה למשכן... וכולם מגיעים עם כל החשק ועם כל הכיסופים... נו... אז תחליט... מה הם??? מה הסיפור שלהם???

נו... באמת מה??? התשובה היא: עם ישראל הם עזים שבאומות!!! ליהודי יש תכונות חזקות!! רק מה?? בשלב הראשוני התכונות האלו חלולות!!! והם פתוחות להצעות!!!

יש כאן אנרגיה עוצמתית כמו טיל... שהיא מוכנה לשיגור... רק תגיד לאיפה...

אמרת עגל?? בום!!!!!! הטיל נשלח לעגל... תוך כמה שעות... ויצא העגל הזה...

אמרת משכן??? הטיל נשלח למשכן... תוך ארבעה ימים... והמלאכה היתה דיים והותר...

נו... סו"ס אנחנו יהודים... ואנחנו מדברים פה על עצמנו... מה עושים עם כאלו תכונות עוצמתיות?? איך מווסתים אותם??? איך שומרים עליהם??

אין ברירה!!! חייבים כל הזמן לדאוג לאנרגיה הזו שיהיה לה על מה להתפרק!!!!

וכאן צריך להסביר: יש טעות מוכרת... בחור או אברך שיש לו מרץ... יש לו בעירה פנימית... וזה כמובן גורם לו לעשות שטויות... הוא מתפרץ איפה שלא צריך... ואח"כ הוא אוכל את הלב... והוא כל הזמן עסוק בלהרגיע את עצמו!!! אין!!!

תשכח מזה!!! אין כזה דבר להרגיע את עצמך!!! יש לך אנרגיה!!! ולאנרגיה הזו יש תפקיד!! וממה נפשך... אתה לא תצליח לדכא אותך... ואם כן תצליח... זה הכי גרוע... אסור לך להצליח!! הקב"ה נתן לך תכונה מסוימת!!! צריך להשתמש איתה... צריך לחשוב על מה לתת לה להתפרק... ותזדורזד!!!!!! למה תזדורזד? כי אם לא תתן לאנרגיה הזו להתפרק על תרומת המשכן... אל תתפלא שהיא פתאום תצא מכלל שליטה והיא תתפרק על תרומת העגל... כי

התכונה הזו צריכה לצאת על משהו!! האנרגיה הזו היא השליחות שלך!! והיא חייבת להיות מתורגמת למשהו מסוים... והיה: אם תתן לאנרגיה שלך להתפרק על רצון ה'... אתה תגיע למדרגה הכי גבוהה... אבל אם תדכא אותה... היא תתפרץ איפה שלא צריך... היא תתפרץ בעגל חלילה... הטעות הגדולה ביותר בעולם זה לדכא תכונות!!!

וזה לא פשוט בכלל!!! סו"ס כולנו נמצאים בתוך מסגרת... בפרט כשמדובר בבחורים... והמסגרת לא מספקת **ולא יכולה** לספק את כל סוגי התכונות והאנרגיות... וממילא זו הוראה אינדיבידואלית שכל אחד צריך לקבל מרבותיו... כל אחד צריך לזהות מהו החלק הדומיננטי בנפש שלי שחייב להתבטא ו... ואם לא... אז זה מתפרץ לדברים לא טובים...

יש גמ' במסכת בבא בתרא (ק') על שבואל בן גרשום... **כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר, מינהו על האולרות, שנאמר: "ושבואל בן גרשם בן מנשה נביד על האולרות"** שים לב מה כתוב כאן: דוד מחפש בן אדם

שיהיה ממונה על האולרות של בית המקדש... נו... מי הכי מתאים?? הלך דוד וזיהה שלשבואל יש יצר מיוחד של רכושנות!!!! רכושנות זו תכונה שביום יום היא שלילית... אדם שיש לו רכושנות הוא לעול להיות קמצן וגם רודף אחרי ממון... אבל ברגע שלוקחים את הרכושנות ומגייסים אותה לעבודת ה'?? אז אדרבה!!! במקום שהבן אדם הזה יהיה סתם קמצן וסתם כילי... הוא לקח את התכונה הזו לקודש הקדשים!!! בהקדש חייבים רכושנות!! גזברי הקדש חייבים להיות האינטרסנטים הכי גדולים של ההקדש... ע"פ דין הם מחויבים לחפש תמיד את המחיר הכי זול שההקדש יפסיד הכי פחות... ולמכור הכי יקר כדי שההקדש ירויח הכי הרבה... ובשביל להיות כזה חייבים את התכונה של הרכושנות!!! הנה לך אדם שלקח תכונה שלילית ועשה ממנה קודש לה'... ואומר על זה ר' צדוק הכהן מלובלין וזה לשונו: (צדקת הצדיק קפ"א) **כל אדם יש לו חמדה מיוחדת ונבואתו דבר שחמדתו ותאוותו גוברת ביותר בדבר זה ענמו הוא כלי מוכן לקבל ברכת ה' אם ישוב אל ה' ככל לבו היינו להכיר**

שחמדה זו הנטועה בו מהשם יתברך הוא: אך באמת דרשו שם ושבואל ששכ ככל לבו והתשובה היינו שמשיב חמדה זו למקורה ומכיר שבו יתברך הכסף והזהב. ולכך הוא ראו להיות על האולרות דוד המלך ע"ה... כיון שראו השם יתברך בנריחה חומד ממון על כן יש בו כח עלום בזה וכיון ששכ ככל לבו הרי ברכת ה' בממון על ידו: אומר ר' צדוק זע"א: ששבואל נקרא על שם ששב לא-ל בכל לבו... ובמה הוא

שב?? בזה שהוא קיבל תכונה!!! והתכונה הזו ניטרלית... הוא יכל לקחת אותה לאן שהוא רוצה... למקום חיובי או שלילי... והוא השיב אותה וויסת אותה לרצון ה'... וזו התשובה הגדולה ביותר!!! לקחת את התכונה היחודית שלך ולהשיב אותה למקום הנכון!!! להבין לאיזה אפיק בעבודת ה' היא צריכה לצאת!!!

זה לא על רגל אחד... זה שיעורי בית שייכולים לארוך תקופה ארוכה... צריך הרבה תפילות והרבה הדרכה מרב צמוד... ואפשר לומר שגם על זה נאמר: ירבה בשיבה ויבקש רחמים... לא קל לאדם לזהות את התכונות שלו... ובעיקר לאיזה אפיק הוא צריך להוציא אותם... **מה שבטוח הוא: שאנרגיות ותכונות אי אפשר להקפיא במקרה!!! זה לא עובד!!! ואסור שזה יעבוד!!!** מי שחושב שהוא הצליח לדכא תכונה... שלא

יתפלא אם פתאום יגיע איזה עגל ואז התכונה הזו תקפוץ לשמים בלי הודעה מראש...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן...) אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד לי... לא!!!

שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

מי אתה??

איש יהודי...?? או איש ימיני...??

הקב"ה מזווג זיווגים... וגזרה חכמתו העליונה שדווקא שני הניגודים הקיצוניים ביותר ביהדות יגורו בשכנות ובהדדיות...

תנחש מי הם אותם שני ניגודים קיצוניים?? **יהודה ובנימין!!!**

בנימין כל כולו קודש קדשים... כל כולו דבקות ה'... ידיד ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום... שבת בנימין כל הזמן מחובר לה'... בנימין הוא היחיד שנולד בארץ ישראל... הוא היחיד מהשבטים שלא חטא במכירת יוסף והוא היחיד שלא הסכים להשתחוות לעשיו... בנימין נקרא איש ימיני!!! למה?? כי ידי ימין שלו כל הזמן אווזת בה' ובתורתו... גם כשבנימין נאלץ לעשות איזה משהו בחובת ההשתדלות או השתדלות הוא לא מוכן לשחרר את ידי ימין!!! הוא מוציא את ידי שמאל... גם כשהוא נאלץ לצאת למלחמה וצריך לדרוך קשת ולקלוע למטרה גם אז!! בנימין לא מוכן לשחרר את האחיזה של ידי ימין שלו... כי ידי ימין תמיד נשארת דבקה ומכוננת **לקלוע למטרה אחת ויחידה**: אין עוד מלבדו!!! בנימין ישחרר רק את ידי שמאל... ואיתה הוא יקלע היישר למטרה ולא יחטיא במילימטר מתוך דבקות במטרה אחת ויחידה שרק אליה הוא קולע ללא היסח הדעת והיא: אין עוד מלבדו... (אם תעיין, שים לב שבשבט בנימין רובם היו אטרי ידי ימין, אם זה אהוד בן גרא, ואם זה כל הלוחמים בפילגש בגבעה, ואם זה גיבורים של דוד, ומבואר בספרים שזה ביאור העניין... ואיני מוצא כעת את המקור, מי שידוע אשמח מאוד) ככה זה בנימין!!! איש ימיני!!! ידיד ה' חופף עליו כל היום...

ולכן בנימין לא יכול לסבול חטא. בנימין יודע שיש בית ה'... ושם יהודי צריך להיות כל ימי חייו לחזות בנועם ה'... והוא לא יכול לסבול יהודי שיוצא מבית המדרש... לאן אתה יוצא?? מה יש בעולם חוץ מבית ה'???

לעומת זאת יהודה??? זה מהלך הפוך!!! יהודה מכיר ומגלה את הקב"ה דווקא ממקום של נפילה... דווקא ממקום של יציאה ונטיה... משם הוא מודה על האמת... יהודה מסמל את היהודי כמות שהוא... בן של הקב"ה ללא תנאים... ובכל מצב... איפה שאני נמצא... גם ברגעים הכי קשים של התרחקות מהבית... גם אז אבא תמיד מחכה לי בבית!!!! ותמיד הוא עומד ומחכה מתי יהודלה יחזור אלי הביתה...

ואת זה בנימין בעצם טבעו לא מסוגל לקבל...

בנימין לא עוזב לרגע את הבית!!! הוא נמצא כל הזמן לצידו של אבא בבית... בנימין לא עוזב את אבא שבשמים רגע אחד... והנה!!! פתאום בנימין שומע דפיקות בדלת... הוא מסתכל בקורק ואת מי הוא רואה?? את יהודה!!! מה...?? יהודה?? אתה מעיז לנקוש בדלת...?? אתה מעיז לחזור הביתה?? איפה נעלמת?? אני הייתי פה כל הזמן בבית עם אבא... אני ראיתי איך יום אחד עזבת ונטשת את אבא... אני ראיתי איך נפלת ועזבת את הקב"ה...

אני ראיתי איך אבא בוכה ומצטער וכועס עליך למה עזבת אותנו... ועכשיו!!!!!! אתה עוד מעיז לחזור הבייתה...?? **בשום פנים ואופן!!! צא!!** צא מפכה... אין לך כניסה... בנימין ידיד ה' עומד בפתח ומצידי הוא לא מוכן לתת ליהודה להיכנס ולחזור לאבא!!!

אבל בשביל זה!!! בדיוק בשביל זה אבא לא נותן לבנימין שליטה מוחלטת על הבית!!!! עם כל הכבוד והערכה שאבא מעריך את בנימין הבן המסור שלא ימשיך מתוך האוהל... אבל אבא מבהיר לבנימין... נכון... אתה הבן יקר לי... אבל תדע לך: שגם יהודה הוא הבן שלי... גם היהודי שלפעמים יש לו נפילות... גם אותו בן שלפעמים סר מן הדרך... תמיד המו מעי לו!!! ותמיד אני מחכה שהוא יחזור וידפוק בדלת... וברגע שהוא רק ידפוק בדלת... אני מיד רץ לדלת ופותח שער לדופקי בתשובה... **ולכן!!! לכן אבא שבשמים משאיר בכוונה אמה אחת במזבח שלא שייכת לבנימין!!!** כמעט כל המזבח נמצא בחלקו של בנימין... חוץ מהאמה של היסוד!! האמה הזו שייכת ליהודה!!! **והיה בנימין הנדיק מלעטער עליה כל יום לטורפה!!!** בנימין שכל כולו דבקות בה' הוא משתוקק גם לאמה הזו... **אבל הקב"ה לא נותן לו אותה!!!**

לבנימין מאוד חבל על האמה הזו... כי האמה הזו היא קריטית... היא מעכבת בדין מזבח... זו האמה של יסוד המזבח... בלי האמה הזו המזבח פסול... נכון!!! בדיוק מהסיבה הזו הקב"ה לקח את האמה הזו והפקיד אותה בידיים של יהודה בתוך צ'ק נאמנות!! כי אבא שבשמים רוצה שבנימין ידע שהוא לא יכול להתבצר לו בתוך הבית ולנעול אותו בפנים ולהשאיר את יהודה מבחוץ... אם יהודלה שלי ידפוק בדלת לחזור בתשובה... תדע לך שהיסוד נמצא אצלנו!!! הכפרה אצלנו!!! הכשר מזבח נמצא אצלנו!!! הכרטיס כניסה והקוד האישי נמצאים אצלנו... לכן אל תשאיר אותו בחוץ... הוא חשוב לי... הוא יקר לי... יהודלה שלי...

כשדוד המלך נענש על חטא בת שבע (שכמובן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה...) העונש הרביעי והאחרון היה שאבשלום בנו מרד בו ורצה להרוג אותו... ואז דוד המלך ברח מירושלים... והוא היה עולה במעלה הזיתים וראשו חפוי ומהלך ברגלים יחפות... ובאותו זמן דוד המלך נטרד מלהיות מלך (הגמ' אומרת שבאותם ימים הוא היה מתכפר בשעירה כהדיוט ולא בשעיר כמלך) ואז... תוך כדי שדוד המלך מהלך שם בבושת פנים... והנה!!! מי יוצא לקראתו?? **אחד משבט בנימין... מי זה?? שמעי בן גרא!!!**

והנה משלם איש יוצא ממשפחת בית שאול ושמו שמעי בן גרא, יוצא יוצא ומקלל וסוקל באבנים את דוד... וכה אמר שמעי בקלל צא צא איש הדמים ואיש הבליעל ואבישי בן צרויה נתקף בקנאות על כבודו של דוד... ואמר אבישי בן צרויה אל המלך, למה יקלל הכלב המות הזה את אדוני המלך, אלעזרה ואסיריה את ראשו... ודוד המלך מסרב ולא מרשה לאבישי בן צרויה לעשות כלום... למה?? ה' אמר לו קלל!!! דוד ממשיך ללכת... ושמעי בן גרא

ממשיך ללכת לצידו ולזרוק עליו כל הזמן עוד אבנים ועוד עפר... ומקלל ומקלל... והוא קללני קללה נמרצת... אומר המדרש: **נמרצת נטריקון נ- נוף, מ- מואבי, ר- רועה, ז- זורח, ת- תועבה... עכשיו: בינינו... בא נעצור כאן ונשאל: איך שמעי בן גרא נשמע לך כאן???** זה נשמע שמדובר פה באיזה סיקריק אלים וחסר תרבות מינימלית שזרק אבנים ומקלל ומתנהג בברוטאליות...??

אבל לא!!! תתפלל לשמוע!!! שהזוהר הקדוש אומר משפט נורא!!! שבשעה ששמעי בן גרא קילל את דוד... באותה שעה דוד המלך בכה בכי כפי שהוא לא בכה כל ימי חייו... מוסיף הזה"ק ואומר יותר מזה: שהמשפטים והקללות ששמעי בן גרא הטיח בדוד המלך **היו קשים לדוד יותר מככל הצרות שעברו עליו כל ימי חייו...** אתה שומע??

מה קרה?? למה?? למה דוד המלך לקח כ"כ קשה את דברי שמעי בן גרא?? הרי אבישי בן צרויה קורא לו כלב מת והוא כמעט הרג אותו... אז למה דוד המלך לוקח ללב את מה שהוא אומר?? **אומר הזה"ק:**

שמעי בן גרא לא היה כלב מת!!! ממש לא!!! הוא היה גדול הדור!!! הוא היה ראש הסנהדרין!!! דוד המלך ידע את הגדלות העצומה של שמעי בן גרא... והוא ידע שאם שמעי בן גרא ככה מקלל וככה מדבר... **אז אלוקים אמר לו קלל!!! זה כפשוטו!!!** שכניה מדברת מתוך גרונו... הוא כעת אומר לי את האמת האמיתית שאני צריך לשמוע אותה... ואם הוא אומר לי מואבי... חוטא, רוצח, נוף, אז כנראה שזה מה שאני... וממילא לא נותר לדוד המלך אלא להרכין את ראשו ולקבל את כל ההטחות האלו והוא בכה ובכה ו... וחזר בתשובה מעומק לב!!!!!!!

וברגע שיהודה חוזר הביתה ונוקש בדלת... ומבקש: אבא תפתח לי את הדלת... אז בנימין אמנם מסתכל בקורק ולא נותן להיכנס!!! שמעי בן גרא משבט בנימין טורק עליו את הדלת... סוקל אותו באבנים... צא איש הדמים... אבל בסופו של דבר אבא שבשמים לא נותן לבנימין לסגור את הדלת... אבא שבשמים לפתע מזיז את בנימין לצד... ופותח את הדלת...

זה מה שבאמת קרה!!! מיד אחרי ששמעי בן גרא קילל את דוד... דוד חזר בתשובה... מאותו רגע התחיל המהפך לטובה... ואבשלום נסוג לאחור... דוד המלך חזר למלכותו בייתר שאת והוריד לנו עולה של תשובה וחזר להיות דוד מלך ישראל חי וקיים... ואז!!! אז הגיע שמעי בן גרא והשתטח לרגלי דוד המלך וביקש סליחה... סליחה שלא נתתי לך לחזור הבייתה... מה אעשה... אני שייך לשבט בנימין ואני ידיד ה'... אני ממשפחתו של שאול המלך שכן שנה במלכו... בן שנה לחטא... נקי לגמרי מכל נדנדוד חטא... אני לא מסוגל לסבול מציאות של חטא... (כששאלו חוטא בחטא אחד הוא מיד נטרד ממלכותו...) וכשאני פוגש את יהודה שלפעמים יש לו מעידות ואח"כ הוא רוצה לשוב הבייתה... אני לא מסוגל להכיל אותו... אני צועק עליו: צא איש הדמים... צא טמא... נוף... רוצח... צא ממחננו...

יכול לעזור ולהקל במה שאפשר??

מאז שמרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש... הוא רציו רק לרוב אחיו!!! אבל לא לכל אחיו... מה קרה? מה אפשר לעשות... סוף סוף הוא משבט בנימין... ובשבט בנימין יש תביעה לדבקות מוחלטת בה' בלי להתעסק בשתדלנות היהודית... והנה מרדכי פתאום נהיה היהודי... דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו... כאן כבר בשבט בנימין הוא לא מקובל על כולם!!! יש כאלו שרואים בזה נחות דרגא!!!

אבל מרדכי מזכיר להם ופונה אליהם בתחינה... אנא מכם... אל תשכחו... אני נכד של שמעי בן גרא שסיקל את דוד המלך באבנים... על מה??? בטענה שלדוד המלך לא מועיל תשובה!!! ומה התברר? שלא רק שלדוד המלך הועילה התשובה והוא חי וקיים... אלא גם לשמעי בן גרא בעצמו הועילה התשובה... ודוד בעצמו מחל לו והשאיר אותו בחיים...

משם!!! מהמחילה הזו אני נולדתי!!! אני נכד של שמעי בן גרא...

כל זכות קיומי היא משם!!!! כל זכות קיומי בעולם הוא רק בזכות ההכלה של דוד משבט יהודה!!!! אז מה אתם רוצים שאני אעשה??? שאני לא אהיה דובר שלום לכל זרעי? שאני לא אנהיל לזרעי ואחנך אותם מהיכן הם הגיעו? אין לי ברירה... אני אמשך להיות דובר שלום... ואני אמשך לספר לכל הנכדים והננים שלי ולכל כלל ישראל... ובעזה"ש יום אחד זה גם יכתב בעלון אז נדברו... **יהודים יקרים הקשיבו הקשיבו:**

כן!!!! צריך את בנימין!!! צריך את ידיד ה' המושלם והקדוש שתורתו אומנתו ותובע דבקות מוחלטת בה'... אבל במקביל!!! גם הוא צריך לדעת שאסור לו לקלל את יהודה... אסור לו לבטל את היהודי שלפעמים יורד מאת אחיו ויוצא מהבית ויום אחד גם הוא צריך לחזור הביתה...

מרדכי היהודי מצווה את כל עם ישראל לתת משלוחי מנות איש לרעהו!!!

להרבות אהבה ואחוה ושלוש ורעות!!!! להבין את המכלול... להבין אחד את השני... להבין שכנסת ישראל היא שילוב מנצח בין ניגודים שמיני ומינך יתקלס עילאה... רק ככה אפשר לחזור לחרבות ירושלים ולבנות אותם... לא יעזור לנו כלום... בסופו של דבר ביהמ"ק תמיד ישאר שייך גם לבנימין וגם ליהודה!!!! הם יצטרכו להסתדר אחד עם השני... לא יעזור להם כלום... ירושלים הבנויה חייבת להיות עיר שחבורה לה יחדיו... זה התנאי המעכב לגאולה... פורים זו ההזדמנות!!! פורים זה יום שמאיר בו הכח המשלב והמנצח של מרדכי היהודי שבהארה שלו נזכה גם אנחנו לשוב ולבנות את בית המקדש השלישי במהרה בימינו אמן.

ומאידך: גם לשמעי בן גרא אסור לסקול את דוד באבנים!!! ועל זה שהוא כן סקל אותו באבנים... על זה נקנסה עליו מיתה... (ודוד יודע שהראשון שיפסיד ממיתתו של שמעי בן גרא זה בנו שלמה המלך... אבל אין מה לעשות... דוד דואג לעולם הבא של שמעי בן גרא... ומי שמורד במלכות בית דוד אחת דינו למיתה...)

מה היה סוף הסיפור??? איפה התאחדו יהודה ובנימין???

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש **איש ימיני!!!** כה!!! לקראת סוף הגלות... לקראת הגאולה יש פתאום שילוב מנצח... יש כאן מצד אחד **איש יהודי** משבט יהודה... ומאידך הוא **איש ימיני**... אביו מבנימין ואמו מיהודה... היהודי הזה ששמו מרדכי מצד אחד כל כולו בנימין... איש וגפרית: אסור ללכת לסעודה של אחשוורוש... הוא תובע שלא יהנו מסעודתו של רשע... צריך להתרחק מהרשע ולא להחניף לו... אבל ברגע שעם ישראל לא שומעים בקולו והולכים לסעודה... מי הראשון שהם פוגשים שם?? **את מרדכי!!!** רבה... מה אתה עושה כאן?? אתמול צעקת עלינו כמו בנימין... אמרת לנו שמי שהולך לסעודתו של אותו רשע... הוא טמא... בליעל... וכו' וכו'?? עונה מרדכי... נכון... אני איש ימיני... **אבל יש לי עוד כובע!!!** אני גם **איש יהודי!!!** אני גם נכד של יהודה!!! ואני פה איתכם בנפילה בשביל להודיע לכם שגם אחרי שנפלתם ואתם פה... הרי "גם שם נמצא השם יתברך..." וכעת אני אשמור עליכם שלכה"פ לא תכשלו במאכלות אסורות... ואני גם אלוהו אתכם בכל השלבים... ואני פה בשביל להראות לכם את הדרך חזרה... ובואו יחד נברח מפה ונשוב לאבינו שבשמים... **מרדכי איש ימיני-- לא יכרע ולא ישתחוה**... לא מעניין אותו כלום... לא דפלומטיה ולא כלום... ידיד ה'... לא קם ולא זע ממנו... אבל במקביל!!! כשבאה הצרה ועם ישראל צריכים ישועה הוא יושב בשער המלך ומאחורי הקלעים הוא מוביל מהלכים דפלומטיים עם אסתר כיצד ולהציל את עם ישראל... **מרדכי איש ימיני!!!** מחביא את אסתר חמש שנים בתוך בונקר כדי שלא תגיע חלילה למקומות שלא מתאימים לבת ישראל... אין חכמות... אין פשרות... אם יש פה סכנה רוחנית אזי היא תתחבא בבונקר במשך חמש שנים... אבל ברגע שקרה מה שקרה ואסתר נלקחת בע"כ למקום הגרוע מכל... כאן **איש ימיני** מחליף את הכובע **לאיש יהודי**... ובכל יום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר... מה שלומה... האם הכל בסדר איתה??

רבש"ע: איך אפשר להגיד מה שלום אסתר בכזה מקום מזעזע?? הרי חמש שנים החבאת את אסתר בבונקר רק בשביל שלא להגיע למקום הנוראי הזה... והנה... קרה מה שקרה והיא נמצאת שמה... ואתה עוד שואל: מה שלומה?? איזה שלום יכול להיות שם?? רק רע ורע ואיום ונורא...??? התשובה היא: לא!!!! למרדכי יש שני כובעים!!!! כובע של איש ימיני שילחם עד הסוף ויתחבא בבונקר עד הרגע האחרון!!! אבל ברגע שהקב"ה בכבודו ובעצמו מזמין את הנפילה... ואסתר נלקחת בעל כרחא לבית אחשוורוש... כאן מרדכי מחליף כובע ומתמודד מול הנתונים... וגם במקום הנוראי ביותר מגיע לאסתר דרישת שלום יומיומית... מה שלומך? איך את מרגישה?? במה אני

שמעי בן גרא מתחנן לדוד המלך: תסלח לי שלא היכרתי באחי יהודה!!! **דוד המלך מקבל את תשובתו של שמעי בן גרא!!!!**

כן... בטח... מי כמו יהודה יודע מה זה לחזור בתשובה... כמו שדוד יודע לחזור הוא בעצמו בתשובה... ככה הוא מוכן לקבל את תשובתו של שמעי בן גרא... **דוד לשם שינוי כן יודע להעריך את בנימין**... דוד יודע שחייבים את בנימין!!! חייבים את שמעי בן גרא!!! דוד יודע שבנימין עם השלימות שלו, ועם התביעה הבלתי מתפשרת שלו לדבקות בה' הוא שומר ומאזן את יהודה שלא יפול... דוד יודע שבזכות שמעי בן גרא הוא חזר למלכותו!!! שמעי בן גרא בתובענות הבלתי מתפשרת שלו ובזעקה צא איש הדמים... שם הוא הצליח לסחוט ממנו הכי הרבה דמעות ולהביא אותו לתשובה שלימה עד כלות הנפש... **כן... צריך את בנימין**... וגם כשדוד ביום פטירתו רוצה לכפר על חטאו של שמעי בן גרא והוא מצוה את שלמה המלך שיעניש אותו... הרי שלמה עושה אמנם כמצוות אביו!!! **אבל הוא משלם על זה מחיר מאוד מאוד יקר!!! כי כל זמן ששמעי בן גרא חיים לא נשא שלמה את כה פרעה!!!** עצם המצאותו של שמעי בן גרא הדבוק בה' באופן בלתי מתפשר... זה שמר על שלמה המלך... וברגע ששמעי בן גרא איננו... ברגע שבנימין לא עומד כקונטרס ליהודה!!! הרי כעת שלמה נשא את בת פרעה... ובאותו יום בא מלאך ונעץ קנה בים ועליו נבנתה איטליה של יוון... (שבת מד:) ואז נגזר על מלכות בית דוד שתתחלק... כל זה!!! כל הצרות האלו לא היה קרו כל זמן ששמעי בן גרא היה חי!!! כן... אותו שמעי בן גרא שמקלל קללה נמרצת... אותו שמעי שזורק אבנים ועפר על דוד... והוא חוטא בזה... והוא בעצמו מודה שהוא חטא בזה והוא מבקש מדוד סליחה על זה... **אבל עדיין... דוד ושלמה מבינים שאנחנו צריכים את זה!!!**

וזה לא כ"כ פשוט להבין שצריך את זה!!! דוד הבין שהוא צריך את שמעי בן גרא... אבל אבישי בן צרויה לא כ"כ הבין את זה... כשאבישי בן צרויה ראה את הקללות ואת ההתנהגות של שמעי בן גרא הוא מצידו ראה פה כלב מת שנובח וצריך להוריד לו את הראש...

אבל דוד המלך!! במידת המלכות שלו שכוללת את כל התמונה המושלמת של היידישקייט... דוד המלך הבין שאנחנו צריכים את שמעי בן גרא!!! הוא מאזן אותנו... יהודה צריך את האיזון והקונטרס של בנימין! שכשיהודה יצא מהבית... יהיה את בנימין שישאר בבית... וכשיהודה ירצה לחזור הוא לפחות את הכיוון... לאן לחזור... לאיפה שבנימין נמצא ונשאר... אבל!!! במקביל!!! גם בנימין צריך לדעת לפתוח את הדלת ליהודה... ולא לצעוק עליו צא איש הדמים... בנימין צריך לדעת שלאבא יש גם בן כמו יהודה... שאבא מקבל אותו בכל מצב... גם אחרי נפילה... ולפעמים גם אבא עומד מאחורי הנפילה...

בקיצור: לשניהם יש עבודה לא קלה!! גם ליהודה וגם לבנימין!!!!

מצד אחד **לדוד אסור להרוג את שמעי בן גרא!!!**

המשך: צריך להתפלל להיות שכן טוב... זה גם לא פשוט...

תקרי משה' 28: (נזכרנו בלשון הכנסת המלך אל בני המלך וכל המלך, והוא לא הסכים להפגש בלשון אצול, וכך הוא אסר על כולם ללכת מהבית אל... ושיקף את כל המלך והמלך כאחד, וכך כלם כוללים... והפסק כבר הולך אצל מלך... וכלם... והלשון המהומה כבר מהאודים 28: הבית... ואנחנו אומרים כלל בלשון שבת אירוס שאלה המין אולם ואחר האם:

לחידודי:

"ויאמר ה' אל משה פסל לך" "הראהו מהצב סנפירון מתוך אהלו..." והמשיל שם רש"י את הלוחות לכתובה שהיו הם בתורת כתובה מהקב"ה לכנסת ישראל, וקשה: אם אכן הלוחות היו בתורה כתובה, הא גבי קי"ל דצריך שהכתובה תהיה ממון הבעל דהוא צריך ליתן שכר הסופר?

הערה:

בשבוע שעבר בגיליון זה (בעמוד האחורי) נכתב מאמר אודות משיח בן דוד שהוא לא יהיה רק סבאלע טוב שמחלק ישועות... אלא הוא יחזיק שבת ומקל ויכריח אותנו לעשות מה שצריך... הדברים האלו נכונים... אבל לא לגמרי מדויקים!!!

שהרי יש נבואה מפורשת בישיעה (מב): וְזָךְ עֲבָדִי אֶתְמַךְ בּוֹ, בְּחַיִּי רִצְתָהּ צִפְּרִי... לא יצא ולא יעל ולא ישמע בחזון קולו, קִרְאָה רִצְוֹן לֹא יִשְׁמָע... לא יכזה ולא ירֹץ עַד יֵשִׁים בְּאַרְץ מִצְרָיִם... כתוב כאן: שהמשיח לא יצטרך להשתמש במערכת אכיפה, ולא יצטרך לעבוד באיומים, מסיבה פשוטה: כי בעצם הופעתו וגילוי הבהירות שהוא יביא איתו לעולם הוא יהיה פרוזקטור שכל הוראה שתצא מפיו כולם ירצו מעצמם לקיים אותה מהבנה ומרצון, וממילא הוא לא יצטרך להגיע לשפת המשמעת והציטוט...

ולכן תנוח דעתך!!! אם חשבת שהמשיח הולך להגיע עם מקל גדול והוא הולך להרביץ לך!!! לא!!! תרגע... זה לא יקרה...

מה כן יקרה!!! מה שהוא יגיד לך... אתה תרוץ על ארבע לקיים את זה מתוך הבנה ובהירות שזה הדבר הנכון ביותר...

אבל!!! בשביל לזכות לאותו משיח שיביא איתו דעה כמים לים מכסים... בשביל זה אנחנו צריכים להקדים נכונות לקבל הנהגה... וכעת בשלב הזה הנכונות הזו מנוגדת לטבע שלנו...

זה בדיוק כמו שאנחנו אומרים לבחור בגיל הטיפש עשרה... תפסיק לעשות שטויות... תפסיק להסתובב ברחובות כל היום... תקשיב למה שאנחנו אומרים לך... אם לא תקשיב... אז אחר כך... כשתגדל יהיה לך רע ומר!!! כשהוא שומע משפט כזה איך הוא מבין אותו!!! כן... מה פירוש שכשאתה אגדל יהיה לי רע ומר? כנראה שכשאתה אגדל אני עוד יותר ארצה לעשות שטויות... ואז עוד יותר יצקו עלי ולא יתנו לי... ואז יהיה לי רע ומר...

אבל בינינו... מה האמת!!! ממש לא!!! כשאני אומר לבחור בגיל הטיפש עשרה... שאני ואבוי לך... כשתגדל יהיה לך רע ומר...

מה אני מתכוין באמת לומר לזו!!! שכשתגדל!!! **אתה בעצמך** תבין עד כמה צדקתי!!! ואתה בעצמך לא תרצה לעשות שטויות!!! אבל אז כבר יהיה מאוחר... אתה כבר תהיה עסוק בכיבוש שרפות ולשלם מחיר יקר על כל מה שעשית שכתה אתה כבר מבין שזה היה שטויות...

זה בדיוק הרעיון גם כאן: כשמשיח יבא אל דאגה... הוא כבר לא יצטרך להסביר לנו ולהכריח אותנו ולעמוד לנו על הראש לעשות ככה וככה... כי אז אנחנו כבר נבין הכל לבד!!! אז כבר מלאה הארץ דעה את ה' ואת כל מה שלא רצו להבין היום נבין אז... **רק מה!!!**

מיו שהיום לא יביע נכונות לקבל מרות מלך יהיה את עצמו כבר עשוי... הרי אז זה כבר יהיה מאוחר... אז הוא כבר לא יקבל שכר על מה שכתה הוא נזכר להבין שככה לא עושים וככה כן... הבנת!!!

ובכן: בחורים יקרים: כיון שע"פ דין אין שום איסור במה שגעצל עשה, אז מי שיעשה לו נזק הכי קטן ישלם על זה בבית דין טבין ותקילין... **אבא חזר והזהיר:** בחורים יקרים... כולכם זוכרים מה שהיה כאן לפני שלושה חודשים... אחד הבחורים מהשכונה שלנו מאוד התעצבן על חבר שלו ונתן לו "סנוקרת"... בסה"כ איזה מרפק... ותבעו אותו לבי"ד וחייבו אותו לשלם שלושה סלעים רק על הבושת שנגרמה לאותו אחד... והוא כבר חודשיים עובד פה כמו חמור במאפיית מצות ריחיים של יד רק בשביל לשלם את ה"סנוקרת" האומללה שהוא בעט ביהודי ברגע של חוסר שליטה... וא"כ אני מבקש מכם לשלם בעצמכם ולתת לנו המבוגרים לפתור את הבעיה... ואתם אל תעשו כלום!!!! **אבא סיים את דבריו**... העונג שבת הסתיים... וההפגנה התפזרה... הגיע מוצאי שבת... ר' איצקל לא חיכה אפילו ליום ראשון... הוא כבר הסתובב בין המתפללים וחיפש למי יוצא מחר להגיע לעיר הלויים הקרובה ביותר... ואז הוא נזכר ברב דימי... רב דימי תמיד יוצא בתחילת שבוע לעיר הלויים הקרובה יותר... ושם הוא עושה שטייגן ושימוש ב"יורו משפטי" ליעקב ותורתך לישראל... אבא צייד אותו בשאלה... שילך וישאל את הלויים האם יש עדכונים מלשכת הגזית אודות המקרה שלנו... (ס"ס הלויים תמיד מעודכנים יותר מכולנו... תורתם אומנותם וכל הדין הם הלויים לירושלים וחוהרים...) אבא חיכה בכיליון עיניים לתשובה... ובנתיים התפתח על זה נייעס שקט בבית המדרש... מה אפשר לעשות... סוגיות שלמות במסכת עירובין נפתחו שם... והיה ריתחא דאורייתא... אבא לא היה רגוע!!! ס"ס געצל הוא יהודי... אז נכון שהוא יהודי מסכן... ומאוד נחית... וטיפוס שמתעצבן מהר... לכן מה? לכן הוא לא יהודי???

אבא ישב בארוחת ערב ופתאום הוא אמר: **לא מעניין אותי כלום!!!! עד פורים הסיפור חייב להסתדר!!!** בשביל זה יש לעם היהודי דין של משלוח מנות איש לרעהו... אני רוצה שבפורים כבר ניתן לגעצל משלוח מנות... אבל מה אתה חושב... לבנתיים לא נראה שזה מתקדם לכיוון הזה... געצל מסתובב בשכונה בפנים חמורות סבר... הוא יודע שכועסים עליו אז הוא מקשיח בחזרה... וילדים זורקים לו מילות גנאי והוא מאיים עליהם... ו... זה לא נעים... יש כאלו שכבר חושדים בו שהוא מוייסר... ומותר לעשות לו מה שרוצים... אבל אבא לא הסכים לקבל את הגירסא הזו!!! תדעו לכם: געצל הוא יהודי עם נשמה טובה... אמנם יהודי שבור... אבל יהודי... לבנתיים ר' דימי חזר מעיר הלויים... ודפק אצלנו בבית... והוא ביקש להסתודד עם אבא בשקט...

בכן: שאלתי... ברתתי... התייעצתי מה עושים... והלויים נתנו לי רעיון קצת מסוכן!!! הם שאלו האם יש סיכוי שאשתי של געצל תשתף איתנו פעולה?? אבא הנהן בראשו... כן... אשתי של געצל מכירה אותו והיא מנסה תמיד להרגיע את הרוחות ולגשר... ולא פעם יש לה התייעצויות איתנו... אז זהו!!! חכמים באופן יוצא דופן התירו לאשה לערב שלא בידעת בעלה בשביל שלא יהיה תיגרא!!! האמת היא שאבא לא כ"כ התלהב מהפתרון הזה... כי זה מאוד מאוד רגיש... אם אנחנו הולכים להשתמש בהיתר הזה... זה רק בתנאי שגעצל לא עולה על זה שאשתי שיתפה איתנו פעולה... כי אם הוא ח"ו שומע שאשתי עשתה את זה מאחורי הגב שלו... הרי גם את אשתי הוא יכניס לרשימת הדחיה... וזה אסור שיקרה!!! אסור לנו שהבית הזה יתפרק!!! אבא חשב ואז הוא משרך בכתיפו ואמר: נו... שבת הבאה פתאום געצל רואה שכולנו מטלטלים... והוא ישאל למה?? מה ההיתר? בעצם כולם ישאלו מה ההיתר? אז מה נענה? נגלה לו שהפעם אשתי הכריזה עליו הפגנה... **לא!!! לא בא בחשבון**... אני חייב עוד פתרון הלכתי נוסף... לפחות בשביל שיהיה לנו מה להגיד לציבור... אבא ראה שזה לא תכל"ס... והוא החליט לתפוס את הרגלים וללכת הוא בעצמו לעיר הלויים יוטא שרחוקה מעירונו ג' פרסאות... יום שלישי בבוקר אבא התפלל ויצא לדרך...

ואז!!! מרחוק מרחוק הוא רואה מישהו עומד באמצע הדרך תקוע... עם חמור רובץ תחת משאו... הבן אדם היה נראה במצוקה... כל האופק לפניו ואף אחד לא מופיע באופק... האמת היא שמעיקר הדין אבא היה פטור מלעזור לו... כי החיוב הוא ב"כ תפגע" ושיעור פגיעה במרחק של שני שלישי מיל... וכאן זה היה הרבה הרבה יותר רחוק... אבל אבא החליט שבכל זאת... **ואבא התקרב והוא לא האמין למראה עיניו!!!! געצל!!!!** געצל שלנו... אוי... מה קרה לחמור שלך?? תגיד לי כמה זמן אתה תקוע פה? בהתחלה געצל "שיחק אותה" קשוח... אבל אבא לא נתן לו... געצל... לפי הפנים האדומות שלך זה נראה שאתה תקוע פה כמה שעות... ואז דמעה נקוה בריסי עיניו של געצל... כן... אני כבר ארבע שעות תקוע כאן!!! וגם לקחתי בחשבון שגם אם מישהו יעבור כאן אף אחד לא ירצה לעזור לי... כי אני געצל... אבא לפתע נתן לו חיבוק עז... ואמר לו: געצל!!! בחיים!!! בחיים אל תגיד כזה דבר... אנחנו יהודים... אנחנו אחים... גם אם יש לנו כל מיני תקרים לפעמים... אבל זה כמו אחים שרבים... דבר ראשון אבא עזר לגעצל לפרוק את המשא מהחמור... ואז אבא הוציא מהתרמיל פירות עסיסיים ומיני תרגימא... אבא לא סיפר לגעצל לאן הוא הולך... געצל לא מעלה על דעתו שאבא כעת בדרך לעיר הלויים אודותיו!!! אבא תכנן לתת לתלמידיו חכמים קצת פירות הדר עסיסיים מהגדלים בכפר שלנו בתור ביכורים... (כל המביא דורון לת"ח כאילו מביא ביכורים) אבל אבא החליט שכעת... געצל המסכן דוחה... אבא לא שאל יותר מידי הרבה שאלות... הוא פשוט העמיד את געצל בפני עובדה... תקשיב געצל: עכשיו גמרנו לפרוק את המשא שעל החמור!!! עכשיו הגיע תורנו!!! שנינו עכשיו מתיישבים וגם אנחנו צריכים לפרוק את המשא שלנו... ואז הם התחילו לדבר... אבא הסביר לגעצל עד כמה שהוא מבין אותו... וגעצל בכה ובכה וסיפר לאבא את כל קורות חייו האומללים... באיזה בית קשה הוא גדל... ומה הרקע שעומד מאחורי הנפש הפצועה שלו... ואיך שהוא לא רוצה להיות כזה והוא לא מצליח... ואבא ישב והסביר לו שגם אנחנו אנוהבים אותו... ואף אחד לא רוצה לריב איתו... אבא סיכם איתו כמה מסקנות... לבנתיים השקיעה התקרה... כעת אבא עזר לגעצל להעמיס את החמור בחזרה... ושניהם חזרו יחד העירה... אבא כבר לא צריך ללכת לעיר הלויים... השאלה כבר ב"ה לא רלוונטית... ברוך ה' הרוחות נרגעו... ועד פורים אבא כבר דאג שכל אחד מבני החצר הבין מעצמו שכדאי לתת משלוח מנות לגעצל... געצל זרח מאושר... הוא הרגיש אהוב... מוערך... ופתאום הוא התגלה כאדם נעים שיחה... יש לו אפילו בדיחות... והוא גם נעים שיחה... מה שלא היכרנו... ובפורים... כשאבא היה קצת שיכור הוא נעמד והכריז: שהשנה!!!! כשאנחנו עולים לירושלים... הרי ולקח הוא ושכנו הקרוב במסכת נפשות... בעזה"ש אני מזמין את געצל ובני ביתו לבני חבורה איתי... **אבל געצל גם היה שיכור!!!** והוא ענה לאבא בחזרה: השתגעתי??? אתה לוקח סיכון לעשות איתי קרבן פסח משותף? תאר לעצמך שאני ברגע האחרון מתעצבן ומקבל קריזה... ומחליט בשניה האחרונה שאני רוצה לאכול קרבן פסח לבד... ואז אתם נכנסים לפלונטר ומחולקת בין רבי יהודה לרבי שמעון האם הפסח נאכל בשתי חבורות או לא... המשיך געצל בשכרותו ואמר: אני אהיה מסודר... אני מגיע מהעיר של ר' יהודה... אני יכול לאכול בשתי חבורות... אבל אתה תלמיד של ר' ואתה תהיה איתי בבעיה קשה... ומה אתה חושב?? שאבא לא חשש מזה?? חשש!!! געצל לא השתנה ביום אחד... עדיין יש תקרים איתו... אבל עם אהבת ישראל אמיתית אפשר לאחות כל פצע ולהתאחד...

המדריך להפירת מנהרות...

בתקופה הקרובה הולך להיפתח קטע נוסף של כביש שש... מדובר במנהרה ארוכה ארוכה שאני כבר בונה אותה במשך כמה שנים טובות... כן... אני אחד כזה ש-בונה דרך החלון של האוטובוס... אני כבר כמה שנים נוסע באוטובוס משני עברי המנהרה ורואה איך שבונים ובונים...

אז פעם פועל אחד הסביר לי אחת ולתמיד איך בונים מנהרה...

אז ככה: לכל מנהרה יש כמובן שני פתחים משני הכיוונים... לדוגמא: המנהרה הנוכחית... הכניסה הראשונה היא מתחת העיר רכסים והיציאה שלה היא באזור מחלף סומך... (כידוע לטרמפיסטים...) אז מתחילים לבנות את המנהרה משני הצדדים ביחד!!!! יש חברה אחת שחופרת מהצד הזה ויש חברה אחרת שחופרת מהצד השני... והם חופרים וכל יום הם מתקדמים בחמשה מטרים... אבל משני הצדדים!!!! חמש מטרים מהכיוון הזה וחמש מטרים מהכיוון השני... **עכשיו!!!!** לעת עתה הם לא נפגשים!!!! כי באמצע עדיין סתום... אדרבה... הם כל הזמן חופרים ומשתדלים להתקרב אחד לכיוון השני... הם כל הזמן הולכים ומתקרבים עד... עד שיום אחד הם יפגשו!!! שלום עליכם ואז בשעה טובה המנהרה תפתח לרווחה... ואז המנהרה תהפוך להיות כביש מהיר שרכבים יחלפו שם ביעף במהירות 120 קמ"ש ותוך שלוש דקות הם יעברו מצד לצד...

עד כאן ברור??? אז בדיוק!!!! אבל בדיוק אותו דבר בעבודת ה'!!!!

זו בדיוק תכנית העבודה של בחור ישיבה בעבודת ה'!!!!

כל בחור בן עליה צריך לחפור מנהרה!!!! מאיפה לאיפה??

התשובה: מהשמים לארץ!!! או יותר נכון: מהארץ לשמים!!!!

שורה תחתונה: היעד שלנו הוא **לחבר שמים וארץ!!!!** שיהיה מעבר וחיבור נגיש בין שמים לארץ!!!! **תבין:** כיום השני של בריאת העולם נעשה רקיע שמבדיל בין שמים לארץ... ומאז היחיד שנבחר לחבר ביניהם זה יהודי... ובשביל זה כל יהודי מקבל את משימת חייו לזכות את מנהרת חייו שמחברת בין שמים לארץ... (אולי זו המנהרה שכל מי שעובר מוות קליני רואה... או שכן או שלא...) מועד סיום כריית המנהרה הוא בעצה"ש ביום שתחתון ותישא אשה... אז הכביש בעצה"ש יפתח לתנועה ואז כל עבודת ה' נכנסת לליגה אחרת לגמרי... **אבל עד אז!!!!** עד שהכביש יפתח לרווחה... **בנתיים!!!!** אתה כעת עסוק בכריית המנהרה!!!!

עד כאן ברור??? אפשר להמשיך הלאה??? עכשיו ככה: כמו שלמנהרה של חוצה ישראל שהזכרתי מקודם יש שני פתחים!!!! שתי כניסות!!!! יש כניסה אחת מכיוון צומת העמקים... ויציאה מכיוון מחלף סומך... ככה!!!! על אותו משקל... גם אתה... גם המנהרה שאתה צריך לבנות... גם לה יש שתי כניסות!!!! **כניסה אחת מכיוון השמים!!!! וכניסה אחת מכיוון הארץ!!!!**

וכעת!!!! בשלב זה אין מפגש ביניהם!!!!

יום אחד אתה באורות... כיום הזה אתה מגיע **מכיוון השמים...** אתה מתחיל ללמוד בהתלהבות עצומה... איזה חשק... איזה גישמאק... אתה מרגיש שאתה עעעף... אתה מרגיש על טורבו ואתה חופר עם כל החשק מכיוון השמים... ברקע של העננים... **והנה!!!! אחרי כמה ימים... טראח...** התרסקות... עעעל הפנים... אין לי חשק לכלום... אין לי כח לכלום... עזוב... אין לי שום סיכוי... ועכשיו אתה מתחיל לחפור שוב!!!! **אבל מהכיוון ההפוך!!!! מכיוון הארץ...** אתה חופר וחופר ומשתדל לגרום את עצמך עם כל הכח ולשרוד ובכל זאת לקום בבוקר ובכל זאת לשבת מול הגמי... **ונתה לא מובזבז זמן!!!! אתה עכשיו חופר-- רק מכיוון הארץ!!!! והופה!** פתאום שוב חוזר לך החשק וההתלהבות והשמחה והגישמאק בעבודת ה'... ואתה שוב אתה מוצא את עצמך בשמים... שוב חוזרת לחפור את המנהרה מהכיוון של השמים... ואחרי שבועיים שוב נפילה... שוב אתה חופר מכיוון הארץ... וחוזר חלילה...

ואז אתה מגיע עם דמעות בעיניים ושואל: הרב... אני לא יציב!!!! אני כל הזמן בתנודות... אני אף פעם לא מצליח ללכת על קו אחד ישר ויציב... יום אחד אני באורות ואני בשטייג עד הסוף... ואז טראח... אני נופל ואני גורר את עצמי עד הסוף... כל הזמן אני קופץ... אני אף פעם לא מתקדם למטרה אחת... אי אפשר ככה... אני מסתובב סביב עצמי...

אז זהו שלא!!!! בחור יקר!!!! אני מאוד מבין אותך...

יום אחד אתה חופר **מלמטה לכיוון מלמעלה**... ויום אחד אתה חופר **מלמעלה לכיוון מטה...** ותכלס... בשורה התחתונה... כעת בשתי ההפירות אתה לא רואה תוצאה... בשניהם אתה בסופו של דבר **נתקע בקיר!!!!**

אבל לא!!!! אתה לא נתקע בקיר!!! אתה פשוט חופר מנהרה!!!!

וצריך לחפור אותה משני הכיוונים ואתה עושה את זה מצוין!!!!

אז נכון ששבוע אחד אתה חופר אותה **מלמעלה**!!!

ובשבוע הבא אתה חופר אותה **מלמטה**!!!!

אבל בסופו של דבר יום אחד שני הצדדים יפגשו!!!! והמנהרה תפתח לרווחה ואז תגלה שלא בזכות אפילו דקה אחת מיותרת... כל שבוע של קטנות המוחץ וכל יומיים של גדלות המוחץ שניהם חתרו למנהרה אחת.

עד כאן מילים קצת גבוהות... המשל אולי טוב... אבל תכלס... איך מתרגמים את זה לפרקטיקה??? אז ככה: אצל בחור ישיבה בן עליה יש רקיע שמבדיל בין **הקומה** של הבית מדרש לקומה של הפנימיה!!!! זה רקיע!!!! ולבחור בן עליה אמיתי מאוד מאוד קשה לשלב בין שתי הקומות בצורה מאוזנת... יום אחד אני תופס חיוק ואני רוצה ללמוד... לא לדבר דברים בטלים... לא כלום... אני גם לא רוצה ליכנס לחדר אוכל... כי זה מוריד אותי ברוחניות... אל תצחק אית... כי אני רוצה להיות עוביד... וזה!!! אחת שאלתי!!!! ואני... נניח שזה מחזיק יומיים שלוש... ואז טראח... מה טראח??? בשלב מסוים לא החזקתי מעמד וכל החיוק התפוצץ... ואז ירדתי לחדר אוכל והתחלתי לתקוף עוף... ועוד עוף... ועוד שניצל... ושמותי חומס... ופספסתי עם החברה והתגלגלתי מצחוק... ונתתי צ'פחות על הגב... ואח"כ יצאתי מהחדר אוכל והרגשתי גוי גמור... מה זה??? ככה מתנהג בן עליה??? ביומיום האחרונים הייתי כזה עוביד... הייתי שקוע כל הזמן בלימוד... ואיך נפלו גיבורים... פתאום ככה נחתתי לתוך הצלחת ולתוך הצחוקים... ובכלל... עוד מעט מתחילה האוירה של פורים... ואני קראתי בספה"ק את גודל נוראות הימים הנשגבים... ואז מתחילים כל הצחוקים עם הבחורים... **בקיצור: האם התחושות האלו מוכרות לך מאישהו מקום????** מי שמכיר את זה... מכיר ומי שלא...

מה זה??? מה זה התחושות האלו??? מה זה הסתירה הזו???

אז זהו שתדע לך!!!! שאיליבא דאמת זה בכלל לא סתירה!!!! אתה יכול להיות העוביד הגדול

ביותר... ולרדת לחדר אוכל ולאכול שניצלים וחמוס ופסטרמות וליהנות מהחיים... כן... מיעוט תענוג זה אחד מקייני תורה... אתה יכול להיות בחור שכל כולו דבקות בה... וזה לא סתירה שיהיה לך כמה דקות של שיחה לבבית עם החברה ועם פרצי צחוק... רק מה??? מה אפשר לעשות??? אתה כעת באמצע כריית מנהרה!!!!

וכעת אין מפגש בין שני הצדדים!!!!

יום אחד אתה חופר מכיוון השמים ועכשיו רק שטייג ורק רצינות ודבקות ולמחרת אתה חופר מכיוון הארץ וכולך נמצא בחדר אוכל ובפסטרמים ובלשה"ר ומשם אתה משתדל להיות שומר תורה ומצוות ולא להיכשל בלשון הרע ולקום לתפילה ולא להפסיד זמן ק"ש גר"א...

יום אחד ככה יום אחד ככה!!!! לשלב ביניהם??? כעת לא כ"כ הולך לך!!

כעת אתה מרגיש שזה או ככה או ככה!!!!

או שאני נמצא בקומה של הבית המדרש!! או בקומה של הפנימיה!!

אבל האם יש אפשרות שזה לא יהיה סתירה???

כן!!!! יש ויש ותדע לך שלשם!!!! לשם אתה צריך לחתור... יום אחד זה יקרה... ועד שזה יקרה... תדע שלשם!! לשם אתה צריך להגיע...

מה אני מתכוין ש-לשם צריך להגיע???

אני אספר לך: כשהייתי בחור והיה לי קשה עם החוסר יציבות הזו... שיום אחד אני בבית מדרש... ויום אחד אני בפנימיה... **אז מה הייתה השאיפה והכנייה שלי???** ה' תעזור שאני אצליח להתנתק לגמרי לגמרי מהפנימיה... לא רוצה שום שייכות לעולם הזה... אני רוצה רק בבית המדרש... רק ללמוד... רק להתפלל... רק דבקות... רק רק רק...

אז זהו!!!! שזה לא נכון!! לא לשם אנחנו חותרים!!

אנחנו לא חותרים להתנתק מהעולם הזה!!!!

אנחנו חותרים להפגיש שמים וארץ!!! לה ב ר שמים וארץ!!!!

השאיפה שלך בתור בחור בן עליה צריכה להיות אחרת: רבש"ע... תעזור לי שאני אצליח להיות איתך ולהיות דבוק בך בכל מקום... **גם בבית המדרש וגם בפנימיה...** **גם** בשמו"ע וגם כשאני מתעסק עם כסף... תזכר אותי להיות סולם מוצב **ארצה**-- וראשו מגיע **השמימיה** להיות בן אדם שכל כולו קודש קרישים בלתי לה לבדו ויחד עם זה דעתו מעורבת עם הבריות... **זו השאיפה שצריכה להיות!!!!** ששני צדדי המנהרה יפגשו ואז הכביש יצא לדרך... כעת רבש"ע!!!! כעת אני חי כל הזמן בסתירה פנימית... כשאני לומד ואני בשטייג וברצינות... אני מרגיש שמשוה תקוע לי בגרון... אני מרגיש שחסר לי משהו... חסר לי קצת את השמחת חיים הטבעית... את המצב רוח והצחוקים והטוב לבב... **ומאידך:** כשאני לא עומד מזה... ורוח השוכבות והנערות שלי מתפוצצת (כ"ה שיה קורא כל... אי ואני אם לא...) אז בבת אחת אני פורק את כל המרץ שלי ויש לי מצב רוח ואני מרגיש מושחרר וצחוקים ובדיחות... אבל אז אני מרגיש חלל עמוק בפנים... מין ריקנות וחוסר תוכן ומשמעות בחיים...

אנא רבש"ע: תזכר אותי להפגיש בין שני צדדי המנהרה!!!!

שאני אצליח להפגיש שמים וארץ... ואני אוכל לשלב בין שניהם... שמצד אחד אני אהיה עובד ה' באופן עקבי ויציב... לא מתנער כל הזמן... ומאידך: יהיה לי את השמחת חיים הטבעית... ואת המיעוט שיחה ומיעוט שחוק ומיעוט תענוג שהם בעצמם יגייסו לעבודת ה' ויהיו חלק מהעבודה

ומה כל זה קשור לפרשת השבוע???

ובכן: מה זה חטא העגל?? מה היה החטא של עם ישראל???

שהם היו בטוחים שמשוה רבינו עלה לשמים בשביל להישאר שם!!!! **זה! זה היה החטא שלהם!!!!** הם היו בטוחים שהמטרה היא לעלות לשמים וזהו!!!! ולהישאר שם!!!! **אבל לא!!!** מי שעולה לשמים ונשאר שם... זה לא תורה... זה לא רצון ה'... זה אולי הרצון של מלאכים... הם רצו ש-תנה הודך על השמים... ובדיוק בשביל זה משה בא לכאן בשביל **להוריד** תורה לארץ... התביעה על עם ישראל הייתה: איך חשבתם שמשוה רבינו יישאר בשמים??? הרי כל התכלית של התורה זה לחבר שמים וארץ... אז אם משה רבינו עלה לשמים... אז... אז... אז לא עשינו כלום??? מה עשינו???

זו הייתה התביעה עליהם!! ומה התיקון של אותו חטא??

להבין שאנחנו צריכים לעלות ולהתעלות ולהגיע עד השמים... אבל בשביל מה?? בשביל **להוריד את השמים עד הארץ!!!! לחבר שמים וארץ!!!!**

ביום כיפור היה התיקון!!! ש... ש... מה קרה ביום כיפור??

שבאותו יום משה רבינו **ירד!!!! ירד מהשמים!!!!** לא! לא עלה לשמים!!!!

כן... בתור בחור אתה צריך לעלות ולהתעלות... שטייג... רצינות... ועד הסוף... אבל ההחל... לאן?? לאן זה חותר?? לאיפה אתה רוצה להגיע?

אני רוצה להגיע עד השמים!!!! בשביל שאת כל זה אני אצליח להוריד לארץ!! אני לא שואף להתנתק מהעולם... ואנינו כי לקח אותו האלוקים

לא!!!! אני כן שואף לעלות ולהתעלות עד השמים... אני משתדל לנצל את השנים האלו בשביל לרכוש קנייני נצח... לקבל מושגים בגדלות... בדבקות בה... לגמוע עוד כמה מאות דפי גמ'... **אבל בסופו של דבר המטרה הסופית היא: לקחת את כל השמים האלו ולתרגם אותם לחיי המעשה**

ולכן!!!! בגלל זה!!! שבוע אחד הקב"ה נותן לך לחפור את המנהרה מכיוון השמים... ואח"כ מגיע שבוע אחר... שהקב"ה מסמן לך לחפור את אותה מנהרה... אבל מכיוון הארץ... וזה קשה... וזה עייף... **אבל למה זה ככה?** כי סוף סוף המטרה לחבר בין שניהם!!!! לכן אסור לך לאבד קשר עין... צריך לשמור כל הזמן על תוואי אחד ביניהם... שלא תשכח את הארץ... לכן אל דאגה... אתה אף פעם לא מבזבז זמן!!!!

אל תחשוב שאתה לא יציב!! אל תחשוב שאתה כל שבוע משתנה... לא!!!! זה אותה מנהרה... ואתה חופר את אותו תוואי... רק משני כיוונים... אל דאגה... בקרוב ממש יפגשו שני הכיוונים ותפתח המנהרה ואז אתה כבר לא נתקע בקיר... פתאום תגלה שאפשר לשלב ולמזג בין שמים לארץ... בין חיי רוממות וחי נשגבים לבין ישובו של עולם... יבא יום שהעסק יסע... הכביש יפתח לתנועה והכי תוכל ביום אחד למצא את עצמך בשמים ובארץ... והכי הכי: בשניהם יחד!!!! סולם מוצב ארצה וראשו השמימיה...

גיליון מס' 321 פרשת כי תשא
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה נודב
להצלחת ידידנו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

בדידי הוי עובדא

למה נועדו העיניים?

אל חדרו של רבינו שליט"א נכנס אברך, וביקש ברכה לרפואה שלמה. סובל הוא מכאב חזק באחת מעיניו, עד כדי חשש עיוורון באותה העין. הרהר רבינו שליט"א בדעתו למשך זמן - מה, ואח"כ שאל את האברך: "חצי ש"ס, כבר למדת?". האברך, נבוך - משהו, השיב שטרם הספיק ללמוד חצי ש"ס, ורבינו המשיך ואמר: הרי העיניים נועדו בכדי ללמוד תורה, ללמוד את כל הש"ס, אם תחזור לראות בשתי עיניך, תלמד את כל הש"ס? שאל רבינו. "כן!", השיב האברך, "אני מוכן לקבל זאת על עצמי". ולאחר ששמע רבינו שליט"א את הבטחתו בירכו ברפואה שלמה, שיעלמו הכאבים ויראה בעיניו את דפי הגמרא, ויוכל ללמוד במנוחת הדעת. (ידידי ישר)

פשט על הפרשה

"ויהי בדרת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה וגו' כי קרן עור פניו בדברו אתו" (לד, כט)

ובתנחומא סל"ז, מנין זכה משה לקרני ההוד וכו' ור"ש בר נחמן אמר הלוחות ארכן ששה טפחים ורחבן שלשה טפחים והיה משה מחזיק בשני טפחים והקב"ה בשני טפחים וטפחיים ריוח באמצע משם נטל משה קרני ההוד. וצ"ב. ויל"פ בדרך רמז, דהנה התורה ומצוותיה מחולקות לג', שיש את החלק הפשוט שכל א' ביכלתו להבין וכנגד זה היה משה מחזיק בשני טפחים ויש את סודות התורה שאין ביד בריה יכולת להבינם ולהשיגם וכנגד זה אלו שני הטפחים שהחזיק הקב"ה, ויש את חלק התורה שרק אחרי עמל ויגיעה רבה יש בכח אנוש להשיגה וזהו ב' הטפחים האמצעיים, וז"ש שמשם זכה מרע"ה לקרני ההוד והיינו שחכמת אדם תאיר פניו כמ"ש בנדרים מ"ט ב' שפניו של רבי יהודה צהובים היו ואמר שהסיבה היא משום שחכמת אדם תאיר פניו, וכן אמרו כמה אמוראים בירושלמי שקלים פ"ג ה"ב ע"ש.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"התרמה בשיטת ההכפלה"

בתקופה זו, יש כמה וכמה מגביות של כספים עבור מוסדות התורה והחסד, הנקרא בשפה אנגלית 'מייצ'ינג'. דהיינו שכנגד כל תרומה, נדיב לב יתרום גם הוא אותו הסכום למוסד התורני. כך יוצא שמ' שתורם מאה שקל, נחשב שתורם מאתיים, היות ומכוחו נכנס למוסד מאתיים שקלים.

אל רבינו מידי יום מגיעים מוסדות שונים המבקשים את ברכתו המיוחדת, למען התורמים, כדי לעודד אותם לתרום. שאלו את רבינו האם מי שתורם כסף, ואחר תורם כנגדו את אותו הסכום, נחשב לו לתורם כאילו קיים מצות צדקה על כל הסכום המוכפל או רק על מה שתורם?

וענה שבדאי מצות צדקה יש רק על מה שתורם, אבל יש לו זכות גדולה במה שבגללו משהו אחר תורם כסף, וכן הוא גם להיפך, לאותו נדיב שהבטיח כנגד כל תרומה שיתרום גם הוא, יש לו זכות גדולה אבל לא מצוה כפולה, אלא מצוה על מה שתורם וזכות על מה שתורמו כנגדו.

מעשה שהיה במייצ'ינג נוסח בני ישיבה.

באחד הישיבות המפורסמות במרכז הארץ. בחורי הישיבה רצו להתחיל ולסיים את הש"ס, לכבודו של אחד מגדולי הישיבה שעמד לבקר בה. כנהוג, חילקו את דפי הש"ס בין כל הבחורים, אבל אחרי הכל נותרו עוד כמה מאות דפי גמרא.

פנו איפה, אל אחד ממתמידי הישיבה, בחור חשוב שפקיע שמו כגרים באורייתא, וביקשו ממנו שיאות ליטול על עצמו את דפי הגמרא שנותרו. (כידוע, למי שמתמיד ומנצל את הזמן, יש פנאי להכל).

הבחור, שלא רצה שבכל פעם י'נצלו' אותו, אמר שהוא יעשה תנאי כזה: על כל דף שבחור יקבל על עצמו ליטול ממה שחסר, ילמד הוא כנגדו שני דפים. באופן זה יוכלו בקלות לגמור את מה שנותר מן הש"ס...

ואכן הרעיון הצליח מעל המשווער, ולא עברו שעות אחדות ועשרות בחורים קיבלו על עצמם להוסיף ללמוד דפי גמרא, וכנגדם נוטל הבחור המתמיד, והש"ס כולו 'נגמר'.

אלא שאחרי כמה ימים כמה מן הבחורים הודיעו שלא יוכלו לעמוד בהתחייבות ויהיה סיום של רוב הש"ס. שמע מזה הבחור המתמיד ואמר שאם כן גם הוא לא ילמד את אותם דפים שכנגד, כי לקח רק על דעת שאחרים יקחו גם הם. מאידך, האחרים לחצו עליו ואמרו לו, לפחות שיהיה סיום רוב גמור של ש"ס, ולמה לא תלמד מה שקיבלת על עצמך.

הדבר הובא לפני רבינו, שנהנה מן הרעיון, ולא רצה להיכנס לפרטי ההלכה, רק הגיב במבט של דעת תורה: שיקול של בחור לא צריך להיות האם אחרים לומדים או לא, הוא צריך ללמוד את כל מה שביקשו ולקח על עצמו. אפילו אם הוא צודק בדבריו, זה לא צריך להיות השיקול הנכון.

מברכת עטת בוס
31607810 חק31

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

פגהדף היומי

"בדין ברכת המצות"

חולין פ"ג ב' דא"ר זירא השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנ' ושפך את דמו וכסהו בעפר כו'. והנה על העפר שנותן למטה אין מברכין אע"ג שגם הוא מצוה ונראה דה"ה דאין מברכין על הורדת העגלה ערופה לנחל איתן אע"ג דהיא מצוה בפ"ע ואינו כמו המדידה דמברכין עלי' דכיון דמבו' בסנהדרין מ"ז ב' דההורדה מקרי הזמנה למצוה אלמא דאין מצוה זו אלא הכנה למצות עריפה, ולא דמי למש"כ הרמב"ן בהשגותיו לסה"מ דבקרבות מברכין על השחיטה והקבלה וההולכה והזריקה ועל היציקות והבלילות דכל אלו כ"א מצוה בפ"ע היא אבל כאן דמיא לעשיית תפילין ומזוזה וסוכה וציצית דאף דגם עשיית מצוה ק"ל כרב במנחות מ"ב א' דכל שאין עשייתן גמר מצוה אין מברכין עלי' אף שיש לחלק קצת, ואף שכ' הרוקח בס' שס"ו שמברכין על קידוש אפר חטאת ועל הזאתה התם הקידוש מצוה בפ"ע אפ' לא יצטרך כלל להזאה וכן על תרומת הלשכה דאמר' בירו' פ"ג דשקלים דמברכין עלי' משום דהתרומה בעצמה מצוה אבל כאן אינה אלא התחלה של העריפה וה"ה גבי כיסוי הדם וכמ"ש, ואין להק' מהא דמברכין על הבדיקה על ביעור חמץ וכ' הראשונים משום דהוא אתחלתא של הביעור דלמחר דשאני התם דהבדיקה היא ממש תחי' הביעור שהרי מוציאו מהבית ומכל המקומות אבל כאן תרי מילי נינהו וחדא הכנה לחברתה.

מסכת כלה רבתי פרק ח': "ואומר והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, אין לך בן חורין אלא ההנהגה בתורה, ואומר וממתנה נחליאל ומנחליאל במו".

עובדות מחיי התורה של רבנו שר התורה מהבית פנימה

רבנו מתחיל את הש"ס בערב פסח את מסכת ברכות ומסיימה בערב ז' דפסח, ואז בז' דפסח מתחיל ח' דפין של משניות זרעים, ובמקביל את כל הדפים מהירושלמי השייכים להם, ולכן ימים אלו אצל רבנו עמוסים. ואמר לי פעם שצריך ללמוד כל יום 50-60 דף ירושלמי זרעים. וכמדומה שבשמונה ימים גומר את כל סדר זרעים.

בכ"ו ניסן תשס"ט אמר לי, כי בימים אלו אין לו זמן לכתוב חידושי תורה מחמת ריבוי הדפים שלומד. ולמחרת שאלתי: האם מתקשה בהשלמת הלימוד של החובות? ואמר: זה קשה. שאלתי, האם קשה לרבנו יותר משנים שעברו? יש מקומות יותר קשה יש מקומות יותר קל, במה שיגעתי יותר קל, כלאים היה היום יותר קל, אבל דמאי יותר קשה.

שאלתי, הרי פעם אחת ראיתי את רבנו (בלימוד מסכת יבמות) שלמד דף אחד כשתי דקות וחצי. כי יבמות הוא ממש גירסא דינקותא, כי למדתי עוד בנעורתי מאבא, ולפני ששלחני לישיבה בפ"ת אמר לי שיבמות הוא רוצה שאלמד אצלו כי היא מסכת קשה. וכך היה שלמדתי עמו יבמות ואח"כ שלחני לפ"ת. למחרת כ"ח ניסן תשס"ט שאלתי שוב איך החובות היום? זה קשה. אין שום לימוד בלא קושי כלל, היום זה הלימוד של מסכת שביעית.

ה' שמיני כ"ד ניסן תש"ע. רבנו אמר לי כי היום אין קבלת קהל וגם ביטלתי את הטיפול הבריאותי [הלא דחוף] כי בשבוע אחד הזה, כעת אני לומד כל זרעים עם ירושלמי. אמש למדתי 70 דף. וכי זה לוקח כל כך הרבה זמן?! הרי פעם אחת ראיתי שרבנו לומד דף ביבמות בכ"ו 3 דקות? בשבוע הזה, הלימוד לוקח לי את רוב היום, ואין כוחי כמו בימים עברו, ולפעמים אני צריך לעיין שוב, וזה לוקח זמן.

הרבנית אמרה לי, כי רבינו מעולם לא מסגף את עצמו בענייני אוכל, והבנתי מבנו הגאון שליט"א שכך גם בנוגע לשינה הכל נורמאלי. אבל, אם לא סיים את החיובים שלו, אז מאד מתאמץ ואפילו שנרדם בעת לימודו הרבה פעמים, לא ילך לישון אלא נרדם ומתעורר ולומד ושוב נרדם ושוב מתאמץ ולא הולך לישון. [עוד אמרה: כי דקדוק ההלכה זה בפשטות וטבעיות וזה במהותו ובנשמתו ולא שייך אחרת] (כל משאלותי)

יפה מראה

פורים קטן

'וטוב לב משתה תמיד' (רמ"א סימן תרצ"ז בדיני פורים קטן)

בפורים קטן, כמו בפורים גדול, אין הרבה שינוי בסדר היום של רבינו שליט"א. הוא מקיים את מצות היום ומיד שוקע בתלמודו. בפורים קטן הוא נוהג לטעום מעט יין, לכבוד היום, ומלבד זה לא משנה כלום מסדר היום.

ובענין חיוב השמחה בחודש אדר א', דנו לפני רבינו, כי הנה לענין חיוב משתה ושמחה בפורים קטן לשון הרמ"א 'יש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה, ואין נוהגין כן מ"מ מרבה סעודה כדי לצאת ידי המחמיר', השאלה מהו לגבי חיוב השמחה משכנס אדר ראשון, האם נוהג או לא, והשיב שלכאורה לדברי הרמ"א שיש להרבות בסעודה כי חושש שהוא כמו חודש אדר שני, ממילא גם לענין השמחה הוא כחודש אדר ויש להרבות בשמחה.

כל הזכויות שמורות ©

בתמונות הנדירות: (צולמו בשנת תשל"ה) בתמונה הימנית רבינו שליט"א (במרכז התמונה, עומד) בביתו של שכיני הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל, אליו היה נכנס לכמה דקות באמצע היום, כדי לשמוח עמו בפורים.

בתמונה השמאלית, (מאותו הזמן): הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל יושב בראש השולחן, ופניו שמחים בשמחת התורה, לימינו יושב הגאון רבי ישראל מאיר יוטקובסקי זצ"ל, מאחוריו (בלי כובע) עומד הגאון רבי מרדכי ויספיש.

ביתו של רבי גדליה זצ"ל היה בית ועד לחכמים, גדולי החכמים בשיכון היו נכנסים לשמוח עמו, ביניהם הגאון רבי יהודה שפירא, והרבה ת"ח ממתפללי בית הכנסת, בתמונה החלקית ניתן לראות את האושר מקיום המצוה ושמחת הפורים על פני כל הנוכחים, כשהם מביטים לעברו של הגאון רבי גדליה זצ"ל, היושב מצידו השני של השולחן שעסק בחדוותא דאורייתא מתוך יינה של תורה (תודתו להג"ר קרויזר על התמונות). (ובהזמנות זו נפנה שוב לציבור בבקשה קטנה במי שיש תחת ידו תמונות מעין אלו במיוחד מהשנים הקודמות שישלח לנו)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310